

FAKAR OO HODAN NOQO

THINK AND GROW RCH

Napoleon Hill

Tarjumiddii Dr Jaamac Sahal

Waxaa lagu daabacay: Madbacadda Yalax

Muqdisho - Soomaaliya

-----Faker oo hodan noqo-----

Copyright: Xuquuqda tujumaadda buugaan waxaa Iska leh shirkadda Esomabooks, lama daacan karo, loo mana isticmaali qaro qaabab kale ayada oo aan ogolaansho laga heysan shirkadda.

Esomabooks waa shirkad ka shaqeysa u turjumidda huugta muhiim ka ah luuqadda Soomaaliga, sido kale shirkaddu waxay ka shaqeysaa isku xirka qoraayaasha iyo akhristayaasha qaab online ah.

Hadafka ugu weyn ee shirkadda waa kobcinta qoraalka iyo akhriska bulshada Soomaaliyeed.

Si aad buugaag kale oo qiimo leh u heshid, fadlan booqo website keena hadda. Www.Esomabooks.com

-----Faker oo hodan noqo-----

TUSMADA BUUGGA	
EREYADA QORAAGA	4
CUTUBKA KOOWAAD	13
HORUDHAC	13
CUTUBKA 2AAD	34
DOONIS (HIMMAD)	34
CUTUBKA 3AAD	59
RUMAYSASHO (Sawirrasho Iyo Rumaysasho Helidda Waxii Aad Doonaysid)	59
CUTUBKA 4AAD	77
ISKA-DHAADHICIN (AUTOSUGGESTION)	77
WADDADA LOO MARO SAAMAYNTA CAQLIGA DAAHSOON	77
CUTUBKA 5AAD	86
AQOON GOONI AH.....	86
Waayo aragnimo iyo baaritaanno	86
CUTUBKA 6AAD	100
SAWIRASHO.....	100
WARSHADDA MASKAXDA	100
CUTUBKA 7aad	116
QORSHE DIYAARIN	116
Ficil U Rogidda Rabitaanka	116
CUTUBKA 8AAD	163
GO'AAN(GO'AAN FULIN)	163
Dilaaga dib-dhigashada.....	163

-----Faker oo hodan noqo-----

CUTUBKA 9AAD	177
DHABAR-ADAYG: DEDAALKA JOOGTAYNTIISA LAGU GAARO HIMILLADA	177
CUTUBKA 10AAD	198
AWOODDA MASKAXYO-ISUGAYNTA(MASTER MIND): AWOODDA WAX DHAQAAJISA.	198
CUTUBKA 11AAD	205
LA YAABKA GALMADA:.....	205
BEDDELIDDA (ROGIDDA) GALMADA (MYSTERY OF SEX TRANSMUTATION)	205
CUTUBKA 12AAD	230
GARAADKA (CAQLIGA) DAAHSOON: XIRIIRIYAH A WAX ISKU XIRA.....	230
CUTUBKA 13AAD	241
MASKAXDA: SALDHIGGA QAABILAADDHA IYO DIRISTA FIKRADAHA.....	241
Cutubka 14aad	248
DAREEMAH A LIXAAD: IRIDDA MURTIDA IYO GARAADKA	248
Cutubka 15aad	259
SIDA LOOGA ADKAADO LIXDA CABSIYOOD EE DADKU KA BAQAAN	259

EREYADA QORAAGA

Cutub kasta oo buuggaan ka mid ah, waxaa lagu sheegay sirta lacag samaynta, taas oo ay adeegsadeen in ka badan shan boqol oo qof oo ah kuwa adduunka ugu hantida badan, kuwaas oo aanbaaritaan iyo cilmi-baarlis aan ku samaynayay muddo aad u dheer.

Sirta lacagta lagu sameeyo waxaa labaatan iyo shan sanoka hor maskaxdayda u bidhaamiyey(dhinac ka tusay) Andrew Carnegie.

Ninkaas caqliga badnaa ee reer Scotland ahaa ayaa sirtaas hadalkiisa ii dhex galley aniga oo wiil yar ah, kadibna kursigiisii ayaa uu inta gadaal isugu tiiriyey i daawaday asaga oo hubinaya in aan garawsan karo sirta hadalkiisa ku dhex jirtay.

Markii uu i arkay in aan fahmay oo la baxay sirtii hadalkiisa ku jirtay ayaa uu i waydiiyey in aan doonayo in aan labaatanka sano ee soo socda ee noloshayda ah aan sirtaas u go'odoomi doono si aan u gaarsiiyo kumanaan kun oo rag iyo dumarba ah kuwaas oo sirtaas la'aanteed mari doona nolol guuldarro iyo dhibaato badan.

Waa aan ka ogolaaday in aan hawshaas fuliyo sidii ayaa aana ku ilaaliyey ballanti aan mudane Andrew Carnegie aan ka qaaday.

Buuggaan sirtii ayaa ku jirta, waliba sirtii oo lagu tijaabiyyey kumanaan kun oo qof oo cayn kasta nolosha ka kala jooga.

Aragtida Carnegie ayaa ah in qaaciddadaan indhosarcaadka ah la gaarsiiyo cid kasta oo aan waqtii u helin in ay iskood u baaraan oo ogaadaan qaaciddadaan oo ka bartaan sida lacagta loo sameeyo. Waxa uu sidoo kale

-----Faker oo hodan noqo-----

doonayay in aan qaaciddadaan tijaabo mariyo oo aan ku tijaabiyo kumanaan qof si ay u wada xaqiisadaan dhabnimadeeda. Waxa uu rumaysnaa in qaaciddadaani noqoto mid iskoolada iyo jaamacadahaba lagu dhigto iyo in haddii si dhab ah loo barto ay kacdoon iyo isbeddel keeni doonto sidoo kalena yaraan doonto waqtiga loo baahanyahay in qofku xarunta waxbarashada joogo.

Waayoaragnimadiisa uu kala kulmay dhalinyareygee Charles M Schwab iyo dhalintii kale ee la midka ahayd, ayaa ku abuurtay aragtii ah in wax badan oo iskoolada iyo jaamacadaha lagu barto aysan wax xariir ah la lahayn sida qofku dhaqaale iyo nolol u abuuran karayo. Aragtidiisaasi waxa ay ka soo maaxatay markii uu dhalinyaro badan oo aan waxbarasho buuran lahayn uu tabab-bar iyo barid qaaciddadaan ah uu u sameeyey, kadibna ay ku soo baxeen hoggaamiyeaal aad u heer sarreeya. Waxaa intaas dheer in cid kasta oo qaaciddadaan iyo taloooyinkiisa qaadatay ay noqdeen hantiilayaal wada hormarsan.

Cutubka RUMAYSASHADA ayaa aad ku arki doontaa shirkaddii biraha ee ugu waynayd Maraykanka ee uu hoggaaminayay Charles Schwab oo adeegsatay qaaciddadaas Carnegie ay caddayn u noqotay sida qaaciddadaasi dhab iyo waxtar la hubo u tahay.

Ninkaan Charles Schwab ee dhalinyareyga kaliya waxa uu adeegsaday sirtaas, waxa ayna ka dhigtay mid aad u hodmay dhanka lacagta iyo nolosha kaleba. Haddii qiyaasid lagu sameeyo, ku dhawaad lix boqol oo million oo doolar ayaa uu ku abuurtay.

Halkaan xaqiiqooyin ayaa ku qoran. Xaqiiqooyin ay barteen cidkasta oo Carnegie la saaxiib ahayd.

-----Faker oo hodan noqo-----

Fikrad ayaa aan kaa siinin waxa aad buuggaan ka baran doontid-waxa aad ka baran doontaa IN AAD OGAATID WAXA AAD DOONAYSID.

Illowse(xataa) inta aysan sirtaan aanan anigu soo shaac saarin, waxaa jiray boqolaal kun oo qof oo u adeegsaday sirtaan sidii Carnegie uu ugu sheegay kadibna guul ku gaaray.

Qaarkood hanti badan ayaa ay ku yeesheen, qaar kale xasillooni iyo deggenaan ayaa ay guryahooda uga abuurteen. Qaarba si ayaa ay u adeegsadeen. Wadaad adeegsaday ayaa ku abuurtay hanti dhan toddobaatan iyo shan kun oo doolar (xilligaasi waa boqol sano kuwaad, waa hanti malaayiin doolar maanta u dhiganta)

Nin la yiraahdo Arthur Nash oo Cincinnati ka soo jeeda ayaa sirtaan ku tijaabiyye ganacsigiisa oo sii burburayay. Ganacsigaasi cirka ayaa uu isku shareeray ciddii wax ku lahayd oo dhanna waa ay ka faa'iiday. Mudane Nash hadda ma noola balse ganacsigaasi wali waa uu heer sarreeyaa. Tijaabo aad u layaab leh ayaa ay noqotay heer wargaysyada iyo xogsidayaasha(magazines) dhammi u gaareen lacag hal milyan oo doolar ah si ay u faafiyaan sheekadaas.

Sirtaas waxa ay gacantiisa gaartay ninka la yiraahdo Austin Stuart Wier ee Dallas Texas ka soo jeeday. Aad ayaa uu diyaar ugu ahaa in uu tijaabiyo heer uu shaqadiisii oodhan uu xirfaddiisii oodhan uu ka guuray oo uu bilaabay in uu qareennimo barto. Ma uu guulaystay? Waa aynu ka sheekayn doonaa sheekadiisa.

Sirtaas waxa aan u dhiibay Jennings Randolph markii uu jaamacadda dhammaystay waana uu adeegsaday. Hadda markii saddexaad ayaa uu ka qayb noqday golaha sare ee Maraykanka, waxaana u muuqata fursad in uu u haysto uu aqalka cad ku gaari karayo.

-----Faker oo hodan noqo-----

Aniga oo qaybta xayaysiinta u qaabilsan jaamacadda La Sella Extension University ayaa aan nasiib u helay in aan arko J. G. Chapline oo sirtaan ka faa'iidaysanaya illaa uu ka dhigay La Sella mid ka mid ah goobaha waxbarashada ee dalka kuwa ugu heerka sarreeya.

Boqol jeer in ku dhow ayaa sirtaan buugga dhexdiisa lagu sheegay. Si toos ah looma magacaabin ee ayada oo yara daboolan oo loogu talo galay ciddii u diyaar ah ee raadisa in ay hesho, ayaa ay ku jirtaa buugga. Sidaas darteed ayaa anigaba mudane Carnegie uu si dadban hadalka iigu dhexgaliyey balse uusan toos iigu sheegin.

Haddii aad u diyaarsan tahay, cutub walba ugu yaraan halmar ayaa aad ku dhex arkaysaa. Waa aan jeelaan lahaa in ay sharaf ii noqoto in aan toos kuugu sheegi karayo in aad u diyaarsantahay iyo inkale, balse taasi waxa ay kaa yarayn faa`iidadii aad heli lahayd markii aad adigu iskaa u ogaatid.

Markii aan buuggaan qorayay ayaa willkayga oo markaas dugsiga sii dhammaynayay arkay qoraalka cutubka labaad, waa uu akhriyey kadibna helay sirtii ku jirtay. Si fican ayaa uu u adeegsaday waxa uuna gaaray in uu shaqo heer sare ah oo mushaardeeduna yahay intii uu doonayay uu ku helay. Sheekadiisa cutubka labaad ayaa aan kaga sheekayn, waxaana imaanin in markii aad akhrisid kadib uu kaa bixi doono waxii tuhun ah oo bilowga buugga kugu jiray, iftiin ayaana kuu bixi doona.

Sidoo kale haddii wax niyad jab ah ama wax dhibaatooyin ah ay kula daris ahaayeen, haddii aad isku-dayo aad samaysay oo aad ku guuldarraysatay, haddii cudur ku curyaamiyey, sheekada willkayga soo martay iyo qaaciddada Carnegie ayaa kuu noqon doona gal biyo ah oo

-----Faker oo hodan noqo-----

aad lamadegaan ka dhex heshay taas oo aad ugu haraadsanayd.

Sirtaan waxaa adeegsaday madaxwayne Woodrow Wilson markii lagu jiray dagaalladii adduunka waxaana loo gudbiyey askari kasta oo dagaalkaas aadayay ayada oo duuduub ah. Waxaa sidoo kale madaxwaynahu iisheegay in ay aad uga caawisay dhaqaale u heliddii dagaalka.

Labaatan sano kahor ayaa sirtaan waxaa adeegsaday Manuel L. Quezen si uu madax bannaani ugu helo dadkiisa. Dalkiisa Philippines madax bannaani ayaa uu u helay muddo gaaban gudaheed, waxa uuna noqday madaxwaynahii ugu horreeyey ee dalkiisa.

Wax gooni u ah sirtaan ayaa ah dadka halmar hela oo adeegsada, dedaal yar ayaa ay guusha ku gaaraan, mar dambena guuldarro kuma soo laabtaan. Haddii tuhun(shaki) aad ka qabtid, baar dadka magacyadooda aan buugga ku xusayo, baar noloshooda iyo halkii ay ka gaareen, dhabitii waa aad qanci doontaa.

Ma jiro wax la iska helo oo aan waxba ku bixinin.

Sirtaan doonayo in aan kula wadaago adiga oo aan waxba kaaga bixin ma aad heli doontid, waloow waxa kaa bixin aysan wax badanna u qalmin sirta iyo waxa aad ka heli kartid. Lacag kasta uma goyo ciddii aan raadin. Ma aha wax aad dadka kale siin karaysid, ma aha wax lacag lagu iibsan karayo. Labo qaybood ayaa ay ka koobantahay, qaybta sirtaani, qof kasta oo u diyaar ah, qaybta koowaad waaba uu haystaa.

Sirtaan dadka dhammi waa ay u simanyahiin. Waxbarashadu wax saamayn ah kuma yeelato. Muddo kahor intii aanan anigu dhalanin ayaa sirtaan waxaa helay

-----*Faker oo hodan noqo*-----

Thomas Edison. Si caqliyeysan ayaa uu u adeegsaday waxa ayna gaarsiisay in uu noqdo qofkii adduunka ugu hindisaha badnaa, sidaas oo ay tahay saddex bilood ayaa uu iskool ka dhigntay.

Sirtaasi waxa ay u gudubtay nin wadaag ganacsi la ahaa Edison, waa uu adeegsaday waxaana dhacday in uu hanti aad u badan yeeshay sidoo kalena asaga oo da'a yar uu ka fariistay in uu shaqeeyo. Sheekadiisa bilowga cutubka koowaad ayaa aad ugu tagaysaa. Tani waa in ay kaa dhaadhiciso in hodannimadu aysan ahayn wax aadan gaari karinin iyo in aad noqon kartid wax kasta oo aad adigu doontid. Waa in aad rumaysatid in magaca, lacagta iyo dhaqaalaha intaba ay yahiin waxyaalo la gaaro ciddii u diyaar ah. Sidee ayaa aan ku ogaaday anigu? Jawaabta waydiintaas inta aadan buuggaan akhrintiisa dhammaynin ayaa aad heli doontaa. Waxaa laga yaabaa in aad bilowga hore ka heshid ama dhammaadka aad ku ogaatid.

Intii aan ku jiray labaatankaas sano ee aan baaritaanka waday, waxa aan baaray boqolaal rag iyo dumar ah kuwaas oo sheegay in sirta Carnegie darteed ay ku gaareen guulahooda. Dadkaas waxaa ka mid ahaa:-

HENRY FORD

WILLIAM WRIGLEY JR.

JOHN WANAMAKER

JAMES J. HILL

GEORGE EASTMAN

THEODORE ROOSEVELT JR.

WILBUR WRIGHT

-----*Faker oo hodan noqo*-----

WILLIAM JENNINGS BRYAN

KING GILLETTE

JOHN D. ROCKEFELLER

THOMAS A. EDISON

F. W. WOOLWORTH

WOODROW WILSON

WILLIAM HOWARD TAFT

DR. ALEXANDER GRAHAM BELL

CLARENCE DARROW

Magacyadaani qayb yar ayaa ay ka yahiin boqolaalka qof ee caanka kawada ah Maraykanka kuwaas oo guulahooda dhaqaale iyo dhinacyada kaleba ay caddayn u tahay in ciddii fahanta oo adeegsata sirta Carnegie, ay heer fiican gaarayaan.

Waligay ma arag qof ku dhiiraday adeegsiga sirtaan oo aan guul fiican ka gaarin noloshiisa. Ma aqaani qof doonaya in uu meekhaan gaaro ama hanti yeesho kaas oo aan sirtaan adeegsan.

Sidaas ayaa aan ku ogaaday in sirtaani ay ka qaalisantahay guulaha nolosha, qofkana ay uga muhiimsantahay waxa maanta loogu yeero waxbarasho.

Waa maxay waxbarasho haddaba ? Taas jawaabteeda ayada oo faahfaahsan waa aad heli kartaa. Balse haddii iskoolada laga hadlo, in badan oo raggaan ahi waxyar ayaa ay dhigteen. John Wanamaker ayaa hadda kahor iiga

-----Faker oo hodan noqo-----

sheekeeyey aqoontiisa iyo sida ay u yartahay. Henry Ford asaguna dugsi sare xataa ma gaarin, iskadaa jaamacadee.

Ma ahi qof hoos u dhigaya qaymaha ay waxbarashadu leedahay balse waxa aan muujinayaar agtidayda qotada dheer ee ah uu heerkii uu doono gaarayo, nolol fican iyo dhaqaalana uu heli doono intii ay rabto waxbarashadiisuba ha ahaatee.

Meelo buuggaan ka mid ah adiga oo akhrinaya ayaa sirtu kaaga soo dhex boodi doontaa oo ku soo hor fariisan doontaa, waa haddii Aad u diyaarsan tahay. Marka ay kuu muuqato, waa Aad garawsan doontaa.

Marka Aad heshid sirtaas dhammaadka ama bilowga buugga halkii Aad hadba ka heshid, hakad samee oo ku hako qoraalkaas in cabbaar ah... halkaas ayaa noqon doonta halka isbeddelka noloshaadu ka bilowdo.

Hadda waxa aynu u gudbi doonaa cutubka koowaad iyo sheekada nin saaxiibkay ah, kaas oo sheegay in uu sirtaas ogaaday kadibna noloshiisii iyo ganacsigiisii ay gebi ahaanba beddelmeen.

Marka Aad akhrinaysid sheekadiisa iyo sheekooyinka dadka kaleba, xasuusnoow ayaguba dhibaatooyinka maalinlaha ah ee ku haysta waa ay haysteen.

Dhammaantood waxaa haystay dhibaatooyinka dadku la kulmaan marka ay nolol raadinayaan, Marka ay raadinayaan rajo, qanaaco, xasillooni, dhaqaale, xorriyad iyo iimaan.

Xasuusnoow marka Aad ku jirtid akhrinta buuggaan, waxa Aad akhrin waa dhab ee ma aha male-awaal, waa dhab loogu talo galay in adduunka la gaarsiiyo iyo cidda u

-----*Faker oo hodan noqo*-----

diyaarsan in ay barato. Kaliya kama baranaysid waxa aad samayn lahayd balse sidoo kalena sidii aad u samayn lahayd.

Gebagebadii hordhacaan iyo inta aynaan u guda galin cutubka koowaad, aan ereyo kormar ah kuugu sheego sirta Carnegie. Waa sidaan : HORUMAR KASTA, HANTI KASTA IYO AQOON KASTA WAXA AY KA BILAABATAA FIKRAD(ARAGTI).

Haddii aad sirtaas u diyaarsanayd hadda sidaan ayaa aad kalabar ku heshay, inta kalana waxa aad helin marka ay maskaxdaada si fican u gaarto(oraahda).

Qoraaga Buugga. .... o .....

-----Faker oo hodan noqo-----

CUTUBKA KOOWAAD

HORUDHAC

NINKII KU FEKERAY IN UU WADAAG GANACSI LA NOQDO THOMAS EDISON

Xaqiiqdii fikirad Du waa walxo dhab ah, waa walxo awood dhab ah leh, waa walxo marka lagu xoojiyo ujeeddo cad, dhabar adayg iyo himmad (doonitaan) aad u heer sarreeya, isu beddeli karaya hodannimo iyo waxii kale oo la doonayo intaba. Soddon sano kahor ayaa Edward C. Barnes. Waxa uu ogaaday dhab ahaanshaha in qofku ku fekeri karayo sidii uu hodan u noqon lahaa oo uu gaari karayo. Halmar arrintaan ma uusan ogaanin balse tartiib tartiib ayaa uu ku bilaabay asaga oo aad u doonayay in uu wadaag ganacsi la noqdo Thomas Edison.

Astaanta koowaad ee lagu garanayay doonitaanka Barnes waxa ay ahayd in ujeedkiisu u caddaa.

Waxa uu doonayay in uu la shaqaysto Thomas Edison balse ma uusan doonayn in uu u shaqeeyo.

Balu firso oo dhuux sheekada ah sida uu doonitaankiisii ugu beddelay wax dhab noqday, markaasna waxaa kuu dhib yaraan in aad fahantid saddex iyo tobanka xeer(qaanuun)(TALLAABO) ee hodannimada(qaninimada) lagu gaaro.

-----Faker oo hodan noqo-----

Marka rabitaankaasi maskaxdiisa halmar ku soo dhacay, meel uu wax ka bilaabi karayo ma uusan joogin sababta oo ah waxaa hor taagnaa labo dhibaato.

Kow : Ma uusan aqoonin mudane Thomas Edison.

Tan labaad maba awoodi karin lacagtii jidmarka ee uu ku tagi lahaa magaalada Orange ee gobolka New Jersey ee uu Edison ku sugnaa.

Dhibaatooyinkaan oo kale dadka intooda badan waxa ay ku noqon lahaayeen wax hor istaaga rabitaankooda oo ay ku niyad jabaan. Balse kiisu rabitaanka dadka kale lama mid ahayn. Waxaa ka go'onayd in uu ka dhabeeyo rabitaankiisa, ugu dambayntiina waxa uu go'aansaday in uu indho la'aan safar ah uu galo, balse uusan ogolaanin in uu sidaan ku niyad jabo.

Ugu dambayntiina hindisaagii waynaa ee Edison ayaa uu hor istaagay una sheegay in uu doonayo in uu wadaag ganacsi la noqdo.

Edison ayaa sanado badan kadib ka sheekaynaya markii ugu horraysay ee uu la kulmo Barnes..... " Meel hortayda ah ayaa uu soo istaagay asaga oo toos ii eegaya,..... Balse muuqaalka wajigiisa(foolkiisa) ayaa farriin gudbinayay oranaysa "waxa aan u imid in aan helo waxa aan doonayo".

Waayoaragnimada aan dadka u leeyahay ayaa aan ka bartay marka qofku doonayo in uu ka dhabeeyo gaarista yoolkiisa, waxii uu awoodo iyo waxii uu haysto oo dhan ayaa uu hal meel isugu gaystaa, kadibna ku dhaqaaqaa. Taasina waa hubaal in uu guul ku gaarayo.

Fursaddii uu doonayay ayaa aan siiyey sababta oo ah waxaa ii muuqday in uu diyaarsan yahay oo uusan quusanayn illaa

-----Faker oo hodan noqo-----

uu helo waxa uu u yimid. wadashaqayntii aan u ogolaaday kama aanan shalaayin, waxa ayna ii caddaysay in go'aankaygaasi uu qummanaa.

Edison ayaa oranaya "Waxa aan ku shaqaalaysiiyey Barnes, ma ahayn muuqaalkiisa oo aanan ba ku doorteen, balse aragtidiisa ayaa ahayd waxa aan ku doortay ee ku shaqaalaysiiyey".

Haddii nuxurka oraahdaan ku jira ay ka dhaadhacayso qof walba oo akhriya, buugga inta ka harsan baahiba looma qabeen.

Barnes ogolaansho wadaag ganacsi ah kuma helin kulankii koowaad, waxa uu ku helay shaqo yar oo xafiiska Edison ah, taas oo waliba qabashadeedu aysan mudnaan u lahayn Edison balse mudnaan iyo fursad aad u wayn u ahayd Barnes. Waxa uu fursad u helay in uu badeecaddiisa u soo bandhigi karayo ciddii uu la rabay.

Bilo ayaa gudbay ayada oo aan Barnes yoolkiisa waxba uga qabsoomin, balse wax aad u wayn ayaa ka samaysmayay gudaha maskaxda Barnes. Waxaa sii xoogaysanayay doonista maskaxdiisa ku jirtay ee ah in uu wadaag ganacsi la noqdo Edison. Qolyaha Cilmi-nafsiga ayaa yiraahda "Marka qofku wax in uu helo uu aad u doonayo, waxaas ayaa u muuqda oo uu arkaa"

Barnes waxa uu u diyaarsanaa in uu wadaag la noqdo Edison, waxaa ka go'onayd in uu ag joogo illaa uu ka helo waxa uu doonayo.

Ma uusan oranin " Maxaa dan ah oo iigu jirtaa arrintaan hadda? Waa in aan qorshe kale ku dhaqaaqo. Balse waxa uu yiri "Halkaan waxa aan u imid in aan wadaag ganacsi la

-----Faker oo hodan noqo-----

noqdo Edison waana aan joogayaa illaa aan ka gaaro danta aan u imid"

Ka dhab ayaa ay ahayd. Ma sheeko taas ka duwan ayaa cidkale sheegi lahayd haddii ay sidaas oo kale ay yeeshaan ujeeddo cad ayna maskaxdooda ku celceliyaan illaa ay noqoto wax maskaxda kaga dhugta oo ay rumaysanyahiin.

Laga yaabee in Barnes uusan asaguba sidaas u garanayn markaas, balse go'aankiisa oo u caddaa haddana oo u dhabar adaygayay, ayaa keenay in uu ka gudbo jidgooyo kasta oo uu helo kanshadii(fursaddii) uu raadinayay.

Markii fursaddii ay timid, waji kale ayaa ay ugu timid iyo jaho ka duwan halkii uu ka filayay. Taasina waa waxyaalaha lagu yaqaan furaadda. Waxa ay leedahay dhaqan ah in ay albaabka gadaale ay ka soo gasho oo waliba qofka u soo dhuumato xilliyada dhibaatada iyo guuldarrada ugu sarraysa qofku dareemayo. Laga yaabee taasi in ay tahay sababta dadka in badani u garawsan waayaan.

Waxaa dhacday in Edison uu markaas dhammeeyey hindisidda qalab cusub oo cod-duube ah. Iib-geeye-yaashiisu aad uguma bogsanayn qalabkaas. Waxa ay rumaysnaayeen in qalabkaasi uusan dhibyari ku gadmi karaynin. Barnes fursad ayaa halkaas uga muuqatay. Fursad guurguuranaysa oo isqarinaysa oo ku dhexjirta qalab aysan cidna u bogsanayn aan ka ahayn asaga iyo ninka hindisay, halkaas ayaa fursaddii uga dhex muuqatay.

Barnes waxa uu isku hubay in uu iibin karayo qalabkaas Edison. Edison ayaa uu arrintii u sheegay, asaguna waa uu ka yeelay. Waa uu gaday qalabkii. Si fican ayaa uu u gaday heer markii dambe uu Edison siiyey heshiis u gooni ah oo ah in uu dalka dhan asagu u iib geeyo. Wada-shaqayntaas

-----Faker oo hodan noqo-----

ganacsi waxaa ka dhalatay hal-kudheggii caan baxay ee ahaa " Waxaa sameeyey Edison, waxaa rakibay Barnes".

Wada-shaqayntaas ganacsi waxa ay socotay soddon sano. Barnes dhaqaale kali ah kama samayn balse waxa uu ka helay wax intaas ka wayn oo ah in uu xaqiijiyey in qofku "FAKARI KARO OO HODAN ISKA DHIGI KARO"

Dhaqaale intee le'eg ayaa lagu qaymayn karayaa rabitaankii Barnes, si aan u sheego ma garan karayo. Laga yaabee malaayiin doolar noqon karto balse wax qaymo ah ma yeelanayso lacagtaasi marka loo eego hantida iyo aqoonta aadka u wayn ee uu ka helay halkaas taas oo ah "DAREEN ARAGTI OO AAN LA TAABAN KARIN AYAA LOO BEDDALI KARAA MUUQAAL DHAB AH OO KII LAGU FAKARAY AH ayada oo la adeegsanayo tallaabooyin la yaqaanno".

Barnes dhabitii waxa uu ku fakaray in uu wadaag ganacsi la noqdo Edison. Waxa uu ku fakaray in uu guul gaaro. Wax gacantiisa ku jiray bilowgii ma jirin aan ka ahayn in yoolkiisu u caddaa iyo in ay ka go'onayd in uu u dhabar adaygo illaa uu ka gaaro.

Lacag uu wax ku bilaabo ma haysan. Waxbarasho yar ayaa uu lahaa. Cid uu ku daydo ma haysan. Balse waxa uu lahaa rumaysnaan iyo rabitaan in uu guulaysto ah. Awoodahaas aan muuqanayn ayaa uu ku gaaray in uu jaalka ugu wanaagsan u noqdo hindisaagii adduunka ugu waynaa.

Hadda aynu dhanka kale eegno. Aynu eegno sheekada nin haystay awood muuqata oo dhaqaale balse guuldarraystay ayada oo keenin in uu quustay asaga oo saddex tallaabo u jira halkii uu dahabka ugu tagi lahaa.

Dahabkii Oo Saddex Tallaabo Loo Jiro.

Mid ka mid ah waxyaalaha ugu waawayn ee guuldarrooyinka keena waa in uu qofku quusto marka dhibaatooyinku ka adkaadaan. Qof walba khaladkaan mar ama labo waa gaystay, waana uu ka qoomameeyaa.

Nin R. U. Darby, adeerkiis ah, ayaa waxaa ku dhacay jirradii dahab raadinta ee xilligii buuraha lagu yaacay ee reer Maraykan oo dhan ay dahab raadinta ku waasheen. Ninkaasi buuraha galbeedka dalka ah ayaa uu aaday asaga oo rumaysan "QOD OO HODAN NOQO". Waligiis ma uusan maqlin in aysan jirin meel la qoto oo ka dahab badan maskaxda aadanaha. Meel ayaa uu cabbirtay kadibna garwayn iyo badeel u qaataay. Dhulku aad ayaa uu u adkaa balse hammuunta uu dahabka u qabay ayaa ayadna aad u xoogganayd.

Haddii ay toddobaadyo sii qodayeen ayaa rajadoodii u soo dhawaatay. Waxaa u muuqday ifafaalahii lagu garan karayey dahabka dhaw. Wuxuu ay u baahdeen qalab si fican u jabin karaya adaygga ku gudban dahabka dhaw. Meeshii ayaa ay inta daboosheen asaga iyo Darby, guryahoodii dib ugu laabteen. Derisyadoodii iyo xogaaladoodii ayaa ay isugu yeereen kadiba u sheegeen sida dahabkii ugu dhawayahay iyo in ay qalab u baahanyahiin. Lacag ayaa la isugu daray kadibna qalabkii loo iibiyey, ayagiina dib ugu soo laabteen halkii qodista.

Haddii la sii qodaba waxaa sii bata ifafaalaha ah in dahabkii dhawayahay, waana la sii waday qoditaankii. Markii qodidu hoos u sii kacdaba waxaa kor u kacayey rajadooda.

-----Faker oo hodan noqo-----

Markii dambe waxaa timid in la waayay waxii ifafaalo iyo raad ahaa oo lagu raad raacayay dahabka. Haddii la sii qodayba waxba waa ka soo muuqan waayeen mar dambe.

Waa ay quusteen kadibna go'aansadeen in ay faraha ka qaadaan oo is dhiibaan. Ugu dambayntii waa ay joojiyeen qalabkiina dhawr boqol oo doolar kaga iibsadeen mid nacas ah.

Doqomada qaar ayaa doqomo dhab ah ah balse kani lama mid ahayn doqomada kale. Wuxuu u yeertay injineer aqoon u leh macdanta iyo dahabka waxa una ka codsaday in uu u eego inta dahabku u jiri karayo. Injineerkii ayaa u sheegay khaladka ay gaysteen nimankii hore iyo in dahabka dhammaaba uga dhimmannayd saddex tallaabo. Dhabtiina saddexdaas tallaabo kadib ayaa la helay dahabkii.

Doqonkaasi malaayiin doolar ayaa uu sidaas ku helay sababta oo ah waxa uu gartay in uu kala tashto cid waayo aragnimo iyo aqoon u leh dahabka kahor inta uusan ka quusan.

Lacagtii Darby iyo adeekiis ay qalabka ku iibsadeen waxaa lahaa deris iyo xigaaladooda waxayna qaadatay sanado badan in ay dib u siiyaan. Muddo dheer kadib ayaa Darby khasaarahii ka soo kabtay kadib markii uu ogaaday in rabitaankiisa uu dahab ku heli karayo. Waxa uu ogaaday markii uu bilaabay in uu ka shaqeeyo shirkad caymis.

Asaga oo xasuusan fursadda wayn ee dhaastay kadib markii uu saddex tallaabo u jirsaday dahabkii balse uu niyad jabay oo iska joojiyey, Darby waayo aragnimo ayaa uu ka dhigtay dhacdaadaas soo martay asaga oo oranaya, "Waxa aan joojiyey aniga oo saddex tallaabo u jira dahabkii

-----Faker oo hodan noqo-----

balse hadda ku joogsan mahayo markii aan damco in aan caymiska dadka ka iibyo balse ay igu yiraahdaan "MAYA."

Darby hadda waxa uu ka mid yahay dhawr qof oo sunadkii iibiyaa in ka badan maluayiin kaarar caymis sanadkiiba. Ku "adkaysashada" hadda waxa uu ka bartay "ka quusashadii" horay u soo martay.

Waxaa hubaal ah in marka qofku u socdo in uu guul gaaro, uu la kulmayo guuldarrooyin ka soo horreeya. Marka qofku noqdo mid guuldarradu ka adkaatay, waxa ugu wayn ee maan-galka(caqli-galka) la noqda waa 'in uu is dhiibo'. Waana sida dadka intooda badani ay sameeyaan.

In ka badan shan boqol oo qof oo ah dadka ugu hantida badan dalkaan, ayaa ii sheegay in guushoodu ku timid in ay inta kaceen halkii guuldarradu dhigtay ay hal tallaabo horay u qaadeen. Guuldarradu waa dhagar-qabto, taas oo isugu jirta kharaar iyo ad-adayg gaarsiisana qofka halka uu doonayo waa haddii uu adkaysto. Balse waa wax ay ku raaxaystaan kuwa huba in ay guulaysan doonaan.

CASHARKII KONTONKA SHILLIN EE DHABAR-ADAYGGA.

Waxyar kadib markii Darby uu jaamacadda ka qalin-beddeshay(qalin-jabiyeey) ee uu go'aansaday in uu dahab qodashadu ku biro, waxaa soo martay fursad baraysa in "Maya" marka lagu yiraahdo aadanMAYA u qaadan oo quusan.

Galab asaga oo kaalmaynaya adeerkiiis oo ay dhex joogaan beertiisa oo dad madow aad u badan ahi uga shaqeeyaan, ayaa albaabkii loo soo galay. Haddii uu eegay waa gabar yar

-----*Faker oo hodan noqo*-----

oo madoow ah oo iridka taagan. Adeekiis ilmahii ayaa uu kor u eegay kadibna cod ku qaylin ah ku yiri "Maxaa aad doonaysaa?"

Ilmahii ayaa cod baqdin ah ku tiri "Hooyaday ayaa ii soo dirsatay kontonkeedii shillin"

"Ma aan siinayo ee orod gurigiinnii aad" ayaa adeekiis ugu warceliyey.

"Haye mudane" ayaa ay tiri balse ma dhaqaaqin ee waa sii taagnaataay

Adeerkay shaqadiisii ayaa uu isaga laabtay mana dareensanaba inanta yar ee albaabka wali taagan. Mar dambe ayaa uu dhankeedii soo eegay oo arkay waana qayliyey "Soo kuma oran orod oo gurigiinnii aad, orod hadda tag haddii kale waa aan kuu soo jeensannin"

"Haye mudane" ayaa ay tiri balse tallaabo ma qaadin.

Adeekiis jawaan uu siday ayaa uu inta dhigtay oo alwaax ag yaallay soo qaaatay ayaa uu ku soo dhaqaaqay asaga oo u muuqda mid dhib gaysan doona.

Darby neefta ayaa ku ceshantay. Waxaa u muuqatay in uu goobjoog u ahaan doono dambi dil ah oo dhici doona. Waxa uu ogaa in adeekiis uu aad u caro darnaa. Waxa uu ogaa in ilmo madoow ahi uusan awood u lahayn in uu ku soo hadal cesho qof caddaan ah.

Markii adeekiis soo gaaray halkii inantu taagnayd ayaa ay inta tallaabo horay u qaaday oo hortiisa soo istaagtay, korna u eegtay ayaa ay qaylo halkii ugu dambaysay ku dhawaaqday "Hooyadeey waa in ay heshaa kontonkeedii shillin".

-----Faker oo hodon noqo-----

Adeerkii~~s~~ waa istaagay, cabbaar eegayay kadibna Inta alwaaxii iska dhigay oo jeebkiisa gacanta gashtay ~~soo~~ bixiyey lacag dhan konton shillin kadibna ~~silley~~.

Ilmahii lacagtii ayaa ay qaadatay kadibna gadaal-gadaal iridkii uga baxday ayada oo wali eegaysa ninkuu ay ka adkaatay. Markii ay baxday ayaa adeerkii~~s~~ santuukh ku kor fariistay kadibna cirka ku dhaygagay usagu oo la yaabban jeedalka inantaas yari ay ku dhufatay.

Darby asaguna sidaas oo kale ayaa uu feker ku maqanyahay. Waxa ay noqotay markii ugu horraysay ee uu arko ilmo madoow addoon ah, oo ka adkaaday mudanihiisa caddaanka ahaa.

Sidee ayaa ay inantaas yari awooddaas u heshay?

Maxaa adeerkii~~s~~ uu yaqaanay carradiisa ka dhigay shimbir sidii la rabay laga yeelay?

Waa maxay awoodda indho-sarcaadka ah ee inanta yari ay adeegsatay, ee keentay in ay maamusho ninkii ay addoomada u ahaayeen ayada iyo waalidkeedba?

Waydiimahaas iyo kuwo kale ayaa ka dhex walalac-laynaya gudaha maskaxda Darby, jawaabna uma uusan helinin illaa sanado badan kadib oo ah marka uu sheekadaan iiga sheekaynayo.

La yaab ayaa ay ahayd in marka mudane Darby uu ii sheegayo sheekadaan uu taagnaa halkii inanta yari kaga adkaatay odaygii adeerkii~~s~~ ahaa. Waxaa ayadna yaab sii leh in aan aniguna labaatan iyo shan sano oo la soo dhaafay aan darsayay awooddaas keentay in inantaas yar ee madowga ah ee aan aqoontana lahayn ay ka adkaato odaygaas.

-----Faker oo hodan noqo-----

Annaga oo meeshaas taagan ayaa markii uu sheekadii ii dhammeeyey Darby uu igu yiri "Maxaa aad ka garatay sheekadaan? Maxaa aad u malayn in ay ahayd awoodda inanta yari ay adeegsatay?

Warcelinta waydiintaas tallaaboooyinka lagu qoray buuggaan ayaa aad ugu tagi doontaa. Waliba mid dhammaystiran.

Ayada oo faahfaahsan oo qof walba garan karo sidoo kalena adeegsan karayo sida inantaas yar ayaa aad u tagi doontaa.

U fiirsasho lahoow waxaa dhicin in aad la kulantid awooddaas, waliba cantuugo ka mid ah ayaa aad ugu tagin cutubka soo socda.

Meel buuggaan ka mid ah ayaa aad ugu tagi doontaa aragti dhakhso gacanta kuugu soo gelin doonta awooddaas aan la iska caabbin karaynin.

Waxaa dhici karta in aad cutubka koowaad ka dhex heshid awooddaas ama ay kugu soo dhacdo adiga oo akkhrinaya cutubyada ku xiga. Waxaa dhaci karta in fikrad(aragti) ahaan aad ku hehsid. Waxaa dhici karta in qorshe ama ujeeddo ahaan aad ku ogaatid.

Tan labaad, waxaa dhici karta in ay dib kuugu celiso xasuusta waayo aragnimadii ku soo martay ee guuldarrooyin iyo jab ahaa halkaasna aad ka heshid cashar aad dib ugu heli kartid wax kasta oo aad horay u wayday.

Markii aan mudane Darby u sheegay awoodda inanta yari ay adeegsatay ayaa uu gadaal u raacay xasuustiisii shaqeed iyo guusha uu ka gaaray dhanka iibka caymiska kadibna si dhab ah uu u qirtay in waxa uu guusha ku gaaray ay tahay casharka gabadhaas yari ay guusha ku gaartay ee uu ka bartay.

-----Faker oo hodan noqo-----

Mudane Darby waxa uu sheegay in markasta oo uu doono in uu qof ka dhaadhiciyo iibsashada caymiska uu iibiyo balse qofkaasi uu maya ku yiraahdo uu soo xasuusto inantii yarayd kadibna iskula hadlo 'Waa in qofkaani iga iibsado'. Tan layaabka igu noqotay waxa ay ahayd in inta ugu badan ee dadka ah ee wax iga iibsada ay ahaayeen kuwa marka hore maya igu yiri balse aanan ka quusan.

Waxa kale oo uu soo xasuustay dhacdadii labaad ee ahayd in uu quustay asaga oo saddex tallaabo u jira dahabkii balse uu ka bartay cashar ah in uusan quusan ee uu soo taagnaado, dhabar adaygana markasta illaa uu guul fiican ka gaaro.

Sheekadaan Darby iyo adeerkiis iyo ilmaha yar ee madoow iyo dahabka waxaa akhrin doona boqolaal ah dadka caymiska iibiya, kuwaasna dhammaantoodba qoraagu waxa uu u rajaynayaa in ay adeegsadaan casharradaas ka dhigay Darby in uu noqdo mid malaayiin doolar ka sameeya shaqadiisa hadda.

Noloshu waa cajiib(layaab) iyo wax aan la saadalin karinin. Guulaha iyo guuldarrooyinka labaduba waxa ay salka ku hayn karayaan waayo aragnimooyin iyo dhacdooyin dadka soo maray.

Tan Darby waa mid fudud, marar badanna dhacda haddana waxaa ku duugan sirta nolosha iyo guusheeda sidaas darteed waxa ay leedahay mudnaan u dhiganta nolosha laftigeeda. Waxa uu ka faa'iidaystay labadaas dhacdo ee soo maray waxa uuna la baxay casharka ku jiray. Balse qofka aan waqtii u heli karinin in uu darso ama baaritaan ku sameeyo guulaha iyo sida lagu gaaro, Qofkaasi xaggee ka baran karayaan sida guuldarrada ah dhagax kugu hor go'an looga dhigto wax aad korka ka fuushay si aad ugu gaartid

-----Faker oo hodan noqo-----

halka aad hiigsanaysid? Jawaabta taas darteed ayaa buuggaan loo qoray.

Waydiintaas ayaa keentay saddex iyo tobanka tallaabo ee soo socda balse xasuusnoow waxaa dhici karta in waydiinta aad jawaabta u raadin ee aad kugu abuurtay in aad nolosha la yaabbanaatid, ay dhici karto in jawaabtaasi ay maskaxdaada dhex fadhifo.

Hal aragti oo wanaagsan ayaa qofku ku heli karayaa wax kasta oo uu doonayo. Xeerarka ku qoran buuggaan ayaa ah kuwa ugu wanaagsan uguna suurtogalsan ee hababka iyo waddooyinka lagu heli karayo aragtidaas wanaagsan.

Inta aynaan gudogalin ka hadlidda xeerarkaas waxa aan rumaysannahay in ay lagama-maarmaan kuu tahay in aad talo-soo-jeedintaan aad ogaatid.....MARKA HODANNIMADU BILAWDO IMAANSHAHEEDA, DHAKHSO AYAA AY KU TIMAADDAA IYO BADNAAN WALIBA HEER QOKFU YAABO OO IS WAYDIIYO HALKA AY KU DHUUMANAYSAY SANADAHII DHIBAATOYINKU JIREEN OODHAN.

Marka aad bilowdid in aad HODANNIMO KU FEKERTID OO AAD BILOWDID IN AAD HESHID, waxa aad ogaanaysaa in hodannimadu ka bilaabato doonis maskaxda lagu abuuro iyo ujeeddo cad oo lagu xijiyo, hawlkarimo aad u tiro badanna aysan khasab ahayn.

Adiga iyo dadka kale oo dhanba waa in ay noqdaan kuwo danaynaya in ay ogaadaan sida xaaladdaas doonista ah maskaxda loogu abuuro oo dhaqaalaha loo soo jiito. Labaatan iyo shan sano ayaa aan baaritaan waday, waxa aana baaray in ka badan 25kun oo qof, sababta oo ah aniga

-----Faker oo hodan noqo-----

laftigayga ayaa doonayay in aan ogaado 'sida dadku dhaqaale ku helaan'.

Baaritaankaas la'aantiis, buuggaani ma suurto galeen. Halkaan aan kugu siiyo xog aad mudnaan u leh.

1929 waxaa bilowday wareer iyo burbur dhaqaale, waxa uuna socday in muddo ah illaa iyo xilligii madaxwayne Roosevelt uu dalka qabtay. Kadib ayaa burburkii bilowday in uu qarsoomo .

Markii Roosevelt uu madaxwayne noqday, sida marka guriga iftiinka loo shido uu mugdigu halmar u qarsoomo, sidaas oo kale ayaa baqdintii iyo walwalkii halmar dadkii uga qarsoomay oo la waayay.

Si fican ugu firso, marka aad bilowdid adeegsiga murtidaan oo aad bilowdid in aad raacdid tallaabooyinka lagu barin, dhaqaalahaagu waxa uu bilaabin in uu kobco, waxaa bilaabanaysa in waxii aad far saartidba ay isu beddelaan hanti iyo dhaqaale. Suurtogal ma aha miyaa? Waa suurtogal!

Liidnimada ugu wayn ee maskaxda aadanaha fadhida ayaa ah ereyga 'SUURTOGAL MA AHA', waxa qofku yaqaan wax walba oo aan u shaqayn doonin. Waxa uu yaqaan wax walba oo aan u qabsoomi karinin.

Buuggaan waxaa loogu talo galay kuwa doonaya in ay ogaadaan sida dadka kale guusha ku heleen, diyaarkana u ah in ay qabtooda ka qaataan.

Sanado badan kahor ayaa aan soo iibsaday qaamuus(erey-koobe), waxa ugu horreeyey ee aan sameeyey ayaa ahayd in aan kala bixiyey oo aan ka soo saaray bogga uu ku qoranyahay ereyga SUURTOGAL MA AHA, kadibna baalkaas oodhan ayaa aan gooyay oo tuuray. Maangaabnimo kugu noqon mayso haddii aad adiguna samaysid.

-----Faker oo hodan noqo-----

Guusha waxaa gaara kuwa guul maskaxda ku haya. Guuldarradana waxaa gaara kuwa guuldarrada maskaxda ku haysta.

Ujeeddada buuggaani waa in la caawiyo kuwa doonaya in ay maskaxdooda ka beddelaan guuldarro maskax ku haynta oo u beddelaan guul maskax ku haynta.

Liidnimo kale oo dadka intooda badan haysata ayaa ah in ay wax walba iyo cid walba ku beegaan(cabbiraan) halbeegga ah aragtidooda iyo waxa ay rumaysanyahiin ah.

Dadka qaar akhrin doona buuggaan ayaa rumaysnaan doona in aan cidina inta fekerto aysan hodan noqon karinin. Hanti in ay heli karaanba maskaxdoodu ma ogolaan karto sababta oo ah maskaxdooda dhan waxaa ka buuxa saboolnimo, baahi, dhibaato, guuldarro iyo jab.

Malaayiin qof ayaa arkaya guusha uu gaaray Henry Ford kadibna ka masayrsan hantidiisa, nasiibkiisa, caqlibadnaantiisa kii ay rabaanba ha ugu yeereen guushiisaase.

Waxaa dhaci karta in hal ka mid ah boqolkii kun ee qofba uu ogyahay sirta ka dambaysa guushiisa. Sheekadaan ayaa ku tusin karaysa.

Sanado kahor ayaa Ford go'aansaday in uu soo saaro matoorkii caanka ahaa ee V8. Injineeradiisii oodhan ayaa uu isugu yeeray in ay naqshaddii lagu samayn lahaa ay keenaan.

Naqshaddii ayaa warqado iyo qalin loo qaatay kadibna la isku raacay in aysan marnaba suurtogal ahayn waxa uu doonayo iyo caynka matoorka uu sheegtay in loo sameeyo

"Si kasta oo ay tahayba waa in aad samaysaan" ayaa Ford ku yiri.

-----Faker oo hodan noqo-----

"Balse suurtogal ma aha" ayaa ay ugu warceliyeen.

"Suurtogal ka dhiga adinku, shaqadana jooga illaa aad ka samaysaan."

Injineeradii waa ay iska wadeen shaqadii, sababta oo ah wax kale oo ay samayn karayaan ma jirin, haddii kale waxa ay noqon in ay shaqada ka tagaan.

Lix bilood ayaa gudubtay ayada oo aysan waxba qabsoomin. Lix bilood oo kale ayaa tagtay haddana waxba ma suurtogalinin. Injineeradii waddo kasta waa ay isku dayeen balse waxa ay ka badin waysay eraygii ahaa suurtogal ma aha.

Sanad kadib ayaa uu markale ku soo noqday waxaana loo sheegay in aysan waxba suurtogal ahayn

Waxa uu ku yiri "Shaqada dib ugu laabta, matoorkaas ayaa aan doonayaa, waana aan helayaa".

Dib ayaa ay u bilaabeen kadibna si kedis iyo indho sarcaad ahba waaba tan sirtii la raadinayay.

Go'aankii iyo doonistii Ford ayaa guulaysatay, matoorkiina waa lagu guulaystay.

Sheekadaan laguma qaymayn karayo gaabnaanta aan ku sheegay balse waxa lagu qaymayn waxtarka iyo qummanaanta hadalkaas.

Qofkii doonaya in uu fekero oo hodannimo gaaro, ma aha in uu meel fog eego, waxaa xog ugu filan sheekadaan Ford.

Henry Ford waa uu guulaystay sababta oo ah waxa uu garawsaday oo adeegsaday xeerarka guusha.

Mid ka mid ah xeerarkaas ayaa ah DOONIS(HIMMAD), in qofku yaqaanno waxa uu doonayo.

Foker oo hodan noqo-----

Xasiusnoow sheekada Ford markii aad sii akhrinaysid iskuna day in aad sadarrada kala haxday sirta wayn ee guushiiisa. Haddii aad taas samayn kartid, haddii aad la bixi kartid xeerarka Ford guusha gaarsiyey, hubaal waxaa ah in aad guul tiisa le'eg aad gaari karaysid cayn kasta oo ay ahaataba. Aayahaaga adiga ayaa hagi kara, naftaadana adiga ayaa u talin karaya.

Markii Henley uu qoray erayada ah "Aniga ayaa aayahayga haga, aniga ayaa naftayda u taliya" waxa uu innaga inoo sheegayay in aan innagu aayaheenna u talinno iyo in aan nafteenna maamulno.

Haddii gabaygu sidaan inoogu sheegi lahaa waxa aan ogaan lahayn habka aan u maamuli karno aayaheenna iyo habka aynu ugu talin karno nafteenna. Waxaa la rabay in uu si fican inoogu sharxo in awoddha fakarka maskaxdu aysan kala saarin fakarrada kuwooda wanaagsan iyo kuwooda xun balse ay qofka awood u siiso in uu helo hadba kii uu markasta ku fakaro, wanaag iyo xumaan midkii uu dooninba ha noqdee.

Waxa ay ahayd in uu inoo sheego in maskaxdeennu soo jiidato fakarrada aynu hadba maskaxda ku badinno iyo hab aan cidina aqoonin ay u soo jiidato dadka, dhibaatooyinka iyo walxaha aynu ku badinno ka fakariddooda.

Waxa ay ahayd in uu inoo sheego kahor inta aynaan hodannimo gaarin in aan maskaxdeenna ku xoojinno RABITAAN aan u xooggan oo aan hodannimada ku doonayno, in dareenkaas rabitaanku innagu xoogsado heer rabitaankaasi uu innagu khasbo in aynu la imaanno qorshe aan ku heli karno hodannimo.

Balse maaddaama uu ahaa gabayaa ee uusan ahayn **saylasoof**, Henley xogtaas gabay ahaan ayaa uu inooga tagay

-----Faker oo hodan noqo-----

asaga oo doonayay in aynu innagu fasiranno nuxurka hadalkaas.

Tartiib-tartiib runtaasi ayada ayaa iskeed daboolka isaga qaadday. Hadda waxaa muuqata in xeerarka buuggaan lagu sheegay ay hayaan sirta lagu heli karayo maamulka dhaqaalaha aynu doonno.

Hadda diyaar ayaa aynu u nahay in aynu eegno xeerka ugu horreeya. Maskaxdaadu ha furfurnaato xasuusowna marka aad akhrinaysid in xeerarkaan uusan qofna hindisin ee yahiin kuwo waligood jiray.

Xeerarkaan(tallaabooyinkaan) waxaa laga soo aruuriyey nolosha shan boqol oo qof oo ahaa hantiilayaashii ugu badnaa kuwaas oo saboolnimo iyo aqoon-yari labadaba lahaa sidoo kalena aan haysan cid ay kaga daydeen ama ka dhaxleen. Tallaabooyinku nimankaan waa u shaqeeyeen, adigana haddii aad adeegsatid waa ay kuu shaqayn. Waa kuu dhib yaraan doontaa, kugumana adkaan doonaan.

Inta aadan bilaabin waxa aan doonayaa in aad rumaysatid in ay tahay wax dhab ah iyo in isbeddel dhaqaale oo dhab ah ay xeerarkaani kuu keeni karayaan sida labada qof ee aan dhawaan ka sheekayn doono ugu Keeneen. Waa labo qof oo aad iigu dhawaa, halka midkood uu ka yahay jaalkay muddo labaatan iyo shan sano ah, halka kan kalena uu ka yahay wiilkayga.

Guusha la yaabka ah ee ay gaareen labadaas nin, guusha ku timid xeerka ku xusan cutubka soo socda ayaa caddaynaysa oo tixraac fiican u noqonaysa awoodda xeerka koowaad.

Shan iyo toban sano kahor ayaa aan khudbad u jeediyyey arday qalin ka beddelanaysay jaamacadda Salem College. Waxa aan aad xoog u saaray ka hadlidda iyo mudnaanta uu leeyahay xeerka cutubka soo socda halkaas oo mid ka mid

-----Faker oo hodan noqo-----

ah ardaydii uu ka dhigtay hal ku dheg iyo murti uu noloshiisa u adeegsado.

Ninkaas dhalinyareyga ahaa hadda waa xubin firfircoон oo ka tirsan golaha kongareeska Maraykanka. Waxyar kahor intii aanan buuggaan sii daynin(daabicin) ayaa uu farriin ii soo diray uu kaga hadlayo samaynta ay khudbaddaasi ku yeelatay iyo waxtarka adeegsiga tallaabadaasi u yeeshay. Waxa aan jeclaystay in aan farriintaas hordhac ahaan aad ugu akhrisatid cutubka soo socda si aad aragti guud uga heshid cutubkaas.

Farriintu waxa ay u qornayd sidatan:

Mudane Napoleon.

Ka shaqayntayda golaha koongareeska ee Maraykanka ayaa ii iftiimisay dhibaatooyin badan oo rag iyo dumar badan haysta. Qoraalkaan waxa aan ku doonayaa in aan ku soo jeediyo talo kumanaan qof caawin doonta.

Aniga oo raali galin ka bixinaya waxa aan sheegin in haddii la fulinayo taladaas aan soo jeedinayo , ay sanado culays iyo masuuliyad ah kugu noqon doonto, balse aad ayaa aan ugu han waynahay taladaan, aniga oo og jacaylka aad u qabtid in aad waxqabad wanaagsan bulshada u qabtid.

1922dii ayaa aad khudbad ka jeedisay jaamacadda Salem, anigu waxa aan ka mid ahaa ardaydii qalin beddelanaysay, maalintaas ayaa aad fikrad maskaxdayda ku beertay taas oo dhalisay heerka aan gaaray iyo shaqada aan ku matalo gobolkayga sidoo kalena in badan ayaa ay aragtidaasi ka ahaan doontaa guulaha aayatiinkayga dambe.

-----Faker oo hodan noqo-----

Talada aan soo jeedinayo waa, in khudbaddii aad jeedisay aad buug ka dhigtid si dadka reer Maraykan uga fua'iidaystaan waayo aragnimada iyo xogta waayo aragnimo ee aad ka haysid dadka Maraykan ka dhigay dalka adduunka ugu hantida badan.

Waxa aad mooddaa in ay shalay ahayd markii aad ka sheekaynaysid sheekadii aadka u la yaabka ahayd ee Henry Ford kaas oo aan waxbarasho badan lahayn, dhaqaale u dhalanin, cid wayn oo hagta aan lahayn, balse gaaray heer aad u sarreeya. Maskaxdaydu go'aan ayaa ay qaadatay kahor intii aadan hadalkaba dhammaynin in aan naftayda heer gaarsiiyo dhib kastaba aan ka maree.

Kumanaan dhalinyaro ah ayaa jaamacado ka soo baxaya sanadkaan iyo kuwa ku xigaba. Mid walba oo kamid ah waxa uu baadigoob ugu jiraa farriin dhiirogalin iyo hagitaan u noqoto sida tii aad noo jeedisay oo kale. Waxa ay u baahan doonaan meel ay wax ka bilaabaan iyo wax ay sameeyaan.

Adiga ayaa u sheegi karaya sababta oo ah dad badan oo dhibaataysan ayaa aad caawisay in badan oo badan waliba.

Haddii ay suurtogal tahay waxa aan soo jeedin lahaa in aad buug kasta ku dartid mid ka mid ahbaaritaannada aad samaysay si iibsaduhu u helo qorshe gebi ahaanba beddeli karaya oo hagaya sidii aad aniga hagitaan ii siisay sanado kahor.

Shaqada caynkaas ah ee aad qabtid, ayaa akhriyaha siinaysa muuqaal cad oo dhammuystiran oo tusaya gefafkooda iyo haybadahoodaba. Waxa uu noqon doonaa waxqabad aad loo mahadiyo.

Malaayiin qof ayaa dhibaato ku sugaran iskuna dayaya in ay ka soo kabtaan, ani ahaan in badan ayuu aan aqaaan in

-----Faker oo hodan noqo-----

dadkaasi ay aad u rabi lahaayeen in ay dhibaatooyinkooda kaaga sheekeeyaan oo aad taloojin iyo hagid siisid. Waa aad dareemi kartaa qof dhibka haystaayi yahay in waxiisii oodhan ay burbureen, una baahan in uu dib u soo bilaabo.

Kumanaan qof oo Maraykan ah ayaa jira maanta kuwaas oo doonaya sidii ay aragtidooda ugu beddeli lahaayeen hanti, dad badan ayaa sagxadda ka soo bilaabaya hadda, ayaga oo aan dhaqaale haysan doonayana in ay dib u soo kabtaan. Haddii ay jirto cid caawin karta, dhabitii waa adiga.

Wanaag badan ayaa aan kuu naawilin. I rumayso.

Jennings Randolph.

CUTUBKA 2AAD

DOONIS (HIMMAD)

Halka Guusha Dhammi Ka Bilaabato

Soddon sano kahor markii Edwin C. Barnes uu tareenka u raacay magaalada Oranges ee New Jersey, waxaa dhici karta in uu kuula ekaado qof liita ama wareersan balse fekerkiisu kuwa ugu heerka sarreeya ayaa uu ahaa.

Markii uu tareenka ka degtay ee uu u dhaqaaqay dhanka xafiiska Edison, maskaxdiisa waxaa ku jirtay in uu mar hore shaqo bilaabay. Waxaa u muuqatay asaga oo Edison hor taagan. Wuxuu maqli karayay asaga oo Edison waydiisanaya fursad uu kaga dhabeeyo waxa maskaxdiisa aadka ugu wayna, ahna doonis aad u sarraysa oo uu doonayo in uu wadaag ganaci la noqdo Edison.

Doonista Barnes ma ahayn rajo kali ah. Rabitaan kali ahna ma ahayn. Balse waxa ay ahayd himmad halkii ugu sarraysay. Waxa ay ahayd mid dhab ah.

Doonistiisu ma imaanin markii uu soo aadayay Edison. Waxa ay ahayd waxa ugu wayn ee Barnes doonayay muddo dheer. Bilowgii markii doonistaasi maskaxdiisa ku soo dhacday, rajo kali ah ayaa ay ahayd balse markaan dambe rajo kali ah ma aysan ahayn.

Sanado kadib ayaa Barnes markale dul istaagay halkii uu istaagay maalintii ugu horraysay ee uu Edison la kulmo. Maanta waa uu ka duwanyahay. Maanta wadaag ganaci ayaa uu la yahay Edison. Doonistii ugu waynayd ee

-----Faker oo hodan noqo-----

riyadiisu waa ay u rumowday. Maanta waxaa dhacda in dadka Barnes yaqaanna ay ka masayraan ayaga oo arkaya guusha noloshu siisay. Waxaa ay arkaan maalintaas uu guusha gaaray, balse iskuma dhibayaan in ay baaraan sida uu guusha ku soo gaaray.

Barnes waxa uu guusha ku gaaray markii uu yool samaystay kadibna waxii awood, dedaal, iyo wax kasta oo uu awoodayba uu halkaas isugu geeyey. Waa uu ku qanacsanaa in uu qabto shaqo tan ugu liidata asaga oo ay u muuqatay in ay keenayso in uu tallaabo horay u qaado.

Shan sano ayaa uu sugay si tallaabadii ugu horraysay ugu hirgasho. Sanadahaas oodhan hal dhobic oo rajo ah uma soo dhicin. Hal balanqaaad oo u hirgalay ma dhicin. Cid walba oo aan asaga ka ahayn waxa uu ugu muuqday kabogaad Edison u shaqeey

Balse asagu maalintii koowaadba waxa uu isu arkayay wadaag ganacsi in uu la yahay Edison

Waa tusaale aad u wanaagsan marka himmadda laga hadlayo. Barnes yoolkiisii waa uu gaaray. Qorshe ayaa u samaystay uu ku gaaro, waxii kale oo dhanna faraha ayuu ka qaaday. Markii uu Edison aadayay ma uusan iskula hadlin "Edison ayaa aan isku dayin in uu shaqo yar i siiyo" balse waxa uu iskula hadlay "Edison ayaa aan la kulmin, waxa aana u sheegin in aan u imid in aan wadaag ganacsi la noqdo."

Iskulama uusan hadlin "Dhawr bilood ayaa aan la shaqayn, haddii aan dhiirogalin iyo hor usocod ka waayana waa aan iskaga tagin oo shaqo kale ayaa aan raadsanin. Balse waxa uu iskula hadlay "Waxii shaqo ah oo aan helo ayaa aan ka bilaabin, wax walba oo uu Edison ii dirsadana waa aan u

-----Faker oo hodan noqo-----

qaban balse inta aanan bilaablnba waxa aan isu aqoonsanahay wadaag ganaci.

Ma uusan iskula hadlin " Markasta waa aan ka warqabayaa waxii fursado ah oo ii muuqda si haddii aan ku guulaysan middaan, aan uga beddelan karayo". Balse waxa uu iskula hadlay "Hal wax oo aan doonayo ayuu adduunkaan ka jira, kaasina waa in aan wadaag ganaci la noqdo Edison sidaas darteedna wax kasta oo ka soo haray faraha ayaa aan ka qaadin, awooddaya dhanna waxa aan gulinin sidii aan yoolkaygaas ku heli lahaa. Waddo kasta oo kale naftiisa waa uu ka soo xiray. Waa in uu guulaystaa ama nolosha ka quustaa.

Waa taas sheekada guusha ee Barnes!

Waa hore, ayaa nin degaalyahan ah arrin adag soo food saartay taas oo ku khasabtay in uu go'aan adag ka qaato si ay dagaalka ugu guulaystaan.

Ciidankiisu waxa ay food saarayeen ciidan aad uga xoog iyo tiraba badnaa.

Ciidankiisii ayaa uu doomo saaray, u gudbiyey dhankii dalkii cadawga, dhammaan ciidankii iyo hubkiiba ka dejiyey doomahii kadibna amar ku bixiyey in doomaha la gubo. Intaas kadib ayaa uu la hadlay ciidankiisii asaga oo oranaya "Waa u jeedaan qiicii doomaha oo cirka isku shareeray, taasi waxa ay caddayn u tahay in aynaan xeebtaan dhaafi karaynin innaga oo nool. Kaliya waa innaga oo guulaysannay ama dhimmanay wax ka dhexeeya ma ay jiraan. Kadib maxaa dhacay? Waa ay guulaysteen.

Qofkii doonaya in uu hubaashii guulaysto waa in uu gubo fursad kasta oo u furan aan ka ahayn tan dhabta ah.

Maalintii magaalada Jikaako(Chicago) uu dabku baabi'iyey, ayaa koox ganacsadayaal ahi dul istaageen waddada State

-----Faker oo hodan noqo-----

Street, ayaga oo eegaya dambaska ka haray hantidoodii oodhan. Shir ayaa ay qabsadeen ay kaga hadlayaan in ay dib u dhistaan iyo in ay isaga guuraan oo meel kale ka aasaastaan. Dhammaantood waxa la isku raacay in Jikaako laga guuro aan hal nin ka ahayn.

Ganacsadaha go'aansaday in uusan guurin ee dib u dhisto ayaa farta asaga oo ku fiiqaya dambsaskii haraadiga ahaa yiri "Mudanayaal, halkaas aad u jeedaan ee dambaska noqotay ayaa aan ka dhisii doonaa guriga ugu dheer adduunka dhan, intii jeer ee uu rababa ha gubtee."

Dhacdadaasi waa konton sano kahor. Dhismahaas waa la dhisay. Bartii ayaana laga dhisay asaga oo taallo iyo muujinba u ah xaaladdii maskaxdiisa ku suginayd oo ahayd himmad(foonis) ooleysa(aad u badan).

Waxa ugu fudud ee Marshal Field samayn karayay ayaa ahayd in uu sida saaxiibadiis uu iskaga guuro.

Marka arrintii adkaatay, mustaqbalkiina mugdi galay, waxa ay go'aansadeen in ay u guuraan meel ka rajo fiican.

Bal si fican u firi kala duwanaanshaha u dhexeeya Marshal Field iyo ganacsadeyaasha kale sababta oo ah waa isla muddaas tan kala gaysay Barnes iyo kumanaan dhalinyarey oo kale oo Edison shaqaale u ahaa.

Qof walba oo gaara heerka fahamka lacagta, waxa uu bilaabaa in uu rajeyo helisteeda. Rajo hanti ma keento. Balse doonis dhab ah oo maskaxda la galiyo, qorshe lagu dhaqaaqo iyo in dhabar adayg qorshahaas lagu daro aan ka baqin guuldarrada, taas ayaa lagu gaaraa hantiilennimada.

Hab aad doonistaada hodannimo, aad ugu beddeli kartid hantida dhabta ah ee aad doonaysid, waa kan asaga oo ka kooban lix tallaabo oo dhab ah.

Tallaabada koownad

Maskaxdaada gelli inta lacag ah ee aad doonaysid inaad heshid(Go'aanso). Kuguma silnalin aad dhahdid " Lacag badan ayaa aan doonayaa" Balse ku dhawaaq ilro ahaan inta aad doonaysid (Waxaa jirta sabab ellimi nafsi ahaaneed oo keenin in sidaas la sameeyo aanna kaga hadlin doonno cutubyada soo socda).

Tallaabada labaad

Caddee waxa aad doonaysid inaad qabatid si aad lacagtaas u heshid(Ma jirto wax la yiraahdo 'bilaash' oo ayada oo aysan waxba kaa bixin aad wax iska heli kartid).

Tallaabada Saddexaad

Caddee taariikhda aad doonaysid in lacagtaasi gacantaada ku jirto.

Tallaabada Afaraad

La imoow qorshe dhab ah oo aad ku gaaraysid yoolkaagaas kuna dhaqaaq, diyaar u ahoow ama ha u ahaane.

Tallaabada Shanaad

Qallin qaado oo qor tirada lacagta aad go'aansatay, qor xilliga aad go'aansatay inaad heshid, qor waxa aad doonaysid inaad ku beddelatid lacagtaas iyo qorshaha aad doonaysid inaad ku hehsid.

Tallaabada Lixaad

Maalin walba labo jeer oo marka aad seexanin iyo marka aad soo toosin ah akhri oo kor ugu dhawaaq oraahdaada aad qortay.

Marka aad akhrinaysid waa in aad dareemi kartid oo waliba kuu muuqan karto adigu oo helay lacagtaas.

Waxaa aad muhiim u ah in aad raacdid tallaabooinkaan lixda ah ee aan soo sheegnay. Waxaa aad u sii muhiim ah in aad u fiirsatid oo aad, aad ugu dhaqantid tallaabada lixaad. Waa laga yaabaa in aad is dhahdid suurtogal ma aha in ay ii muuqato aniga oo lacagtaas haysta aniga oo aan dhab ahaan aan u haysan. Waa markaan marka himmadda ololeysaayi soo shaqo gasho. Haddii aad, aad u doonaysid in aad lacag heshid oo doonistaas ay kaa tiro badato, ma adkaan doonto in aad maskaxdaada ka dhaadhicisid oo ay kaa rumaysato. Kaliya kuwa joogto maskaxda ugu haya lacagta aayaa noqda kuwa hela. Lacag maskaxda ku haya waxaa looga jeedaa, maskaxdooda aayaa ay ka buuxiyeen doonista lacag heer maskaxdoodu rumaysatay in ay haystaan.

Qofka ay ku cusubtahay ee aan waxba ka aqoon habka maskaxda aadanahu u shaqaysto waxa ay la tahay wax aan suurto gal ahayn. Ciddii garan kari wayda mudnaanta lixdaan qodob leeyahiin waxaa fiicnaan lahayd in ay ogaadaan in tallaabooinkaan laga qoray Andew Carnegie, kaas oo hodannimadiisa ka bilaabay shaqaale warshad bireed balse asaga oo halkaas hoose ka bilaabay adeegsaday xeerarkaan kuna abuurtay hanti boqolaal malyan ah xilli kooban gudaheed.

-----Faker oo hodan noqo-----

Waxaa kale oo aan u sheegin qofkaas in tallaabooyinkaan uu baaray Edison kadibna uu ansixiyey oo haddana saxiixay asaga oo sheegay in aysan kaliya waxtar u lahayn lacag in lagu helo balse loo adeegsan karayo gaarista yool kasta oo uu qofku doonayo.

Tallaabooyinkaani kaagama baahna dhabar jab, kaagamana baahna naf-huris. Kaagama baahna in aad nacas noqotod, kaagamana baahna in aad waali u rumaysatid.

In aad ku dhaqantid lixdaan tallaabo kaagama baahna waxbarasho wayn. Balse in sida ugu wanaagsan aad u fulisid lixdaan tallaabo waxa ay kaaga baahantahay in aad maskaxdaada si fiican uga sawiran kartid waxa aad doonaysid iyo in aad garawsatid in aysan ahayn wax lagu helo fursad iyo nasiib iwm.

Waa in qofku rumaysto in qof walba oo hodannimo gaaray uu markii hore riyooday, rajeeyey, doonay, qorsheeyey kadibna uu gaaray.

Waa in aad sidoo kale ogaatid haddeer in aadan hodannimo dhab ah gaari karinin illaa aad la timaadid doonis aad u saraysa iyo in aad rumaysatid in aad heli doontid.

Waa in sidoo kale aad ogtahay in hoggaamiye kasta oo adduunka soo maray uu ka soo bilaabay in uu ku riyodo halka uu doonayay in uu gaaro.

Haddii aadan maskaxdaada ka sawirran karinin hanti badan oo aad heshid, hubaal dhab ahaanna uma arki doontid hantidaas.

Taariikhda Maraykan waligeed maanta maalin ay dadku ka fursad fiicanyahiin ma jirin. Lixdii sano ee dhaqaale

-----Faker oo hodan noqo-----

burburku dhacay ayaa dadkii oodhan ka dhigtay heer simman dhaqaale ahaan. Tartan cusub ayaa bilaabmaya.

Dadkeenna doonaya in ay tartankaas ka qayb qaataan waa in ay ku dhiiro gashanyahiin in qaabka adduunku is beddelay iyo in hadda adduunku u baahanyahay fikrado cusub, qaabab cusub, hoggaamiyeyaa cusub, hindiseyaal cusub, qaabab cusub oo dadka wax loo baro, qaabab cusub oo iib-gayn ah, buug cusub, suugaan cusub, qaabab cusub dhanka raadyeyaasha ah, qaabab cusub oo filimaanta loo sameeyo.

Baahidaas loo qabo hababkaas cusub waxaa dheer oo la'aanteed aan guul la gaarayn, waa UJEEDDO CAD, in qofku yaqaanno waxa uu doonayo iyo in uu himmad sare u hayo ka dhabaynta ujeedkiisaas.

Burburkii dhaqaale waxa uu astaan u yahay dhammaadkii waa hore iyo bilaabashada waa cusub. Adduunkaan is beddelay waxa uu u baahanyahay dad riyooyin leh oo doonaya in ay ka dhabeeyaan riyooyinkooda. Dadka riyooyonka dhabta ah leh ayaa ahaa, waligoodna ahaan doona horseedayaasha ilbaxnimada.

Dadkeennaan hodannimada doonaya waa in ay xasuusnaadaan, in hoggaamiyeyasha dhabta ah ee adduunku ay yahiin dad maamulay oo adeegsaday awoodo fursadeed oo aan la arki karinin lana taaban karinin awoodahaasna(fikirro) u beddelay walxaha kuu muuqan ee ah dhismeyaa, magaaloooyin, warshado, diyaarado, gawaari, iyo wax kasta oo nolosha dhibyareeyey raaxadana u yeelay.

Dulqaadka iyo maskax-furnaantu waa labo waxyaalood oo uusan ka maarmin qofka riyooyinka leh. Dadka ka cabsada

-----Faker oo hodan noqo-----

fikradaha cusub waa kuwo guuldarraystay ayaga oo aan waxbaba bilaabin. Sahmiyeyaasha ganacsi, xilli uga fiican lama joogo hadda. Ma aha xilligii ugaarsiga iyo hargaha kali ah. Waxaa la joogaa xilli ganacsiyo ballaaran, dhaqaale iyo warshado loo baahanyahay in hab cusub iyo qaabab cusub loogu sameeyo.

Markii aad qorshaynaysid sidii aad ku gaari lahayd yoolkaaga, cidna ha u ogolaan in ay saamayn kugu yeelato oo riyadaada kuu liido. Si aad qayptaada uga heshid adduunka xawaaraha ku socda, waa in aad la timaadid ruuxdii iyo himaddii ku jirtay sahmiyeyaashii tagay kuwaas oo riyooyinkoodii dunida ilbaxnimo u horseedeen, kuwaas oo riyooyinkoodii yahiin waxa adduunka maanta dhiigga u ah, sidoo kalena fursad u sameeyey aniga iyo adigaba maanta.

Xasuusnoow, Columbus waxa uu ku riyoday dhul aan cidina aqoonin, noloshiisiina waxa uu halis u galiyey jiritaanka dhulkaas, ugu dambayntiina waa uu helay.

Copernicus, xidigo-yaqaankii waynaa waxa uu ku riyoday duni ka fidsan inta aynu u jeedno ugu dambayntiina waa uu caddeeyey.

Cidina kuma tilmaamin mid habowsan kadib markii uu guulaystay balse waaba la wayneeyey oo la maamuusay taasina waxa ay kuu caddayn in haddii aad guul gaartid aysan dadku kala jeclayn dhibtii aad ka soo martay, balse haddii aad guuldarraysatid aysan kaa aqbalayn marmarsiinyo kasta iyo wax kasta oo kaa hor istaagay guushaas.

Haddii waxa aad doonin in aad gaartid uu yahay wax sax ah, aana aad rumaysantahay, ku dhaqaaq oo samee.

-----Faker oo hodan noqo-----

Riyadaada raac, iskana illoow waxa dadka kale ku dhihi karayaan markii aad guuldarrooyin yaryar ah aad la kulmaysid, waxa aysan ogayn in guuldarro kasta beerto mir guul lagu gaari karayo.

Henry Ford oo ahaa nin aan waxbarasho lahayn, saboolna ahaa ayaa ku riyooday samaynta gaadiid aan faras jiida u baahnayn, kadib waxii uu qalab heli karay ayaa uu ku shaqo galay asaga oo aan sugin fursad iskaga timaadda,haddana dunida dhan ayaa riyadiisii ku raaxaysta. Waxa uu ahaa qofkii ugu badnaa ee iskuday kashaqaysiin qalabyo la sameeyey, sababta oo ah kama cabsanayn ciddii riyadiisa wax ka sheegta.

Thomas Edison waxa uu ku riyooday layr(iftiin) koronto ku shaqeeya, markaas ayaa uuna ku dhaqaaqay riyadiisii, waloow kumanaan kun oo jeer uu ku guuldaraystay waa uu ku adkaystay riyadiisii illaa uu mid muuqata oo qabsoontay uu ka dhigay.

Dadka leh riyooinka dhabta ah, ma aha kuwo quusta.

Lincoln waxa uu ku riyooday dadka madoow oo madax-bannaani hela, ficol ayaa uu ku daray riyadiisii, wax yar ayaana uu u jirsaday in asaga oo nool uu arko riyadiisii oo rumowday.

Labadii wiil ee walaalaha aha ee ilma Wright, waxa ay ku riyodeen qalab hawada dhex duuli karaya. Hadda cid walba waxa ay arki kartaa in riyadoodu mid qumman ahayd.

Marconi waxa uu ku riyooday qaab loo adeegsan karayo awoodda ku jirta hawada. In uusan riyoo qalloocan ku riyoon waxaa caddayn u ah raadyaha iyo walxaha kale ee farriimaha aan xariiriya lahayn gudbiya. Intaas waxaa sii dheer in riyadii Marconi ay adduunka daafahiisa dadka

-----Faker oo hodan noqo-----

kala jooga ka dhigtay kuwo deris ah oo is-cod maqli karaya. Riyadaasi waxa ay awood u siisay madaxwaynaha Maraykanka in uu halmar la hadli karayo dadka Maraykanka oo dhan. Balse intaas waxaa ka daran in Marconi saaxiibadiis ay xirxireen oo waliba geeyeen xarunta dhimirka baaritaanna lagu sameeyey markii uu u sheegay in uu ogaaday hab farriin hawada loogu diri karayo ayada oo aan la adeegsan filooyin iyo xargo kale midkoodna.

Adduunka hadda waa la qabsanayaa fikradaha cusub, balse ma muuqanayso abaalmarinta riyoodaha cusub ee aragtida cusub keenaya.

Waxa ugu wayn ee adduunkaan qabsoomay, waxaa jirtay xilli fikrad kali ah uu ahaa.

Baxarsaafkuba(geedaha kuwa ugu dhaadheer) mar buu mirta yar ku dhex jiray, digaagaduna ukunta ku dhex jirtay, kadibna waa ay gilgisheen oo qolofta ka soo baxeen si ay u noqdaan waxa ay doonayaan. Riyooyinku waa mirta dhabtu ka beeranto.

Toosa, kor u kaca oo awoodiina la soo baxa riyoodayaaloow. Xiddigiinnii ayaa hadda soo baxay.

Adduunka fursado ayaa ka buuxa kuwaas oo dadkii hore aysan ogaanin.

Doonis aad u xoog badan ayaa ah halka riyooduhu ka duulo. Riyooyinku kuma yimaadaan in aadan ahayn mid dadka ka duwan, ama aad tahay caajisloow ama aad tahay mid aan himmad lahayn.

Adduunku inta badan maanta ma liido ama uma qaadan waayo riyoodaha. Haddii aad sidaas u malaynaysid, socdaal ku tag Tennessee oo arag sida madaxweyne riyode ah uu u maamulay una adeegsaday awooddii qulqulka biyaha ee

-----Faker oo hodan noqo-----

halkaas ka jirtay. Sanado kahor riyo caynkaas ahi waxa ay u ekeyd waalli.

Ma lagu niyad jabiyeey? Ma guuldarro ayaa aad la kulantay? Ma qalbi jab ayaa kugu dhacay? Dhiirogalin ka dhigo dhibaatooyinkaas. Khibradaha caynkaan ahi wa waxyaalahu kululaynaya birta aad ka samaysantahay, khibradahaasi waa kuwa noqda hanti aan wax goyn kara aysan jirinin.

Waxaa kale oo and xasuusnaataa, cid kasta oo guul gaartay, dhibaato ayaa ay ku bilaabeen, halgammo qarracan ah ayaa ay mareen kahor intii aysan gaarin halkii ay u socdeen. Guusha noloshooduba waxa ay timid markii dhibaatooyinku ku hoobteen, waa markaas marka ay ka soo if baxday qayb kale oo ayaga ah oo aysan aqoonin.

John Bunyan oo qoray gabayadii Ingiriiska kuwii ugu fiicnaa, waxa uu qoray kadib markii la xiray oo waliba xarigga lagu dhex garaacay.

O. Henry waxa uu ogaaday caqli badnaanta ka buuxda kadib markii dhibaato wayn uu la kulmay ee haddana la xiray. Haddii uu adeegsaday maskaxdiisa, waxa uu doonay in uu noqdo qoraa wayn, halkii uu ka ahaan lahaa dambiile xarig ku jira.

In aan la saadaalin karin oo ay wajijo badantahay, nolosha ayaa lagu yaqaan. Waxaa ka sii yaab badan noloshao aadanaha marissa dhibaatooyin badan kadib inta aysan daaha ka qaadin maskaxdooda iyo awooddooda ay ku abuuri karayaan aragtiyo cusub ayaga oo adeegsan sawirashada maskaxdooda.

Edison, saynisyahankii iyo hindisaagii adduunka ugu waynaa waxa uu ahaa maskiin ka shaqeeya telegraph(taar),

-----Faker oo hodan noqo-----

marar aad u badan ayaa uu guuldarro la kulmay kahor intii uusan ogaanin caqli badnaanta dhex fadhida.

Charles Dickens, jacaylkiisii ugu horreeyey ayaa dhibaato ka gaartay kana dhigtay in uu noqdo mid kamid ah qoraayaashaa adduunka ugu sarreeya.

Niyad jab dhanka jacaylka ka yimaadda inta badan ragga waxa ay ku dhiirisaa balwad, dumarkana in ay naftooda halleeyaan sababta oo ah dadka intooda badani ma fahmaan sida dareemadaas oo kale loo adeegsado oo loogu abuurto riyoojin waxtar ah.

Helen Keller waxyar kadib markii ay dhalatay ayaa ay dhago iyo indho beeshay, ayada oo sidaas ahayd ayaa ay magaceeda baalal dahab ah uga qortay taariikhda adduunka. Nolosheeda dhan waxa ay caddayn u ahayd in aan cidina guuldarraysan illaa qofkaasi asagu ogolaado in uu guuldarraystay.

Robert Burns waxa uu ahaa inan reer miyi ah oo aan waxbarasho lahayn, saboolnimo ayaa lagu imtixaanay, waxa uuna koray asaga oo khamri-yacab ah. Adduunku nolol wanaagsan ayaa uu siiyey kadib markii uu yeeshay riyoojin qurxan oo suugaan ah sidaas darteedna qodaxdii u beernayd ayaa uu iska rujiyey oo ku beertay ubax.

Booker T. Washington addoonimo ayaa uu ku dhashay, midab-takoor iyo faquuqid ayaa curyaamisay. Maaddaama uu ahaa mid dulqaad badan oo uu u maskax furnaa xilli kasta iyo arrin kasta iyo in uu ahaa riyode(qof riyoojin leh) jinsiyad dhan ayaa uu wanaag uga tagay.

Beethoven waa uu dhego la'aa(Waa ninka sameeyey shanqaraha qalabyada muusikada ee ugu badan), Milton waa indho la'aa(gabyaa sare), balse magacyadoodu

-----Faker oo hodan noqo-----

waligood waa ku oolayaan sooyaalka aadanaha ayada oo ay keentay in ay riyoojin lahaayeen oo ay u beddeleen kuwa dhab ah.

Inta aynaan u gudbin cutubka soo socda, shumac cusub maskaxdaada ka dhix daar, ka dhix daar iftiinka rajo, rumaysnaan, geesinimo iyo dulqaad. Haddii aad intaan maskaxda ku haysatid oo aad heshid aqoonta tallaabooyinkii aynu soo sheegnay, waxa kale oodhan waa ay kuu imanayaan.

Waa ay kala duwanyahiin in aad wax rajaysid iyo in aad isuu diyaarisid in aad heshid. Qofna wax uusan isku hubin isuma diyaariyo soo dhawaynteeda. Maskaxdaadu waa in ay rumaysantahay ee aysan rajo kaliya ka ahayn. Maskax furnaantu laga maarmaan ayaa ay u tahay in maskaxdaadu wax rumaysato. Maskax xirani, dhiironaan, rumaysnaan iyo geesinimo midna ma laha.

Xasuusnoow tamarta kaaga baxaysa in aad ujeeddo sarraysa nolosha ka yeelatid, in aad wax badan iyo barwaaqo raadisid iyo tamarta kaaga baxaysa in aad ku fekertid ama aqbashid saboolnimo iyo dhibaato, labadaas isku tamar is le'eg ayaa kaaga baxaysa.

Gabyaa wayn ayaa ereyadaan ku soo koobay xaqiiqo adduunka dhan ka jirta.

Nolosha ayaa aan shillin kula gorgortamay

Balse waa ay ii diiday

Haddana fiidkii ayaa ay i siiyey

Markii aan kaydkaygii cayilshay

Noloshu waa shaqaalaysiiye

-----*Faker oo hodan noqo*-----

Ku siinaya inta aad waydiisatid

Balse marka aad waydiisatid

Kadib intaas ayaa aad ka heshaa

Wax yar waydiisasho ayaa aan ku dhabar jabay

Wax badan oo aan ka barta

Ayaa ah in noloshu bixiso

Inta aan anigu waydiisto

DOONISTAADA AYAA KA ADAG ADDUUNKA

Halka ugu macaan cutubkaan aan kuugu bilaabo, waxa aan doonayaa in aan kula kulansiiyo qofkii iigula yaabka badnaa adduunka.

Labaatan iyo Afar sano kahor ayaa aan la kulmay, daqiqado kadib markii uu dhashay. Asaga oo aan lahayn wax astaan dhego ah oo ka muuqda, aragatidii dhakhtarkuna waxa ay noqotay in ay u dhawdahay in uu noqon doono mid aan wax maqlin, hadlininna.

Waa aan ka hor imid aragtida dhakhtarka. Xaq ayaa aan u lahaa in aan ka hor imaado sababta oo ah waxa aan ahaa aabaha ilmahaas. Go'aan ayaa aan gaaray, fikrad ayaa aan ku fekeray balse hoos ayaa aan isugu sheegay. Waxa aan gaaray go'aan ah in ilmahaygu waxna qori doono waxna akhrin doono.

Ilmahaygu dhego la'aan waa uu ku dhalan karayaa balse dhego la'aan in uu ahaado ma aqbali karayo.

-----Faker oo hodan noqo-----

Maskaxdayda dhexdeeda waxaa ku jiray rumaysnaan ah in ilmahaygu uu wax maqli doono. Sidee?

Waxa aan ogaa in uu jiro qaab ay ku suurtogalin, aana heli doono qaabkii uu doonayaba ha ahaatee.

Waxaa maskaxdayda ka guuxayey oraahdii Emerson "Waxa aan dhibaato marayno oo dhammi, iimaankeenna aaya ay xoojin. Waxa kaliya ee aynu u baahannahay oo dhammi waa in aynu adeecno. Hoggaan aaya ina ku dhex abuuran ina haga , haddii aynu si wanaagsan u dhagaysannana waa maqli karnaa talo bixintiisa"

Waxa aan go'aansaday in inankaygu uu dhego yeesho. Go'aankaasna marna kama aanan noqonin, hal ilbiriqsi xataa.

Sanado kahor aaya aan oraahdaan meel ku qoray "Waxa kali ah ee ina xaddidi kara waa xadka aynu maskaxdeenna ku samaynay." Markii ugu horraysay waa aan is waydiiyey in oraahdaasi dhab tahay iyo inkale. Waxaa hortayda yaallay ilmo dhashay oo aan lahayn qalabkii maqalka. Xataa haddii uu maqli kari lahaa oo hadli kari lahaa, waxa uu noqon mid muuqaal dhimman. Tani waa xaddidaad(cillad) uusan ilmahaan yari maskaxdiisa ka samaynin.

Haddaba maxaa aan samayn karaa? Si ay noqotaba waxa aan heli doonaa hab aan maskaxda ilmahaas yar ugu tallaalo himadda(doonista) xooggan ee igu jirta oo ah in cod u gudbo maskaxdiisa asaga oo ay malaasanyahiin halkii codku ka gali jiray qofka(daloolkii dhagaha).

Markii uu xoogaa yara koray, aaya aan isku dayay in aan maskaxdiisa ku abuuro rabitaan maqal oo xooggan, ayna noqon doonto mid dhabowda.

-----Faker oo hodan noqo-----

Waxaan oodhan aniga ayaa maskaxdayda kaga fakaray balse cidna uma sheegin.

Maalin walba waxa aan is xasuusiyaa ballantii aan qaaday ee ahayd in aanan ogolaanin ilmo dhaga la'a oo aan hadlayn.

Haddii uu yara koray oo bilaabay in uu dareemo walxaha ku xeeran, waxa aan dareennay in uu waxuun maqal ah uu leeyahay. Markii uu gaaray da'adii hadalka, ereyna waa laga waayay balse ficaladiisa ayaa aan ka dareemi karnay in codadka qaarkood uu maqli karay. Waxa aan doonayay oo dhan ayaa intaas ahaa! Waxa aan rumaysnaa in haddii uu waxuun yar maqli karayo in uu sii kobci doono. Intaas kadib ayaa wax rajo i galiyey ayaa dhacay. Si lama filaan ah ayaa ay ku dhacday.

Waxa aan soo iibinnay Victrola(qalab codad iyo muusiko lagu duubi jiray), markii ilmahu maqlo codka muusikada ayaa xamaasad qaadysaa kadibna soo jiitaa qalabka. Waxa uu bilaabay in uu codadka qaarkood uu ka doorbido kuwa kale. Marmar ayaa uu hal cod ugu yaraan labo saacadood ku soo celceshtaa. Waa aan garan kari waynay sida uu maqalkiisu u shaqaynayo illaa aan waa dambe ogaanay wax la yiraahdo Cod-Gudbinta Lafta.

Waxyar kadib markii uu laqabsaday dhagaysiga codadkii qalabkii ayaa aan ogaaday wax labaad oo ah in marka aan afka u saaro lafta dhagta ka dambaysa oo aan hadlo in uu si fiican ii maqlayo.

Ogaanshahaan ayaa igu dhaliyey rabitaan xooggan oo ah in aan helo qalab codkaas u gudbin karaya kana dhigi karaya wiilkayga mid wax maqla, hadli karayana.

Markii la rabay in uu hadlo ayaa uu dhawaaqyo samaynayay balse doonis xooggan oo lagu dhafay

-----Faker oo hodan noqo-----

rumaysnaan guul, marna ma aqbalayso ereyga la yiraahdo suurtogal ma aha.

Haddii aan ogaaday in uu wax maqli karayo, waxa aan isku dayay in aan ku sii xoojiyo rabitaan ah in uu wax maqlo oo hadlo . Waayo kadib waxa aan ogaaday in uu jecelyahay marka uu seexanayo ee aan sheekoooyin u akhriyo kadib ayaa aan shaqo galay oo bilaabay in aan abuuro sheekoooyin kalsooni, maskax ka sawirasho iyo rabitaan in uu wax akhriyo ama barto ku dhiirinaya. Waxaa jirtay gaar ah oo aan dareemay in ay isbeddel gooni ah ku leedahay marka aan u akhrinayo. Wuxuu ay ahayd sheeko u samaynsan in ay maskaxdiisa ka dhaadhiciso in iinta(cilladda) haysata aysan dhibaato ku ahayn balse ay wanaag u soo jiidayso. Waloow aan maqlay murtiyo badan oo oranaya DHIBAATO KASTA WAXA AY WADATAA IN LE'EG OO FURSAD AH. Balse waxa aan qiranayaa in aanan garan karinin sida dhibta inankaygu ay fursad u keeni doonto. Balse hawshii ayaa aan halkii ka sii waday iyo in aan sheekadii ka dhaadhicinta maskaxdiisa aan sii wado aniga oo naawilaya in ay imaan doonto maalin uu heli doono qaab cilladdiisu noqon karto mid wax tar yeelatay.

Caqligaygu waxa uu igu oranayay, ma jiro wax beddeli kara dhego iyo wax maqal la'aanta wiilkaaga. Haddana doonsitayda xooggan ee rumaysnaanta wadata ayaa caqligaas gees iiga riixaysay oo igu oranaysay dedaalkaaga wad.

Haddii aan arrintaas dib u fiiriyo, waxaa ii muuqatay in rumaysnaanta wiilkaygu igu qabay ay qayb wayn ka qaadatay jawaabta ka soo baxday caafimaadkiisa.

Waxa aan ka dhaadhiciyey in uu faa'iido dheer yahay walaalkiis, faa'iidadaasina ay qaabab kala duwan u soo baxayso. Tusaale, bareyaasha dugsiga ayaa arki karayay in

-----Faker oo hodan noqo-----

uusan dhego lahayn sidaas darteedna u muujinaya debecsanaan gooni ah. Markastana sidaas ayaa dhici jirtay. Hooyadiis ayaa arrintaas ka shaqaysay oo u tagtay bareyaasha kuna boorisay in ay il gooni ah ku eegaan. Waxaa kale oo aan ka dhaadhiciyey in markii uu waynaado ee uu doonayo in wargeesyada iibiyo(sida walaalkiisa ka wayn) in dadku u debcayaan oo in badan ka iibsanayaan ayaga oo u arkaya inan dedaalaya oo hawlkar ah waliba asaga oo aan dhego lahayn.

Waxa aan dareemi karnay in maqalkiisu isa soo tarayo. Wax saamayn niyadeed ah oo dhego la'aantu ku haysay gebi ahaanba lagama dareemin waligiis.

Markii uu toddobo jirsaday ayaa uu na tusiyey caddayn ah in dedaalkii aan maskaxdiisa ku shubaynay uu miro dhaliyey. Bilo ayaa uu hooyadiis ku beryayay in ay u ogolaato in uu wargeesyada iibiyo balse waa ay u ogolaan wayday ayada oo uga baqaysay cidlada waddooyinka ee uu dhego la'aanta yahay.

Ugu dambayntii asagaa iskiis hawshii ugu bareeray. Xilli galab ah asaga oo guriga looga tagayayaa uu derbiga inta tafay dibadda u booday, kabو-tole deriska ah shilimaad lix ah ka amaaahday kadib bilaabay ganacsigliisi wargaysyada. Waa uu iibiyaa kadibna kuwo kale soo iibiyaa, kadibna iska sii gadaa. Sidaas ayaa uu ku jiray illaa gabbalkii ka dhacay.

Haddii uu lacagihiisii isu gaystay oo iska celiyey amaahdii lixda ahayd, waxaa u soo hartay lacag afartan iyo labo shillin ah. Habeenkii markii aan guriga nimid ayaa aan u nimid asaga oo hurda oo lacagtiiна gacanta si xoog ah ugu haysta.

Hooyadiis ayaa gacantiisa kala furtay, lacagtii ka soo bixiyey kadibna oohin bilowday. Ma sidaan ayaa uu doortay! In ay ku oydo guushii ugu horraysay ee inankeeda,

-----Faker oo hodan noqo-----

aniga ilama habboonaan. Anigu si fiican ayaa aan u qoslay aniga oo ku faraxsan in geedkii aan ku dhex beeray wiilkayga uu miro dhalinayo.

Hooyadiis waxa ay u arkaysay inan dhagool ah oo waddooyinka magaalada u baxay asaga oo naftiisa halis galinaya.

Anigu waxa aan u arkayay ganacsade yar, himmad leh, isku kalsoon, kaas oo ganacsigiisii guulaysatay boqolkiiba boqol sababta oo ah ganacsigiisa asaga ayaa bilowday waana uu ku guulaystay.

Anigu waa aan u bogay iibka maalintaas waxaana ii muuqatay caddayn astaan waxtarnimo taas oo noloshiisa dhan la socon doonta. Dhacdooyinkii ka sii dambeeyey ayaa sii xaqijiyyey.

Marka walaalkiisa ka wayn uu wax doonayo, jeegada ayaa uu isu tuuraa, lugaha cirka u taagaa kadibna ku ooyaa waxa uu doonayo balse marka dhagoolkaan yari wax doonayo, qorshe uu lacag ku helo ayaa uu u samaystaa kadibna asagu iibsadaa. Walina sidaas ayaa uu sameeyaa!

Dhabtii wiilkaygu waxa uu i baray in dadka iinta(cilladda) leh loo beddeli karayo garab kugu caawiya nolosha waa haddii aan loo qaadan in ay jidgooyo iyo dhibaato kugu yahiin.

Dhagoolkii yaraa dugsi hoose, dhexe sare iyo jaamacadba intaba waa uu dhammaystay asaga oo aan maqlayn codka bareyaasha aan ka ahayn marka ay aadka u qayliyaan una soo dhawaadaan. Uma aanan dirinin dugsiga dhagoolada. Umana aanan ogolaan in uu ku hadlo luqadda faro kahadalka ah.

Waxaa naga go'onayd in uu dadka kale sidooda u noolaado, carruurtana ku dhex noolaado, go'aankaas ayaa aanna ku

-----Faker oo hodan noqo-----

adkaysannay waloow dood badan na dhex martay annaga iyo bareyaasha iyo maamulka. Waxaa jiray qalabyo badan oo dhegood oo uu isku dayay balse aan waxba tarin. Dr J. Gordon Wilson ayaa asaga oo lix jir ah dhinac qalliin kaga sameeyey oo ku arkay in dhegta gudaha ahi aysan lahaynba wax qalabkii maqalka ah.

Asaga oo ku jira sanadkii ugu dambeeyey ee jaamacadda(siddeed iyo toban sano qalliinkii kadib) ayaa wax la yaab iyo u qaadan waa ah dhacay.

Wax u muuqday fursad cir ka soo dhac ah ayaa uu kula kulmay qalab maqal, kaas oo loogu soo diray tijaabo. Xiiso uma uu qabinin kumana degdegin ayada oo ay keenin quustii uu kuwii hore ka qaaday balse si lama filaan ah ayaa uu kor ugu qaaday oo gashtay. Indho sarcaad ayaa ay ku noqotay, DOONITIISII XOOOGGANAYD EE UU MAQALKA KU DOONAYAY AYAA MAANTA DHAB NOQOTAY! Markii ugu horraysay ee noloshiisa ayaa uu sida dadka kale wax u maqlay. "Eebbe waa mid meel aan filasho lahayn wax kaa siiya, layaabna kula kulan siiya."

Asaga oo farxad-dhaaf la ah adduunkiisa is beddelay ayaa uu taleefoonka ku orday oo hooyadiis wacay oo codkeeda markii ugu horraysay si fican u maqlay.

Maalintii ku xigtay, bareyaashiisii ayaa uu si toos ah u maqlay! Raadyaha ayaa uu maqlay. Codka muuqaallada ayaa uu maqlay. Markii ugu horraysay ee noloshiisa ayaa uu dadka la sheekaystay. Dhabitii adduunkiisii oodhan ayaa is beddelay.

Asaga oo ay ka tiro badatay farxaddii ayaa uu farriin u qoray shirkaddii soo saartay qalabka dhegaha asaga oo si xamaasadi ku jirto uga shekaynaya khibradda uu kala kulmay. Qoraalkiisii ereyo uu ku daray ayaa keentay in shirkaddii ku martiqaaddo xarunteeda New York oo lala

-----Faker oo hodan noqo-----

kulansiiyo Injineerkii sameeyey qalabka balse halkaas markii uu marayo ayaa fikrad ku soo dhacday. Waxa uu ku fekeray qaab uu u kaalmayn karo kumanaan dhego la'aa sidiisa oo kale oo uga sheekayn karayo adduunkiisa is beddelay, maalintaas ayaa uu qaatay go'aan ah in inta noloshiisa ka dhimman uu ka shaqeeyo caawinta dadka dhegaha la'a.

Bil dhan ayaa uu darsid samaynayay oo uu baarayay qaabka iib-gaynta shirkadda kadibna uu raadiyey hab uu isku xir iyo xariir ula samayn karo dadka dhegaha la'a oo dhan oo ugu sheegi karayo qalabkaan cusub iyo sida uu u caawiyey. Markii uu in badan ogaaday ayaa uu qorshe labo sano ah samaystay kadibna ula tagay shirkaddii ayaguna aad ayaa ay u soo dhaweeyeen.

Riyadiisu mid yar ma ahayn, waxaa ka go'onayd in uu rajo iyo waxqabad u keeno kumanaan dhego la'a, kuwaas oo la'aantiis ku jiraya dunida maqal iyo hadal la'aanta.

Waxyar kadib markii uu shirkaddii la shaqo bilaabay ayaa uu igu marti qaaday cashar shirkaddu bixinaysay ee dhegoollada lagu barayo sida loo hadlo. Waligay cashar caynkaan ah ma aanan arkinin, balse aniga oo yaabban rajona igu jirto ayaa aan aaday. Waxa aan la kulmay bandhig wayneeyey hiraalkii(aragti dheer) maqalka ee aan ku abuuray inankayga. Waxa aan arkay dhegoollo la isku deyayo in hadal iyo maqlid lagu abuuro ayada oo la adeegsan waddadii aan labaatan sano kahor u adeegsaday wiilkayga.

Layaab qaddareed oo dhacay ayaa keenay in aniga iyo wiilkayga Blair ah aan u qornayn in aan caawinno dhegeeloda aan wali dhalanin sababta oo ah annaga ayaa illaa hadda inta aan garanayno ka ah dadka kali ah ogaaday

-----Faker oo hodan noqo-----

in dhagoolnimadu tahay wax la hagaajin karayo heer dadka kale uu la mid noqdo.

Tuhun iigama jiro in wiilkaygu dhagool ahaan lahaa haddii aan aniga iyo hooyadiis aannan maskaxdiisa wax ku shubin. Dhakhtarkii la kulmay markii uu dhashay waxa uu noo sheegay in aysan suurtogal ahaan doonin in uu waligiis wax maqlo. Toddobaadyo kadib ayaa aan u gaynay Dr Irving Voorhees, dhakhtar u gooni ah jirrooyinka caynkaas ah, haddii uu baarayna waxa uu asaga oo yaabban noo sheegay in "marka loo eego aqoonta caafimaadka in aysan suurtogal ahayn in uu wax maqlo" waxa uu ku daray in markii ay raajo ka qaadeen madaxiisa aysan ka muuqan wax ah daloolkii dhegta lahayd.

Markii aan maskaxdiisa ku abuuray doonitaan maqal oo xooggan ayaa abuuristu keentay in ay meel mariso doonistaas iskuna xirto maskaxdiisa iyo codka dibadda qaab aan kooxda caafimaadku waxba ka faahfaahin karinin. Dhabtii doonis xooggan oo rumaysnaan wadata waa adagtahay in la celiyo.

Waxaa hubaal ah in qofku waxa uu doono uu helo. Blair waxa uu doonay maqal dhammaystiran waana uu helay! Iin ayaa uu ku dhashay taasina waxa ay u keeni kartay in uu waddooyinka la wareego qalimaan iyo koob caag ah(qaab dadka curyaanka ahi u tuugsadaan oo markii aad lacag siisid ay qalin iwm kuugu beddelaan lacagtii) balse inankaygaas dhagaha ka curyaanka ahi hadda waxa uu hayaa adeeg malaayiin qof waxtar u leh asagana shaqo iyo dhaqaaleba ugu filan inta noloshiisa ka dhimman.

Waligay intii aan la kulmayay caawinta dad dhibaatooyinkood iila imaanaya, kan oo kale lama kulmin ee muujinaya awoodda doonista ee qofka. Qoraayadu marar badan ayaa ay qoraan arrimo ay korka sare ka

-----Faker oo hodan noqo-----

arkeen ania wax yar ka yaqaannaan balse aniga waxaa sharaf ii ah in aan tijaabo mariyey hawsha aan ka hadlayo.

Wax aan la saadaalin karin oo layaab leh waxaa ah awoodda maskaxda aadanaha. Ma aynu garan karno qaabka ay u adeegsato jidgooyo kasta, qof kasta iyo walax kasta oo ay heli karto si ay rabitaankeeda ugu gaarto oo u hesho waxii ay doonaysay. Laga yaabee in Saynisku daaha ka qaadi doono.

Markii aan cutubkaan sii dhammaynayay ayaa waxa aan maqlay warka dhimashada Mme Schumann-Heink. Tuduc wargeyska ah ayaa ka warrami la yaabka fannaanaddaan guusha aadka ah gaartay. Tuducdii ayaa aan soo qaatay waayo waxa ay gooni uga hadlaysay awoodda himadda qofka.

Bilowgii fannaanimadeeda ayaa ay booqatay madaxa tiyaatarka magaalada Vienna si codkeeda loo eego. Balse maba uusan sugine inta uu muuqaalkeeda iyo dharkeeda liita eegay ayaa uu ku yiri si nixid la'aan ah "Wajigaan iyo dabeecadaadaan miyaa rajaynaysaa in aad fannaan ku noqtid? Inantaydiyeey, riyadaan iska illoow oo inta aad harqaan iibsatid orod shaqo tag. Waligaa fannaan ma noqon kartide.

Waligaa, waa xilli fog!. Madaxa tiyaatarku waxa uu wax ka yaqaannay fannaanimada balse waxba kama aqoonin awoodda himmadda dadka balse haddii uu aqoon lahaa sidaas ulama hadleen.

Sanado kahor nin wadaag ganacsi ila ah ayaa xanuunsaday. Waa uu ka soo daray, kadibna qalliin ayaa isbitaal loo geeyey. Intii saallada qalliinka loo sii waday ayaa aan eegay aniga oo la yaabban sida qofka sidaan caatada iyo nafaqo-

-----*Faker oo hodan noqo*-----

darradu uga muuqato uu ugu dulqaadan karayo qalliin wayn. Dhakhtarkii ayaa ii sheegay in ay yartahay fursadda ah in uu ninkaasi badbaado. Balse taasi waxa ay ahayd aragtida dhakhtarka. Markii la dhaqaajin rabay ayaa uu hoos iigu yiri "Mudane, waxba ha ka walwalin aniga oo nabab qaba ayaa aan dhakhso ku soo laabanin." Kalkaaladii wadday ayaa si yasid ah noo eegtay kadibna kaxaysay. Bukaankaasi asaga oo nabab qaba ayaa uu soo laabtay.

Markii qalliinkii dhammaaday ayaa dhakhtarkii nagu yiri "Wax aan ka ahayn doonistiisa nololeed ma aysan badbaadin. Waligiis kama soo baxeen qalliinka haddii uusan maskaxdiisa ka saarin suurtogal dhimasho.

Waa aan rumaysanahay awoodda doonista ee dadka waliba marka rumaysnaan in la guulaysanayo ah lagu kordhiyo, sababta oo ah waxa aan arkay awooddaas oo dad dhulka yaallay gaarsiisay heerar sarsare iyo kuwo sakaraad ahoo oo buskooday. Wiilkayga oo wax maqlayana waa aan arkay.

Sida qofku awooddaas u adeegsan karayo cutubkaan iyo kuwa soo socdaba waa ku qorantahay.

Dhammaan waxa aan u sheegayaa, in waxqabadka nolosha waxii la dooninba ha ahaadee, uu ka bilowdo DOONIS(HIMMAD) la doonayo wax cad.

-----*Faker oo hodan noqo*-----

CUTUBKA 3AAD

RUMAYSASHO (Sawirrasho Iyo Rumaysasho Helidda Waxii Aad Doonaysid)

Tallaabada Labaad Ee Hodannimada Lagu Gaaro.

Rumaysashadu waa kiimidkada ugu wayn ee maskaxda. Markii la isku daro rumaysashada iyo mawjado fikradeed, caqliga daahsoon ayaa mawjadahaas markaasba garawsada oo u roga wax dhab ah.

Dareemada RUMAYSNAANTA(IIMAANKA), JACAYLKA iyo GALMADA ayaa ah dareemada ugu xoogga badan ee qofka. Markii saddexdoodaa la isku daro waxa ay qaabeeyaan fikirka qofka ayaga oo isla markiiba fikraddaas maskaxda gaarsiinaya una gudbinaya qaybta Caqliga Aan Dhammaadka lahayn Ee Maskaxda.

Jacaylka iyo runaysnaantu waa dareemo maskaxeed halka galmadu ka tahay dareen jimsiyeed. Saddexdooda oo la isku geeyey waxa ay awood u leeyahiin in iskuxur u sameeyaan aqoonta, maskaxda qofka iyo Caqliga Aan Dhammaadka lahayn.

SIDEE LOO SAMAYSTAA RUMAYSASHO

(Sidee Loo Rumaystaa Helitaanka Waxa Aad Doonaysid Kahor Inta Aadan Helin)

-----Faker oo hodan noqo-----

Waa tan oraah muujinaysa oo ku fahamsiinaysa niuhiiimadda Iska-Dhaadhicintu(Auto-Suggestion)(In aad maskaxdaadu ka dhaadhicisid haysashada walax aad doonaysid balse aan wali gacantaada ku jirin) ku leedahay marka la doonayo in rabitaankaaga aad u beddeshid wax dhab ah oo ah waxii aad doonaysay.

Rumaysnaantu waa arrin maskaxda lagu tallaali karo, lagu abuuri karo, ayada oo la adeegsanayo ISU-SHEEGIS(affirmations) amarro maskaxda si ku celcelin ah loogu sheegayo ayada oo la adeegsanayo Iskadhaadhicin.

Si aad u fahamtid, tusaale u soo qaado ujeeddada aad buuggaan u akhrinaysid. Ujeeddadaadu waa in aad baratid sidii aad rabitaankaaga hodannimo ugu beddeli lahayd hodannimo dhab ah.

Haddii aad raacidid hagitaannada ku qoran cutubyada ka hadlaya Iskadhaadhicinta iyo Caqliga-Daahsoon(gadaal ayaa aad ka fahmi doontaa), waxa aad caqligaaga daahsoon ka dhaadhicin kartaa in aad helaysid waxii aad waydiisatid, waxaana imaan in caqliga daahsooni dib kuugu soo celcelinayo farriintaas aad awal ku shubtay ayada oo caqliga daahsoono rumaystay kadibna waxaa ku xigaya in maskaxdu abuurto qorshe lagu helo doonitaankaagaas.

Habka qofku u rumaysan karo helitaanka wax uusan haysan, waa wax dhib badan in la sharxo. Waa wax u dhib badan sida in midabka gaduudka ah loo sharxo qof indhooole ah oo kale kaas oo aan waligiisba wax midab ah arkinin. Rumaysnaanta caynkaan ah waa xaalad maskaxda lagu abuuri karayo haddii la doonayo, waa kadib marka la barto saddex iyo tobanka tallaabomaxaa yeelay iskeed ayaa ay u abuurmin markii tallaabooyinkaan la adeegsado.

-----Faker oo hodan noqo-----

"Hadal isu-sheegis ah oo aad maskaxdaada ku celcelisid ayaa ah habka kali ah ee la yaqaan ee aad maskaxdaada uga dhaadhicin karto in ay rumaysato u qabsoomidda wax aan dhab ahaan wali kuugu qabsoomin".

Sharaxaaddaan soo socota ee ka hadlaysa sida dadku dambiile u noqdaan ayaa ku sii fahansiinaysa. Waxaa uu sheegay nin ku caan baxay baaritaanka dambigaystayaasha "Marka ugu horraysa ee qofku gaboo-fal(dambi) la kulmo waa uu ka fogaadaa, haddii uu dambiga ag joogoo waa uu la qabsadaa, una dulqaataa. Haddii uu muddo dheer sii ag joogana waa ka helaa marka dambena waa uu ku kacaa danbigaas.

Tani waxa ay u dhigmataa ayada oo la yiri aragti kasta oo aad farriin ahaan maskaxda ugu celcelisid, ugu dambytii waxa ay gashaa caqliga daahsoon kadibna ugu dambtii farriintaas waxaa loo rogaa waxii dhabta ahaa ee ay ahayd intii ay doontaba ha qaadatee(ugu dambayntii waxii la doonayay ayaa qabsooma).

Haddaba tan markii aad akhrisid, dib u soo xasuuso oraahdii hore ee ahayd FIKRAD KASTA OO DAREEN LOO BEDDELO TAAS OO LAGU XOOJIYO RUMAYSNAAN waxa ay bilawdaa in ay isla markiiba isu rogt waxii dhabta ahaa ee lagu fekeray.

Dareemidda fikradda, waa mid ka mid ah qodobada fikradda u yeela awood, nolol iyo ficiil. Dareemada kala ah RUMAYSASHO, JACAYL IYO GALMO, haddii lagu xoojiyo dareenka fikradeed, fikraddaasi waxa ay noqon mid mirodhali noqota.

Kali ma aha fikradaha lagu daray rumaysnaanta in ay shaqeeyaan balse fikraddu dareen kasta oo lagu xoojiyo ama mid wanaagsan ha ahaado sida jacayl ama mid xun ha

-----Faker oo hodan noqo-----

lagu xoojiyo, mid walba gaaris iyo saamayn ayaa uu ku yeelan caqliga daahsoon.

Oraahdaan waxa aad ka fahmaysaa in caqligaaga daahsoon qaadanayo oo ku dhaqmayo aragtii kasta oo la galiyo, halka aragtida wanaagsan ay wanaag kuu keeni karto ayaa aragtiyaha xunxunina xumaan kuu horseedayaan haddii aad ku fekertid.

Tani waxa ay ka tarjumin halka dadka in badan uga timaaddo waxa ay ugu yeeraan ayaan-darro(nasiib-darro)

Waxaa jiraa malaayiin dad ah oo rumaysan in ay ayaan-darro haysato oo saboolnimo iyo guuldarro lagu saladay taas oo ka baxsan awooddooda. Ma oga in ay ayagu abuurayaan ayaan-darro markasta oo rumaysnaan qalloocan adeegsanaya, taasina ay keenin in caqligooda daahsooni u rogo wax dhab ah oo noloshooda ka mid ah. Tani waxa ay kuu sheegin in waxa aad rumaysatid ee caqligaaga daahsoon aad ku shubaysid ay noqon doonto dhabta aad la kulantid. Waxa aad rumaysantahay ayaa ah waxa caqligaaga daahsooni uu ku shaqeeyo.

Ma jiro wax kaa hor istaagaya in aad caqligaaga daahsoon ka dhaadhicisid haysashada wax aadan wali helin adiga oo adeegsanaya habka loo yaqaan “Iska-dhaadhicinta”.

Si aad habkaan u fahamtid waxa aad ka soo qaaddaa in aad heshay waxa aad doonaysay helitaankooda.

Caqligaaga daahsooni rumaysashada caynkaan ah waxa uu beddelaa mid dhab ah asaga oo u raadinaya habka ugu habboon ama suurtogalsan ee lagu heli karayo. Balse in caqligaagu sidii la rabay u rumaysto waxa ay ku timaaddaa ku dhaqmid iyo in lagu celceliyo ee kuma imaanayso amarro afka ah oo kali ah.

-----Faker oo hodan noqo-----

Haddii qof dambiile ku noqon ka ng dhawaaashkaa dambiga, waxaa hubaal ah in qosku waxli uu ku celceshana uu rumaysan doono. Ugu dambayntilna maskaxdu waxa ay qaadataa waxa ku dhex bata.

Haddii aad fahamtid oraahda hore, waxa aad sahmaysaa waxa ay muhiim u tahay in aad maskaxdaada ku badisid dareemada wanaagsan oo aad yaraysid dareemada xunxun.

Rumaysnaantu Waa Xaalad-Maskaxeed Ku Timid Habka Iskadhaadhicinta.(Auto-Suggestion)

Waligeed waxaa dhici jirtay in qolyaha diimuuhu ay ku dedaaleen in ay dadka runaysnaan ku abuuraan. Waxa aysan fahmin in rumaysashadu ay tahay xaalad maskaxeed ku timaadda Iskadhaadhicin(iskadhaadhicin).

Ereyo dadka dhammi garan karayaan ayaa aan ku qeexaynaa habka rumaysnaantu ku timaaddo.

Inta aynaan bilaabin xasuusnoow, rumaysnaantu waa awood indho sarcaad ah oo aan dhammaan, taas oo aragtida siisa awood, ficol iyo tamar ay ku shaqayso aragtidaasi.

Oraahaha soo socda ayaa u qalanta in mar labaad, mar saddexaad iyo ka badanba lagu celceliyo.

“RUMAYSNAANTU waa halka hodannimo oodhan ay ka bilaabato”.

RUMAYSNAANTU waa waxa keena mucjisoooyinka iyo layaabyada aan Saynisku sharxi karinin RUMAYSNAANTU waa lidka kali ah ee guuldarrooyinka.

RUMAYSNAANTU waa curiyaha, kiimikada marka lagu daro durraansi(duco) kugu xiri karta Caqliga Aan Dhammaadka lahayn.

-----Faker oo hodan noqo-----

RUMAYSNAANTU waa waxa fikirka qofka ee caadiga ah u beddeli karta wax ruuxda u dhigma.(awood badan)

RUMAYSNAANTU waa habka kali ah ee lagu gaari karo caqli Aan dhammaad lahayn.

Mid walba oo oraahaha kor ku xusan ah, waa wax la caddayn karayo.

Caddayntu waa wax fudud oo la muujin karayo. Waxa ay ka soo dhex bixin xeerka Iskadhaadhicinta loo yaqaan.

Haddaba aynu u soo jeensanno waxa loogu yeero Iskadhaadhicinta oo aragno awoodda ay leedahay Iskadhaadhicintu.

Waxaa dhab lawada ogyahay ah in qofku waxa uu maskaxdiisa ku celceliyo uu ugu dambaynta aamino, run ama been kii ay rabto ha ahaatee. Haddii uu qofku been ku celceliyo, hubaal marka dambe waa uu rumaysan beentaas. Wuxuu imaan in uu rumaysto in ay run tahay.

Qof walba waxa uu yahay aragtiyaha maskaxdiisa ku wayn. Aragtiyaha uu qofku ulakac u geliyo maskaxdiisa oo uu dareemmo ku xoojiyo, ayaa noqda awoodda hagta, dhaqaaq, ficol iyo camal kasta oo uu la imaanayo!

Halkaan waxaa ku jira oraah aad u muhiim ah oo runta ka hadlin:

**MARKA FAKARKA LOO GEEYO DAREEMMO, WAXAA
ABUURMAYA AWOOD BIRLAB(MAGNET) OO
ADDUUNKA KA SOO JIIDATA FIKRADAHA LA MIDKA
AH AMA LA XARIIRA.**

Haddaba fakarkaas birlabka yeeshay waxaa lala barbar dhigi karayaa sida mirta geedka ee carro san lagu beeray,

-----Faker oo hodan noqo-----

taas oo keentay biqlid, korid iyo taran illaa halkii mir isu rogtay geed malaayiin mirood oo isla asagii ah soo saaray.

Qaaciddada Kalsoonida Nafta

Ugu horrayn: Waxa aan ogahay in aan awoodo gaarista yoolka noloshayda, sidaas darteed, waxa aan naftayda ka doonayaa dhabar adayg iyo fical joogto ah, waxaana halkaan ka ballan qaadaya in aan sidaas samayn doono.

Tan labaad: waxa aan ogahay in fikradaha maskaxdayda ku wayn ay ficalkayga ka muuqan doonaan isuna beddeli doonaan wax dhab ah, sidaas darteed maalin walba soddon daqiiqo ayaa aan gooni u eegi doonaa oo ka fakari doonaa qofka aan doonayo in aan noqdo si aan maskaxdayda ugu abuuro muuqaalka qofka aan doonayo in aan noqdo.

Saddexaad: Haddii aan adeegsado xeerka Iskadhaadhicinta, doonis kasta oo aan maskaxda gashto waxa ay noqon doontaa mid dhab isu beddesha, sidaas darteedna maalin walba toban daqiiqo ayaa aan naftayda kula hadlin in ay isku kalsoonaato.

Afaraad: waxa aan meel cad ku qoray qeexidda ujeedka noloshayada mana ka daalayo illaa aan ka gaaro yoolkaygaas

Shanaad : Waxa aan dhab u ogahay, in aysan jirin hodannimo iyo heir la gaaro kuwaas oo aan ku fadhin run iyo caddaalad, sidaas darteedna ma galayo arrimo aan dan ugu jirin dhammaan cidda ka qayb qaadanaysa. Waxa aan guul ku gaaraya soo jiidashada awoodaha aan doonayo in aan adeegsado iyo wadashaqaynta dadka kale. Waxa aan ku tallaalin in dadka kale ii adeegaan sababta oo ah waxa aan diyaar u ahay in aan u adeego.

-----Faker oo hodan noqo-----

Naftayda waa aan ka cirib tirayaa nacayb, xaasidnimo, masayr, danaystenimo, aniga oo nacayb u muujinaya aadanaha oo dhan, sababta oo ah waxa aan ogahay in dareen xun oo aan dadka kale u qaado uusan wax guul ah I gaarsiinayn.

Qaaciddadaan oo qoran ayaa aan hoos ka saxiixayaa, xasuusta gashanayaa, maalin walbana ugu yaraan hal mar akhrinayaa aniga oo rumaysan in ay saamayn doonto fikiradayda iyo ficiadayda aana ku noqon doono mid isku kalsoon oo guulayste ah.

Qaaciddadaan waxaa ku duugan xeer adduunka dhan ka shaqeeya kaas oo wali qof sharxay uusan jirin. Saynisyahanno ayaa qarniyaal ku yaabbanaa. Qolyaha cilmi-nafsiwu waxa ay u bixiyeen “Iska-dhaadhicin” kadibna intaas ayaa ay uga gudbeen.

Magaca xeerka loogu yeero muhiimad ma laha. Waxa muhiimka ahi waa--in haddii si wanaagsan loo adeegsado uu guul gaarsiinayo qofkasta. Dhanka kalena haddii si xun loo adeegsado, waa burburiye diyaar ah. Haddaba oraahdaan hadal dhab ah ayaa ku jira kaas oo ah dadka qaar ayaa guuldarro,saboolnimo, iyo dhibaato u soo jiida naftooda ayaga oo adeegsaday xeerka Iska-dhaadhicinta.

Caqliga daahsoon(shaybaar kiimikooyin fikirro ah isku dardara oo u beddela wax dhab ah), caqligaas daahsooni makala saaro wanaag iyo xumaan midka lagu shubo. Waxii lagu shubo ayaa uu ku shaqeeyaa. Fikrad baqdin keentay iyo fikrad ay geesinimo iyo rumaysnaan keentay isku si ayaa uu caqligaani ugu shaqayn. Dhacdooyinka caafimaadka ayaa lagu arkaa arrimo loo yaqaan “Iskadhaadhicin Dhimasho”.

Qof ayaa u dhiman karaya iskadhaadhicin uu iska dhaadhiciyey in uu dhimmanayo.

-----Faker oo hodan noqo-----

Waxaa jiray nin ku noolaa magaalo galbeedka dhexe ah, ninkaas oo la oran jiray Joseph Grant. Lacag badan ayaa uu ka amaahday bangi uu madax u ahaa asaga oo aan kala tashan madaxdii ka sarraysay kadibna lacagtii ayaa uu ku waayay khamaartamid.

Galab ayaa waxaa u yimid dabogal bangiga ka socda, waxa ayna bilaabeen in ay hubiyaan kaydkii bangiga.

Grant waa uu iska baxay, waxa uuna tagay qol huteel(jiifiye) ah oo u dhawaa.

Saddex bari kadib ayaa loogu yimid qolkii asaga oo sariirta jiifa asaga oo murugaysan oo ku calaacalaya erayada ah "Eebboow tan waa aan u dhimman, sharaf darradaan uma dulqaadan karayo". Xilli gaaban gudahiis ayaa ninkaasi ku dhintay.

Dhakhaatiirtii waxa ay arrintaas ugu yeereen Isdil-maskaxeed."

Sida korontadu qalabyada tamar u siiso oo u dhaqaajiso, waxtarna u yeelanayso ayaa ay sidaas oo kale qof nolosha uga qaadi kartaa, haddii si qalloocan loo adeegsado. Isla sidaas oo kale ayaa Iskadhaadhicintu ay kugu hoggaamin kartaa nabad iyo barwaaqo ama kugu hoggaamin kartaa dhibaato, guuldarro iyo dhimasho. Waa hadba sidii aad u garatid oo u adeegsatid.

Haddii aad maskaxdaada ka buuxisid cabsi, shaki iyo rumaysasho xumo aad ka qabtid awooddaada aad isgaarsiin iyo adeegsi kula samayn kartid Caqliga Aan Dhammaadka lahayn, xeerka Iskadhaadhicinta ayaa rumaysasho xumadaas qaadaya una gudbin caqliga daahsoon halkaas oo loo sii beddelo wax dhab ah.

SIDA LABO LAGU DARAY LABO WAA AFAR AY RUN U TAHAY, AYAA ORAAHDAAN SARINA RUN U TAHAY!

-----Faker oo hodan noqo-----

Sida dabayshu doonyahaa midna bari ugu kaxayso midna galbeed, ayaa xeerka Iskadhaadhicintu qofna kor ugu qaadaa, qofna hoos ugu dhigaa ayada oo ay ku xirantahay dhanka qofku u jeediyo shiraaca doontiisa.

Xeerka Iskadhaadhicinta oo dadka heerar kala duwan gaarsiiya waxaa koobaya baydadkaan gabayga ah ee hoose :

Haddii aad malaynaysid in lagaa adkaaday, waa lagaa adkaaday.

Haddii aad malaynaysid in aadan ku dhici karinin, kuma dhici kartid.

Haddii aad doonaysid in aad guulaysatid balse

aad u malaynaysid in aadan awoodin, ma awoodi doontid.

Haddii aad malayn in aad guuldarraysan doontid, waa aad gudarraysan doontaa.

Adduunka dhan waxaa la ogaaday

In guushu ka bilaabato maskaxda qofka

Ayna tahay arrin maskaxda qofka ku xiran.

Haddii aad malaynaysid in lagaa tagay, haa waa lagaa tagay.

Waa in aad meel sare aad ka fakartid

Waa in aad naftaada hubsatid kahor

Inta aadan billado ku guulaysanin

-----Faker oo hodan noqo-----

Goobta dagaalka markasta kuma guulaysto
Kan xooggan ama dheereeyaa
Balse ha dhawaato ama ha fogaatee
Kan rumaysan in uu guulaysan doono, ayaa noqda kan guulaysta.

U firso erezada gabaygu xoogga saarayo, kadibna waxaa kuu soo baxaya macnaha gabaygu xambaarsanyahay.

Meel adiga kaa mid ah (waxa ay u dhawdahay in ay tahay maskaxdaada) ayaa waxaa dhex fadhiya mirtii guushaada, taas oo haddii la kiciyo oo la hawl galiyo ku gaarsiinaysa heerar aadan waligaa maskaxda gashan gaaristooda.

Halka qalab yar oo dhawr diillimood leh marka la adeegsado uu u samayn karayo codad iyo shanqarro aad u qurux badan, sidaas oo kale ayaa waxaa ku dhex fadhiya caqli badnaan kugu duugan, kaas oo haddii aad adeegsatid ku gaarsiinaya yoolkaaga.

Abraham Lincoln wax walba oo uu isku dayay afartan jir kahor guuldarro ayaa uu kala kulmay. Wax-ma-ahe ayaa uu ahaa illaa ay timid dhacdo noloshiisa soo martay taas oo kicisay caqli badnaan dhex fadhiday kana dhigtay nin qaymo wayn adduunka ugu fadhiya. Dhacdada beddashay waxa ay ahayd isku qas murugo iyo jacayl ah. Waxa ay ku timid Anne Rutledge, qofka dumar ah ee kaliya ee uu waligiis jeclaaday.

Waxaa dhab la ogyahay ah in dareenka JACAYLKU oo qaraabo fiican la yahay dareenka RUMAYSASHADA, taasina waxa ay sheegin in jacaylku uu aad ugu dhawyahay in uu beddeelo waxa qofku ku fekerayo oo uu u beddeelo wax dhab ah oo ah waxii uu doonayay.

-----Faker oo hodan noqo-----

Baaritaan uu qoraagu ku sameeyey nolosha iyo shaqada boqolaal rag ah oo guulo waawayn gaaray, ayaa uu ku ogaaday in **jacayl ay dumar u qabeen**, uu qayb wayn ka ahaa guushaas ay gaareen.

Dareenka jacaylka ee gaara maskaxda iyo laabta dadka, waxa uu abuuraa birlab(magnet) soo jiidasho leh taas oo soo jiidata mawjado awood leh oo uu dunida ku dhex sabbayn karayo.

Haddii aad wali rumaysashada caddayn u doonaysid, baaritaan ku samee ragga iyo dumarka adeegsaday. Diinta Kristaanku waa mid ka mid awoodaha ugu waawayn ee dadka maskaxdooda saameeya. Saldhig waxaa u ah rumaysnaan, intii la rabo hala qaloociyo ama si qallocan ha loo fasirto.

Isugaynta iyo awoodda baritaannadii iyo waxqabadkii Nebi Ciise(CS) waxa ay dadka la ahaayeen mucjisoooyin balse dhabitii waxa ay ku fadhiyeen waa rumaysnaan. Haddii ay jirto wax la yiraahdo mucjiso, waxa ay ku timaaddaa rumaysnaan. Qaar badan oo dadka diimaha bara ama Kristaan in ay yahiin isu haysta ayaa aan xataa fahansanayn arrintaan.

Bal aynu eegno mar kale awoodda Rumaysnaanta iyo sida nin aad loo wada garanayo Mahatma Gandhi uu u adeegsaday. Gandhi waxa uu haystay awood aan cid la mid ah aysan jirin xilligaas. Waloow uusan haysan walxaha ay colkiisu(cadawgiisu) haysteen sida lacag, hub fiican, doonyo iwm oo xataa uusan dhar haysan, balse Gandhi awood ayaa uu haystay.

-----Faker oo hodan noqo-----

AWOODDAAS WAXA UU KU HELAY FAHAMSANAANTA UU FAHAMSANAA XEERKA RUMAYSNAANTA IYO IN UU AWOOD U LAHAA IN UU RUMAYSNAANTAAS KU TALLAALO MASKAXDA DAD LABO BOQOL OO MALYAN DHAN.

Gandhi asaga oo adeegsan xeerka rumaysashada ayaa uu qabtay wax ciidanka ugu xoogga badani aysan xoog ku qaban karinin.

Waxa awooddiisu keentay in labo boqol oo malyan oo dad ah oo isu keeno oo isku hal meel u jiheeyo ayaga oo midaysan oo hal cudud ah.

Awoodda adduunka taalla ee aan ka ahayn rumaysnaanta ee sidaas samayn karta waa tee?

Waxaa imaan doonta maalin shaqaalaha dhan iyo shaqaalaysiiyeyaashuba ogaan doonaan xeerkaan iyo awoodda uu leeyahay. Waayo cusub ayaa bilaaban doona maalintaas. Adduunka dhammi, tusaale cad ayaa ay u noqotay awoodda rumaysasho la'aantu ku yeelatay burburkii dhaqaalaha ee dhawaan dhacay.

Waxaa hubaal ah in ay adduunka ku noolyahiin dad caqli badan, kuwaas oo dhuuxi doona casharka ku jira burburkaan.

Burburkaan inta lagu jiray waxaa la arkay cabsida aadka u xooggan ee soo foodsaartay warashadaha iyo shirkadihiig ganacsiga.

Waayo aragnimada laga dhaxlo burburkaan waxaa ka soo baxaya hoggaamiyeyaal dhaqaaleed oo cusub kuwaas oo ka faa'iidaysan doona tusaalahaa Gandhi adduunka tusay, tusaalahaaas ayaa ay u adeegsan doonaan ganacsiga waxa ayna abuuri doonaan soo noqodkii dhaqaale ee abidkiis ugu waynaa.

-----Faker oo hodan noqo-----

Hoggaamiyeyaashaasi waxa ay ka soo baxi doonaan kuwa aan hadda la aqoon ee shaqaalaha ka ah warshadaha birta, macdan qodista, warshadaha gaadiidka, iyo waliba magaalooyinka yaryar ee dalka.

Ganacsigu waa dib u habayn, si fiican ugu firso! Qaababkii hore ee ganacsiga ee CABSIGALINTA IYO AWOOD SHEEGASHADA lagu waday waxaa beddelaya is aaminid iyo wada shaqayn

Kuwa shaqada qabanaya waxa ay heli doonaan gunno ka badan mushaarka la siinayo. Ayaga iyo cidda ganacsigaas iska leh labaduba waa ay ku faa'iido doonaan. Balse ugu horrayn waa in shaqaalahu dedaal dheeri ah u sameeyaan cidda shaqaalaysiisay la iskana daayo doodda iyo hanjabaadaha. Waa in qofku mutaysto waxii gunno iyo dalacsiin ah.

Intaas waxaa dheer oo ugu muhiimsan, ganacsigu waxa uu yeelan doonaa hoggaamiyeyaal fahamsan oo adeegsan doona xeerarkii Gandhi adeegsaday. Qaabkaan oo kali ah ayaa hoggaamiyeyaashu wadashaqayn kaga heli karayaan shacabkooda taasina waxa ay muujin awood halkii ugu sarraysay.

Casri-qalabeedkaan la yaabka ah ee aynu noolnahay dadkii dareenkii ayaa uu ka qaaday. Hoggaamiyeyaashii waxa ay dadkii u arkaanba sidii walxo yaryar, shaqaalahii waxa ay noqdeen kuwo u samaysan in ay wax helaan balse aysan waxba bixinin.

Waxa hadda kadib u baahan in il gooni ah lagu eego waa farxadda iyo qancidda dadka, haddii labadaas lagu dedaalo wax soosaarku asaga ayaa iskiis u imaanin. Maaddaama kalsooni iyo wadashaqayntu tahay waxa uu ganacsigu ugu baahi badanyahay, waxaa aad mudnaan iyo waxtar ila leh, in aynu wada eegno dhacdo ku fahansiinaysa habka ay

-----Faker oo hodan noqo-----

adeegsan jireen warshadlayaashii iyo ganacsatadil ugu hantida badnaa, habkaas oo ah **Wax Bixi Kahor Inta Aadan Wax Helin.**

Dhacdada aynu soo qaadanayno waa markii taariikhdu ahayd 1900. Waa markii la aasaasayay Iskaashatadii Biraha Ee Maraykanka(warshadihii biraha). Marka aad sheekada akhrinaysid maskaxda ku hay xeerarka saldhiga u ah ganacsiga ee aynu soo sheegnay, waxa aad ogaan doontaa sida fikradaha loogu beddelay hodannimo iyo horumar dhab ah.

Ugu horrayn aragtida Iskaashatada Biraha Ee Maraykanka waxaa fikraddeedu ku dhalatay mudane Charles M. SCHWAB, waa aragti uu sawirashada maskaxdiisa ka abuuray!

Markii labaad, fikraddii waxa uu ku xoojiyey rumaysasho in ay dhici doonto.

Saddex, waxa uu abuuray qorshahii aragtida loogu rogi lahaa dhaqaale muuqda.

Afaraad, qorshahii ayaa uu dhaqan geliyey oo khudbad ahaan uga jeediyey kulankii jaamacadda.

Shanaad, qorshahii oo uu dhaqan geliyey ayaa uu ku xoojiyey adkaysi iyo go'aan adayg illaa si fiican loo hirgaliyey.

Lixaad, waddadii guushaas ayaa uu diyaariyey asaga oo adeegsan himmad xooggan oo uu guusha u hayay.

Haddii aad ka mid tahay dadka la yaaba ee garan la'a sida dhaqaalaha xooggan loo sameeyo sheekadaan ayaa iftiin kuu shidi doonto. Haddii tuhun kaaga jiro in qofku inta fekero uu hodan noqon karayo, sheekadaani waa in ay tuhunka kaa disho sababta oo ah waxa aad toos uga arki

-----*Faker oo hodan noqo*-----

kartaa adeegsiga saddex iyo tobanka tallaabo ee dhiganaha ku xusan

Qoraalkaan waxaa raadyaha New York ka sheegay John Lowell.

CASHADII BILYANKA DOOLAR DHASHAY

“12kii 12aad sanadkii 1900 ayaa siddeetan nin oo ah ragga Maraykan ugu hantida badan isugu yimaadeen casho uu u sameeyey dhalinyarey Galbeedka Maraykan ah. Xataa dhawr qof ma dhammayn dadka is oran karay caawa waxa aad ka qaybgalaysaan dhacdadii ugu mudnayd ee taariikhda warshadaha Maraykanka.

J. Edward Simmons iyo Charles Stewart Smith ayaa cashada diyaariyey ayaga oo doonaya dhalinyareyga soddon iyo siddeed jirka ah ee Charles M. Schwab in ay baraan raggaas dalka ugu hantida badan. Waa ay u digeen ayaga oo u sheegay in dadkaani aysan ahayn dad war badan doonaya iyo haddii uusan doonayn in ay dhibsadaan Reer Stilhnan, reer Harriman iyo reer Vanderbilts(qoysaska ugu hantida badan), uu hadalkiisa ku soo koobo shan iyo toban illaa iyo labaatan daqiiqo.

“Waxaa jirtay in xataa John Pierpont Morgan oo dhinaca midig ka fadhiyey Schwab uu donayay in uu waxyar oo inta hore ah ka qaybgalo kulanka kadibna ka tago. Waxaa intaas dheeraa in dhacdaadani aysan ahayn mid warbaahinta u furnayd sidaasna aan lagu helin xogteeda dadka intooda badan.

“Sidii ayaa cashadii ku bilaabatay ayada oo aan hadal badan cidina is dhaafsan intii cunistu socotay. Schwab oo ahaa mid aan ragga meesha fadhiya midkoodna uusan aqoonin ayaa aan marnaba la rumaysan karinin heerka uu

-----Faker oo hodan noqo-----

gaarsiisanyahay qorshaha uu watay iyo sida ay la yaab ugu noqotay markii dambe.

"Waxaa dhabitii ayaandarro ah in dhacdaadaas taariikhiga ah aan laga hayn wax duubitaan ah iyo hadalkii uu Schwab ka jeediyey midna. Marar dambe ayaa uu kulamo bangiyada reer Chicago lahaayeen uu qaybo ka mid ah hadalladii khudbadda ku sheegay.

"Schwab oo awalba aan ahayn dadka ilaaliya naxwaha marka uu hadlayo ayaa markaan jeediyey khudbad uu ku jeediyey kana buuxeen ereyo murti, suugaan iyo hadal wanaag intaba leh. Waxa ay khudbaddaasi noqotay mid culayskeedu buuro le `egyahay keentayna in shan bilyan oo doolar oo lagu abuurayo Iskaashigii Warshadii Biraha looga dhawaaqay. Waloow uu Schwab hadlayey saacad iyo bar balse aan la dareemin, ayaa haddana markii hadalkii dhammaaday Morgan u yeeray Schwab oo hal saac oo kale la sii waramayay ayaga oo fuushan meel daaqad ah lugahuna u laalaadaan.(Morgan waa hantiilayaasha ugu sarreeya).

"Schwab, shakhsiyad indho sarcaad ah ayaa uu la soo baxay, waxaaba ka sii darnayd barnaamijka oo uu si cad oo aad loo fahmi karayo uu u soo bandhigay.

Dad badan ayaa horay isugu dayay in ay Morgan wadaag ganacsi oo biraha la bilaabaan kadib markii ay ku guulaysteen in ay horay ganacsiyo kale ula soo galeen sida buskud, saliid, filooyin, sonkor iwm. John W. Gates ayaa ka mid ahaa dadkaas balse Morgan waa ka diidayey markasta.

Jim Moore iyo Bill oo ay xariir iyo wadashaqayni dhexmartay Morgan ayaa ayaguna ka mid ahaa dadkaas balse uu Morgan ku gacan sayray.

-----Faker oo hodan noqo-----

Ugu dambayntii shakhsiyadda Schwab ayaa Morgan qaaday oo gaarsiisay meel uu ka sawiran karayo jawaabta ka soo baxi doonta iskudaygii dhaqaale ee abid ugu xoogga badnaa ee wax ku dhaca la waayay. Mashruucaas waxaa loo bixiyey ishii dhaqaalaha ee riyada ahayd.

Magnat dhaqaale ayaa bilowday qarnigaan taas oo keentay in kumanaan shirkado yaryar ahi midoobaan kadibna noqdaan hal shirkad oo wayn oo tartami karaysa.

Isasoo jiidasho ka dhig. Isasoojiidashadaas ayaa hadda soo gashay warshadaha iyo shirkadaha biraha ayada oo uu ka dambeeyo H. W. Gates.

Gates horay ayaa uu u abuuray Iskaashiga Warshadaha Biraha iyo Xargaha((Fiilooyinka) Haddana waxa ay Morgan wada abuurayaan Ismaashiga Soosaarayaasha Biraha Ee Maraykanka. Iskaashatooyin kale oo badan ayaa iyana bilowday in ay abuurmaan.

Inta lacag uu qofku heli karayo waxaa jaangoyn karaya ama xaddidi karaya waa aragtida(fekerka) qofka. Rumaysasho ah in aad heli kartid intii aad doontid waxa ay tirtirtaa xaddidaadaas. Xasuusnoow marka aad nolosha la gorgortamaysid oo kala hadlaysid waxa aad doonaysid, adiga ayaa jaan goyn kara inta aad rabtid iyo xilliga aad ku rabtid.

Xasuusnoow in ninka aasaasay Iskaashatadaan uu ahaa nin aan cidina aqoonin. Waligiisba jaal iyo gacanyare uma noqdeen Andrew Carnegie haddii uusan fikrad la imaanin, balse intaas kadib, magac, awood iyo dhaqaale intaba waa uu samaystay.

Maskaxdaada iyo waxa ay awooddo xad ma laha aan ka ahayn midka aad adigu u abuurtid. Hodannimada iyo saboolnimada labaduba fikradda ayaa ay ka dhashaan.

-----Faker oo hodan noqo-----

CUTUBKA 4AAD

ISKA-DHAADHICIN (AUTOSUGGESTION)

WADDADA LOO MARO SAAMAYNTA CAQLIGA DAAHSOON

Tallaabada Saddexaad Ee Hodannimada.

ISKADHAADHICIN waa erey koobaya hadal ama farriin-diris, gaarta maskaxda qofka kuwaas oo isla qofku isku diray asagu.

(Waa erey koobaya farriin-diris ama hadal-soojeedin, qofku maskaxdiisa gaarsiiyo taas oo isla asagu isku dirayo). (Waa erey koobaya farriin ama hadal qofku isla maskaxdiisa uu u dirayo oo gaarsiinayo).

Ereyo kale aan ku sheegno : Iskadhaadhicin waa in qofku arrin naftiisa u soo jeediyo(u sheego), oo doonayo in uu ka dhaadhiciyo.

Waa iskuxire labada qaybood. Waa iskuxiraha labada qaybood ee caqliga dadka, qaybta loo yaqaan Caqliga Soojeeda iyo qaybta kale ee loo yaqaan Caqliga Daahsoon.

Marka fikrad(mid xun ama mid wanaagsan) uu qofku ku celceliyo Caqliga Soojeeda waxa ay ugu dambayn iskeed ugu gudubta Caqliga Daahsoon.

-----Faker oo hodan noqo-----

MAJIRTO FIKRAD ha xumaato ama ha wanaagsanaato) U GUDBI KARTA CAQLIGA DAAHSOON AYADA OO AAN LA ADEEGSAN HABKA ISKADHAADHICINTA aan ka ahayn kuwo dhif ah oo adduunku ku khasbo. Si kale haddii aan u sheegno, xog kasta oo qofka soo gaarta oo ka galaysa dareemayaasha(sida maqalka, aragga, taabashada iwm), xogtaas waxaa hakinaya Caqliga Soojeeda kaas oobaaritaan kadib, u ogolaan ama u diida in xogtaasi u gudubto Caqliga Daahsoon. Sidaas darteedna waxa aan oran karnaa Caqliga Soojeeda waxa uu ilaalo u yahay Caqliga Daahsoon.

Sida qofka loo abuuray ayaa ah in uu asagu gacanta ku hayo awoodda maamulka xogta gaaraysa Caqligiisa Daahsoon balse waa wax u baahan in qofku ku tabab-barto oo kobciyo awooddiisaas maamulidda caqligiisa daahsoon.

Sawiro, in Caqliga Daahsooni uu yahay sida carro(camuud) san, oo wax walba ka baxi karayaan, taas oo dhir-duureed iskeed uga baxayso haddii aadan adigu ku beeran waxa aad doonaysid in aad beeratid.

Habka Iskadhaadhicintu waa qaabka qofku ku maamuli karayo caqligiisa daahsoon asaga oo ku abuuraya aragtiyo wanaagsan oo waxtar u yeelanaya, balse haddii uu faraha ka qaado sida beertaas, ayaa dhir-duureed aan wanaagsanayn iskood uga baxayaan.

Waa iskuxiraha labada qaybood ee caqliga dadka, qaybta Caqliga Soojeeda iyo qaybta kale ee loo yaqaan Caqliga Daahsoon.

Cutubkii hore ee DOONISTA, tallaabooyin lix ah ayaa lagugu baray halkaas oo tallaabada u dambaysay ay ahayd in aad samaysid oraah qoraal ah oo ah LACAGTA AAD DOONAYSID iyo in aad ARKI KARTID , DAREEMI KARTIDNA adiga oo mar hore lacagtaas helay!

-----Faker oo hodan noqo-----

Tallaabooyinkaan haddii nad raacdil waxa nad doonaysid ayaa aad toos ugu gudbinaysaa caqligaaga daahsoon.

Haddii aad ku celcelisid oraahdaas oo aad markasta kor ugu dhawaaqdid, dhegahaaguna maqlaan marar badan, fikir caadeed ayaa aad ku abuurin maskaxdaada(wax aad ka dhigato in aad ku fekertid oo maskaxdaada ku soo noqnoqoto) taasina waxa ay keeni doontaa in rabitaankaagu isu beddelo lacagtii dhabta ahayd ee aad jamanaysay.

Dib ugu noqo lixdii tallaabo oo si fiican u soo akhri mar labaad kahor inta aadan sii wadin akhriska.

Kadib(marka aad soo akhrisid kadib) si kafirs leh u akhri afarta tallaabo ee ka hadlaya MASKAXYO-ISUGAYNTA ee ku qoran cutubka QORSHE DEJINTA

Xasuusnoow marka aad akhrinaysid oraahda dalabkaaga(waxa aad doonaysid), kaliya akhrin kuguma filnaanayso ee waa in aad dareemi kartid waxa aad akhrinaysid.

Tan ayaa sabab u noqotay in lagugula taliyo in cutub kasta oo buugga ka mid ah aad marar badan dib u akhrisid si aad si fiican ugu fahamtid sababta oo ah faham -darro ku timaadda dadka, ayaa keenta in, in badan oo dadka ah oo isku dayay adeegsiga tallabadaan Iskadhaadhicinta ay u shaqayn wayday.

Ha niyad jabin haddii ay suurtogali waydo marka ugu horraysa ee aad isku daydid in aad dareenkaaga maamushid.

Xasuusnoow ma jirto suurtogalnimada ah IN AAD WAX HESHID ADIGA OO AAN WAXBA KAA BAXIN. In aad awood u heshid in aad saamayn ku yeelatid oo adigu maamushid caqligaaga daahsoon, waa wax qaymo wayn ku

-----Faker oo hodan noqo-----

fadhiya, waana in aad qaymahaas ku iibsatid. Ma aha wax aad khayaano ku heli kartid xataa haddii aad doonaysid.

Qaymaha aad ku iibsan kartid in aad awood u yeelatid saamaynta caqligaaga daahsoon waa ADIGA OO SI ABID AH UGU DHABAR ADAYGA ADEEGSIGA TALLAABOOYINKA AAN HALKAAN KU XUSNAY.

Awooddaasi qiimahaas ayaa ay ku fadhidaa, kayarna kuma heli doontid. Adiga, ADIGA OO KALI AH ayaa go'aansan karaya in qaymaha aad galinaysid iyo waxa aad doonaysid in aad ka heshid ay isu dhigmaan.

Xirfaddaada iyo xariifnimadaada oo kali ah kuuma soojiidi karayaan lacag aan ka ahayn xoogaa yar aad dadka kale ula simantahay ma ahee. Qaabka aan halkaan ku baranayno ma aha xoogaagaas aad dadka ula simmantahay. Intaas waxaa dheer qaabkaani cidna asagu ma doorto, sidoo kalena cid walba isku si ayaa uu ugu shaqaynin. Haddii guuldarro timaado, waa qofka waxa keenay ee ma aha qaabka. Haddii aad guuldarro la kulantid, iskuday labaad samee iyo mid kale iyo mid kale illaa aad ka guulaysatid.

Waxtarka iyo dhakhsaha qaabkaani waxa uu xiranyahay dedaalka aad gelisid.

Aan ku tuso sida aad habka Iskadhaadhicinta u xoojin kartid. Marka aad tallaabooyinka aan soo sheegnay aad raacaysid ee aad maskaxdaada gelinaysid lacagta aad doonaysid iyo inta ay tahay, adiga oo indhaha isku haya ka feker lacagtaas illaa ay si toos ah kuugu muuqan karto. Maalin walba ugu yaraan halmar samee. Marka aad dedaalkaan ku jirtid raac tallaabooyinkaas iyo sida ay u kala horreeyaan.

-----Faker oo hodan noqo-----

Xaqiiqda ugu muhiimsan arrintaan oodhan ayaa ah in Caqliga Daahsooni rumaysanayo oo fullnayo wax kasta oo aad adigu rumaysatid, balse sida uu ku qaadanayo oo ku rumaysanayo ayaa ah in lagu celceliyo marar badan kahor inta aan caqliga daahsooni ogolaanin oo rumaysan. Intaas markii aad samaysid ee aad rumaysatid in aad lacagtaas aad raadinaysid aad haysatid oo ay mar hore gacantaada soo gashay, caqligaaga daahsooni waa uu kaa rumaysan waxaana dhab ah in uu isla markliba kuu soo gudbinayo qorshe aad ku heli doontid lacagtaas. Waa dhagar qurux badan oo aad caqligaaga daahsoon ku samayn kartid.

Waxa aad doonaysid oo oraah ah u gudbi sawirashada maskaxdaada, kadibna eeg qorshaha aad ku heli kartid lacagtaas , ee sawirashada maskaxdaadu kuu soo gudbin doonto.

Ha sugin in aad marka hore aragtid qorshe cad ee aad ku heli kartid lacagta aad doonaysid in aad heshid, balse taas beddelkeed ka biloow in aad rumaysatid in aad lacagtaas haysatid. Adigu dooro inta aad rabtid oo rumayso in aad heshay waxaa imaanin in maskaxdaadu sida ugu dhakhsaha badan kuugu sheegi doonto qorshahii saxda ahay ee aad lacagtaas ku heli lahayd. Balse waa in aad ahaatid mid feejigan oo u diyaarsan in uu qabto marka maskaxdu kuu soo gudbiso qorshahaas, waana in aad isla markaasba aad ku dhaqaaqidid.

Marka qorshahaas ay maskaxdaadu kuu soo gudbin, waxa uu kuugu iman sida wax walac halmar yiri asaga oo kaa **soo galaya dareemaha lixaad(gadaal ayaa aad ku arki doontaa** waxa uu yahay dareemaha lixaad). Walacdaas farriinta ah waa in aad tixgalin iyo waynayn aad ah siisid, si aad ahna, u ilaalisid. In aad ku guuldarraysatid in aad garawsatid walacdaas ama aad ku dhaqaaqi waydid **samaynteeda halis** iyo guuldarro waynayaa ay kuu soo jiidin.

-----Faker oo hodan noqo-----

Waxa aad tan afaraad ee lixdii tallaabo ee hore ku soo baratay in aad qorshe u samaysid dhaqaalaha aad doonaysid, haddaba marka aad qorshahaas samaynaysid haku salaynin waxa adiga suurtogalka kula ah iyo waxa aan kula ahayn. Suurtogalmada maskaxdaada ku jirtaayi waa mid ku khaldi karta oo tabardaran.

Hadii aad isku hallaysidna meel fog ma gaari kartid, wax badanna ma qabsan kartid.

Marka aad indhaha isku qabanaysid ee sawiranaysid dhaqaalaha aad doonaysid, sidoo kale sawiro adeegga aad doonaysid in aad bixisid ama badeecada aad doonaysid in aad iibisid si aad dhaqaalahaas aad doonaysid aad u hehsid

In aad buuggaan akhrinaysid, waxa ay caddayn u tahay in aad aqoon raadinaysid iyo in aad tahay arday maaddadaan darsaya. Haddii aad arday tahay, waxa aad fursad u haysataa in aad wax ka baratid halkaan, balse waa in ay kaa muuqato u jajabnaan waxbarasho.

Haddii aad dooratid in aad tallaabooyinka iyo hagitaannada qaarkood aad raacdid, qaar kalena aad iska daysid, waa aad guuldarraysan. Si aad u guulaysatid waa in aad dhammaan wada qaadatid.

Hagitaanka kor lagugu siiyey iyo lixdii tallaabo ee horay laguu soo siiyey ayaa halkaan lagu soo koobayaa ayaga oo loo geeyey kuwa aad cutubkaan ka kororsatay.

Waxii hore oo la isu geeyey oo la soo koobay ayaa halkaan lagugu siinin waana sidaan soo socota

-----Faker oo hodan noqo-----

Kow: tag meel deggan ama cidlo ah(tusaale, sariirtaada habeenkii)

Meel aan cidina ku qasi karin ama ku rabshi karinin

Indhaha isku qabso kadibna kor u akhri adiga oo ismaqashiinaya oraahdii qornayd ee ahayd lacagta aad doonaysid, xilliga aad doonaysid iyo sidoo kale adeegga ama badeecada aad doonaysid in aad bixisid si aad u heshid lacagtaas. Markii aad hagitaankaan raacaysid ee tallaaboo yinkaan samaynaysid WAA IN AAD ARKI KARTID ADIGA OO LACAGTAAS HAYSTA.

Tusaale:- Ka soo qaad in lacagta aad doonaysid ay tahay \$50,000(konton kun oo doolar), shan sano kadib bisha koowaad, waxa aad bixin si aad lacagtaas u heshidna waa adeeg ah in aad iibiye noqotid oo aad lacagtaas ku heshid. Oraahdaadu sidaan oo kale ayaa ay u qormaysaa:

"Maalinta koowaad, bisha koowaad ee sanadka labo kun iyo .....(ku buuxi tiro shan sano ka dhimmantahay)(ama xilligii aad adigu doonaysid in aad lacagtaas hehsid) waxa aan haystaa lacag dhan konton kun oo doolar taas oo iigu imaanaysa inta xilligaas lagu gudo jiro.

Si aan lacagtaas u helo, waxa aan diyaar u ahay in adeeg heerka ugu sarreya ee aan awoodo aan u qabto, in aan tayada ugu sarraya bixiyo iyo inta ugu badan ee aan awoodo in aan shaqadaas qabto aniga oo ah iibiye(ama ku beddel shaqada, ganacsiga ama adeegga caynka aad doonaysid in aad qabatid)

"Waxa aan rumaysanahay in aan lacagtaas haysto. Rumaysnaantaydu waa mid aad u xooggan heer aan hadda gacmahayga ku dareemi karayo lacagtaas, oo aan arki karayo. Waa aan arki karaya ayada oo u diyaarsan in ay ii

-----Faker oo hodan noqo-----

soo gudubto, ayada oo iigu imaanaysa hadba adeegga aan bixinayo iyo shaqada aan qabanayo ayada oo u dhigmata. Wuxuu aan sugaya qorshahii lacagtaasi iigu imaan lahayd, diyaarna waa aan u ahay in aan qorshahaas fuliyo oo raaco.

Tan labaad : Oraaldaan iyo qaabkaan ku celceli illaa aad arki karaysid oo maskaxdaada ay kaaga dhex muuqan karto lacagtaas aad doonaysid

Tan Saddexaad : Qoraalkaan ku dhaji meel aad subax walba iyo habeen walba aad ka akhrin kartid.

Xasuusnoow in waxa aad samaynin ay tahay in aad adeegsanaysid xeerka Iskadhaadhicinta adiga oo amar siinaya caqligaaga daahsoon.

Sidoo kale xasuusnoow in caqligaaga daahsooni aqbalo oo ku dhaqmo Iskadhaadhicinta dareenka iyo rumaysnaanta wadata .

Waxaa dhaci karta in qaabkaani bilowga ay kuula ekaado wax aragti kali ah ah, balse aan dhab noqon karinin. Ha dhagaysan ekaanshahaas. Waxaa imaanaysa xilli awood cusub ay kuu furanto. In tuhun kaaga abuurmo aragtiyaha kugu cusub waa wax aadanaha oo dhammi ka simmanyahay. Balse haddii qaabkaan aad ku sii dhaqantid, shakigu waa kaa dilmayaa, waxa uuna isu beddelin rumaysnaan dhab ah. Markii aad rumaysnaantaas gaartid waxa aad gaartay heerka aad oran kartid

"Aniga ayaa noloshayda maamula, aniga ayaa ruuxdayda u taliya"

Xigmadloowyaa badan ayaa ayaa adeegsaday oraahda ah qofku noloshiisa waa uu maamuli karayaa balse waxa ay ku guuldarraysteen in ay ku daraan sida arrintaasi ku imaan karto.

-----Faker oo hodan noqo-----

Cutubkaan ayaa kuu sheegin sida ay ku imaan karto waana marka qofku awood u yeesho in uu saameeyo caqligiisa daahsoon oo ku gaaro heerka Aqoonta Aan Dhammaadka lahayn. Habka qofku rabitaankiisa uu ugu beddeli karo helitaanka waxa dhabta ah ee uu rabo, waxaa lagu gaarayaa habkaan Iskadhaadhicintaas oo ka caawin in uu qofku farriimo amar ah siiyo oo saamayn ku yeesho caqligiisa daahsoon. Inta ka soo hartay waa waxyaalo Iskadhaadhicintaas xoojinya.

Tallaabooyinkaan u raac sidii adiga oo ah ilmo yar oo samaynaya waxii loo sheegay. Dedaalkaaga ku xooji aaminaadda ilmaha yar oo kale. Qoraagu waxa uu ku dedaalay in tallaabooyin aan dhaqangali karinin aysan halkaan ku qormin, maxaa yeelay waxa uu ku talo galay in uu si laabxaarnaan ah uu kuu caawiyo.

Markii aad buugga dhan akhrisid, cutubkaan dib ugu soo laabo kadibna raac taladaan:

**CUTUBKA DHAN HABEEN WALBA AKHRI ILLAA
TALLAABADAAN AY SI FIICAN KAAGA DHAADHACDO
OO RUMAYSATID IN TALLAABADA
ISKADHAADHICINTA AAD KU HELI KARTID WAXII
AAD JAMATID OODHAN.**

CUTUBKA 5AAD

AQOON GOONI AH

Waayo aragnimo iyo baaritaanno

Waxaa jira labo nooc oo aqoon ah. Aqoon guud iyo mid gooni ah(gaar ah). Aqoonta guud si kasta oo ay u badnaato ama u kala duwantahay, waxba ma tarayso marka dhaqaale la raadinayo. Bareyaasha jaamacaduhu waa kuwo leh aqoon aad u tiro badan oo dhinac kasta ah balse waa kuwo dhaqaale yar haysta ama aan haysan. Wuxuu ay gooni u yaqaannaan sida dadka loo baro balse aqoontaas goonida ah ma ay lahan ama ma yaqaannaan sida loo adeegsado.

Aqoontu, dhaqaale ma keeni karto haddii aan si caqliyeysan loo adeegsan, la dajin yoolka dhaqaalaha la doonayo in la helo, sidoo kalena aan loo samayn qorshahii lagu gaari lahaa. Xaqiiqda oo aysan sidaan u fahmin darteed ayaa keentay in malaayiin qof ay u fahmay in aqoontu ay awood tahay. Sidaas ma aha! Aqoontu waa awood kaydsan. Kaliya waxaa ay awood dhab ah noqotaa marka yool iyo qorshe lagu xoojiyo.

Iskuxiraha ka maqan habdhiska waxbarashada oodhan ayaa ah in aan ardayga la barinin sidii ay yool u dagsan lahaayeen oo aqoontaas u adeegsan lahaayeen si ay ugu gaaraan yoolkooda.

Dadka in badan ayaa qaatay aragtida qalloocan ee ah maaddaama uusan Henry Ford ahayn mid iskool dhigtay, in uu yahay mid aan waxba aqoonin. Dadkaasi waa kuwo aan aqoon u lahayn Henry Ford sidoo kalena aan

-----Faker oo hodan noqo-----

fahansanayn macnaha dhabta ee erayga educate(waxbarasho). (Qoraagu waxa uu ka hadlin ereyga educate oo afka ingiriiska ku ah waxbarid) waxa uu yiri, ereyga educate waxaa laga keenay ereyga educo ee afka Latinka kaas oo macnahiisu yahay soo qufid, soo faagid, gude kasoo saarid. Oo ah in qofku maskaxdiisa soo qufo oo wax ka soo saaro.

Qofka wax bartay ma aha qofku aqoon guud ama gaar ah oo badan leh.

Qofka wax bartay waa kan maskaxdiisa hormariyey oo u adeegsanaya in uu ku helo wax kasta oo uu doonayo asaga oo aan faragalinayn xuquuqda iyo lahaanshaha dadka kale. Henry Ford qeexitaankaan ayaa uu ku astaamoobayaa(sifoobayaa).

Xilligii dagaalkii labaad ee adduunku socday ayaa wargays Jikaago(Chicago) ku yaalla soo saaray qoraallo dhawr ah oo qaar kamid ah uu Henry Ford ku tilmaamayo mid aan waxba aqoon(jaahil ah) oo rumaysan aragtida dagaal-diidka(rumaysan in aan dagaalku marnaba wanaagsanayn).

Mudane Ford oraahdii waa uu ka xanaaqay, wargayskiina garsoorka ayaa uu ku eedeyey. Markii la isugu yimid dooddii garsoorkii maxkamadda, ayaa qareen wargayska u doodayay sheegay in uu caddayn karayo in Ford uu yahay qof jaahil ah.

Qareenkii ayaa bilaabay in uu su'aal badan waydiyo Ford si uu u muujiyo in Ford wax aan baaburta soosaaristooda ahayn uusan waxba ka aqoon.

Su'aalahii Ford lagala daalay waxaa ka mid ahaa: "Yuu ah Benedict Arnold?" Iyo "Intee ciidan ah ayaa Ingiriisku u soo diray Maraykanka si uu u joojiyo kacdoonkii 1776dii?"

-----Faker oo hodan noqo-----

Asaga oo warcelin ka bixinaya waydiintaas ugu dambaysay ayaa Ford yiri "Anigu ma ogi tirada dhabta ah ee Ingiriisku soo diray balse waxa aan maqlay in ay ahaayeen tiro aad uga badan intii markii dambe badbaaday ee dib u laabatay"

Ugu dambayntii markii uu ku daalay waydiimahii uu qareenku ku daldalayay ayaa Ford asaga oo xanaaqsan inta uu farta ku fiiqay qareenkii ayaa uu ku yiri, "Runtii haddii aan doonayo in aan ka jawaabo waydiimaha nacasnimaada ah ee aad i waydiinaysid aan kuu sheegee miisaskayga waxaa ka buuxa batoonno kaliya riixid iiga baahan, isla markiibana waxaa ii imaanin niman u diyaarsan in ay iiga jawaabaan su'aal kasta oo aan waydiyo oo la xariirta ganacsiga aan anigu noloshayda u go'odoomiyey. Haddaba waxa aan si naxariis leh kaaga codsan in aad ii sheegtid maxaa aan maskaxdayda ugu wareerin in aan ka buuxiyo xog aqoon guud ah marka ay ii buuxaan dad iiga jawaabaya su'aal kasta oo aan u baahdo?

Waxa hadalkaasi noqday jawaab tii ugu maangalsanayd.

Waxa ay noqotay jawaab dhulka dhigtay qareenkii. Qof walba oo goobjoog ahaa waxa uu xaqiilsaday in jawaabtaasi aysan ahayn jawaab qof jaahil ah ee ay tahay jawaab qof aqoon leh.

Aqoonyahan waxaa ah qofkii garanaya halka uu ka heli karo aqoonta uu u baahdo, sidoo kalena garanaya sidii uu adeegsan lahaa oo ugu shaqaysan lahaa aqoontaas.

Henry Ford waxa uu lahaa wax loogu yeero MASKAXYO-ISUGAYN oo ah koox aqoonyahanno ah oo u shaqeeya, uuna ka helo aqoon kasta oo uu u baahanyahay, keentayna in uu noqdo dadka Maraykanaka ugu hantida badan. Khasab ma ahayn in aqoonta uu u baahanyahay oodhan ay maskaxdiisa kujirtay. Runtii ma jiro qof garasho leh ama

-----Faker oo hodan noqo-----

aqoon doonaya, kaas oo aan garawsan muhiimadda ay dhacdadaani muujinaysay.

Haddii aad doonaysid in rabitaankaaga lacageed aad ku beddelatid lacagta aad doonaysid ee dhabta ah, waa in aad yeelatid aqoon gooni ah oo ku saabsan adeegga, badeecada ama xirfadda aad doonaysid in aad lacagtaas ku heshid. Waxaa dhici karta in aad u baahatid aqoon ka dheeraad ah inta aad taqaanid si aad u gaartid halka aad doonaysid markaas oo kale waxaa la adeegsadaa oo aqoonta kaa maqan lagu helaa aragtida ah MASKAXYO-ISUGAYN(MASTERMIND GROUP) .

Andrew Carnegie ayaa sheegay in uusan shakhsii ahaan wax aqoon ah ka haysan soo saarista iyo gamacsiga biraha markii uu bilaabayay oo uusan xataa danaynayn in uu yeesho aqoontaas. Aqoonta soo saarista iyo iibgaynta biraha intaba waxa uu ku helay habka loo yaqaan MASKAXYO-ISUGAYN oo ah in uu adeegsanayay koox dad ah oo aqoonta uu u baahanyahay uu ka helayay.

Hodannimo in la gaaro awood ayaa ay u baahantahay, awooddasna waxaa lagu heli karayaa aqoon si caqliyeysan oo qorshe leh loo adeegsaday, balse khasab kuma aha shaqsiga hodannimada doonaya in uu yeesho dhammaan aqoontaas loo baahday.

Tuducda soo socotaayi waxa ay rajo iyo dhiirogalin siinaysaa dadka doonaya in ay hodan noqdaan balse aan lahayn aqoontii uu u baahnaa si uu u gaaro halka uu hiigsanayo.

Dadka qaar ayaa liidasho dareema ayada oo ay keenaysa in ay isu arkayaan kuwo aan waxba aqoon sidaas darteedna ka liita dadka kale.

-----Faker oo hodan noqo-----

Ninka agaasimi kara oo isu keeni kara koox aqoonyahanno ah kadibna isugaynta maskaxahooda u adeegsan kara ku gaarista yoolka hodannimo ee uu doonayo, ogoow qofkaasi waxa uu leeyahay aqoon u dhiganta tan kooxda aqoonyahannada ee u shaqaynaya ay lecyahiin.

Haddii aad dareentid liidasho adiga oo is leh dadka ayaa aad ka aqoon yartahay xasuusnoow :

Thomas Edison saddex bilood ayaa uu iskool ka dhigtay. Aqoon la'aanina ma ku dhicin, saboolnimana kuma dhimman.

Haddii aadan rumaysan hadalkyga, eeg taxanaha mushaarka jaamacadaha.(Eeg aqoonyahannada ugu sarreeya ee jaamacadaha iyo sida ay qaymo jaban ugu shaqaynayaan.

WAXAA KHARASH BADAN U QALMA, OGAANSHAHADA SIDA AQOONTA AAD RABTID LOO HELO.

Ugu horrayn go'aanso aqoonta gaarka ah ee aad u baahantahay iyo ujeedka aad ugu baahatay.

Inta ugu badan, ujeedka aad noloshaada ka leedahay iyo yoolka aad hiigsanaysid ayaa go'aaminaya caynka aqoonta gaarka ah ee aad u baahantahay ay noqonayso.

Markii aad su'aashaas koowaad aad ka jawaabtid waxaa kuugu xiga meesha ugu habboon ee aqoontaas goonida ah aad ka heli kartid. Meelaha ugu muhiimsani waa:

a) Waayo aragnimada iyo aqoonta qofka

b) Waayo aragnimada iyo aqoonta aad ka heshid Maskax-Isugaynta aad dadka kale la samaysid.

-----Faker oo hodan noqo-----

- c) Dugsiyada iyo jaamacadaha.
- d) Maktabadaha(library) (halka aad ka helaysid aqoonta ugu badan)
- e) Aqoon kororsi iyo tabab-barro gooni ah oo aad qaadatid

Aqoonta marka aad heshid waa in aad adeegsatid, waa in aad yool dagsatid oo aad ficol ku dartid. Aqoontu waxtar malaha haddii aysan jirin yool loo adeegsanayo oo la doonayo in lagu gaaro. Waa sababta keenaysa in aqoonta dugsigu aysan dad badan waxtarin. Aqoon guud oo ka buuxda aayaa ay u noqotay oo kali ah.

Haddii aad doonaysid in aad kororsatid aqoon dheeraad ah, ugu horrayn iswaydii ujeedka aad u doonaysid aqoontaas cusub kadibna iswaydii halka ugu habboon ee lagu hubo in aad la helaysid aqoonta aad doonaysid.

Guulaystayaashu waligood ma joojiyaan in ay aqoon kororsi samaynayaan, waliba aqoonta gaarka ah ee la xariirta ganacsigooda, xirfaddooda ama yoolkooda. Maguulaystayaashu waa kuwo u malaynaya in waxbarashadu ku dhammaato maalinta uu dugsigu dhammaado. Waxaa haa ah oo dhammaaday dugsigii balse waxaa taagan oo barasho u baahan sidii uu waxbarashadaas uu u adeegsan lahaa oo ugu gaari lahaa yoolkiisa iyo sidoo kale sidii uu u sii kororsan lahaa.

Adduunka hadda isbeddel wayn aayaa ku bilowday burburkii dhaqaale kadib, hadda waxaa baahi loo qabayaan aqoon gooni ah oo badan oo kala duwan(takhasusyo)! Oraahdaan waxaa carab-baabay xoghayaha jaamacadda Colombia.

-----*Faker oo hodan noqo*-----

TAKHASUSLAYAAL AYAA AAD LOO RAADINAYAA

"Tani waxa ay ku timid in shirkadihii kala duwanaa ee dadka shaqada shaqaalaysiinayay ay noqdeen kuwo hawl gooni ah u gooni ah. Tusaale, ganacsi ayaa

Adduunka hadda isbeddel wayn ayaa ku bilowday burburkii dhaqaale kadib, hadda waxaa baahi loo qabayaan aqoon gooni ah oo badan oo kala duwan(takhasusyo)! Oraahdaan waxaa carab-baabay xoghayaha jaamacadda Colombia.

TAKHASUSLAYAAL AYAA AAD LOO RAADINAYAA

"Tani waxa ay ku timid in shirkadihii kala duwanaa ee dadka shaqada shaqaalaysiinayay ay noqdeen kuwo hawl gooni ah u gooni ah. Shirkad walba waxa ay noqotay mid ka shaqaysa wax gooni ah sida dhisme, saxaafad, daawo, iwm.

"Qofka horay u soo shaqeyey, ee leh shakhsiyad la jaanqaadi karta cayn kasta oo dadka ah ayaa dhabitii laga doorbidin qof aqoontii oo kali ah leh.

"Ardayga waxbarashada aadka ugu sarreeya ayaa awal dadku rumaysnaayeen in la siyo shaqooyinka ugu wanaagsan. Hadda shirkaduhu waa ay tixgaliyaan heer sarraynta aqoonta qofka balse waxaa kale oo ay tixgaliyaan waayo aragnomadiisa shaqeed iyo shakhsiyaddiisa intaba.

-----Faker oo hodan noqo-----

"Mid kamid ah maamulka warashadaha ugu waawayn dalka ayaa farriin u soo diray mudane Moore waxa uuna ku yiri:

"Waxa koowaad ee aan danynayno waa dad horumar ka samayn karaya shaqadooda. Waxa aan wax ku dooranayno ee koowaadi waa shakhsiyadda, garaadka, iyo dabeeecadda qofka in ka badan inta aan ku dooranayno dhibcaha intixaankiisa."

KU TALIN KU TABAB-BARASHO

Asaga oo ku talinaya hab cusub oo ah in ardayda tabab-bar loo geeyo xafisyada, bakhaarada, warshadaha iwm xilliga fasaxa ay ku jiraan si ay u fahmaan shaqada haddana mudane Moore waxa uu aad u rumaysanyahay aragti ah in ardayda marka ay dugsiga sii dhammaynayaan, arday walba la waydiyo waxa uu doonayo noloshiisa lagulana taliyo in uu aqoonta gaarka ah ee uu u baahanyahay uu u bannaan baxo iskana daayo dhex dabaalashada aqoonta guud ee xarumaha waxbarashadu bixiyaan.

Sidoo kale waa in jaamacadaha iyo kuleejoooyinkuba fahmaan in shaqooyinka dhammi hadda kadib u baahanayaan cid aqoon gooni ah u leh. Ayaa uu hadalkii ku daray asaga oo muujinaya in loo baahanyahay in jaamacaduhu ay talobixin shaqeed iyo mid nololeedba in ay siiyaan ardayda looga baahanyahay.

Meelaha aqoonta goonida ah ee lagu kalsoonaan karo laga heli karayo waxaa kamid ah iskoolada habeenkii(xarumaha bixiya koorsooyinka goonida ah iyo aqoonta dadka waawayn iwm). Hab labaad ayaa ah waxa loo yaqaan "distance learning" ee ah in xarunta waxbarashadu ku siiso

-----Faker oo hodan noqo-----

walxahii aad wax ka akhrisan lahayd adiguna aad isbartid kadibna aad imtixaanka u timaadid.

Qaab saddexaadi waa in aad yeelatid bare adiga **kuu gooni** ah oo gurigaaga kuugu yimaada. Caynkaan saddexaad ayaa ku fican in qofku xilliga uu doono uu ka dhigan karayo casharradiisa iyo in ay kuu dheertahay faa'iido waynaatay oo ah talo baxin toos ah oo bareha lagala kulmo.

Wax walba oo dedaal la'aan ku yimaada ama kharash la'aan, dadku kuma gacan adaygaan ama lama waynaado; laga yaabee taasi in ay tahay sababta dad badani uga faaiidaysan waayaan kanshada(fursadda) wayn ee waxbarasho ee aydugsiga ku soo mareen.

Balse aqoon gooni ah oo qofku dib ka qaato ayaa **ka kabi karta aqoontaas** hore ee bilaashka ahayd ee uu ku dayacay xaruntii waxbarashada. Xarumahaas bixiya waxbarashada gaarka ah ee uu qofku goonidiisa uga baran karayo waa kuwo si heer sare ah u abaabulan. Haddii qofku joogto wax u barto iyo haddii kaleba qofku markasta waxa uu ku khasbanyahay in uu kharashka bixiyo taasina waxa ay keenin in qofku dedaal muujiyo maaddaama lacag toos ah ka baxayso. Taas ayaa waayadaan dambe ka dhigaysa xarumaha bixiya waxbarashada caynkaas ah kuwo tayadoodu wanaagsantahay qofkana ka dhigta mid go'aan adag, ficol joogto ah iyo ka go'onaan in uu dhammeeyo waxii uu bilaabo leh.

Arrintaan aniga ayaa ay i soo martay muddo labaatan iyo shan sano laga joogo. Waxa aan iska diiwaan galiyey xiisad iib-gaynta ah balse markii aan siddeed illaa tobantashan aan ka qaataay ayaa aan faraha ka qaaday. **Xaruntii waxbarashadu** waxa ay joogteeyeen in ay ii soo **dirayaan** casharadii iyo lacagtii la iga rabay intaba. Waayo markii aan joogay ayaa aan iskula hadlay, haddii wali kharashkii la

-----Faker oo hodan noqo-----

iga qaadayo, miyaa aanay habboonayn in aan casharadayda toos u qaato. Sidii ayaa aan ku dhammaystay waxbarashadii, dib ayaa aana ka ogaaday faa'iidada iigu jirtay in nimankaani ay lacagta markasta igu lahaayeen haddii aan imaado iyo haddii kaleba.

Hab waxbarasho oo adduunka dhan ugu heer sarreeya ayaa aynu dalkaan ka samaynay. Lacag aad u badan ayaa aynu ku samaynay dhismayaal aad u waawayn. Socdaalka iyo gaadiidka ayaa aynu u fududaynay carruurta meelaha ka fog xarumaha waxbarasho ku nool. Si kasta ayaa loogu dedaalay si dhammaan waxbarasho wanaagsan u helaan. Balse waxaas oo dhammi cillad waynaatay ayaa haysata. Wuxaas oo dhammi waa LACAG LA'AAN!. La yaabka dadka ayaa ah in ay dhammi qaymeeyaan waxa ay lacagta kala baxaan. Dugsiyada iyo maktabadaha lacag la'aanta ah, cidina uma bogayso. Waa tan keenaysa in dad badani u baahdaan casharro dheeraad ah marka ay dugsiga dhammeeyaan kadib, maxaa yeelay markii hore ma aysan dedaalin.

Tan labaad ayaa ah, in shaqo bixiyeyaashu ay doorbidaan qofka gurigiisa ku qaatay casharro u gooni ah.

Waxa ay ogaadeen in qofka himadda u haya in uu casharro dheeraad ah qaato uu yahay qof ka dedaal badan kuwa kale. Dhabtiina waa astaan ay shaqobixiyeyaashu ku doortan ciddii laga helo.

Dadka hal tabar-darro(daciifnimo) ayaa haysata, taas oo daawo loo la'ayahay. Waa mid adduunka dhan ka simanyahay oo la yiraahdo HIMMAD LA'AAN! Dadka mushaarka ku shaqeeya ee waqtii gooni ah samaysta kadibna casharro(koorsoojin) dheeraad ah qaata, waa dhif in ay heerkooda ku sugnaadaan. Waa kuwo markasta la dalacsiiyo. Dedaalkas dheeraadka ah ayaa waddo hor leh u

-----Faker oo hodan noqo-----

fura, jidgooyo haysatay ka wareejiya, una dhibyarayeeya in ay jaal u dhow la noqdaan cidda madaxa u ah ee dalacsiin karaysa.

Isbeddelo cusub ayaa dhaqaalahu ku imaanayaa waxa ayna keenin in kumanaan qof u muuqato waddooyin cusub oo ay dhaqaale ku samayn karayaan. In badan oo waddooyinkaas ah waxaa lagu heli karaa haddii qofku barto koorsooyin cusub. In badan ayaa dadka beddela xirfaddooda shaqo, oo mid kale u guuraya markii fursad dhaqaale uga muuqato. Waxaa la dhahaa ganacsatadu marka ay arkaan in mid ka mid ah alaabada ay iibiyaa uu yaraanayo iibkiisu, waxa ay ku dooriyaan mid kale oo ay ula muuqato in uu ka iib fiicnaan doono. Dadkuna waa in ay sidaas oo kale noqdaan oo ay diyaar u ahaadaan in ay xirfaddooda beddeshaan haddii ay u muuqato mid ka dhaqaale badan.

Stuart Austin Wier, Injineernimo ayaa uu bartay oo uu ku shaqeeyey illaa dagaalladii adduunku iyo burburki dhaqaale ay yimaadeen, waxaa ku adkaatay in shaqadiisii ay ku filnaato nolol maalmeedkiisii kadibna waxa uu go'aansaday in uu barto xirfad kale. Qareennimo ayaa uu dib u bartay oo u noqotay xirfad cusub. Heer fican ayaa uu ka gaaray.

Si aan marmarsiiyaha uga dilo kuwa oran doona "Qoys ayaa igu tiirsan oo waxbarasho dib uguma laaban karayo haddeer" ama oranaya "Anigu waa aan gabobay, waxba ma baran karayo" ogaada mudane Wier afartan jir ayaa uu ahaa waliba guursaday kadib marka uu qareennimada dib u bilaabay.

Qofka joojiya waxbarashada oo rumaysta in uusan aqoon kale u baahan doonin dugsiga/jaamacadda kadib, dhabitii qofkaasi koboc badan noloshiisu ma samayso. Waddada guushu waa haynta waddada waxbarashada.

-----Faker oo hodan noqo-----

Bal aynu arrintaan isla aragno.

Dagaalladii adduunka iyo burburkii dhaqaale kadib, ayaa nin shaqaale dukaan ahay ay shaqo la'aani ku dhacday. Aqoon hore oo uu u lahaa xisaabinta ayaa ku darsaday casharro hor leh oo uu qaataay kadibna shaqo u gooni ah uu abuurtay. Dukaankii uu ka shaqayn jiray ee uu shaqada ka waayay ayaa uu ka bilaabay oo uu u qabanayo shaqo ah xisaabin iyo xog kaydin. Illaa boqol dukaan oo kale ayaa uu heshiis kula galay in uu xisaabta u xisaabiyo, una kaydiyo, bishiina uu lacag aan badnayn mid walba ka qaato. Aragtidiisii dhakhsihiiiba waa ay shaqaysay, waxa uuna u baahday in uu samaysto xafiis. Hadda ninkaasi shirkad dhan oo shaqadaas qabata ayaa uu leeyahay lacagta uu canshuurta kali ah u bixiyo ayaa toban jibbaar ka badan mushaarkii uu dukaanka ka qaadan jiray

Aqoon gaar ah(dheeraad ah) iyo maskax kashaqaysiin uu isku daray ayaa ganacsigaasi ka dhashay haddana ka samaysanyahay. Ganacsigaas oo dhammi waxa uu ka bilowday **FIKRAD!**

Waxa aan ku faani karaa in aan anigu ahay qofka taladaan siiyey ninkaan. Wuxaan rumaysanahay in ay jiraan aragtiyo badan oo kale oo qofkasta uu shaqo goonidiis ugu abuuran karayo.

Waxaa buuxa kumanaan qof oo baahi u qaba in laga caawiyo iib-gaynta xirfaddooda(aqoontooda) iyo in loo sameeyo sooyaal-xirfadeed kooban(CV) oo waliba hagaagsan kaas oo ka caawin doona in ay xirfaddooda shaqo ku helaan. Runtii qof shaqadaas ka shaqeeyaayi waxa uu abuuri karaa dhaqaale ka badan mushaar kasta oo uu shaqaale ahaan ku heli lahaa.

-----Faker oo hodan noqo-----

Aragtida aan halkaan ku soo wado waa mid ay baahi keentay, waa mid loogu talo galay in looga gudbo arrin degdeg ah oo markaas taagnayd balse markii dambe noqotay shaqo cusub oo kaalmaysay kumanaan dambe. Islaanta aragtidaan keentay, waxa ay ahayd mid leh sawirasho maskaxeed oo aad u xooggan. Waxa ay maskaxdeeda ka sawiratay abuurista shaqo cusub oo waxtar u yeelan doonta kumanaan qof.

Inankeeda ayaa jaamacad ka qalin bedeshay balse heli waayay wax shaqo ah, kadibna waxa ay go'aansatay in ay u diyaariso sooyaal-xirfadeed(CV) aad u hagaagsan kaas oo jiita shaqo bixiyeyaasha, keenana in inankeedu sida ugu dhakhsaha badan uu shaqo ku helo. Qoraalka ay u diyaarisay inankeeda haddii aan arkay, dhabitii waxa uu ahaa iib-gayn xirfaddeed midkii ugu habboonaa ee aan arkay.

Qoraalkaas ay diyarisay waxa uu gaarayay illaa iyo konton bog, waxa ayna ku diyaarisay xog buuxda oo ka hadlaysa waxqabadka wiilkeedu awoodo, waxbarashadiisii, waayo aragnimadiisa, shaqooyinka uu soo maray iyo xogag kale oo ay aad u dheeraan haddii halkaan lagu soo koobo. Qoraalkaas waxaa sidoo kale ku qornaa qeexid dhammaystiran oo ku saabsan booska(heerka) shaqo ee uu doonayo iyo sidoo kale waxqabadyada uu samayn doono.

Diyaarinta qoraalkaasi waxa uu qaatay toddobaadyo, halkaas oo ay inankeedu maalin kasta u diraysay mактабадда si uu uga soo helo xog ku saabsan waxqabadyada uu samayn doono iyo sidoo kale in uu u tago shirkadaha kala duwan kana soo warysto ganacsigooda iyo waxyaalaha ay baahida uga qabaan shaqaalaha. Marka uu qoraalkii dhammeyey waxaa ka buuxay xog talooyin aad u badan ah oo si wayn waxtar ugu yeelanaysa cidkasta oo shirkad ah.

-----Faker oo hodan noqo-----

Waxaa laga yaabaa in qof is waydiyo, "Oo waxaas oodhan ma shaqo in uu helo ayaa uu u maray?" Jawaabtu waa haa. Wuxuu kaga gudbayay dhibaato kumanaan qof haysata.

Jawaabtu waxa ay tahay, "IN AAD HAWL SI FIICAN U QABATID, DHIBAATO MA AHA. QORAALKA ISLAANTAAAsI U DIYAARISAY INANKEEDA WAXA UU NOQDAY MID LAGU LIIBAANAY. INANKII WAXA UU HELAY SHAQADII UU RABAY, WARAYSIGII UGU HORREEYEY AYAA UU KU HELAY, MUSHAAR AH INTII UU DOONAYAY AHNA WAA UU KU HELAY."

Intaas waxaa dheer-halka uu doonayay ayaa uu shaqada ka bilaabay balse uma baahan sida dadka kale in uu boos ka hooseeya uu ka soo bilaabo illaa uu heerkaan soo gaaro.

Hadda ma is waydiin kartaa waxa uu dhibtaas oodhan uu u marayay?

Qorshahaasi waxa uu inankaas ka caawiyey in uu kaga gudbo heer hoose oo shaqada looga soo bilaabo, taas oo muddo ku qaadan lahayd in la dalacsiyo si uu u soo gaaro heerka hadda looga bilaabay.

Ma xuma aragtida ah in qofku shaqada hoos ka bilaabo oo uu kor u baxo. Balse waxaa dhacda in in badan oo dadka hoos ka soo bilaaba ay kor u bixi waayaan. Taas iyo hoosaynta heerka shaqada ee qofku labaduba waxa ay ku noqon karayaan niyad jabin keenta in ay yeelan waayaan himmad ah in ay dalacaad helaan. Balse heer sare ka bilaabistu waxa ay u noqon kartaa niyad wanaajin wayn oo ku sii dhiirogalisa kor-usiikac kale.

Waxaa hanti aan la goyn karin ah in qofku noqdo mid aan jidgooyooinka iyo hoos ka soo bilaabidu aysan niyad jabin karinin.

CUTUBKA 6AAD

SAWIRASHO

WARSHADDA MASKAXDA

Tallaabada Shanaad Ee Hodannimada

Sawirashadu waxaa la dhihi karaa waa warshadda maskaxda, halkaas oo qorshayaasha dhammi lagu sameeyo.

Waxa uu qofku doonayo ayaa loo sameeyaa qaab, muuq iyo ficiikii lagu gaari lahaa. Oraah ayaa oranaysa "Qofka wax kasta oo uu maskaxdiisa ka sawiran karayo, waa uu samayn karaa".

Waayahii nolosha ee la soo maray oodhan, qarnigaan hadda lagu jiro ayaa ah kan ugu habboon ee qofku sawirasho samayn karayo, waayo waa qarni isbeddeladiisu xawaare ku soconayaan. Fartii uu qofku qaadaba waxa uu kala kulmi karaya farriin ku abuuri karta sawirasho iyo in uu ka fekero abuurista walax cusub.

Aadanahu asaga oo adeegsanaya waaxda sawirashada ee maskaxdiisa ayaa uu kontonkii sano ee la soo dhaafay ogaaday oo gaaray horumar uusan intii uu soo jiray oodhan uusan gaarin. Hawadii ayaa aadanahu wada duulayaa heer ay shimbirihii boos ka waayi rabaan. Mar labaad ayaa uu hawadii u adeegsaday walax isgaarsiineed oo iskula xariiro meel kasta oo uu ku suganyahay. Waxa uu baaray oo haddana beegay foganta cadceedda kadibna ogaaday walxaha ay ka samaysantahay.

-----Faker oo hodan noqo-----

Waxa uu ogaday in maskaxdiisu ay tahay saldhig ay aragtiyuhu ku soo dhacaan sidoo kalena soo saarta aragtiyaha cusub.

Waxa uu awood u helay in uu kordhiyo xawaaraha socdaalkiisa heer uu boqolaal mayl uu jari karayo saacad gudaheed. Waxaa soo dhoow in uu mardhow qofku ka quraacdo New York oo uu ka qadeeyo San Francisco.

WAXA KALIYA EE XADDIDI KARAYA HEERKA HORUMARINEED EE UU GAARI KARAYO QOFKU, WAXA UU KU XIRANYAHAY HORUMARINTA IYO ADEEGSIGA SAWIRASHADA MASKAXDIISA. Wali aadanahu fahamka sawirashada maskaxdooda kama aysan gaarin heerkii ugu sarreeyey. Kaliya waxa ay fahmeen in ay leeyahiin awood la yiraahdo sawirasho, waxa ayna bilaabeen in ay wax kasta u adeegsadaan balse waa biloow wali.

Waaxda sawirashada maskaxdu labo qaybood ayaa ay isugu jirta. Qayb loo yaqaan "**SAWIRASHADA FARSAMAYNTA AH**" iyo qayb loo yaqaan "**SAWIRASHADA HINDISIDDA AH.**"

SAWIRASHADA FARSAMAYNTA AH:- Waaxdaani waa halka la isugu keeno aragtiyahii, hindisihi iyo qorshayaashii horay u jiray kadibna inta la isku farsameeyo laga soo saaro wax cusub. Waaxdaani wax cusub ma soo saarto(ma hindisto). Kaliya waxa ay ku shaqaysaa aqoonta, waayo aragnimada iyo waxbarashada qofku horay u lahaa.

SAWIRASHADA HINDISIDDA:- Asaga oo adeegsanaya sawirashada hindisidda ah ayaa aqoonta xaddidan ee qofku xariir la samaynaysaa aqoon aan dhammaad lahayn.

-----Faker oo hodan noqo-----

Waa qaybta wax dareenta ee ku dhiirata walxaha cusub. Waa waaxdaan halka fikradaha cusub iyo hindisaadahu ka yimaadaan.

Waa qaybaan halka fikradaha maskaxaha kale ka soo baxa lagu fahimo oo ay caqliyada daahsooni kuwada xariiraan.

Sawirashada Hindisiddu waa walax iskeed isu-wadda una shaqaysa habka aan ka sheekayn doonno.

Waaxdaan hindisaaddu waxa ay daarmataa marka caqliga soo jeedaa la daaro oo uu ku shaqaynayo xawaare aad u sarreeya sida marka dareen xooggan oo ah rabitaanka qofku uu yahay waxa daaray oo ka shaqaysiinaya caqliga soojeeda.

Shaqaynta iyo wuxtarnimada waaxda hindisaadda ee maskaxda qofku waxa ay ku xirantahay hadba sida loo adeegsado(haddii aad looga shaqaysiyo wax badan ayaa ay tarin, haddii kalena waxba). Is dultaag oraahdaan inta aadan ka gudbin.

Maskaxda ku hay, in aad fahamtid oo awoodid in aad rabitaankaaga hodannimo ka dhabaysid, waxa ay ku xirantahay in aad dhammaan wada akhrisid oo wada adeegsatid tallaabooyinka hodannimada ee buugga ku xusan. (Qayb kali ah wax ma tarayso).

Hormuudyadii dhaqaalaha, warshadaha, suugaanta iyo qoraayadii waawaynaa, dhammaan waxa ay heer ku gaareen marka ay adeegsadeen qaybta hindisaha iyo hal-abuurka ee maskaxdooda.

Labadaan qaybood ee sawirashada maskaxda, labaduba waxa ay ku xoogaystaan oo ku hormaraan adeegsiga iyo ka shaqaysiinta.

-----Faker oo hodan noqo-----

Jamashada(rabitaanka) hodannimadu waa aragti oo kali ah. Waa wirwir waxyar sii jiraya. Waa aragti oo keli ah haddii aan laga dhabaynin. Waloow sawirashada maskaxda ee waliba qaybta farsamadu ay tahay qaybta ugu badan ee loo adeegsado marka la doonayo in rabitaan hodannimo loo rogo wax dhab ah oo hantidii la doonayay ah, haddana xasuusnow marar badan jidgooyoojin iyo arrimo cakiran ayaa qofku la kulmin waxa uuna u baahan in uu adeegsado qaybta Sawirashada Hindisidda.

Qaybta sawirashada maskaxdu adeegsi la'aanta waa ay ku hawl gabtaa. Balse waxaa dib loogu soo celin karayaa oo ay ku soo daarmin haddii dib loo adeegsado. Waaxdaani mid baaba'ada ma aha marnaba balse waa ay dansanaanaysaa inta aan la adeegsanayan.

Haddii aad hodannimo doonaysid, dhugmadaada inta ugu badan gali qaybta farsamada, maxaa yeelay ayada ayaa ah qaybta ugu badan ee la adeegsado marka la doonayo in rabitaanka laga dhabeeyo.

Si farriin aan la taaban karin oo rabitaan ah loogu rogo dhaqaalahii la rabay oo dhab ah, waxa ay u baahantahay qorshe ama qorsheyaal. Qorshayaashaas waxaa inta ugu badan lagu helaa marka la adeegsado waaxda farsamada ee sawirashada maskaxda.

Buugga dhan wada akhri kadibna dib ugu soo laabo cutubkaan oo biloow adeegsiga waaxda sawirashada maskaxdaada kadibna samee qorshe ama qorsheyaal aad rabitaankaaga uga dhabaynaysid. Sida qorshahaas loo sameeyo waa aad ka helin cutubyada dhan. Ka dooro qorshaha ku habboon yoolkaaga waana in uu qorshhaaagu noqdo mid qoran. Marka aad intaas dhammaysid waxa aad diyaarisay oo kuu cad jamashadaadii dhabta ahayd iyo

-----Faker oo hodan noqo-----

waxa ay tahay. Dib u akhri qoraalkaaga, kuna celceli adiga oo tartiib u akhrinaya oo ismaqashiisiinaya. Xasuusnoow marka aad qortid rabitaankaaga, sidoo kalena aad qortid qorshahii aad u mari lahayd ka dhabaynta rabitaankaaga, waxa aad qaadday tallaabadii ugu horraysay ee yoolkaagu ku rumoobi lahaa.

Sida illaa iyo hadda la ogsoonyahay, adduunku waxa uu ka wada samaysanyahay maatar iyo tamar. Labadaas oo la isku daray ayaa wax walba oo kuu muuqanaya ka samaysanyahiin oo aad adigu xataa ka samaysantahay.

Hadda waxa aad bilowday in aad fahamtid sida abuurka adduunku u dhisanyahay. Waxa aad fahmaysaa sida qofku rabitaankiisa ugu beddeli karayo waxa uu doonayo oo dhabta ah.

WAA AAD AWOOIDI KARTAA IN AAD SIDAAS SAMAYSID! HORAY AYAA LOO SAMEEYEY.

Haddii aad la yaabtid sida fikrad maskaxda lagu abuuray isugu rogi karto wax dhab ah oo ah walaxdii la doonayay, ka waran haddii aad u fiirsatid aqoonta barashada noolaha (bayoolajiga) iyo sida hal unug oo irbad caaraadeed kumanaan jeer ka yar, uu isugu rogo noole dhammaystiran sida midka hadda qoraalkaan akhrinaya oo kale. Sida rabitaanku uu ku bilowdo oo uu ugu rogmo wax dhab ah waa sidaas oo kale. Ma aha wax lala yaabo.

Ha niyad jabin haddii aadan si fiican u fahmin waxa aad soo akhrisay oo dhan. Illaa aad xilli dheer darsid ku samaynaysid sida maskaxdu u shaqayso kahor, akhrin halmar ah kuma dhuuxi kartid kartid murtidaan. Balse waxba ha ka walwalin, xilli kadib waa aad fahmi kari doontaa.

-----Faker oo hodan noqo-----

Tallaabooyinka kale ee soo socda ayaa indhaha kuu sii kala furin si aad u fahantid sawirashada maskaxda iyo habka ay u shaqayso. Isku day in aad dhuuxdid murtida qoraalkaan marka ugu horraysa ee aad akhridid kadibna marka aad dib u akhrisid ee darsid aad ku samaysid markaas ayaa wax kuu kala caddaan doonaan oo aad arki doontaa adiga oo si fican u fahmay

Ha joojin hana hakin akhrinta buuggaan iyo tallaabooyinka lagugu barayo illaa aad dhawr jeer dhammaysid markaas adiga ayaaba arki doona adiga oo markasta dib u akhrinaya.

**SIDA LOO ADEEGSADO SAWIRASHADA
MASKAXDA.**

Aragti(fikrad)waa halka ay hodannimo oo dhan ka bilaabato. Sawirashada maskaxda ayaa aragtida dhasha(samaysa). Aynu eegno dhawr aragtiyood(fikradood) oo keenay hantiyo aad u qaro wayn. Wawa aan naawilayaal(rajaynayaa) in tusaalayaasha soo socda kaa dhaadhicin doonaan sida fikrad loo keeno oo looga abuuro hanti

Kirligii(jalamaddii) Barakaysnaa.

Waa aad u horraysay ayaa dhakhtar yimid magaalo. Faraskii uu watay ayaa uu inta meel ku xirtay si shanqar la'aan ah gadaal uga soo galay meel daawada lagubiibsho kadibna bilaabay nuxnux uu lagalay daawo iibiyahii taas oo laga dareemi karayay gorgortan labadooda dhexmarayey. Hawshaas uu dhakhtarku qabanayay waxaa qornayd in ay noqoto mid dhaqaale aad u badan soo hoyisa.

-----Faker oo hodan noqo-----

Saacad wax ka badan aaya dhakhtarkii iyo iibiyahii daawada ay ku gorgortamayeen cod hoose. Kadib dhakhtarkii dibadda aaya uu u soo baxay. Faraskiisii aaya uu inta u tagay kala soo dagay kirli wayn iyo qaaddo malaas ah kadibna u keenay iibiyahii dukaanka.

Iibiyahii jeebka aaya uu gacanta galley, ka soo saaray duub lacag ah, kadibna ku wareejiyey dhakhtarkii. Duubkaas lacagta ahi waxa uu dhammaa shan boqol oo doolar oo ahayd waxii uu iibiyahaasi hanti kayd ah uu u haystay oodhan! Dhakhtarkii waxa uu asna ku wareejiyey xaashi yar oo ay ku qorantahay qaaciddo sir ah. Qaaciddadaas sirta ahi waxa ay ka qiimo badnayd boqor kaydkiis iyo hantidiis oo la isu geeyey.

Balse dhakhtarka qiimahaas uguma fadhiyin. Qaaciddadaasi waxa ay ahayd waxa keeni doono in kirligaasi karkaro balse dhakhtarka iyo iibiyahu midkoodna ma ogayn waxa hanti ka soo qulquli doontaa kirligaas.

Dhakhtarku waa uu ku faraxsanaa in uu lacagtaas helay, waxa uuna dareemyay in ay ugu filantahay in uu amaahiyaha lagu leeyahay isaga bixiyo oo uu dareemo madax-bannaani iyo raynrayn.

Iibiyahu halis ganaci ayaa uu u bareeray asaga oo kaydkiisii oodhan ku beddeshay qoraal yar oo xaashi ku qoran iyo kirli wax ku jiraan. Marnaba ma uusan rumaysan karinin in kirligaas yari ka soo burqan doonta mid ka mid ah ilaha dhaqaalaha ugu waawayn maanta.

Iibiyahu waxa uu iibsaday waxa ay ahayd aragti(fikrad)!. Layaabkii waxa uu bilowday markii waxii kirliga ku jiray la isku daray ayada oo la raacin qaaciddadii xaashida.

-----Faker oo hodan noqo-----

Dhuux sheekadaan. Bal ee in and garawsan kartid sirta xaashida ku qornayd ee keentay in kirligaasi hanti qulqul ah dhalo. Xasuusnoow sheekada aan ka sheekaynayo lagama soo qaadan sheekooyinkii "Kun Habeen iyo Hal Habeen"(Alfa Layaali Wa Layla). Waa sheeko dhab ah balse ka layaab badan sheekooyinka male-awaalka ah xataa.

Aynu eegno hantida aadka u ballaaran ee fikraddaasi dhashay. Kumanaan kun oo qof oo dunida dhan ku faafsan oo ah kuwa ka shaqeeya kirligaas iyo waxii ku jiray ayaa ka helay hanti aan la koobi karinin.

Iskudarka kirligaas kujira ayaa maanta kamid ah waxyaalaha ugu badan ee adeegsada sonkorta la soo saaro adduunka dhan, taasna waxa ay shaqo iyo dhaqaaleba u tahay kumanaanka ragga iyo dumarkaba leh ee ka shaqeeya warshadaha qasabka iyo sonkorta.

Isku darka kirligaas ku jira waxa uu u baahdaa malaayiin caagadood oo lagu shubo iskudarkaas sidaas darteedna malaayiin kale oo qof oo ka shaqeeya warshadaha caagadaha ayaa ayaguna shaqo ka helay.

Iskudarka kirligaasi waxaa kale oo uu shaqo siiyey kumanaan kala ah iibiyeyaal, sameeyayaal, iib-geeyayaal iyo kuwo kale oo badan.

Kirligaas iyo waxii ku jiray ayaa magaaladii yarayd u rogay magaalo ganacsi oo waynaatay. Fikraddaasi waxa ay gaartay adduunka dhan, waxaana ka faaiidaystay oo hanti ka helay kumanaan kun oo qof.

Kirligaas ayaa laga dhisay mid kamid ah jaamacadaha koonfurta dalka ugu waawayn.

Waxaa jira wax kale oo la yaab leh oo kirligaasi qabtay

-----Faker oo hodan noqo-----

Dhaqaale burburkii adduunka dhan ka jiray ee saameeyey dhammaan ganacsiyada oodhan, ee keenay in kumanaan ganacsi ay xirmaan, kirligaasi asagu waa uu xadraynayay, waxa uuna shaqo abuur hor leh markasta u samaynayay kumanaan kun oo qof.

Haddii kirligaasi hadli kari lahaa, waxa uu sheegi lahaa sheekooyin aad u wanaagsan.

Sheekooyinka uu kirligaas sheegi lahaa waxaa ka mid ah in qoraagu iskudarkaas cabbayay markii uu xaaskiisa usoo bandhigay oo ka codsaday in ay isguursadaan.

Iskudarkaasi maanta waa cabbitaan aad looga yaqaan, loogana cabbo dunida oo dhan.

Cid kasta oo aad tahay, meel kasta oo aad ku nooshahay iyo shaqo kasta oo aad qabatidba, waxa ay u dhawdahay in cabbitaankaas aad cabtay.

Xasuusnoow markasta oo aad maqashid ereyada Coca-Cola(Kooka Koola), shirkaddaas aadka u caan baxday ee aadka hodanka u ah, waxa ay ka bilaabatay fikrad. Iskudarkaas uu iibsaday iibiyahii oo la oran jiray Asa Candler ayaa ay ka dhalatay!.

Halkaas ku hako oo yara malee(fakar).

Xasuusnoow in sidoo kale xeerarka hodannimada lagu gaaro ee buuggaan ku xusan ay waddo u noqdeen in Coca Cola gaarto magaalo kasta iyo tuulo kasta oo adduunka ka mid ah iyo in sidaas oo kale fikrad kasta ee aad abuurtid ay la mid noqon karto ama ka dheerayn karto tan Coca Cola.

MAXAA AAN KU SAMAYN LAHAA HADDII SAN HAYSAN LAHAA HAL MALLYAN OO DOOLAR

Sheekadaan ayaa kaaga markhaanti furi doonta oraahdii ahayd "Haddii himmad jirto, waddadu waa ay imaanin". Waxaa dhacdadaan iiga sheekecyey huunigii waynaa ee Frank W. Gunsaulus.

Gunsaulus waxaa u muuqday iimo(cillado) haysta waxbarashada dalka. Waxaa u muuqatay in uu toosin karayo iimahaas(cilladahaas) haddii uu yahay madax jaamacadeed.

Waxa uu go'aansaday in uu aasaaso jaamacad uu asagu madax u yahay oo habka la habboon uu wax u baro ardayda.

Waxaa u muuqatay in uu u baahanyahay lacag dhan hal malyan oo doolar balse halkee ayaa uu ka keenin ayaa uu iswaydiiyey. Waxa ay noqotay waydiin maskaxdiisa ku soo noqnoqata markasta balse uusan warcelin u helin marnaba.

Habeen walba waa uu ku seexdaa fikraddas, aroortiina waa uu ku soo toosa. Marar badan ayaa ay maskaxdiisa ku soo noqotay illaa ay markii dambe noqotay mid maskaxda ka gashay oo aan ka baxayn xilli kasta.

Hal malyan oo doolar waa lacag badan sida uu ogyahay balse waxaa kale oo uu ogaa In heerka qofku uu gaari karayo uu ku xiranyahay heerka fakarka maskaxdiisa.

Maaddaama uu buuni(barafasoor) waynaaday iyo murtiile uu labadaba yahay waxa uu ogaaday in dhammaan dadka

-----Faker oo hodan noqo-----

ku guulaystay nolosha ay ka guushooda ka bilaabeen ujeeddo cad.

Waxaa kale oo uu ogaa in marka ujeeddada cad lagu kordhiyo doonitaan xooggan oo ah in uu qofku ka dhabeeyo yoolkiisa ay ujeeddadii noqon doonto mid laga dhabeeyey oo la hantay.

Waxaas oo dhan waa uu ogaa balse wali ma garanayn halka uu hal malyan ka heli karayo.

Dadka intooda badani waa ay quusan lahaayeen ayaga oo oranaya "Aragtidaydu waa mid aad u qurux badan balse ma suurto galayso in ay shaqayso."

Sida uu Dr Gunsaulus yiri iyo sida uu u fakarayay labaduba waa ka duwanyahiin sidaas dadku u fakaranaan. Aan idiiinka dhexbaxo oo asagu ha idiinka sheekeeyo inta hartay, waxa uuna ku bilaabay sidatan:

"Galab Sabti ah ayaa aan qolkayga dhex fariistay aniga oo ka fekeraya habkii iyo qaabkii aan lacagtaas ku heli lahaa. Ku dhawaad labo gu' ayaa aan ka fekerid kali ah ku jiray balse aanan waxba qabanin.

"Waxa aan go'aansaday in ay tahay in aan FICIL(FAL) ku daro malaynta(fakaridda)!

Waxa aan go'aansaday in aan lacagtaas ku helo hal toddobaad gudahiis. Sidee ku helin? Ismaba aanan waydiin markaan. Waxa kali ee markaan mudnaanta ii leh waa in aan go'aansaday xilliga aan lacagtaas ku doonayo in aan helo. Waxa layaabka ah ee aan doonayo in aan kuu sheego ayaa ah in dareen layaab leh uu ii yimid islamarka aan go'aanka gaarayba kaas oo igu oranaya "Maxaa aad

-----Faker oo hodan noqo-----

go'aankaan horay ugu gaari wayday, lacagtu intaas oodhan waa ay ku sugaysayel."

Isbeddel dhakhsa ah ayaa i galay. Wargaysyadii ayaa aan isugu yeeray oo aan ogaysiiyey in berri aan bixin doono khudbad aan ugu magac daray "Waxa Aan Ku Samayn Lahaa Haddii Aan Hal Malyan Oo Doolar Haysto."

Isla markiiba waxa aan gudo galay in aan diyaariyo hadalkii khudbadda. Dhabtii ma ahayn wax hawl yar. Saqdhexe goor ah ayaa aan dhammeeyey qoraalkii kadibna aan hurdo u diyaar garoobay aniga oo rumaysan, hubana in aan heli doono halkaas malyan ee doolar.

Aroortii markii aan toosayba, waxa aan soo qabtay xaashidii, waa aan jilbo joogsaday kadibna Eebbe ka baryay in uu igu kaalmeeyo helitaanka ciddii iigu deeqi lahayd halkaas malyan ee doolar.

"Intii aan durraansanayay(ducaysanayay) ayaa aan dareemay qaboow kalsooni ah oo aan dareemayo aniga oo lacagtaas helay. Raynrayn kaliya waa aan dhaqaajiyey aniga aan qoraalkii hadalkii aan jeedin lahaa aan wadanin mana dareemin illaa aan goobtii dhex istaagay. Xilli aan ku doonto iima harin waxaana aan go'aansaday in aan maskaxdayda ka sheego iyo xasuustayda.

Markii aan dadkii hor istaagay indhaha ayaa aan inta isku qabtay sheegay waxii laabtayda ku jiray ee dareen dhab ah ahaa. Waxa aan u sheegay waxa aan ku qabanayo haddii lacagtaas la ii soo gacan galiyo. Waxa aan u sheegay in aan doonayo in aan ku dhisoo xarun waxbarasho oo dhalintu ku shaqayso waxa la barayo isla goobta waxbarashada(baraatiko) iyo in dhalinta loogu sameeyo latalin iyo hagid maskaxeed.

-----Faker oo hadan noqo-----

Markii aan hadalkii dhammeeeyey, ayan nin ka istaagay meel saddex saf iga durugsan, inta uu soo kaacay oo ilgu yimid halkii aan taagnaa ee hadal Jeedintu aynuu uu ilgu yiri "Mudane, Waa aan ka helay hadalknaga waana aan rumaysanahay in aad samayn kartid inta uud noo sheegtay oodhan. Si aan kuugu dhabeeyo in aan ku rumaysanahay, haddii aad berri iigu imaan kartid xafisksayga, anlga ayaa ku siinaya hal malyan oo doolar. Magacayguna waa Philip D. Armour."

Dhalinyareygi Gunsaulus ahaa waxa uu tagay xafiiskii Armour, hal malyan oo doolar ayaana gacanta looga dhiibay. Lacagtaas ayaa uu ku aasaasay Xarunta Barashada Tiknoolajiyadda ee Armour.

Tani waa lacag ka badan inta buuni qof ahi shaqaysan karayo noloshiisa oodhan haddana lacagtaas ayada oo aragti ah ayaa ay wax ha ilbiriqsi ka yar kaga soo booddhay maskaxda Gunsaulus. Halkaas malyan waxa uu ka dhashay fikrad balse aragtidaas waxaa xoojiyey oo ka dhabeeyey waa rabitaankiisii dhabta ahaa.

U firso..... Ninkaani lacagtii uu doonayay waxa uu helay soddon iyo lix saacadood kadib markii uu go'aan cad qaatay oo ah in uu lacagtaas helo oo ku daray in uu ku dhaqaaqo qorshahii uu ku heli lahaa lacagtaas.

Wax cusub ama asaga gooni ku ah ma ahayn kalsoonni darrada iyo rajada tabarta daran ee uu Gunsaulus ku doonayay in uu hal malyan ku helo balse waxa goonida ku ahaa ayaa ah in uu go'aan ku gaaray xilliga uu doonayo in uu lacagtaas ku helo asaga oo oranaya "Lacagtaas waa in

-----Faker oo hodan noqo-----

aan toddobaad gudahiis ku helaa." iyo in uu la yimid qorshe kadibna ku dhaqaaqay.

Eebbe waxa uu kaalmeeyaa qofka yaqaan waxa uu doonayo ee go'aansada gaarista yoolkiisaas.

Waxa aad ogaataa in habka Dr. Gunsaulus uu ku helay halka malyan ee doolar uu yahay mid wali jira oo la adeegsan karo. Adiguba waa aad adeegsan kartaa! Adduunku isku si ayaa uu waagaas iyo haddaba u shaqeeyaa. Buuggaan saddex iyo tobankaas tallaabo ayaa uu ku barin iyo sidii aad u adeegsan lahayd.

Ma dareen santahay waxa ay Asa Candler iyo Dr. Frank Gunsaulus isku mid ka ahaayeen? LABADUBA WAXA AY RUMAYSNAAYEEN IN FIKRAD LOO ROGI KARO HANTI DHAB AH WAA HADDII YOOL IYO QORSHE LAGU GAARO LOO SAMEEYO.

Haddii aad ka mid tahay dadka rumaysan in hawlkarimo kaliya lagu noqdo hantiile, iska tirtir aragtidaas! Run ma aha! Hodannimadu waxa ay ku timaaddaa dalbasho uu qofku ku dhawaaqo inta uu doonayo ee hanti ah kadibna la yimaado qorshahii, intaas kadibna uu ku dhaqaaqo.

Fikrad waa farriin ka soo baxda maskaxda marka laga shaqaysiyo, taas oo ku khasabta qofka diyaarsan in uu la yimaado ficol uu kaga dhabeeyo fikraddaas.

Ganacsadeyaasha heerka sare oo dhan ayaa ogyahiin in fikraddu tahay wax gadma balse aysan ahayn badeecada.

Buug iibiye aan suuq fiican u haysan buugtiisa ayaa ogAADAY arrin yar oo wax badan u taraysa asaga iyo qolyaha buugta iibiyaa oodhan. Waxa uu ogAADAY in dadku inta

-----Faker oc odan noqo-----

badan ay buugga ku iibsadaan ciwaanka korka sare uga qoran ee aysan u iibsan xogta gudaha kaga taal darteed. Magacii haddii uu ka beddelay buugtii aan iibka lahaan jirin, malaayiin ayaa xilli kooban looga iibsaday. Ogoow waxba kama uusan beddelin xogtii gudaha, kaliya magacii dusha sare ayaa uu ku beddelay magacyo kale.

Waxaa sidaas fudud wax u beddeli karta waa fikradda. Waa sawirasho maskaxeed.

Fikradda qaymo lagu iibiyo oo u go'an ma jiro. Qofka leh ayaa qaymo u samaysta uu ku iibiyo, haddii uu doonaya asagu oo ka dhabeeya.

Shirkadaha filimaanta ayaa malaayiin rag iyo dumarba leh ka dhigay milyandheerro hodan ah. Waa dad sawirasho maskaxeed leh , abuuri kara ama garawsan karaya fikradaha cusub.

Mliyandheerrada ku xiga qaybtaas hore waa kuwo ka soo baxaya idaacadaha taas oo ah mid cusub oo aan wali saxmad wali yeelan. Hodannimadaas badan waxaa samayn karaya ciddii garawsan karta ama abuuri karta aragtiyo cusub oo lagu socodsiiyo idaacadahaas(barnaamijyo cusub).

Isku soo duub oo waxa aad fahamtaa in tartanka cusub ee dunidu uu ku salaysanyahay keenista fikrado cusub iyo fahmizza fikradaha cusub ee shaqayn doona.

Dad badan ayaa laga yaabaa in ay iska fariistaan ayaga oo naawilaya in ayaanku meeshooda ugu imaan doono oo ay sidaas hodan ku noqon doonaan. Waa dhici kartaa balse tan ka fiican ee aadka uga dhaw in uu qofku guul ku gaaro waa marka qofku isku hallayntaas ka baxo ee uu asagu noqdo midka raadinaya waxa uu doonayo in uu helo noloshiisa.

-----*Faker oo hodan noqo*-----

HADDII AAD GUUL GAARTID, DADKU SHARRAXAAD
KAAMA DOONAAN BALSE HADDII AAD GUUL
DARRAYSATIDNA MARMARSIINYO KAAMA YEELAAN.

-----Faker oo hodan noqo-----

CUTUBKA 7aad

QORSHE DIYAARIN

Ficil U Rogidda Rabitaanka

Tallaabada Lixaad Ee Hodannimada

Waxa aad soo baratay in wax walba oo qofku gaaro ama u qabsooma uu ka bilowdo rabitaan(himmad) kadibna rabitaankaas uu ka tago heerka koowaad ee sawirasho maskaxeedka kali ah ee isu beddelo rabitaan xooggan oo qofka ku khasba in uu ficil la yimaado oo ka dhabeeyo rabitaankiisa(jahayn dhan kale loo jaheeyo).

Cutubkaan waxaa lagugu barin sidii aad u dhisi lahayd qorshahii aad ku gaari lahayd yoolkaaga(rabitaankaaga) waana sidatan:

A) Samayso is-bahaysi inta aad heli kartid oo dad ah ee kaa caawin karaya samaynta qorshe aad hodan ku noqon kartid. Samayso waxa loo yaqaan MASKAXYO-ISUGAYN oo ah in aad abuurtid koox dad maskax wanaagsan leh ah kuwaas oo si is-bahaysi ah u wada shaqeeya iskuna caawiya sidii qof walba yoolkiisa u gaari lahaa. Go'aanso cidda aad doonaysid in ay ka mid noqoto isbahaysigaaga.

B) Inta aadan abuurin isbahaysigaas, marka hore iswaydii waxa uu ka faa'iidin qof walba ee ku soo kordhaya kooxda

-----Faker oo hodan noqo-----

Maskaxyo-Isugaynta. Ma jiro qof ka shaqaynaya ama ku biiraya arrin aan wax dan ah uga dhex muuqan.

- C) U samee xilli ay isbahaysigaas MASKAXYO-ISUGAYNTA ahi ay kulmaan , ugu yaraan toddobaadkiiba mar ama labo ama ka sii badan illaa la helo qorshahii lagu gaari lahaa heerka dhaqaale ee la doonayo.
- C) Waa in ay jirto is-waafaqsanaan ka dhex jirta kooxda isbahaysiga maskax isugaynta. Haddii aan waafaqsanaantaas la helin, kooxduma ay sii jiri karto.

Waxa aad xasuusnaataa:

Kow: Waxa aad ku dhaqaaqaysaa tallaabo mudnaan wayn u leh noloshaada sidaas darteed waa in aad qorshe la timaadid.

Labo: Waa in aad ka faa'iidaysatid aqoonta, waayo aragnimada, awoodda iyo maskaxda dadka kale. Waa sida dadka hodanka ahi dhammaan sameeyaan.

Ma jiro qof iskugu filan aqoon, waayo aragnimo, iyo awood marka uu hodannimo doonayo. Waa aad u baahantahay wada-shaqaynta dadka kale.

Qorshe kasta oo aad samaynaysid waa in kooxdaas Maskaxyo Isugaynta ay kaala qayb yahiin. Qorshe adigu waa aad la imaan kartaa balse waa in ay kula arkaan kooxdoo, kula dhiraandhiriyaan, docyo badan kaala eegaan. Ogoow maskaxyo badan oo la isu geeyey ayaa ka habboon hal maskax.

-----Faker oo hodan noqo-----

Haddii qorshaha aad keentay uu shaqayn kari waayo, iska beddel, mid kale isku day. Haddii kaasina shaqayn kari waayo, beddel, sidaasna ku wad illaa aad ka helaysid midka kuugu habboon. Dhabar adayg iyo in ay qorshe kale markale isku dayaan ayaa ah halka dadka intooda badani ku guuldarraystaan.

Dadka kan ugu garaad sarreeya ma guulaysan karo qorshe la'aan. Xasuusnoow markasta oo aad guuldarro la kulantid aysan ahayn dhammaadkii ee la doonayo in aad mid kale iyo markale isku daydid.

Thomas Edison, tobantun oo jeer ayaa uu ku guuldarraystay kahor intii layrkii uu doonayay uusan iftiimin. Tobantun oo guuldarrooyin ayaa uu la kulmay kahor guushii dhabta ahayd. Guuldarrada hal wax ka baro, taas oo ah in qorshhaaagu uu ahaa mid aan habboonayn loona baahan yahay in aad beddashid.

Malaayiin rag iyo dumarba leh ayaa noloshoodu ka bixi la'adahay dhibaato iyo murugo maxaa yeelay waxa aysan marna samaysan qorshe nololeed.

Henry Ford maskax uu dadka dheeraa hodannimo kuma gaarin, ee waxa uu ku gaaray qorshe uu samaystay oo la habboonaa. Waxaa jira kumanaan qof oo wax badan ka garaad iyo aqoon sarreeyey Henry Ford balse saboolnimo ku nool, maxaa yeelay ma ay laha qorshe ay saboolnimada uga bixi lahaayeen.

Heerka aad gaartid waxa uu in badan ku xirnaanin qorshaha aad samaysatid. Mudane Samuel Insull waxa uu waayay hantidiisii oo boqol malyan dhammayd. Waxa ay ahayd hanti qorshe lagu abuuray. Burburkii dhaqaale ayaa ku khasbay in uu qorshahiisii (dooriyo)beddelo kadibna beddelkaasi waxa uu ku keenay in uu hantidiisii waayo. Insull hadda waa nin da'a ah, waxaa laga yaabaa in uu

-----Faker oo hodan noqo-----

guuldarro dhamystiran ahaan u aqbalo dhacdadaan ee uusan u arag guuldarro yar oo uu ka gudbi karayo. Haddii uu sidaas ku adkaysto oo uu ku guuldarraysto ogoow waxa keenaya guuldarradiisa waa la'aanta u dhabar adaygid iyo qorshe cusub keenid.

Ma jiro qof laga adkaado illaa uu asagu quusto oo isdhiiibo.

James Hill waxa uu la kulmay guuldarro gaaban markii uu isku dayay in uu dhaqaale u aruursho samaynta waddooyinkii tareennada, balse guul ayaa uu u rogay markii uu qorshayaal cusub uu la yimid.

Inta badan marka aan aragno dad guulaystayaal ah, waxa kali ah ee inoo muuqda waa guushooda balse ma aragno jabka iyo dhibaatada ay soo mareen.

Ma jiro qof guul dhab ah gaaraya asaga oo aan dhib iyo dhabar jab ka marin waddada guusha. Haddii aad guuldarro la kulantid, u qaado in ay tahay astaan ku tusaysa in loo baahanyahay qorshe kale. Haddii aad isdhiibtid intii aadan yoolkaagii gaarin, guuldarrayste markaas ayaa aad noqonin.

QUUSTE MA GUULAYSTO, GUULAYSTENA MA QUUSTO.

Oraahdaan la bax, xaashi ku qoro, kuna dhegso meel aad subax iyo habeenba ka arki karaysid.

Marka aad kala dooranaysid dadka aad isbahaysiga maskaxyo isugaynta ka dhiganaysid, dooro kuwa aan guuldarrada ogolaanin.

Dadka qaar ayaa rumaysan aragti nacasnimo ah oo oronaysa LACAG AYAA LACAG DHASHA. Tani run ma aha. Himmad xoog leh oo loo geeyey qorshe fadhiya ayaa lagu helaa lacag intii la doono ah. Lacagtlu ma aha wax aan

-----Faker oo hodan noqo-----

ka ahayn walax maatar ah. Ma dhaqaaqdo, mana hadasho, balse waxa ay maqashaa oo u imaan kartaa qofka u yeera ee doonista xooggan leh!

QORSHAHA IIB-GAYNTA XIRFADDAADA

Inta cutubkaan ka hartay waxa aan u gooni yeeylaynaa barashada habka xirfaddaada loo iib geeyo ee lacag loogu helo. Xogtaan halkaan ku qorani waxa ay aad waxtar ugu yeelan qofkasta oo leh xirfad ama aqoon, uuna doonayo in uu ku shaqaysto oo dhaqaale ku samaysto, balse waxa ay aad u caawin ciddii doonaysa in ay hormuud iyo hoggaamiye noqoto.

Waxaa dhiirogalin kuu ah in hodannimo oodhan dadku ka bilaabaan in ay iib geeyaan xirfad/aqoon ama fikrad ay la yimaadeen. Maxaa kale oo aan labadaas ka ahayn oo uu qofku iibin karayaan si uu dhaqaale iyo mushaar ugu helo?

Dadku labo cayn ayaa ay kala yahiin HOGAAMIYEYAAL iyo HOGAAMIYE-RAACAYAL. Adigu go'aanso midka aad labadaan noqonaysid. Kala duwanaanshaha u dhixeeya labadaani waa mid aad u baaxad wayn. Qof hoggaamiye-raace ah ma uu filan karayo in uu helo waxa uu hoggaamiyahu helayo, waloow hoggaamiye-raacayaal badani ku kodmaan oo fishaan helista waxa hoggaamiyeasha helaan.

Wax xun ma aha in aad hoggaamiye-raace aad noqotid, dhanka kalena haddii la eego in aad waligaa hoggaamiye-raace ahaatid ma aha wax qumman.

Hoggaamiye kasta waxa uu ka soo bilaabay hoggaamiye-raac-nimo. Hoggaamiye-nimada waxa ay ku gaareen,

ahaanshahoodii ay ahaayeen hoggaamiye raacayaal wanwanagsan oo caqli badan. Inta badan dadka aan hoggaan raac fiican noqon karinin ma noqdaan hoggaamiyeyaal fiicfiican. Qofka hoggaankiisa sida wanaagsan u raaca ee daacadda u noqda, qofkaas ayaa hoggaamiye fiican marka dambe noqda. Hoggaamiye raacnimada faa'iidooyin badan ayaa laga kororsadaa ay ka mid tahay IN AQOON IYO MURTI LAGALA HARO HOGGAAMIYAHAA.

Astaamaha Waawayn Ee Hoggamiyenimada

1. GEESINNIMO AAN LIICAYN: Ma jiro hoggaamiye-raace ogolaanaya in uu u taliyo hoggaamiye kalsoonida iyo geesinnimadu ku yartahay. Haddii ay dhacdana, xilli fog ma sii socon doonto.
2. NAFTIIS KA ADKE: Hoggaamiye aan naftiisa ka adkayn, cidkale ma maamuli karayo. Naf ka adkaantu waa astaan fiican oo looga daydo hoggamiyaha.
3. DAREEMID SINNAAN: Sinnaan iyo caddaalad la'aan haddii lagu arko, majiro hoggaamiye xushmad la siinayo ama dadku qaadanayaan amarkiisa.
4. GO'AAN CAD: Qofka la liicliica go'aanka uu qaadanayo waxa uu muujin kalsooni darro. Qofkaasi ma aha mid si buuxda dadka kale u hoggaamin karaya.
5. QORSHE CAD: **hoggaamiyahu waa in uu shaqadiisa qorsheeyaa, waana in uu qorshahiisa ku shaqeeeyaa.** Hoggaamiye aan ku socon qorshe waxa uu la mid yahay doon aan naakhuude lahayn. Waa dhow ama waa fogba kay rabto ha noqotee, doontaasi gibil(qar) ayaa ay ku dhicin.

-----Faker oo hodan noqo-----

6. DHAQAN AH "SAMEE IN KA DHEERAAD AH INTA LACAGTA LAGUGU SIIYEY". Mid ka mid ah ganaaxa fuula qoska hoggamiyennimada doorta ayaa ah in mararka qaarkood ay lagama maarmaan noqoto in uu qabto hawl ka dlieeri ah intii loogu talo galay, ama uu qabto hawl ka badan kuwa raacayaashu qabanayaan.
7. SHAKHSIYAD WANAAKSAN: Qof aan daryeel u samaynayn naftiisa iyo kuwa kale midna, ma noqon karayo hoggaamiye. Hoggaamiye-nimaddu xushmad iyo in laga dambeeyo ayaa ay u baahantahay. Hoggaamiye aan lahayn shakhsiyad wanaagsanna cidina ma xushmaynayso.
8. DANQASHO IYO FAHMID: Hoggaamiyaha wanaagsani waa kan dadkiisa u danqada. Intaas waxaa dheer in uu yahay mid dareemi kara oo fahmi kara dhibaatooyinka haysta.
9. XOG-OGAAL: Hoggaamiyaha wanaagsan waxa lagu garto, waa in uu yahay xog ogaal.
10. DIYAAR U AHAANSHO XIL-QAADIS: Hoggaamiyaha wanaagsani waa kan og in xil ka saaranyahay waxyaalaha ay samaynayaan dadkiisu. Haddii uusan u arkayn in xil ka saaranyahay ficolada dadkiisa ee uu cid kale dusha ka saarayo waa in uu ogaado in uu guuldarraystay.
11. WADA-SHAQAYN: hoggaamiyaha wanaagsani waa kan wada shaqaynta daneeya, kana dhiga dadkiisa kuwo wada shaqeeyya. Hoggaamiyennimodu waxa ay u baahantahay AWOOD, awodduna kama maaranto wadashaqayn.

Waxaa jira labo jaad oo hoggaamin ah. Kan koowaad waa caynka ugu wanaagsan waxaana la yiraahdaa **HOGGAAMIN DOONIS AH**, waxa uuna ku yimaada rabitaanka dadka. Caynka labaad waa **HOGGAAMIN**

DIRQIS AH, oo ah in ay meesha ka maqantahay rabitaanka dadka balse lagu khashbayo. Sooyaalka ayaa laga wada ogaaday in hoggaaminta dirqiska ahi aysan sii jirinin. Waxaa lagu ogaaday dhiciddii iyo dhammaanshahii Kaligji-Talisyadii iyo Boqorradii. Taasi waxa ay caddayn in aysan cidina ogolayn in dirqis lagu maamulo.

Adduunku waxa uu galay waayo cusub oo u baahan xariir dhexmara hoggaamiyeyaasha iyo dadkooda. Taasina waxa ay u baahatay in la helo hoggaamiyeyaal cusub, hab cusub oo hoggaamineed oo lagu wado ganacsiga iyo warshadahaba. Dadka wali haysta qaabkii hore waa in ay garawsadaan in hadda loo baahanyahay habkaan cusub.

Xariirka ka dhaxaynaya hoggaamiyaha iyo dadkiisa iyo maamulaha iyo shaqaalahiisa waa in uu yahay mid Dan-Isu-Hayn ah. Waa in uu noqdo mid dhinac walba uu u arko in dan ugu jirto. Waa in uu u muuqdaa sidii in layahay wadaag ganacsi balse aan loo kala muuqan madax sare iyo majo hoose.

Napoleon, Keiserkii Jarmalka, Czarkii Ruushka iyo Boqorkii Isbayn ayaa dhammaan tusaale u ah hoggaamiye xoog ah.

Hoggaankoodii waa dhammaaday. Haddii aad u fiirsatid waxa aad arkin hoggaamiyeyaal kuwaas hore la mid ah oo ku jira ganacsiga, dhaqaalahi iyo warshadaha Maraykanka. Balse ayaguna waa ay guuldarraysan haddii aysan rogin qaabka hoggaankooda. Dadka xilli kooban waa la khasbi karayaa balse ma sii dabo dheeraan doonto.

Hoggaanka wanaagsani waa kan kulansaday kow iyo tobanka qdob ee aynu kor ku soo xusnay iyo ka badan oo astaamo wanwanaagsan ah. Qofka astaamahaan saldhig uga dhiga hoggaankiisa ayaa helaya kansho uu dadka ku hoggaamiyo.

TOBANKA WAXYAABOOD EE UGU WAAWAYN EE KEENA IN HOGGAANKU GUULDARRAYSTO

1. KA-WARQAB BUUXA LA'AAN: Hoggaanka wanagsani waa kan leh ka warqab iyo xog buuxda. Ma jiro hogaamiye ka foogganaan karaya(ka mashquulsanaan karaya) waxa looga baahanyahay qabashadeeda ka hoggaamiye ahaan. Marka hoggaamiyahu ama hoggamiye raacuhu qirto in uu aad uga mashquulsanyahay in uu qorshaha beddelo ama ka warhayo arrimaha soo kordhay, waxa uu qirtay yaraanta waxtarkiisa. Hoggaanka wanaagsani waa kan ka warhaya dhammaan arrimaha maamulkiiisa hoos yimaada.
2. AAN DOONAYN IN UU ASAGU SHAQEYO.

Hoggamiyaha wanaagsani waa kan diyaarka u ah in uu qabto shaqo kasta oo loo baahdo halkii uu cidkale u diri lahaa. "Kan idiinku hoggaanka wanaagsani, waa kan u diyaar ah in uu dhammaan adeege u noqdo." Oraahdaan ayaa ay ku dhaqmaan hoggaamiyeyaasha wanwanaagsani.

3. DOONAYA IN AQOONTOODA LAGU LACAG SIIYO EE
AAN LAGU LACAG SIIN WAXQABADKA AQOONTOODA.
Adduunka qofka aqoontiisa dhaqaale laguma siiyo ee waxaa wax lagu siiyaa, waxa uu aqoontiisa ku qabtay.

4. KA CABSANAYA TARTAN UGA YIMAADA DADKA UU
HOGGAAMIYO. Hoggaamiyaha ka cabsada in dadka uu hoggaamiyo ay hoggaanka kala wareegi doonaan, waxaa mar aan fogayn uu la kulmaa cabsidiisaas oo dhab noqota. Hoggaamiyaha dhabta ahi waa kan tabab-barta gacanyareyaal uu u dirsado halkii uu u baahanyahay. Qaabkaas oo kali ah ayaa hoggaamiyahu meelo badan uga warqabi karaa, sidoo kalena shaqooyin badan u qaban karayaa. Waxaa dhab jirta ah in qofku uu wax badan qaban

-----Faker oo hodan noqo-----

karayo marka uu dadka kale adeegsado in ka badan inta uu keligiis shaqaysan karayo. Sidaas darteed ayaa hoggaamiyaha wanaagsani ku dedaala kordhint waxqabadka dadkiisa, si asagana waxqabadkiisu u kobco.

5. ARAGTI-DHEER LA'AAN. Hoggaamiyahu kama falcelin karayo arrimaha degdegga ku yimaada mana abuuri karayo hage ay dadkiisu tixraac ka dhigtaan xilliga adag haddii uusan lahayn aragti dheer.

6. DANAYSTENIMO. Hoggaamiyaha sheegta waxa dadkiisu ay qabteen oodhan, hubaal waxaa ah in uu murugo ku dambeeyo.

Hoggaamiyaha dhabta ahi waa kan aan sheegan guulaha la gaaray. Waa kan sheega in guulahu ay yahiin kuwa dadkiisu soo hoyiyeen, maxaa yeelay waxa uu ogyahay in dadku aysan u shaqayn lacagta ee ay u shaqeeyaan garawshiiyaha iyo abaal u haynta waxqabadkooda.

7. DABEECAD XUMO(DULQAAD XUMO). Dadku ma xushmeeyaan hoggaamiyaha dabeeecadda xun. Dabecad xumadu cayn kasta oo ay tahayba waa wax qofka burbur iyo dib u dhac u keenta.

8. DAACAD-DARRO. Waxa ay ila tahay in ay habboonayd in qdobkaani uu ahaa kan koowaad. Hoggaamiye aan daacad u ahayn dadka uu maamulo iyo dadka asaga ka sarreeya, ma sii ahaan doono hoggaamiye. Daacad darradu waa waxyaalaha guuldarrada dadka u keena meel kasta oo ay tagaanba.

9. TUSID AWOODDA MAAMULKIISA. Hoggaamiyaha wanaagsani waa kan dhiirogalin ku wada dadkiisa ee aan cabsi galin ku wadin. Hoggaamiyaha isku daya in uu dadkiisa u muujiyo awooddiisa waxa uu ku astaamoobaa hoggaamiye DIRQIS ah. Hoggaamiyahu haddii uu mid

-----Faker oo hodan noqo-----

dhab ah yahay, uma baahna in uu si kale sarrayntilsa u muujiyo aan ka ahayn habka naxarlistilsa, fahamkiisa, sinnaantiisa, iyo soo bandhigidda shaqadiisa

10. MAGACYO MAAMUUS. Hoggaamiyaha dhabta ahi ma samaysto magacyo loogu yeero marka la maamuusayo. Hoggaamiyaha isku fooga in ay markasta jiraan magacyo maamuus oo loogu yeero, waa mid aan maamuus dhab ah isku ogayn.

Kuwaan ayaa ah waxyaalaha ugu badan ee keena in hoggaamiye guuldarraysto. Si fiican u daris taxanahaan oo iska hubi in aadan waxba ku lahayn, waa haddii aad doonaysid hoggaamiyenimo.

**MEELAHA(WAAXYAHA) LOOGA BAAHI QABO
HOGGAAMIYE CUSUB.**

Inta aanan cutubkaan ka gudbin aynu eegno waaxyo cusub oo baahi u qaba in ay helaan hoggaan cusub.

1. Waaxda siyaasadda. Waaxdaan ayaa ay ka muuqataa baahi hoggaan cusub oo degdeg ah. Intii badnayd siyaasiyiintii waxa ay noqdeen dhagar-qabayaal dhiig-miirad ah, kuwaas oo ganacsigii iyo warshadihiiba burbur u keenay illaa heer dadku hadda u dulqaadan kari la'ayahiin.

2. Bangiyadu waxa ay u baahanyahiin dib-u-habayn. Hadda waxa ay marayaan heer dadku kalsooni darro ka muujinayaan. Waxa aad mooddaa in qolyaha bangiyadu ay

-----Faker oo hodan noqo-----

mar horeba dareemeen arrintaan oo ay dlb isu habayn bilaabeen.

3. Warshaduha. Hoggaankii hore ec warahaduhu waxa ay ka fekeri jireen halka ayaga dantu ugu jirto ayaga oo aan tixgalinayn shaqaalaha iyo dadka kale. Hoggaanka cusubi waa in ay noqdaan kuwo eegaya danta bulshada iyo in ay hubiyaan in aysan wax dhaawac ah u gaysanayn shaqaalaha iyo dadka kaleba. Dhiig-miiradka shaqaalahu waa wax laga soo tagay. Hoggaanka cusubi waa in uu sidaas xasuusnaadaa.

4. DIINTA. Hoggaanka cusub ee diintu waa in ay noqdaan kuwo dhugmo siinaya baahida dadka, noloshooda, iyo dhaqaale xumada haysata.

5. Garsoorka, Caafimaadka iyo Waxbarashada, ayaguna waa meelaha wacanaya hoggaan cusub. Gaar ahaan hoggaanka waxbarashadu waa in ay xoogga saaraan sidii ardada loo bari lahaa adeegsiga aqoonta la siinayo ee aysan noqon xog laga buuxiyey oo keli ah.

6. Saxaafadda, waa meelaha u baahan hoggaan cusub. Si wargaysyadii u noqdaan kuwo guulaysta waa in ay joojiyaan ahaanshaha gooni u adeeg iyo xayysiin. Waa in ay joojiyaan ahaanshaha faafiyeyaal dacaayad cid gooni ah adeegsato. Waa in ay joojiyaan faafinta ceebaha dadka.

Kuwaani waa wajiyada hoggaan ee cusub ee loo baahi qabo.

Xawaare isbeddel oo dhakhsa ah ayaa adduunku maanta ku socdaa. Taas macnaheedu waa in ilbaxnimadu u baahantahay in isbeddelkaas dhan walba lagala socdo

GOORMA IYO HABKEE LOO CODSADAA SHAQO(BOOS).

Xogta halkaan ku xusani waa mid ka timid ~~sanado~~ badan oo waayo aragnimo ah taas oo ay ka faa'iidaysteen kumanaan rag iyo dumarba leh oo ku helcen ~~shaqoooyinkii~~ iyo boosaskii ay doonayeen. Sidaas darteed waa mid la isku hallayn karayo oo waxtar ah.

MEELAHA AAD KU IIB-GAYN KARTID XIRFADDAADA/ADEEGGAAGA.

Baaritaan iyo waayo aragnimo ayaa lagu ogaaday in kuwaan soo socdaa ay yahiin meelaha ugu wanaagsan ee ay ku kulmi karayaan iibiyaha iyo iibsadaha, shaqo doonka iyo shaqo raadiska.

1. Laamaha/Shirkadaha shaqo raadinta. Iska fiiri shirkadda shaqo raadinta aad ka doonaysid in ay shaqo kuu raadiso, waa in ay ahaata mid waxqabad fican leh.
2. Xayasiimaha, wargaysyada, xog-gaysyada idaacadaha iwm. Xayasiimaaas in badan ayaa la isku hallayn karayaa haddii shaqada aad doonaysidna aysan aad u waynayn.
3. QORAAL SHAQO RAADIS OO TOOS AH. Qoraal shaqo raadin oo si heer sare ah loo diyaariyey, wadata sooyaal xirfadeed hayaagsan oo loo diray meelaha shaqada lagu

-----Faker oo hodan noqo-----

malaynayo, sidoo kalena looga xog bixiyo waayo aragnimada shaqo ee qofka.

4. CODSI SHAQO OO LA MARIYO QOF AQOONI AH. Haddii loo baahdo waxaa la samayn karayaa in codsiga shaqada la marsiiyo qof aqooni u ah cidda shaqada laga doonayo, si qofkaasi ugu gudbiyo codsigaaga cidda shaqada bixinaysa.

5. CODSI TOOS AH. Mararka qaar waxaa in codsiga shaqada toos loola aado cidda shaqada laga doonayo, ayada oo qofku wato xog dhammaystiran oo ku saabsan aqoontiisa iyo waayo aragnimadiisa shaqeed.

**XOGTA LA DOONAYO IN AY KU QORANTAHAY
QORAALKA SHAQO-DOONKA.**

1. Waxbarashada. Si kooban balse dhammaystiran uga xog bixi waxbarashadaada, halka aad wax ku baratay iyo waxa aad gooni ku tahay.

2. Waayo aragnimo. Haddii aad waayo aragnimo u leedahay oo horay uga soo shaqaysay shaqada aad doonaysid, si fican uga xog bixi halka iyo xilliga iyo sida ay ahayd. Ka sheekhee waxyaalahii kaa soo maray ee aad la soo kulantay.

3. Tixraac. Cid walba oo shaqaale qaadanaysa waa ay doonayaan in ay xog hore ka helaan qofka shaqo doonka ah, ka warbixi meelihii aad horay uga shaqaysay iyo tixraacyadooda. Xogtaada hala socoto caddaymo 10ka socda shaqaalaysiye-yaashaadii hore.

-----Faker oo hodan noqo-----

4. Sawir. Ku dul dhaji sooyaal xirfadeedkaaga sawir aad leedahay oo dhawaan ah oo wanaagsan .
5. Codsi Shaqada Aad Doonaysid Ah. Waligaa ha dhiibarin codsi shaqo caynka ay rabto ah. Markasta caddee booska shaqo ee aad doonaysid.
6. Caddayn in aad u qalantid shaqada aad codsanaysid. Caddee qaabka aad ku ogaatay in aad shaqadaas u qalantid oo ka soo bixi kartid.
7. OGOLOOW IN AAD TIJAABO KU SHAQAYSID. Haddii aad is hubtid in aad shaqadaas ku fiicantahay, waxaa habboon in aad ogolaatid in toddobaad ama bil ama maalmo kooban aad si isxilqaan ah ku shaqaysid ayada oo aan cidina wax lacag ah kugu siinayn. Waa laga yaabaa in uu layaab habkaani kugu noqdo balse dhabitii waxaa la ogaaday in Inta ugu badan ee dadka ah ee habkaas mara ay noqdaan kuwo shaqadaas hela.

Waxaa in badan dhacda in marka dambe dadkaas xilligii ay shaqeeyeenna la siiyo mushaarkoodii.

U sheeg in ogolaanshaha aad ogolaatay in tijaabo lagu mariyo ay keentay :

- A) Kalsoonida aad ku qabtid in aad shaqadaas gudan kartid
- B) Kalsooni in aad ku qabtid go'aanka shaqo bixiyahu gaari doono
- C) In ay kaa go'antahay in aad shaqadaas heshid

8. Aqoon aad u leedahay shaqo bixiyaha iyo ganacsigiisa. Inta aadan codsan shaqo, baaritaan ku samee oo wax badan ka ogoow cidda aad shaqada ka doonaysid. Xogtaada ku dar oo u sheeg in aad xog fiican ka haysid waxa ganacsigaani ku

-----*Faker oo hodan noqo*-----

saabsanyahay iyo in aad deristay habab badan oo lagu hormarin karayo.

Taasi waxa ay muujin in aad tahay qof aragti fog oo danaynaya in ganacsigaasi horumaro.

Ogoow qareenka guulaysta ma aha kan aqoonta badan balse waa kan si fiican u baara arrinta uu doodda ku galayo. Haddii aad si fiican u diyaar garowdid, kalabar guushii sidaas ayaa aad ku heshay.

Ha ka baqin in qoraalka sooyaalka xirfaddaadu(CV) uu dheeraado, sida adiguba aad shaqo u raadinaysid ayaa shaqo bixyahuna u raadin shaqaale wanaagsan oo sooyaal wanaagsan. Dhammaanna waa ay wada doonayaan xog badan oo kugu saabsan. Ogoow in aad si wanaagsan u diyaarisid qoralaalkaaga waxa ay muujin halwkarnimadaada. In badan ayaa aan ka caawiyey dad in ay sooyaal xirfadeed diyaarsadaan, in badan oo ka mid ah waraysi la'aan ayaa lagu shaqaalaysiiyey.

Si fiican u buqshadee kadibna qoraal fiican oo sida soo socota oranaya korka uga qof:

**SOYAAL XIRFADEEDKA HEBEL HEBEL
DOONAYA SHAQADA CAYNKAAS AH
KA DOONAYA SHIRKAD HEGLA**

-----*Faker oo hodan noqo*-----

SIDEE LOO HELAA BOOSKA SHAQO EE AAD DOONTID

Qof walba waxa uu ku raaxaystaa caynka shaqo ee asagu ka helo. Sawiraagu sawiridda ayaa uu jecelyahay, farsamo-yaqaanku farsamaynta, qoraaguna qorista ayaa uu jecelyahay.

Haddii ay jirto wax Maraykan ku fiicanyahay, waxaasi waa in uu qof walba ka heli karo caynka(nooca) shaqeed ee uu doonayo.

Ugu horrayn. Dooro nooca shaqada ah ee aad doonaysid. Haddii aysan ahayn shaqo horay u jirtay, adiga ayaaba abuuri karaya.

Marka labaad. Dooro cidda/shirkadda/qofka aad doonaysid in aad u shaqaysid

Marka Saddexaad. Darsid ku samee cidda aad shaqada ka doonaysid.

Afaraad. Adigu darsid isku samee. Eeg waxyaalaha aad ku wanaagsanyahay, aad ku liidatid, maxaa aad qaban kartaa, maxaa aad u kordhin kartaa iwm.

-----Faker oo hodan noqo-----

Shanaad. Xoogga saar waxn uud qabon kartid. Iska iloow shaqada, shaqo raadlnta iyo ln uud tahay mid shingo u baahan.

Shanaad. Marka uud qornashahaanga dlyaaarsatid, ula tag qof waayo arag oo qoraal nhaan kuugu dlyaaarl karaya.

Lixaad. U gee cidda aad shaqada ka doonaysid ee shaqada bixinaysa. Cid walba ayaa doonaysa qof waxtar u leh oo wax u soo kordhinaya. Cid walba ayaa qofkaas u baahan oo boos u haysa.

Diyaarinta iyo habayntaasi in ay xilli dheer kaa qaadato ayaa dhaci karta balse waxa ay badbaadin doontaa shaqo meel hoose aad ka bilaabi lahayd iyo mushaar hoose kuwaas oo ay xilli dheer kugu qaadan lahayd in aad ka gaartid heerka shaqo iyo mushaar ee aad adigu doonaysid. Qof walba oo meel fican ka bilaaba shaqada uu doonayo, waa qof dedaal dheer sameeyey.(Aan ka ahayn wiilka madaxdu dhashay ee musuqa ku tagay)

HABKA CUSUB EE KALA IIBSIGA SHAQOOYINKU WAA WADAAG.

Qofka doonaya in uu iib geeyo xirfaddiisa oo shaqo ku helo waa in uu xasuusnaadaa habka xariir ee cusub ee dhixmara shaqaalaha iyo madaxdooda ee u dhigma sida dad ah wadaag ganacsi. Habka cusub ee loo baahanyahay in shaqooyinka lagu wado waa in madaxu ula dhaqmo shaqaalahiisa sida in ay yahiin wadaag ganacsi oo mid

-----Faker oo hodan noqo-----

walba kan kale dantiisa asna dantu ugu jirto. Wadaagaan ganacsi ee cusub ayaa u dhexeceya:

1. Shaqo-bixiyaha(Madaxa)
2. Shaqaalaha
3. Bulshada loo adeegayo

Habkaani waa mid cusub kaas oo shaqaalaha iyo shaqo-bixiyahuba ka shaqaynayaan sidii bulshada si wanaagsan loogu adeegi lahaa.

Xilligii hore shaqaalaha iyo shaqo-bixiyahuba waxa ay u ekaayeen kuwo wax isdhaafsi ku wada shaqeeya halka shaqaalahu ka shaqayn jireen wax u dhigma mushaarka inta la siiyo, madaxuna dooni jiray in loo dhammaystiro shaqada uu lacagta ku bixiyo taas oo u ekeysiinaysiisay in ay gorgotan joogto ah ku jiraan balse aysan dareensanayn in ay ku dul gorgortamayaan cid saddexaad oo ah bulshada loo adeegayo.

Hadda waa in ay labaduba ogaadaan in aan loo baahnayn ku dul gorgortamidda cidda ay labadooduba adeegayaal u yahiin oo ah bulshada. Waa in ay garawsadaan cidda dhammaantood ay shaqaalaha u yahiin in ay tahay bulshada loo adeegayo oo ay tahay in ayaga la wanaajiyo oo la soo jiito. Waa in sidaas cid waliba maskaxda si fiican ugu haysato.

Yaan xasuusan karinin xilligii la soo maray ee marka qof u baahdo ogaanshaha xilliga tareenku baxayo ay shaqaalaha xarunta tareenku ayaga oo awooda in ay afka uga sheegaan

-----Faker oo hodan noqo-----

ay u tilmaami jireen in uu darbiga ka akhristo? Waxaas hadda waa laga baxay.

Waxaa jirtay in darawaladu dood iyo gorgortan joogto ah kula jiri jireen dadka raacaya gawaarida balse hadda la marayo xilli ay qofka meesha uu marayo ka qaadaan, halka uu doonayo geeyaan, dhaqaalaha uu ku hadlana ka qaadaan ayaga oo waliba xushmad tusinaya iyo in bulshadu tahay cidda loo shaqeeyo ee madaxa u ah shaqaale kasta.

Bangiyadu ayaguna in badan ayaa ay barteen sanadahii la soo dhaafay. Halkii lagu arki jiray xushmad darro in ay dadka lacagta u doonta kala kulmaan, maanta waa wax aad u dhif ah. Sanado kahor bangiyada in badan oo kamid ah ayaa lagu arki jiray santaag iyo islawayni iyo in ay u ekeysiinayaan nolosha in ayaga oo keli ah ay dhaqaalaha hayaan. Waxaa dhici jirta in qofka ka doonaya in uu amaah ka qaato uu gariiro marka uu soo aadayo asaga oo ka cabsan in aan la siinin amaahda uu doonayo.

Burburkii dhaqaale ee bangiyo badan ku dumeen ayaa ku kalifay in ay iska qaadaan iridihi waawaynaa iyo isbaarooyinkii ay dadka iska xijin jireen kana dhigay in ay noqdaan kuwo bulshadu la kulanto xilligii ay doonaan, sidii dadku doonayaan ugu adeega, sidoo kalena ay ka muuqato xushmad iyo fahmid.

Waxaa la arki jiray in iibsadayaashu (macaamiishu) ay saf dheer iskaga jiraan halka iibiyahu uu sheeko iskala qabsado dad asxaabtiisa ah ama uu iska xiran jiray meheraddiisa asaga oo la sugayo.

Waxaas oodhan waxaa beddelay dad xushmad ka muuqato oo u diyaar ah in ay u adeegaan bulshada markastana

-----Faker oo hodan noqo-----

tusinaya in ay u diyaarsanyahiin u adeegistooda.
WAQTIGII WAA ISBEDDELAY.

Xushmad iyo Adeeg Hufan ayaa astaan u ah ganacsiga maanta waana waxa laga doonayo in ay ku dhaqmaan shaqaalaha iyo milkiilaha ganacsiga labaduba. Waa in ay xasuusnaadaan milkiilaha iyo shaqaalaha labaduba waxa ay shaqaale u yahiin **BULSHADA AY UADEEGAYAAN**

Waxa aan arki jirnay shaqaalaha shirkadda gaaska oo garaacaya albaabka oo aad moodid in ay soo jabinayaan, kadib markii laga furo aad la yaabi duuduubka wajigooda ka muuqdo caro darteed, waxa aad mooddaa in ay ku leeyahiin sidee ayaa haddii aan soo garaacay albaabka, dhakhso la iiga furi waayay? Wuxuu oodhan hadda waa laga gudbay. Shaqaalahaas shirkadda gaasku hadda markii aad aragtid waxaa wajigooda ku qoran "U diyaarsan u adeegistaada."

Kahor Inta aysan shirkaddii gaasku garawsanin shaqaalaheeda wajiga macbuuska leh ee maqsarka ayaga ku ah macaamiishana ka dilayay ayaa ay yimaadeen qolyo hab kale wata oo xushmad iyo soo dhawayn iyo adeeg wanaagsan u haya bulshada. Ugu dambayntiina kuwaas ayaa la wareegay bulshadii.

Xilligii burburkii dhaqaale ee Maraykanka ayaa aan baaritaan ku sameeyey warshado soo saari jiray dhuxusha Anthrasitka loo yaqaan , kuwaas oo dhaqaale burburkii ku damay. Waxyaalaha aan ogaaday waxaa ugu waynaa in burburkooda ka yimid shaqaale iyo milkiilayaashii oo ka bixi waayay gorgortan iyo isku haysasho dhaqaale taasina ay keentay in culaysyadooda dhaqaale ay saaraan bulshada oo ku kordhinayaan qiimayaasha iibka. Ugu dambayntii waxaa halkaas ka faa'iidaystay qolyahii gaaska oo kala wareegay suuqii iyo macaamiishiiba.

-----Faker oo hodan noqo-----

Waxaa jirta oraah oranayaa "Qofkasta waxa uu beerto ayaa uu gurtaa." Taas darteed waxa aan rumaysanahay in burburkii dhaqaale ee Maraykanka ku dhacay uusan iskiis u imaanin ee uu ahaa wax la abuurtay oo markaas mirahoodii u soo go'een.

Waxa aan doonayaa in aan iftiimin u sameeyo dadka doonaya in ay wax iib geeyaan, ha ahaato badeeco, xirfad ama xoog intaba. Wax walba wax keena ayaa ay leeyahiin. Waxii aad samaysidna wax ay keeni doonaan ayaa jirta.

HEERKEE GAARSIISANTAHAY "TTS" DAADU?

Guusha lagu gaaro fulinta adeegga wanaagsan ayaa aynu ka soo hadalnay.

Illaa aad si fican u daristid waxyaalaha saamaynta ku leh adeegga wanaagsan, ma yeelan kartid adeeg wanaagsan.

Qof walba asaga ayaa xirfaddiisa in uu iib geeyo laga doonayaa.

TIRADA iyo TAYADA(adeegga/xirfadda) IYO SHAKHSIYADDA(TTS) qofka ayaa ah waxa qeexaya waxtarka adeegga iyo xirfadda qofkaas.

Kuwaas ayaa ah waxa qeexaya qaymaha mushaarka aad qaadan doonto iyo waliba inta aad shaqaale sii ahaan doontid oo baahi laguu qabayo.

Haddii aad doonaysid in aad ku guulaysatid iib gaynta xirfaddaada/xooggaaga/aqoontaada(taas oo ah qiime/mushaar sare iyo shaqo waligeed ah) Waa in aad la timaaddid tirada waxqabadka shaqadaada oo badan, tayada oo haggaagsan iyo shakhsiyad heer sare ah.

-----Faker oo hodan noqo-----

Aynu eegno qaaciddada TTS si aynu u sii fahamno.

1. Tayada: waa in aad shaqaada gaarsiisid heerka ugu sarreeya iyo waxqabadka ugu badan, markastana maskaxda ku haysid in aad sii hagaajisid.

2. Tirada: in aad yeelatid dhaqan ah in aad bixisid shaqo ah inta ugu badan ee karaankaaga ah, doonaysidna in aad joogtaysid oo waliba aad sii kordhinaysid.

3. Shakhsiyadda: in aad yeelatid dhaqan la fahmi karayo iyo wada shaqayn idinka dhaxaysa adiga iyo dadka kale.

Tiro iyo Tayo wanaagsan ma ku filnaanayaan haddii aan la helin shakhsiyad wanaagsan. Taas ayaana ah qodob aad lagama maarmaan u ah labada hore.

Andrew Carnegie ayaa in badan muujiyey qodobkaan iyo mudnaanta uu u leeyahay iib gaynta. Waxa uu marar badan hadalladiisa ku xoojiyey lagama maarmaan in ay tahay in la helo hab wadashaqayn ah. Waxa uu muujiyey in qofku si kasta oo uu u shaqo badnaado ama u tayo fiicnaato shaqadiisu aysan waxba taraynin haddii meesha laga waayo shakhsiyad wanaagsan iyo wadashaqayn . Waxa uu aad ugu dhiirin jiray in dadku noqdaan kuwo is afgaran karaya markasta.

Si uu u muujiyo mudnaanta shakhsiyadda wanaagsani leedahay, dadka uu astaantaas ka helay waxa uu u ogolaaday in ay wadaag la noqdaan, la shaqaystaan, kuna kaalmeeyo sidii ay hodannimo ku gaari lahaayeen. Waana ay gaareen dhammaantood, halka kuwa uu astaantaas ka waayay uu ku dedaalay in agtiisa banneyaan si aysan kuwa astaanta leh aysan uga buuxin booska.

-----Faker oo hodan noqo-----

Mudnaanta ay leedahay shakhsiyadda wanaagsani waa mid aad loo wayneeyo. Waxaa hubaal ah in shakhsiyadda wanaagsani ay buuxin karto haddii dhimmaan ku timaaddo xagga tayada ama tirada shaqada la qabtay.

Balse waxaa hubaal ah in aysan marnaba jirinin wax buuxin karaya haddii shakhsiyadda wanaagsan la waayo.

**SODDONKA WAXYAABOOD EE UGU WAAWAYN
EE KEENA GUULDARRADA. IMISA KA MID AH
AYAA KU HAYSATA?**

Dhibta ugu wayn ee noloshu waxa ay tahay in aad aragtid dad aad u tiro badan oo rag iyo dumarba leh oo aad u dedaalaya haddana markasta guuldarraysanaya! Dhibtu waa in inta ugu badan dadku ay guuldarraystaan halka dhawr ka guulaystaan.

Waxa aan baaritaan ku sameeyey kumanaan dad ah oo lagu shaabadeeyey in ay maguulaystayaal yahiin.

Waxa aan ogaaday in ay jirto cillad haysata ilbaxnimada maanta iyo habka waxbarashada taas oo keenaysa in dadka inta ugu badani guuldarro ku noolaadaan. Balse buuggaan uma aanan qorin in aan kaga sheekeeyo waxyaalah qumman iyo kuwa qalloocan ee adduunka ka jira; haddii aan taas qorayo waxaa loo baahan buug boqolaal jeer midkaan ka wayn.

Baaritaankaas aan sameeyey waxa aan ku ogaaday soddon waxyaalood oo ugu badan in ay guuldarrada keenaan iyo sidoo kale saddex iyo tobantallaabo oo hodannimada lagu gaaro.

-----Faker oo hodan noqo-----

Cutubkaan ayaa aan uga sheekayn soddonka waxyaabood ee guuldarrada keena.

Marka aad akhrinaysid, iska hubi imisa kamid ah ayaa ku hor taagan oo aad u baahantahay in aad ka adkaatid si aad guul u gaartid.

1. IIN KUDHALASHO.

Waxaa dhici karta in dad dhif ahi ay ku dhashaan ayaga oo qaba iin(cillad) xagga maskaxda ah adkaatana in wax laga qabto. Dadkaas oo kale waxa ay adeegsan karayaan habka loo yaqaan MASKAXYO ISUGAYN ee ah in ay adeegsadaan aqoonta, garaadka iyo maskaxda dad kale kuna gaaraan heerka ay doonayaan. Kani waa midka kali ah ee soddonkaan ka mid ah ee aan la saxi karinin.

2. NOLOL AAN LAHAYN UJEEDDO CAD. Rajo uu ku guulaysan karo ma jirto qof aan aqoon yoolka uu doonayo in uu gaaro. 98% dadkaas aanbaaritaanka kula kulmay waxaa ka maqnayd yool nololeed oo u degsan.

3. HIMMAD IN AYSAN U HAYN IN AY DADKA KALE KA SAREMARAAN.

Waa adagtahay rajada hormar ee qofka aan aqoon waxa u goonida ah ee uu doonayo in uu dadka dheeraado, oo misana aan doonayn in uu dedaal geliyo.

4. AQOON YARI. Tani waa curyaannino dedaal looga bixi karayo. Waxaa la sheegaa dadka kuwa ugu aqoonta badan in ay yahiin kuwa ayagu wax isbara. Aqoonyahahan in la noqdo waa ay ka wayntahay in iskool la dhammeyo. Aqoonyahanka dhabta ahi waa kan aqoonta u leh sida uu ku heli karayo waxa uu doonayo noloshiisa asaga oo aan cidna dhaawacin. Waxbarashadu ma aha barashada wax

-----Faker oo hodan noqo-----

badan balse wna adeegsigna waxn aad baratay. Dadka waxaa lagu mushaar sliyo ma ah aqoontooda ee waa waxa ay ku qabtaan aqoontooda.

5. NAF KA ADKAANSHO LA'AAN. Qofku in uu anshax leeyahay waxa ay ku timaaddo waa in uu naftiisa ka adkaado. Inta aadan isku dayin in aad ka adkaatid arrimaha kula soo gudboonaanaya ee nolosha, ugu horrayn waa in aad naftaada ka adkaatid. Naftaada oo aad ka adkaatid waa shaqada ugu adag ee qofku ka soo baxi karayo. Haddii aadan naftaada ka adkaanin, naftaada ayaa kaa adkaanaysa. Haddii aad doonaysid in aad aragtid saaxiibkaaga kuugu fiican iyo cadawgaaga kuugu wayn isku mar, muraayadda hor istaag adiga ayaa arkaya'e.

6. CAAFIMAAD DARRO. Qofna nolosha kuma raaxaysan karayo asaga oo caafimaad darro dareemaya. Inta ugu badan ee caafimaad darrada waxa ay ku xirantahay waxyalo qofku uu maamuli karayo sida:

1. Cunid unto badan oo aan caafimaadka u fiicnayn.
2. Galmo xad dhaaf ah ama si khaldan loo adeegsaday.
3. Fikrado qaldan iyo xumaan filasho.
4. Jimicsi iyo la'aan firfircooni jimsiyadeed.
5. La'aan hawo nadiif ah

7. SAAAMAYN DEEGAAN OO CARRUURNIMO, OO AAN HABBOONAYN.

"Sida laanta loo qalloociyo ayaa ay ku waynaataa." Dadka ugu badan gabloodfallada gaysta(dambiyayada) waxaa keena deegaan xun oo ay ku soo koreen iyo dad xun oo ay ka ag dhawaayeen.

-----Faker oo hodan noqo-----

9. DIB-DHIGASHO. Tani waa waxa koowaad ee guuldarrada keena. Col la yiraahdo dib-dhigasho ayaa qof walba waddada u istaagsan oo sugin in uu kansho(fursad) kasta ku dhaafiyio. Inteenna badan nolosha guuldarro ayaa ay ku dhammaystaan ayaga oo wali sugin xilligii ku habboonaa ee ay waxqabad isku dayi lahaayeen. Ha sugin. Waligaa xilligii ku habboonaa ma kuu iman doono. Halka aad hadda ku sugantahay ka biloow, ku biloow waxii aad heli kartid, wax walba waa ay ka sii hagaagayaan markii aad bilowdid.
9. DHABAR ADAYG LA'AAN. Dadka inta ugu badani waa bilaabayaal fiican balse inta dhammaysa waxa ay bilaabeen waa yaryahiin. Tan labaad dadka intooda badani waa u nugulyahiin in ay quustaan markii ay guuldarro yar la kulmaan. Wax u dhigma dhabar adaygidda ma jirto. Qofka dhabar adayga ayaa marka dambe ogaada in uu ka adkaaday guuldarradii oo guuldarradu waddadii u bannaysay.
10. SHAKHSIYAD XUN. Ma jirto rajo guul oo uu yeelan karayo qofka dadka dhammi kaga caraaraan shakhsiyad-xumo. Guusha awood ayaa lagu gaaraa, awooddana wadashaqayn iyo gacmo is kaalmaynaya ayaa lagu gaaraa. Qof shakhsiyad xumi, cidna wadashaqayn lama yeelan karo.
11. RABITAAN GALMO OO AAN LA XADDIDI KARININ.
Rabitaan galmo waa awoodda ugu badan ee qof daari karta kuna dirqin karta in uu fal la yimaado. Maaddaama ay tahay awoodda ugu badan ee qofka kaxayn karta, waa in la maamulo, la xadeeyo, meelo kalena loo rogi karayo.
12. RABITAAN AAD AH OO AH "IN ADIGA OO AAN WAXBA KAA BAXIN AAD WAX HESHID".

-----Faker oo hodan noqo-----

Waa waxa ka dhigaya khamaartanka wax aad loogu yaacay. Waa waxa keenay in malaaylin qof tartlib tartlib ugu khamaartamaan waxii ay haysteen oodhan.

13. GO'AAN QAADASHO LIIDATA. Dadka guusha gaara waa kuwo u badan in ay go'aamada degdeg ku gaaraan, haddii ay doorinayaana tartiib u dooriya. Dadka guuldarraysta waa kuwo xilli dheer go'aan ku qaata, hadhowna dhakhso iyo marar badan isrogroga oo dooriya go'aankooda.

Go'aan xumada iyo dib dhigashadu waa mataano. Meeshii aad midkood ku aragtid ayaa aad kan kalena ku arkin. Labadaan mataanba gawrac inta aysan lugaha ku goyn oo guuldarro kuu horseedin.

14. MID AMA LABO KAMID AH CABSIIMAHA LIXDA AH. Cabsiimahaan waxaa lagu faahfaahiyey cutub dhan oo gadaal aad ku arki doontid. Waa in aad ka adkaatid inta aadan horumarba ku fekerin.

15. LAMAANE GUUR OO AAN HABBOONAYN. Tani waa mid kamid ah kuwa ugu waawayn ee guuldarrada keena. Xariirka guurku waa wax dadka aad isugu soo dhaweeya. Haddii uusan ahayn mid ku dhisan is fahmid iyo dareen, waxa uu ku dambayn guuldarro. Guuldarradaasi waxa ay noqonin mid qofka noloshiisa u keenta dhibaato, farxad la'aan iyo burburin himmaddii nolosha ee qofka.

16. TAXADDAR(IS-ILAALIN) TIRO BADAN.

Qofka aan lahayn dhiironaan ee ka baqa iskudayga, waxa uu helaa waxa dadka kale ka tageen ee hambada ah, halka dadku helayaan waxa ayagu ay doorteen ee ku dhiiradeen iskudaygeeda. Sida taxaddarka yari uu u halis yahay ayaa taxaddarka badan iyo wax walba oo laga baqo ay halis u

-----Faker oo hodan noqo-----

tahay qofkana horumarka uga hor istaagtaa. Labaduba waa labo wax oo u baahan in ayaga la iska ilaaliyo oo laga taxaddaro.

17. WADAAG GANACSI OO AAN HABBOONAYN.

Aad uga firso cidda aad shaqaalaha u noqonaysid. Maamulka qaar ayaa kuu noqonaya dhiirogalin, aad ku dayan kartaa, ayaguna ah kuwo guulaystayaal ah. Dadku inta badan waxa ay ku dabodaydaan cidda ay ka ag dhawyahiin. Iska hubi cidda aad ka ag dhawaanaysid ee la shaqaynaysid.

18. KHURAAFAAD IYO MALE-AWAAL.

Khuraafaadku waa cayn ka mid ah cabsida. Guulaystayaashu waa dad aan waxba ka cabsan, maskax furnaanna leh.

19. SHAQO AAN KUGU HABBOONAYN.

Qofna kuma guulaysan karayo shaqo uusan jeclaysan. Qaabka ugu wanaagsani waa adiga oo doorta caynka shaqo ee naftaadu ka hesho kadibna aad ka shaqaysid.

20. KU DEDAAL LA'AAN WAX GOONI AH. Meel walba ayaa aan far kula jiraa, waa waxba kuma fiicni. Dedaalkaaga geli yool gooni ah oo aad doonaysid in aad gaarto.

21. KAYDSASHO LA'AAN. Qofka aan waxba kaydsan karin ee gacantiisuba aysan laabmi karinin saboolnimo waligiis kama baxo. Waa in aad samaysatid dhaqan ah in waxa ku soo galaya aad qayb ka kaydsatid. Kayd dhaqaale ah waxa ay qofka siisaa kalsooni uu ku gorgortami karayo marka ay shaqo timaaddo. Kan aan kaydka lahayn waxa uu ku khasbanyahay in uu ogolaado qaadashada waxii uu heli karayo.

-----Faker oo hodan noqo-----

22. XAMAASAD LA'AAN. Xamaasad la'aantu waa dab la'aan. Xamaasaddu waa wax la isku daarto, waana wax qofka leh ka dhigta mid cid walba ay soo dhawayso.
23. DULQAAD XUMO. Qofka maskaxda xirani meelna ma uu gaaro. Dulqaad xumo waxa ay tilmaamin in qofkaasi joojiyey aqoon kororsigii. Dulqaad xumada caynka ugu darani waa kuwa ka yimaada diimaha, siyaasadda, jinsiyadaha iyo kala duwanaanta aragtiyada.
24. IS-CELIN LA'AAN. Is-celin la'aanta kuwa ugu darani waa kuwa ka yimaada cuntada, cabidda, galmada, balwadda iwm. Iska celin la'aan kuwaan ah waa wax qofka dhumiya.
25. AAN AWOODIN IN UU DADKA KALE LA SHAQEYO. Inta ugu badan ayaa dadka shaqooyinkooda ku waaya qodobkaan. Waa qodob aan ganacsade ama hoggaamiye wanaagsani uusan u dulqaadan karinin.
26. AWOOD AAN LOO SOO JABIN(Wiilsha iyo gabdhaha ay dhaleen dadka hantida badan iyo dadka hantida dhaxla ee aan ayagu abuuran). Awood ku jirta gacan aan samaysan awooddas waa halis. Hanti halmar la helo ayaa ka halis badan saboolnimada.
27. DAACAD DARRO KAS AH. Rajo guul ma yeelanayo qofka ulakac u samaynaya daacad darro. Ha fogato ama ha dhawaato, mar uun daacad darradiisa ayaa ku habsan doonta, waana ku waayi doonaa magaciisa iyo laga yaabaa xataa(illows) madax bannaanidiisa
28. ISLA WAYNI IYO ISU-BOGID DHAAFTO(SAA'ID) AH. Kuwaani waa astaamo halis muujinaya oo dadka kale kaa cayrisa. Waa guul-dilayaal.

-----Faker oo hodan noqo-----

29. ISKA QIYAASID HALKII LOO FAKARI LAHAA.

Dadka intooda badani waa caajislowyaal jecel in ay wax iska qiyaasaan halkii ay waqtii galin lahaayeen oo u fekeri lahaayeen.

30. DHAQQAAL LE'AAN. Waa wax marar badan guuldarro ku keena dadka ganacsi bilaabo ayaga oo aan haysan kayd ay wax ku wadan karayaan illaa iyo inta ganacsigu uga fariisanayo.

31. Ku darso qodobbo kale oo adiga ku haysta ama ku soo maray.

Kuwaani waa soddonka waxyaabood ee ugu badan ee keena guul darrada dadkaas aan baaritaanka ku sameeyey. Waa dhibaatooyinka hor taagan dadka iskudayga samaynaya ee aan meelna gaarayn. Waxaa habboon in aad u dhiibtid qof ku garanaya oo uu dulmar ku sameeyo eegana in aad wax ku leedahay. Dadka intooda iskuma arki karaan sida dadka kale ay u arki karayaan, laga yaabee in aad dadkaas ka mid tahay. Talo tan ugu wanaagsani waa midda oronaysa "Naftaada si fiican u baro." Haddii aad badeeco iibgayanaysid waa in aad si fiican u taqaanid badeecadaada oo aad ka warcelin kartid waxii waydiimo ah. Sidaas oo kale waa in aad u taqaanid naftaada. Waa in aad taqaanid waxyaalaha aad ku wanaagsantahay si aad u soo bandhigtid marka aad shaqada doonaysid. Waa in aad taqaanid waxyaalaha aad ku liidatid si aad uga kabatid ama isaga tirtirtid. Baaritaan isku samee.

Doqonnimada arrintaasi leedahay waxaa muujiyay dhalinyaray codsaday shaqo ah maamule ganacsi. Waxaa dhacday in markii dhammaaday la waydiiyey mushaarka uu doonayo in uu ku shaqeeyo . Waxa uu ku jawaabay in

-----Faker oo hodan noqo-----

aysan jirinba in uu go'aansaday. Haddaba waxa aan ku siin doontaa inta aad u qalmatid, toddobaad tijaabo ah kadib ayaa loogu warceliyey.

"Sidaas ma aaan yeclayo." Ayaa dhalinyareygii ku warceliyey. "Intaas in ka badan ayaa aan hadda ku haystaa halka aan ka shaqeeyo."

Inta aadan hadal ka keenin mushaarkaaga ama aadan bilaabin in shaqo meel kale ah aad raadisid, HUBI IN AAD U QALANTID IN KA BADAN INTA AAD HADDA QAADATID. In aad lacag rabtid waa wax lagaran karo. Qof walba ayaa lacag badan raba. Balse in aad u qalantid in kabadan inta aad hadda qaadatid, waa wax kale! Dadka in badan ayaa aan kala saari karin lacagta ay doonayaan iyo lacagta ay u baahanyahiin. Lacagta aad u baahantahay wax xariir ah lama laha lacagta aad u qalantid. Qaymaha lacageed ee aad u qalantid in aad heshid, waxa uu ku xiranyahay awoodda shaqo/adeeg ee aad bixin/qaban kartid ama dadka aad maamushid ay qaban karayaan.

SAHMIN KU SAMEE NAFTAADA

WARCELIN KA BIXI 28DAAN WAYDIIMOOD.

Dib-isu-qaymayn sanadle ah waa wax lagama maarmaan u ah qofkasta. Waa in qofku sameeyo baaritaan sanadle ah oo uu isku sameeyo soona bandhigo XUMAAN ka yaraatay iyo WANAAG u kordhay. Qof ayaa hor u kac sameeya, midbaa meeshiisii ku sugnaada, qof kalena dib u dhac ayaa ku yimaada. Qaymayntaasi waxa ay muujin in qofku horumar sameeyey iyo inkale iyo heer intee le'eg. Waxa ay sidoo kale muujin dib udhac waxii yimid iyo heer intee le'eg. Waxaa

-----Faker oo hodan noqo-----

markasta guul ah in qofku horukac sameeyey haba yaraado haddii uu doonee.

Qaymayntaas sanadlaha ahi waxa ay habboontahay in lagu beego(aaddiyo) dhammaadka sanadka si waxii qaraar ah iyo ballamo ee aad doonin in aad sanadka cusub qabatid aad markaas u gaartid go'aankooda.

Waydiimahaas naftaada waydii, si dhab ah uga wada jawaab, kadibna kala tasho qof aan waxba kuu qarinayn si uu qaymayn kuugu sameeyo oo isu barbar dhigo adiga iyo jawaabahaaga.

SU'AALAHADIB-ISU-QAYMAYNTA.

1. Ma ii qabsoomay yoolkii aan doonayay in aan sanadkaan gaaro?(Waa in aad awal lahayd yool aad doonaysay in aad gaartid)
2. Shaqada aan qabtay ma u qabtay heerkii tayo ee ugu sarraysay ee aan awoodi karay mise jirtay qayb aan sii kordhin karay tayadeeda?
3. Shaqada aan qabtay ma gaarsiiyay intii ugu badnayd ee awooddadayda ahayd?
4. Shakhsiyaddaydu ma ahayd mid wanaag iyo wadashaqayn leh sanadka dhan?
5. Ma jirtaa in caadada dib-dhigashadu ay hoos u dhigtay waxtarkayga, heer se intee le'eg ayaa ay u dhigtay?
6. Shakhsiyaddayda ma aan sii hagaajiyeey, intee se heer le'eg hagaajiyeey?
7. Dhabar adayg ma ku daray qorsheyaashayda?

-----Faker oo hodan noqo-----

8. Go'aamada aan gaaray ma ahaayeen kuwo dhakhso ah oo cadcad?
9. Ma aan u ogolaaday mid ama ka badan oo ka mid ah lixda cabsiyood in ay hoos u dhigto waxtarkayga?
10. Taxaddar badni iyo taxaddar yari midkoodna xad dhaaf ma aan u sameeyey?
11. Xariirka dadka kale aan la samaynayay ma wanaagsanaa mise waa uu xumaa? Haddii uu xumaa, ma aniga ayaa edda wada lahaa mise qaar ayaa aan ku lahaa?
12. Tamartaydu ma ay iiga baxday dedaal la'aan?
13. Maskax furnaan iyo dulqaad ma aan kula kulmay arrimaha isoo maray oodhan?
14. Qaabkee ayaa aan u kordhiyey waxtarka shaqadayda/adeeggayga?
15. Ma aan ku talax tagay caadooyinkayga midkoodna(cuntada, balwadda, galmada)?
16. Wax islawayni ah marnaba ma aan ku kacay?
17. Dhaqankaygu ma keenayay in dadku xushmad ii muujiyaan?
18. Aragtiyaha iyo go'aammada isoo maray ma malayn ayaa an ku saleeyey mise fakar iyo baaritaan?
19. Qorshe ma aan u sameeyey waqtiga iga baxayay, dhaqaalaha iga baxayay iyo dhaqaalaha i soo galayay, ma se ku baxeen sidii aan u qorsheeyey?
20. Waqtii ma iga galay waxyaalo aan dan iigu jirin?

-----Faker oo hodan noqo-----

21. Sidee dib ugu qorshayn karayaa waqtigayga iyo dhaqaalahaygaba si sanadka soo socda uga waxtar bato kii hore?
22. Ma aan gaystay fal/dhaqan/caado aan damiirkaygu ii ogaalanayn?
23. Sidee ayaa aan u bixiyey shaqo/adeeg ka badan kan dhaqalaha la igu siiyo?
24. Sinnaan(caddaalad)darro, cidna ma aan ku sameeyey? Sidee se?
25. Haddii aan ahaan lahaa qofka iibsaday shaqada/adeegga aan sanadkaan qabtay, ma aan ku qanci lahaa?
26. Shaqadii aan doonayay ma aan ka shaqeeyaa, haddii ay maya tahay, maxaa keenay?
27. Cidda aan u shaqeeyey maku qanacday shaqadayda, haddii maya tahayna, maxaa keenay?
28. Qaymaynta guusha heerkee ayaa aan ka joogaa?(qaymayn daacad ah isku samee, cidkalana la kaasho in ay kula arkaan).

Haddii aad akhrisay oo aad dhuuxday xogta kor ku xusan, waxa aad hadda diyaar u tahay in aad qorshe dhab oo aad xooggaga/xirfaddaada/aqoontaada aad ku iibgaysid aad samaysatid. Cutubkaan ayaa uu ku qorantahay xog dhammaystiran oo ku saabsan sida loo qorsheeyo iib-gaynta shaqadaada/xirfaddaada, waxa kale oo aad ka helin astaamaha hoggaamiyennimada, waxyaalaha keena guuldarrada hoggaamiyaha, waxyaalaha keena keena guuldarrada dhankasta oo nolosha ah, iyo waydiimaha aad

-----Faker oo hodan noqo-----

u baahantahay marka aad doonaysid in nad dib isu qaymaysid. Xogtaan oodhan meesha aynaa laguugu wada diyaarshay maxaa yeelay cid walba oo doonaysaa in ay shaqysato si ay dhaqaale u abuurato aynaa u baahan. Dad dhaqaalahii ka burburay iyo dadka doonaya in ay hadda bilaabaan dhaqaale abuur labaduba ma ay haystaan wax aan ka ahayn in ay shaqeeyaan si ay dhaqaale u helaan sidaas darteedna xogtaan kama ay maarki karayaan.

Waxa ay sidoo kale xogtaani waxtar u yeelan cid kasta oo doonaysa in ay hoggaamiso ganacsi iyo waxyaalaha kaleba.

Waxaa sidaas oo kale xogtaani qofkasta ka caawinaysaa in uu noqdo mid wax qaymayn karaya oobaaritaan samayn kara. Waxa xogtaani aad wax u taraysaa agaasimayaasha, maamulayaasha, madaxda shaqaalaysiinta ayada oo ka caawinaysa kala doorashada iyo maamulidda shaqaalaha.

**HALKEE IYO SIDEE LAGU HELAA FURSAD
HODANNIMO LAGU GAARO?**

Hadda maaddaama aan soo baranay tallaabooyinka hodannimada lagu gaaro , waxaa qof walba iswaydiin "Halkee laga heli karaa fursado tallaabooyinkaan lagu dabaqo? Bal aynu eegno fursadda Maraykanku siinayo qofka doonaya in uu hodan noqdo.

Aynu ka bilowno in aynu xasuusnaanno in aynu ku noolnahay dal qofkasta oo xeerka dalka u hoggaansama uu helayo madax bannaani hadal iyo mid ficolba taas oo aan laga heli karinin dal kale oo adduunka ku yaalla(qoraagu waxa uu ka hadlin wanaagga uu ka dareemayo dalkiisa Maraykanka ah). Inteenna badan waligoodba ma eegin barwaaqadaan(nimcadaan).

-----Faker oo hodan noqo-----

Dalkaan waxa aynu ku haysannaa xorriyad hadal, mid waxbarasho, mid diin, mid ganacsi, mid shaqo, mid dhaqaale abuurasho aan cidina kugu qabsanayn. Waxa aan xorriyad u haysannaa yeelashada hanti intii aan doonno, halkii aan doonno ayaa aan dagi karnaa, ciddii aan doonno ayaa aan guursan karnaa, sinnaan shaqo oo jinsiyadaha dhan ah ayaa aan haysannaa, halkii aan doonno ayaa aan u socdaali karnaa, xorriyad waxii aan doonno in aan cunno iyo heer aan doonno in aan gaari karayno illowse madaxwaynaha dalka aan doonno in aan noqonnee.

Wax badan oo xorriyad ah ayaa aan haysannaa balse intaani waa kormar inta ugu mudan. Waa xorriyadda dalkaan taalla ee qof walba mid u dhashay iyo mid kakeba fursad u haysto.

Tan labaad bal aynu gooni u eegno qaybo kamid ah barwaaqada dalkaan aynu ku haysanno. Aynu bal eegno barwaaqada qoyska Maraykanka ah uu haysto(qoyska dhedhexaadka ah) aynuna isla aragno barwaaqada qof walba ka helayo dhulkaan fursaddu taallo.

A CUNTO. Xorriyadda nafta kadib qofku waxa uu raadiyo waa CUNTO, HOYI(GURI) IYO DHAR. Saddexda wax ee lagama maarmaanka u ah nolosha dadka.

Xorriyadda adduunka dhan taalla darteed ayaa keenaysa in qoys reer Maraykan ah ay ayaga oo gurigooda ku sugan heli karayaan caynka cunto ah ee ay doonayaan, ayaga oo waliba ku helaya qaymaha ay doonaan, dalkii ay rabtana ha ka baxdo cuntadaasi.

Qoys labo qof ah oo ku nool bartamaha magaalada New York ayaa qaymayn ku sameeyey quraacdooda waxaana u soo baxay wax loo bogo(cajiib ah). Taxanahaan eeg:

-----Faker oo hodan noqo-----

Quraacda
Qaymaha

Cinab bisil(Laga keenay Florida	.....
.....02	
Shaah (Laga keenay Shiinaha)	.....
.....02	
Moos (Laga keenay Laatiin Ameerika).....	.....
...02 $\frac{1}{2}$	
Rooti(furun) (Burkiisa burkiisa laga keenay beeraha Kansas	
.....01	
Ukun (laga keenay gobolka Utah)	.....
.....07	
Sonkor (laga keenay Kuuba, ama gobolka Utah)	.....
.....00 $\frac{1}{2}$	
Subag iyo Burcad (Laga keenay dalka Ingiriiska)	.....
.....03	
Isugayn	20

Ma dhib badna nolosha dal labo qof ay cuntadaas oodhan ku helo karaan qaymahaas aadka u jaban. U firso oo cuntadaas mid walba iyo halka ay katimid ee ah Shiinaha, Laatiin Ameerika, gobolada Utah iyo Kansas, kadibnaa isugu keenay miiska quraacda ee qoyskaas.

Ayaga oo ay qaymahaas dhibyarida ah lagu heli karo.

Ogoow qaymahaas canshuur dal iyo tii dibadeed iyo kharash oodhan ayaa ku jira.

-----Faker oo hodan noqo-----

- B. Guri(HOYI). Qoyskaas oo ku nool guri ku filan, kulayliye leh, koronto leh, gaaskii cuntada leh ee haddana bishii lacagtiisu tahay lixdan iyo shan doolar. Ogoow labaatan doolar ayaa xataa gurigaas lagu heli karayaa marka uu ku yaallo magaalo yar ama xaafadaha buuqa yar ee New York laftigeeda.

Quraacdaas rootiga(furun) ay cuneen waxaa lagu sameeyey foorno koronto ku shaqaynin. Tuubo-haweedka guriga lagu xaaqay, koronto ayaa uu ku shaqayn. Biyo galin kulayl iyo qabooowba ah ayaa gurigu leeyahay. Cuntada tallaagad(furunjeer) koronto ku shaqaysa ayaa ay ku kaydsadaan. Xaasku timaheeda qalabka ay ku qalalsato, kan ay dharka ku dhaqdo iyo feerada(kaawiyadda) ay dharka u adeegsato intuba koronto ayaa ay ku shaqeeyaan. Ninku garxiir koronto ku shaqayn ayaa uu adeegsadaa sidoo kalena qoyskaasi waxa ay helaan madadaalo meel kasta uga imaanin oo u baahan kaliya in ay raadyaha daartaan.(Marka qoraagu ka hadlin, TV ma jirin wali).

Waxyalo kale oo reerkaasi haystaan waa ay jiraan balse intaas ayaa dulmar aragti guud ku siinaysa kuugu filan. (Qoraagu waxa uu ku leeyahay; igama ahan dacaayad siyaasadeed iyo mid dhaqaale midna).

- C. Dharka. Meel kasta oo ay Maraykan kaga nooshahay, qofka dumarka ahi, si fiican haddii ay u labisato, sanadka dhan waxaa ku filan labo boqol oo doolar ninkuna intaas oo kale ama ka badan.

Kaliya waxa aynu sheegnay saddexda lagama maarmaanka ah ee CUNTADA, GURYAHA, iyo DHARKA. Intaas iyo ka badanba qof Maraykanka ku nooli waxa uu ku heli karayaa shaqo uu siddeed saacadood ugu badnaan ka shaqeeyo. Waxaa intaas u dheer socdaalka oo qaymo aan badnayn uu ku tagi karayo halka uu doonayo.

-----Faker oo hodan noqo-----

Waxa uu haystaa xorriyad nabadgalyo. Bangiga uu doono ayaa uu ku kaydsan lacagtiisu asaga oo ku kalsoon in taliska(dawladda) dalku u ilaalinayo. Waxa uu heli karayaa in uu u socdaalo gobolka uu doono, xilliga uu doono asaga oo aan u baahnayn wax dukuminti(suganti) ah.

Waxa uu heli karayaa in uu socdaalo gaari, tareen(qaraarac), diyaarad(haad), dooni ama gaadiid kale oo asaga u gooni ah.

**YAA KEENAY ASHQARAARADAAN
(MUCJISOOYINKAAN) OO DHAN?**

YAA KEENAY BARWAAQADAAN OODHAN?

Waxa aan in badan maqalnaa siyaasiyiin sheeganaya xorriyadda Maraykanka marka ay cod doonayaan balse waligood iskuma hawlaan in ay baaraan cidda ka dambaysa madax bannaanida iyo barwaqada lagu naalloonayo. Aniga oo aan wax dood ah daba joogin, cuqdad cidna u muujinayn, ujeeddo kalena aysan i wadin ayaa aan go'aansaday in aan baaritaan ku sameeyo aragtidaan layaabka leh ee ah halka madax bannaanida iyo barwaqada dalkaani ka timaaddo, siinaysana dhalad(muwaadin) kasta oo Maraykanka ah kanshooyin hodannimo iyo madax bannaani uusan dal kale ka heli karinin.

Xaq ayaa aan u leeyahay in aan baaro halka AWOODDAAS QARSOONI ka imaanayso maxaa yeelay wax aan aqaan walina in ka badan qarni afartiis aan aqaan in badan oo ka mid ah dadka aasaasay, walina daadiliya awooddaas.

Faa'iidadaas oo dhan cidda keentay waa HANTI.

-----Faker oo hodan noqo-----

HANTI ugama jeedo lacagta oo kali ah balse dad garaadkoodu sarreeyo oo is abaabulay oo keenay qorshe iyo hab lacagta loogu adeegsado sidii bulshadu danteeda ugu gaari lahayd ayaguna faa'iido(dhaqaale)uga heli lahaayeen.

Dadkaasi waxa ay isugu jiraan, saynisyahanno, bareyaal, hindisayaal, ganacsato, dhakhaatiir, xisaabiyeaal, ruugcaddaayo dhanka socdaalka ah iyo rag iyo dumar kale oo badan oo aqoon gooni ah u leh ganacsiga iyo warshadahaba.

Sahmin, tijaabin iyo raadin ayaa ay u galaan dedaalo cusub oo ay ku raadinayaan horumarinta dhaqalaha. Waxa ay taageeraan, xarumaha waxbarashada, kuwa caafimaadka, waddooyin ayaa ay dhisaan, wargaysyo ayaa ay soo saaraan, dhaqaalaha ugu badan ayaa ay dawladda siiyaan, dhan walba oo baahi bulshada uga timaaddana waa ay daboolaan.

Hantiilayaashaasi waa maskaxda ilbaxnimada keenta maxaa yeelay ayaga ayaa warshad u ah waxbarashada, aqoonta iyo horumarka aadanaha oodhan.

Lacag aan garaad suubban lagu maamulin waa halis. Lacag si habboon loo adeegsaday waa waxa ugu muhiimsan ee ilbaxnimada saldhigga u ah. Quraacdaas New York ma soo gaarteen, qaymahaasna laguma heleen haddii aan dhaqaale keenin

Si aad u aragtid waxtarka dhaqaalahaas maskaxda loo adeegsaday bal ila arag sida ay u dhib badnaan lahayd haddii walxahaas quraacda ah oo dhan halka aad ka soo iibsatay aad adigu mid walba samaysan lahayd.

Si aad u heshid shaahaas, waa in aad u socdaashid beeraha shaaha ce Shiinaha ama Hindiya oo labaduba ah fogaan aad u dheer.

-----Faker oo hodan noqo-----

Si aad sonkorta u soo heshid waa inaad mar labaad u socdaashid beeraha sonkorta ee Kuuba. Balse haddii aad halkaas gaartid xataa, sonkor la'aan ayaa aad ka soo laaban lahayd maxaa yeelay dhaqaale warshado lagu sifeeyo ayaa ay u baahantahay sonkortaasi .

Ukunta ayaa laga yaabaa in ay kuugu fududahay oo aad digaag kuu jooga ka hehsid balse eeg sida aad cinabka ku heli kartid, waa in aad gaartid illaa iyo gobolka Florida.

Si aan rooti(furin) u hehsid waa in aad gaartid beeraha qamadiga ee Utah.

Buskudku waa dhibaato kale helitaankiisu maxaa yeelay markale dhaqaale iyo warshado soo saara ayaa uu u baahan.

Mooska waa in aad beeraha koonfurta u doonatid, caanahana halka xoolo kuugu dhaw.

Waa wax dhib badan, soo ma aha? Habka dhaqaalaha iyo ganacsiga ku salaysan ayaa wax badan ka dhib yar dheh.

Dhaqaalaha ku baxay samaynta waddooyinka, gaadiidka iyo doonyaha ay soo martay quraacdasi ayaa noqonaya mid aan caqligaagu rumaysanayn haddii aad ogaatid. Boqolaal malyan oo lacag ah ayaa ku baxday waddooyinkaas oo ay sii dheertahay kumanaanka shaqaale ee doomaha iyo tareemada sameeyey.

Ogoow gaadiidkaas iyo safrintaas cuntadu waa qayb aad u yar marka la eego hawsha wayn ee ka horraysa ee ah soo saarista cuntadaas dhulka laga soo saarayo. Inta aan waxba la safarin waa in marka hore dhulka laga soo saaraa waxii la safarin lahaa oo u baahan beeris, warshadayn iyo iib-gayn. Taasi waa arrin u baahan malaayiin doolar oo lacag ah.

-----Faker oo hodan noqo-----

Doonyaha iyo maraakiibta safarkaas kala gooshinaysa ma aha kuwo dhulka ka dhasha ama iska shaqceya. Waxa ay ku yimaadeen ilbaxnimo ka soo maaxatay maskaxyo aragtiyo dheer ayna u dheertahay in ay fikradahii ay keeneen ay ku xoojiyeen xamaasad, go'aan adayg iyo adkaysi!

Nimankaani waa kuwa loo yaqaan RAASAMAALLAYAAL.(Dad hantidooda ku maalgaliya si dalku u hormaro iyaguna faa'iido uga helaan). Waa niman ku dhiirran oo doonaya in ay dhisaan, maalgaliyaan, fuliyaan adeegyo bulshadu u baahantahay, ayaguna ay dhaqaale ka helaan. Maaddaamana ay qabtaan adeegyada bulshadu u baahantahay oodhan ayaguna sidaas ayaa ay dhaqaale iyo hanti aad u badan ku helaan.

Aan kuugu daro xogta oo kuu sii jilciyo fahamka nimankaas aan ka sheekaynayo waa kuwa inta hadasha iyo siyaasiyiinta iyo shaqaalayaashuba wax ka sheegaan oo u yaqaannaan "Danaysteyaal," ama "ugaarsadayaal," iwm.

Anigu hadalkayga ulama dan lihi in aan ku taageero ama kaga soo hor jeedsado qolo gooni ah ama hab gooni ah oo dhaqaale sidoo kalena ulama jeedo in aan cid gooni u eedaynayo ama aan qolo gooni ah ammaanayo.

Ujeedka aan labaatan iyo shan sano u galiyey buuggaan oo baaritaan u samaynayay waa in aan dadka la wadaago waddada ay dhaqaale iyo hodannimo inta ay doonaan ah ay ku heli karayaan.

Waxa aan baaritaankaas uga RAASAMAALNIMADA labo ujeeddo in aan muujiyo:

-----Faker oo hodan noqo-----

1. In cid kasta oo hanti doonaysa, ha badnaato ama ha yaraato hantidaasi, ay fahmaan habka iyo awoodda maamusha hantida oodhan
2. In aan muujiyo dhinac kale ee sawirka ee ay qariyaan siyaasiyiinta iyo kuwa dacaaylowyaasha ah ee doonaya in ay dadkaan hantiilayaasha ah ka dhigaan kuwo dadka iyo bulshada sun iyo dhagar ku ah.

Dalkaani waa midka habkaas raasamaalka ah ku dhisan ee ay lacagtu tahay waxa kala wada, waxaana loo baahanyahay in la garawsado in fursadda iyo hodannimadu midkoodna imaateen haddii aan la samayn oo uusan shaqaynayn habkaani.

Labaatan sano in ka badan ayaa ay soo ifbaxaysay in siyaasiyiinta iyo dacaadlayaasha iyo shaqaalayaasha aan daacadda ahayni ay afka ka qaadi waayaan oo markasta wax ka sheegaan hantiilayaasha iyo dadkaas raasamaalka dalka gacanta ku haya.

Waa ay sii xoogsaday dhaqankaas wax kasheegista ah heer xilligii burburka dhaqaalaha la arkayay siyaasiyiin la safanayay shaqaalaha rayidka ah ayaga oo cod ka doonaya si cadna u muujinayay kasoo horjeedkooda habka dhaqaalaha dalkaan dhammi ku dhisanyahay. Waa sii faafay heer uu keenay in uu dabo dheereeyey burburki dhaqaalaha. Malaayiin qof ayaa halkaas shaqo la`aan iyo ganaci la`aan ku dhacday maxaa yeelay waxa ay ku tiirsanaayeen habkaan raasamaalka ku salaysan ee ay ka soo horjeensadeen.

Halkaas dhaqdhaqaaq isbahaysi oo u dhaxeeya siyaasiyiin iyo shaqaalayaal ayaa ka bilowday ujeedkooduna yahay in dhaqaalaha lagala wareego warshadlayda iyo

-----Faker oo hodan noqo-----

hantiilayaasha waawayn halkii ayaga oo aan dadku shaqaysan halkii qof walba waxa uu shaqaysto la siin lahaa.

Malaayiin rag iyo dumar ah ayaa wali u hanqal taagaya in uu shaqeeyo isku daygaan ah ay WAX HELAAN AYAGA OO AAN WAXBA BIXIN(KASBAN). Dad badan ayaa ku midoobay ururo shaqaale ayaga oo dalbanaya in laga yareeyo xilliga ay shaqaynayaan sidoo kalena loo kordhiyo dhaqaalaha ay ku qaadanayaan! Qaar kale ayaa aanba doonayn in ay isku dhibaan wax shaqo ah ee ay dawladdu siiso dhaqaale ay ku noolaadaan. Aragtidoo ay ku muujinayaan xuquuqdooda xoriyadeed ayaa ay bannaanbax ka sameeyeen magaalada New York ayaga oo dalbanaya in xilliga dawladda dhaqaalaha caawinta ah ay siiso looga dhigo barqadii halkii ay subaxnimada hore ka tahay.

Haddii aad aad ka mid tahay dadkaas rumaysan in hanti lagu helo in is-aruursi la sameeyo oo la dalbado lacag badan iyo shaqo yar, ama aad ka mid tahay dadkaas doonaya in ay ku noolaadaan kaalmada dawladda ee haddana doonaya in aan aroorta loo keenin caawimaaddaas ee barqadii looga dhigo, ama aad ka mid tahay dadkaas doonaya in ay codkooda ka iibsadaan siyaasiyiin u ogolaanaya in ay ku raaxaystaan hantida dadwaynaha, si dhibyari ah ayaa aad u haysan kartaa aragtidaadaas ayada oo aan cidina ku dhibin, maxaa yeelay DALKAANI WAA DAL XORRIYADEED KAAS OO QOF WALBA U FEKERO SIDA UU DOONAYA, iyo in uu yahay dal qofku ku noolaan karayo dedaalka ugu yar ee uu gaysto ama uu noolaan karo asaga oo aan wax shaqo ah qabanin haba yaraatee.

Si kasta oo ay tahayba waxa aad u baahantahay in aad fahantid in xorriyadda dalkaani ay ka fogtahay sida aad u fahamsantahay. CIDINA DEDAAL LA`AAN KUMA HESHO HODANNIMO.

-----Faker oo hodan noqo-----

Hal qaab ayaa aad hanti ku samayn kartaa dalkaan, kaas oo ah in aad la timaadid adeeg/shaquo/badeeco aad dadka ka iibisid ee lacag lagugu siiyo. Ma jiro, waligeedna ma dhicinin hab kale oo qofku hodan iska noqon karayo dedaal la `aan.

Waxaa jira XEER(QAANUUN) loo yaqaan XEERKA DHAQAALAH! Waa wax sheeko iyo aragti ka wayn. Waa xeer aan cidina ka adkaan karinin. Xeerkaas xasuusnoow, magaciisana si fiican u qabo, maxaa yeelay siyaasi kasta iyo hab-siyaasadeed kasta asagaa ka xoog badan. Waa mid ka awood badan is-bahaysi shaqaale oo kasta. Ma aha mid ay cabburin karaan, saamayn karayaan ama laaluush ku qaadan karaan si ay wax uga beddelaan. Waa xeer ASAGU KA INDHO BADAN CID WALBA, XISAABTA KA BADIYA CID WALBA, aruuriyana xisaabta qof walba waxii soogalay iyo waxii uu shaqaystay intaba. Waa xeer asagu dabogal iyo xisaab xir ku sameeya cidwalba kana abaalmariya haba fogaato ama ha dheeraato marka dabogalkaasi uu dhaco `e.

Hantiilayaashaasi waa kuwa keenay xorriyadda dhabta ah ee dalkaan ka jirta, waa koxx fahamsan, xushmaysa oo ilaalisaa XEERKA DHAQAALAH! Hantidooda is-dabajoogga ahi waxa ay ku timaadda ilaalinta xeerkaas. Haddii aan dhan walba ka eegay waxa aan doonayaa in aan qirto in aan garanayn dal dalkaan ka fiican markii hanti abuurasho laga hadlayo. Waxaa jira dadka qaar aan ka helin habka dhaqaalaha dalkaani ku shaqeeyo balse waxa aan u sheegin in ay haddii aysan ka helin ay u guuraan dalal kale sida Jarmalka, Ruushka, Talyaaniga.

Maraykan waa meel qofku u madax bannaanyahay in uu abuurto hanti intii uu doonayo ah. Qof haddii uu doonayo in uu ugaarsi u baxo, waa in uu ka fiirsado halka uu ugaar badan ka heli karayo. Qofkii doonaya hanti, asaguna waa sidaas oo kale.

-----*Faker oo hodan noqo*-----

Haddii waxa aad doonaysid ay tahay hodannimo, haka indho la`aan suurtogalmada iyo kanshooyinka yaalla dalkaan Aadka dadkiisa hodanka u yahiin kaas oo dumarka oo kali ah ay labo boqol oo malyan ku iibsadaan isqurxin. Waa dal konton malyan oo doolar sanadkii kaga baxdo kaararka salaamaha la isugu diro oo kali ah.

Haddii aad hodannimo doonaysid, mudnaan sii dal boqolaal malyan oo doolar ku bixiya sigaar oo kali ah. Halka boqolaal kale ay ku bixiyaan daawasho filimaan iyo madadaalo iwm.

Xasuusnoow waxyaalaha intaas oo lacag ah ee aan soo xusnay qaata waa waxyaalaha ugu yaryar ee lagama maarmaan wayn ah aan ahayn, balse dhawr walxood oo kaliya imisa qof ayaa ka shaqaysa, intese malyan oo lacag ah ayaa ay ka helaan kuwa safriya, iibiyaa iwm.

Waxaas oodhan waa hanti iyo dhaqaale aad intii aad doontid si xorriyad ah uga qaadan kartid qaybtaada. cid kaa celin iyo cid ku hor istaagin midkoodna ma jirto. Haddii ay jirto xirfad, tabab-bar , khibrad, hibo iyo waxyaale kale oo aad adka dheertahay, waa hubaal in aad si ka sii dhakhso badan ku abuuran kartid hanti intii aad doontid ah.

WAA KU KAAS HADDABA!

Fursaddii hortaada ayaa lagu goglay. horay u dhaqaaq, dooro waxa aad doonaysid, qorshe samayso, ku dhaqaaq qorshaaga, adkaysi yeelo inta hartay ayada ayaa iskeed u imaane. Habka dhaqaaluhu cidna uma diido wax uu xaq u leeyahay balse sidoo kalena cid aan waxba ka bixin wax ma siiyo. Xeerka dhaqaalaha ayaa sidaas ku salaysan.

CUTUBKA 8AAD

GO'AAN(GO'AAN FULIN)

Dilaaga dib-dhigashada.

Baaritaan dhab ah oo lagu sameeyey labaatan iyo shan kun oo qof, kuwaas oo dhammaan guuldarrooyin soo wada maray ayaa sheegay in GO'AAN LA'AAN ay tahay waxa koowaad ee ay ugu hormarin lahaayeen taxanaha soddonka waxyaabood ee guuldarrada horseeda. Tani ma aha oraah aragti ku salaysan EE WAA XAQIIQ.

DIB-DHIGASHO oo ah kasoo horjeedka GO'AAN FULINTA waa cadaw wayn oo la doonayo in qof walba ka adkaado.

Waxaa kobci doonta awoodaada gaarista go'aan degdeg ah oo qumman kadib markii aad buuggaan akhrisid, waxa aadna noqon doontaa mid ku dhaqaaqa fulinta go'aannada uu gaaro.

Baaritaan lagu sameeyey boqolaal qof oo hantiilayaal ah ayaa sheegay in dhammaantood dhaqan u lahaayeen in ay go'aan degdeg ah qaataan marka hore balse haddii ay doonayaan in ay ka noqdaan go'aan ay horay u gaareen ay tartiib ku gaaraan go'uan ka noqoshada dambe.

Dadka ku guuldarraysta gaarista hodannimada ayaa ah kuwo marka hore la daaha go'aan qaadashada, haddana marka dambe ee ay go'aanka ka noqonayaan ah kuwo dhakhso kaga noqda go'aammadii iyo arrimahii ay horay ugu jireen.

-----Faker oo hodan noqo-----

Mid kamid ah astaamahii ugu waawaynaa ee Henry Ford ayaa ahaa go'aan gaaris degdeg ah marka hore iyo go'aan ka noqosho tartiib ah. Waa tan keentay in Mudane Ford uu sameeyo gawaarida dhan midkii ugu foolxumo badnaa halkaas oo la taliyeyaashiisii iyo iibiyeyaasha gaadiidka intuba ay doonayeen in uu dhakhso ku dooriyo(beddelo).

Dadka ku guuldarraysta dhaqaale abuurashada waa kuwa si dhibyari ahi ay u saameeyaan aragtiyaha dadka kale. Waa kuwo wargaysyada iyo xanta dadka talooyinka ka qaata. Fikradahu waa waxyaalo raqiis ah oo meel kasta laga heli karayo. Qof walba waxaa ka buuxa boqolaal fikradood oo uu diyaar ula yahay in uu ku shubo cid walba oo ka dhagaysan. Haddii aragtiyaha dadku ku saamaynayaan markasta oo aad go'aan gaartid, dhabitii wax aad ka guul gaari doontid ma jiri doonaan, waxaana adkaan in aad rabitaankaaga u rogtid dhaqaale dhab ah.

Haddii markasta ay ku beddelayaan aragtiyaha dadka kale, maba jiri doonto wax aad adigu doonaysid.

Kadib marka aad baratid xeerarka buuggaani ku barayo adigu isku noqon lataliye, adigu noqo mid asagu gaara oo fuliya go'aannadiisa.

Cidna ha ku kalsoonaan aan ka ahayn kooxdaada MASKAXYO-ISUGAYNTA. Marka horena si fiican uga fiirso cidda aad u dooranaysid in ay ka mid noqdaan kooxda maskaxyo isugaynta ee aad wada tashataan, hana noqdeen kuwo leh isu danqasho iyo isfahan.

Xigaaladaada(qaraabadaada) iyo qoyskiina ayaa ayaga oo aan ula dan lahayn ku siin karaya aragtiyo ku curyaaminaya marmarna kugu sameeya jeesjees ay maad ka dhiganayaan. Waxaa jira kumanaan rag iyo dumarba leh kuwaas oo niyad jab iyo liidnimo naftooda ah dareemaya ayada oo ay keentay qof la qaddariyo balse jaahil(Wax mayaqaan) ah

-----Faker oo hodan noqo-----

ayaa kalsoonidii iyo hankii ay lahaayeen ka jabiyeey asaga oo aragtiyo qalloocan siiyey ama maad ka dhigtay kuwoodii.

Maskax iyo caqli kuu gooni ah ayaa aad leedahay. Ayaga adeegso, go'aammadaadana ku gaar. Haddii aad xog uga baahatid dadka kale oo aad ka maarmi waydid sida marmar badan imaanin, xogta aad u baahantahay waydiiso adiga oo aan u faahfaahin arrimahaaga.

Waxaa lagu yaqaannaa dadka aqoontoodu baarka saarantahay(yartahay) in haddii wax la waydiyo ay isku dayaan in ay iska dhigaan in ay wax badan ogyahiin. Waa kuwo hadal badan balse dhagaysi yar.

Indhaha iyo dhegaha furo, afkaagana xiro oo wax dhagayso oo dhuux haddii aad doonaysid in aad go'aan sax ah aad gaartid. Dadka hadalka badan, waxqabadkooda kale ayaa yar. Haddii aad hadashid in ka badan inta aad dhagaysatid waxa aad naftaada ka joojinaysaa aqoon badan oo aad kororsan lahayd, intaas kali ah ma ahee waxa aad qorshayaashaada iyo yoolalkaaga u bandhigaysaa dad aad ugu dedaalaya in ay ku jabiyaan maxaa yeelay waa ay kaa masayrsanyahiin.

Xasuusnoow, in sidoo kale markasta oo aad afkaaga furatid adiga oo ag jooga qof kaa aqoon badan, waxa aad qofkaas u muujinaysaa aqoon yaridaada ama aqoon la'aantaada. Murti iyo aqoon dhab ah waxaa hela midka wax dhagaysta ee aan islawaynida lahayn.

Waxaa kale oo aad ogaataa in qof kasta oo aad la kulantid uu yahay adiga oo kale, raadinaya sidii uu hanti ku heli lahaa.

Haddii aad qorshayaashaada cid walba iskaga sheegtid, waxaa amakaag kugu noqon doonta marka aad ogaatid in

-----Faker oo hodan noqo-----

kuwii aad u sheegaysay ay kaaga hor mareen ayaga oo qorshaagii ku dhaqaaqay intii aad adigu ka sheekaynaysay.

Go'aanka ugu horreeya ee aad qaadatid ha noqdo AF XIRAN, IYO DHEGO IYO INDHO FURAN.

Si aad markasta u xasuusnaatid go'aankaagaas koowaad, waxa aad nuqlu guurin ku samaysaa oraahda soo socota kadibna ku dhaji meel aad markasta ka arki karaysid.

ADDUUNKA U SHEEG WAXA AAD DOONAYSID IN AAD QABATID BALSE MARKA HORE TUSI. (Waxa aad doonaysid in aad qabsatid, heerka aad rabtid in aad gaartid, dadka ha uga sheekaynine ku dhaqaaq oo samee markaas kadib uga sheekee sidii aad u qabatay).

Taas macnaheedu waa "Ficil ayaa loo baahanyahay ee hadal looma baahna."

GO'AAN XORRIYAD AMA DHIMASHO

Qiiimaha go'aammada la gaaray waxa ay ku xiranyahiin geesinimada lagu dhiiraday.

Go'aammadii waawaynaa ee horseeday ilbaxnimada waxa ay ahaayeen kuwo geesinnimo ku jirtay iyo u bareeris haliseed taas oo xataa dhimasho keeni kartay.

Ku dhawaaqistii madax bannaanida dadka madoow ee uu ku dhawaaqay Lincoln waxa uu ku dhawaaqay asaga oo ogaa in kumanaan dadka ka ag dhow iyo siyaasiyiin aad u badan ay ka soo horjeensan doonaan. Waxa uu ogaa in ku dhawaaqistaasi keeni doonto isku dhac xooggan iyo dhimashada kumanaan qof. Ugu dambayntii arrintaasi

-----Faker oo hodan noqo-----

waxa ay galaafatay(salfatay) noloshiisii. Taasi geesinimo ayaa ay u baahnayd.

Socrates waxa uu doorbiday in uu koob sun ah cabbo intii uu ka noqon lahaa rumaysnaantiisii. Waa arrin go'aan adag u baahan. Waxa ay noqotay arrin kumanaan aan dhalan u horseeday madax bannaani aragtiyeed iyo mid hadalba.

Go'aankii uu gaaray Robert E. Lee ee uu kala doorbidayay labada qaybood ee dalka middii uu raaci lahaa ee uu doortay qaybtii Koonfureed waxa ay ahayd arrin go'aan u baahnayd asaga oo ogaa in uu noloshiisa ku waayi karayo iyo nolosha kumanaan qof oo kale.

Balse isugayn go'aankii ugu adkaa ee qof Maraykan ah uu gaaro waxa uu ahaa kii Philadelphia lagu gaaray 4tii bishii 7aad ee sanadkii 1774 halkaas oo rag gaaraya konton iyo lix ay suganti(dukuminti) magacyadoodii ku wada saxiixeen(qalin duugeen) ayaga oo og in arrintaasi ay Maraykan madax bannaani u keeni doonto ama in maydkooda lawada suri doono.

Waa laga yaabaa in aad dukumintigas aad maqashay aadan ka qaadan casharka ku jira ee laga baran karayo.

In badan ayaa xasuusta taariikhda go'aankaasi dhacay balse in yar ayaa og geesinimada uu ku yimid.

Bal aynu soo koobid kaga sheekayno dhacdooyinkii awoodda dalkaan dhaliyey. Sheekadu waxa ay ku bilaaban dhacdo ka dhacday magaalada Boston.

Ciidanka Ingiriiska ayaa magaalada ilaalo ku dhex wareegayay, ayaga oo shacabka u hanjabaya. Ciidankaas gumaystaha waxaa ka xanaaqay rag meeshaas ku sugnaa kadibna bilaabay in ay waxyaalo ku tuurayaan sida dhagaxaan iwm kadibna ciidankii ayaa ku xanaaqay oo weerar ku qaaday .

-----Faker oo hodan noqo-----

Halkaas goob dagaal ayaa ka bilaabatay, dhimasho iyo dhaawac badan ayaa ka dhacay. Dhacdadaas caro wayn ayaa ay dhalisay heer golahii gobolku(u badnaa gumaystahii Ingiriiska) shir qabteen looga hadlayo go`aan cad oo arrintaas ku saabsan. Labo ka mid ah ragga golahaas, ayaa ahaa John Hancock iyo Samuel Adams MAGACOODU HA JIRO! Si geesinnimo leh ayaa ay u hadleen ayaga oo sheegay in ciidamada Ingiriiska oodhan laga saaro Boston.

Xasuusnoow, go`aanka labadaas nin maskaxdooda ka soo maaxday ayaa noqon karaya bilowga madax-bannaanida dalkaan dhan ee Maraykanku ku naaloonayo maanta. Sidoo kale xasuusnoow in go`aanka labadaan nin uu yahay mid geesinnimo iyo rumaysasho in lagu guulaysanayo u baahan maxaa yeelay halis ayaa ku jiri doonta go`aankaas.

Inta aan kulankii bilaaban ayaa Samuel Adams loo xilsaaray in uu la hadlo gudoomiyaha gobolka mudane Hutchinson kana dalbado saarista ciidamada Ingiriiska. Codsigii waa uu ogolaaday, ciidankiina Boston waa laga saaray balse arrintii intii kuma ekaan. Waxa ay hordhac u noqotay isbeddal qaranka dhan ka wada dhicidoona. Waa layaab sida isbeddallo waawayn sida madax-bannaanidii Maraykanka iyo Dagaalkii Labaad ee adduunku uga bilowdeen waxyaalo aan mudnaantoodu aad u waynayn. Waxaa kale oo la yaab iyo xiiso leh sida dhacdooyinkaasi ugu bilowdaan go`aanno cadcad oo dad dhawr ahi maskaxdooda ka keeneen. Ma badna dadkeenna yaqaan sooyaalka dalkaan ee haddana og in John Hancock, Samuel Adams iyo Richard Henry Lee(ee gobolka Virginia) ay yahijin abbeyaasha dhabta ah ee dalkaan.

Richard waxa uu mudnaan gooni ah ku yeeshay in asaga iyo Samuel Adams ay si joogto ah uga wada xariiri jireen waxiil dhib iyo rajo ah ee dadka dalkaan ku soo kordhaya.

-----Faker oo hodan noqo-----

Adams waxa uu keenay aragti ah in qoraal iswaydaarsi ay sameeyaan saddex iyo tobanka gobol (markaas Maraykanku waxa uu ka koobanyahay saddex iyo toban gobol oo aan magac guud lahayn) si ay wada shaqayn iyo iskaashi uga wada yeeshaan dhibaatooyinkooda.

Labo sano kadib dhacdadii Boston ayaa Samuel Adams golaha u keenay aragti ah in la abuuro Guddi Isgaarsiineed oo u kala xog iyo xariir qaada saddex iyo tobanka gobol.

Si fican ugu firso dhacdadaan! Waxa halkaan ka abuurmaya waa urur awood yeelan doona, dal dhanna madax-bannaani u soo hoyin doona. Koox Maskaxyo-Isugayn wada, ayaa mar hore bilowday. Waxa ay kooxdaani ku bilaabatay Adams, Lee iyo Hancock.

Guddigii Isgaarsiinta waa la abuuray waxaana xubno u matala looga wada daray dhammaan gobolada dhan. Ogsoonoow in arrintaan qorshe ku bilaabatay.

Isutaggu waa awood! Shacabka gobolada kala duwani waxa qolo walba goonideed u bolowday qalalaasoojin iyo rabshado la mid ah dhacdadii Boston balse wax waxtar ah shacabku kama aysan soo hoyin. Caradooda qolaba goonideed ah, ma aysan awoodin in ay iskaashi iyo cudud u sameeyaan. Ma jirin koox isugu timid sidii ay hal go`aan uga wada gaari lahaayeen dhibtaan haysata illaa markii dambe saddexdaas nin isugu yimaadaan arrintaas.

Dhanka kale Ingiriisku kuwo meel iska fadhiya ma noqon. Dhankooda ayaa ay qorshayaal iyo maskaxyo-isugayn dantooda ah ka wadeen ayaga oo helayay taageero dhaqaale iyo mid ciidan oo ay dheeraayeen kooxdaan kale. Hutchinson oo ahaa madaxa gobolka Massachusetts ee magaalada Boston ay ka tirsan tahay ayaa xilkii laga qaaday loona magacaabay nin kale oo la oran jiray Gage. Tallaabadii ugu horraysay ee gudoomiyaha cusubi waxa ay

-----Faker oo hodan noqo-----

noqotay in uu si cabsi galin ah qof ugu diro Samuel Adams una sheego in laga doonayo in uu joojiyo dhaqdhaqaqa lidka ku ah maamulka Ingiriiska.

Waxa aan ariintaas ka dheehan karnaa wadahadalkii dhexmaray Adams iyo kornayl Fenton oo ahaa farriinsidahii uu soo diray madaxa cusub ee gobolka loo soo magacaabay.

Kornayl Fenton: "Waxaa i soo diray guddoomiye Gage, si aan kuu ogaysiyo in dawladdu kuu ogoshahay faa `iidooyin kuu gooni noqonaya (laaluush aaya uu uga jeedaa) balse lagaa doonayo inaad joojisid lid iyo kasoo horjeedka aad ku wadid. Guddoomiyahu waxa uu kugula talin in aadan sii qaadin tallaabooyin dambe oo caro galin karaya boqortooyada. Ficillada aad samaynaysid waxa ay noqon karayaan kuwo caro galinaya illaa heer boqor Henry, ayna keeni karto in xabsi laguugu diro dalka Ingiriiska. Haddii aad arrintas ka joogsatid waxa aad fursad u helin in aad saaxiibtinnimo ka heshid boqor Henry iyo in aad heli doontid waxyaalo badan oo faa `iido kuu yeelan doona.

Samuel Adams labo dookh aaya isu ag dhigmay. In uu joojiyo dhaqdhaqaqyada uu wado oo iska qaato laaluushkiisa iyo in uu wado oo u bareero HALIS AH IN LA DALDALI KARAYO.

Adams waxa uu go `aansaday in uu qaato go `aan halis galin karaya noloshiisa. Go `aan dadka intiisa badan ku adkaan lahaa in ay gaaraan. Waxa uu kornaylkii farriinsidaha ahaa u dhiibay farriin oronaysa "Waxa aad u sheegtaa guddoomiya iyo boqorkaba in aysan jirin wax ballan qaadyo ah oo aan ku doorsanayo helitaanka xuquuqda dalkayga. Waxa aad sidoo kale u sheegtaa guddoomiye Gage in aan kula talinayo IN UUSAN MARDAMBE ISKU

-----Faker oo hodan noqo-----

DAYIN HOR ISTAAGIDDA IYO CADAADINTA DADKA CARAYSAN EE XAQOODA DOONAYA."

Waxa uu qofkasta oo farriintaan akhriya markhaati ka noqon in uu ahaa nin daacadnimo iyo laab-xaarnaani u dhantahay.

Guddoomiye Gage markii uu helay farrlintii Adams waa uu carooday waxa uuna ballan ku qaaday in uu ciqaab adag marin doono SAMUEL ADAMS iyo JOHN HANCOCK.

Adams iyo Hancock, dab ayaa ku shidmay! Handadaada guddoomiyahaas aan diirnaxa lahayn waxa ay ku khasabtay in ay qaataan go`aan labaad oo kii hore ka sii halis wayn. Waxa ay shir qarsoodi ah isugu yeereen taageeradoodii ay aadka isugu hallaynayeen. Markii la isugu yimid shirkii ayaa Adams iridkii xiray kadibna uu furahii jeebka gashtay una sheegay in loo baahanyahay in iskaashi la abuuro, laguna kala tagin illaa iyo intii go`aan cusub oo ariintaas ku saabsan la wada gaari lahaa.

Dareen hor leh ayaa abuurmay. Dadka qaar ayaa islamarkiiba u sawirmay ciribxumada ka imaan karta falaagonnimo la bilaabo. Qaar kale ayaa walaac ka muujiyey qaadashada go`aan boqortooyo dhan looga soo horjeedsan. Dadka qolkaas ku xiran waxaa ku dhex jiray labo nin oo aan cabsidu karinin, kana indho la`a suurtogalnimo guuldarro. Waa Hancock iyo Adams. Haddii la wada hadlay, labadaas nin waxa ay ku guulaysteen in ay dadkii kale ka dhaadhiciyaan in guddigaas la abuuro lana isugu yimaado kulan ka dhaca Philadelphia 5ta bisha 9aad 1774. Taariikhdaasi waa mid ka mudnaan wayn maalinta madax-bannaanida ee dalka Maraykanka ee ah 4ta 7aad 1776. Haddii aysan maalintaas hore jirin ee kulankaasi qabsoomeen, maalintaas dambe waligeed ma magacawnaateen.

-----Faker oo hodan noqo-----

Intii aan la qaban shirkii golaha ee ugu horreeyey ayaa hoggaamiye saddexaad tallaabo aysan Ingiriisku u hogin asaguna ku dhaqaaqay.. Ninkaas oo magaclisa la yiraahdo Thomas Jefferson ayaa soo saaray qoraal uu ugu magac daray Xuquuqda Dhulka Maraykan ee uu xukumo Gumaystaha Ingiriiska.

Waxyar kadib haddii uu qoraalkaasi soo shaac baxayba, xukun dil ah ayaa Ingiriisku u ballan qaaday Thomas Jefferson. Asaga oo ku dhiiraday handadaadaas loo jeediyey jaalkiis Jefferson ayaa asaguna waxaa hadal lid ku ah Ingiriiska jeediyey Patrick Henry oo waliba si kulul ula hadlay dadka asaga oo hadalkiisii ku gabagabeeeyey, "Haddii arrintaan loo arko in aan dhagar wadno, haddaba waaba aannu wadnaa."

Raggaas aan awoodda lahayn, ciidan haysan, cidna maamulin, dhaqaale haysan ayaa go`aan ku gaaray ka hortagidda gumayste dhan kana bilaabay kulankii ugu horreeyey ee golaha siina waday labo sano oo dambe illaa laga gaaray 7dii bishii 7aad 1776dii.

Richard Henry Lee ayaa golaha ka dhex istaagay oo jeeday hadal dheer asaga oo oranaya:

"Mudanayaal, waxa aan ku talinaya in la qaado dhaqdhaqaaq ka dhan ah gumaystaha, waxa aan caddaynaya in dhulkaan hoostaga Gumaysiga Ingiriiska(maxmiyad) uu xaq u leeyahay in uu helo madax-bannaanidiisa. Waxaa kale oo aan ku talinaya in gebi ahaanba xariirka loo gooyo gumaystaha."

Hadalkaas uu mudane Lee jeediyey dood dheer oo maalmo qaadatay ayaa ka dhalatay illaa uu markii dambe asaga oo dulqaadkii ka yaraaday uu ku dhawaaqay, "Mudane madaxwayne(asaga oo ula jeeda madaxa golaha ee ah Hancock), arrintaan maalmo badan ayaa aan ka hadlaynay.

-----Faker oo hodan noqo-----

Waxa kali ah ee inoo haray waa in aynu ku dhaqaaqno. Haddaba maxaa aynu u soo dib dhiganaynaa? Maa aynu ku dhaqaaqno oo ay dhalasho cusub u noqon dal la yiraahdo Jamhuuriyadda Maraykanka. Ha noqdo dal nabadda iyo kala dambaynta(qaanuunka) ka shaqeeya ee aan noqon mid wax burburiya ama duullaamo gaysta. Indhaha Yurub oodhan ayaa ina soo wada eegaya. Waa in aynu tusaale xorriyadeed u noqonno cid walba.”

Intii aan dhaqdhaqaaqii la isku wada raacin ayaa Lee dhakhso ugu safray gobolka Virginia oo uu u aaday qoyskiisa oo xanuun ku yimid. Intii uusan ka soo laaban ayaa ay kulmeen Jefferson iskuna dhaarsadeen in ay dagaallamaan illaa sida ay doonayaan loo yeelo. Waxyar kadibba, madaxii(madaxwaynahii) golahu waxa uu Thomas Jefferson u magacaabay madaxa gole ku dhawaaqa xornimo doonka dalka.

Guddigii dedaal iyo waqtii dheer ayaa ay u hureen in ay sameeyaan suganti(dukuminti) ku dhawaaqista xorriyad doonka dalka ah kaas oo ay ku caddaha in QOF WALBA OO SAXIIXA UU GACANTIISA KU SAXIIXAY HADDII UU HADHOOW ARRINTAAS DARTEED U DHINTO, haddii gumaystahu la dagaalamaan.

Qoraal-sugantiyeedkii(dukumintigii) waxaa la dhammeeyey 28kii Lixaad, asaga oo qoranna golaha hortoodii ayaa laga akhriyey. Maalmo ayaa dib loo eegayay, laga wada hadlay, wax kabeddallanna lagu sameeyey, ugu dambayntiina 4tii 7aad, 1776dii ayaa Thomas Jefferson golahii ka hor akhriyey GO`AANKAAS.

“Marka dhacdooyinka nolashu keento in koox dadka ka mid ah ay lagama maal u noqoto in ay xariirkha u jareean koox kale, ee ay doonayaan in ay noqdaan awood Iskood u jirta, ayna doonayaan magac iyo xeer sinnaansho ku galayseen oo u gooni ah, haddii la xushmaynayo madax-bannaanida aragtooda

-----Faker oo hodan noqo-----

aadanaha waxa ay xaq u leeyahin in ay noqdeen kuwo gooni u taagan oo aan la cabburinin".

Markii Jefferson uu hadalkii dhammeeyey aaya sugantidii dhammaan lawada qalinduugay(saxiixay) oo dhammaanna lagu hoos qoray magacyadoodii ayada oo qof walba ogyahay in qalin duugistaasi halis galin karto noloshiisa. GO`AANKAAS waxaa ka dhashay qaran aadanaha u muujiya xaq u lahaanta qaadashada go`aammada noloshooda.

Go`aammada sidaan oo kale loo gaaro ee dadkaas oo kale ay gaaraan aaya keenta in qofku gaaro halka uu hiigsanayo iyo in uu rabitaan kasta oo uu leeyahay u rogi karo waxa dhabta ah ee uu doonayo.

Baaritaan iyo dib u raacis ku samee go`aankaas waxa aad ogaanaysaa in dalkaan dhan oo maanta ah mid xushmad loo hayo iyo awoodba ku dhex leh dalalka adduunka oodhan uu ku yimid go`aan ay gaareen konton iyo lix nin.

Waxaa kale oo aad ogsoonaataa in isla go`aankaas oo kale ee dalkaas dhan lagu abuuray uu yahay waxa loo baahanyahay marka qofku naftiisa u doonayo in uu heer gaarsiyo.

Awooddaasi waxa ay ka samaysmataa xeerar(qaanuunno) la isu geeyey, kuwaas oo aad buuggaan ku baran doontid. Ma adka in aad dhacdadaan madax-bannaanida Maraykanku ku timd ay ku salaysneed qaanuunno. Ugu yaraan lixda qaanuun ee aad ka fahmi kartid ee ugu wayn waxa keenay madax-bannaanidaas waa kuwa ah: RABITAAN, GO`AAN, RUMAYSASHO, DHABR-ADAYG, MASKAX-ISUGAYN IYO QORSHE DIYAARSAN.

-----Faker oo hodan noqo-----

Murtidaan ayaa qofku ka baran karayaa in fikrad lagu xoojiyey rabitaan ay awood u leedahay in rabitaankaas u badasho waxii dhabta ahay ee qofku doonayay.

Waxa aan kaaga tagayaa talo ah in marka aad raadinaysid sirta guusha aadan raadin waxyaalo mucjisoojin ah, maxaa yeelay ma aad heli doontid. Kaliya waxa aad helaysaa xeerarka adduunku ku dhisanyahay oo ah kuwo aan marnaba la beddalin. Waa xeerar uu adeegsan karayo qofkasta oo geesinnimo iyo rumaysnaan leh. Xeerarkaas waxaa loo adeegsan karayaa in dal dhan xorriyat lagu gaarsiiyo ama in hanti lagu helo.

Dadka gaara go`aannada degdegga ah ee saxda ah, waa kuwo yaqaanno waxa ay nolosha ka doonayaa oo ujeedkoodu u caddaa. Waa tan dadka ka dhigta hoggaamiyeaal sarrsare. Qofka erayadiisa iyo ficijadiisu muujinayaan waxa dhabta ah ee uu doonayo ayaa noqda qofka adduunku u banneeyaa oo waxa uu doonayo siiyaa.

GO`AAN LA`AAN waa wax dhaqan laga dhigto kana bilaabata dhalinyaronnimada. Dhaqankaasi waxa uu noqdaa mid qofkaas la socda inta uu hugsiga dhiganayo illaa iyo heer jaamacadeedba asaga oo aysan u caddayn ujeedka noloshiisa uu ka leeyahay.

Habka waxbarashada oo dhammi waxa uu ku liito waa in uusan barin kuna dhiirogalinin dhalintaas in ay yeeshaan dhaqan ah **YEELASHADA GO`AAMMO CAD CAD**

Waa ay habboonaan lahayd in jaamacadaha iyo kuleejjooyinku aysan ardayda u ogolaanin in ay waxbarasho bilaabaan illaa ay caddeeyaan ujeedka noloshooda iyo waxa ay doonayaan. Waxaa sidoo kale habboonaan lahayd in ardayda lagu khasbo in ay tabab-bar ku qaataan sida ay

-----*Faker oo hodan noqo*-----

go`aammo u qaadan lahaayeen noloshooda oo waliba imtixaanno looga qaado.

Go`aan xumadaas dhalintu ku korayaan aya hadhoow keenaysa in uu shaqo uun raadinayo, kana shaqeeyo wax walba oo uu shaqo ahaan u helo, maxaa yeelay uma cadda waxa uu asagu doonayo. Sagaashan iyo siddeed boqolkiiba dadka mushaarrada ku shaqeeya waxaa dhacda in halka ay joogaan ay gaarsiisay go`aan la`aantooda iyo in aysan u caddayn waxa ay doonayaan iyo in ay ku qanacsanyahiin halka iyo shaqada ay ka sheeyaan.

In aad go`aan qaadatid waxa ay u baahantahay geesinnimo. Konton iyo lixda nin ee dukumintigaas saxiixay waxa ay noloshooda halis u galiyeen in ay dukumintigaas waligood ku saxiixnaadaan, waana go`aan ay gaareen. Qofka go`aansada in uu dorts shaqada goonida ah ee uu doonayo in uu helo ama yeesho kadibna halis u gala go`aan qaadashadaas kuma ugu dambaynta waxa uu gaaraa madax-bannaani dhaqaale.

Qofka doonaya in uu hanti samaysto waa in uu la yimaadaa geesnnimo la mid ah tii Samuel Adams ee xorriyadda lagu doonayay.

CUTUBKA 9AAD

DHABAR-ADAYG: DEDAALKA JOOGTAYNTIISA LAGU GAARO HIMILLADA

Tallaabada siddeedaad ee Hodannimada lagu gaaro.

Dhabar-adayg waa qodob lagama-maarmaan u ah markii la doonayo in rabitaanka loo beddalo dhaqaalaha dhabta ah ee la rabo. Dhabr-adaygga waxaa saldhig u ah AWOODDA IS-MAAMULINEED EE QOFKA.

Markii la isu geeyo awoodda-ismaamulineed iyo rabitaanka qofka, waxa ay noqdaan lamaane aan cidina caabbin karinin. Dadkuin badanayaa ay hantiilayaasha waawayn u arkaan in ay yahiin kuwo aan jixinjix lahayn, marmarna dad aan naxariis lahayn

In badan ayaa khalad laga fahmaa. Waxa ka muuqanaya waa awood ismaamulineed oo xooggan oo loo geeyey dhabar-adayg(dulqaad badni), oo haddana lagu sii xoojiyey rabitaan xooggan si loo xaqijiyo gaaritaanka ujeeddada ay u socdaan.

Henry Ford ayaa ka mid ahaa dadkii sidaas loo arkayay balse ahaa mid dulqaad badan, lehna rabitaan xooggan iyo ka quusasho la `aan waxa uu doonayo in uu gaaro.

Dadka intooda ugu badani gacmaha ayaa ay isku laabtaan marka ugu horraysa ee ay iska caabbin ama guuldarro la kulmaan. Dad dhif ah ayaa diida in ay joogsadaan illaa ay

—————Faker oo hodan noqo————

yoolkooda ka gaaraan. Kuwaas dhifta ahi waa Ford, Carnegie, Rockefeller iyo Edison iwm.

Ereyga dhabar-adayga ma jirto wax ku gooni ah balse tayada dhabar-adayga ayaa qofka u joogta halka dhagaxu dhismaha uu u joogo.

Hodannimada gaaristeedu waxa ay u baahantahay wada adeegsiga saddex iyo tobanka tallaabo. Waa in la wada fahmo tallaabooyinka dhan, waana in lala yimaado dhabar-adayg.

Haddii aad doonaysid in aad buuggaan hage ka dhigatid si aad ugu gaartid yoolkaaga, tijaabada dhabar-adayga ee kuugu horraysa waxa ay kuu noqon, qaadista ~~tallaabooyinkii~~ aan ku soo marnay cutubka labaad, kuwaas oo u baahan dhabar adayg. Labo boqolkiiiba ayaa dadka ka leh UJEEDD CAD iyo QORSHE DEGSAN oo ay ku gaarayaan yoolkooda. Haddii aadan ka mid ahayn labadaas boqolkiiiba ee yoolka iyo qorshaha leh, waxaa in badan dhacaysa in aad tallaabooyinka aqrисid kadibna iskaga sii gudubtid oo aysan wax saamayn ah kugu yeelan.

Qoraagu tijaabo ayaa uu kugu samayn markaan, maxaa yeelay dhabar-adayg la`aantu waa mid ka mid ah ~~waxyaalaha~~ ugu waawayn ee keena guuldarrada dadka. Intaas ~~waxaa~~ dheer waayo aragnimada uu qoraagu soo maray ayaa uu kula kulmay in liidashada ugu badan ee ~~kumanaan~~ qof ee uu baaritaan ku sameeyey ay tahay ~~dhabar-adayg~~ la `aan. Waa liidasho laga adkaan karo haddii dedaal la muujiyo. Awoodda ka adkaanshaha dhabar-adayg la `aantu waxa ay gebi ahaanba ku xirantahay:

AWOODDA RABITAANKA EE QOFKA(RABITAAN INTEE LE`EG AYAA KU JIRA QOFKA).

-----Faker oo hodan noqo-----

Halka guul oo dhan ka bilaabato waa rabitaan(qofku in uu rabo in uu guulaysto). Sidaas markasta maskaxda ku hay. Rabitaannada liita waxaa ka soo baxa jawaabo liita(hooseeya), waa sida xaabada yariba ay dab yar u samayso. Haddii aad isku aragtid dhabr-adayg la`aan, cilladaas waxa aad isaga daawayn kartaa adiga oo xoojiya rabitaankaaga guuleed.

Illaa iyo dhammaadka akhri kadibna dib ugu laabo cutubkii labaad kadibna raac tallaabooyinkii ku xusnaa adiga oo ku xoojinaya dhabar-adaygga aad halkaan ku baratay. U diyaarsanaanta in aad raacdidd tallaabooyinkaas ayaa muujinaysa in rabitaankaagu dhab noqon doono iyo in kale. Haddii tallaabooyinka kadib waxba iska kaa beddedli waayaan, waxba kuuma qabsoomi doonaan.

Nasiibku waxa uu ku wareegaa dadka soo jiita sida biyahuba baddu u soo jiidato oo ay isugu tagaan dhammaan. Buuggaan waxa aad ka baran doontaa sida loo soo jiito waxa aad jamanaysid.

Haddii aad dareentid in dhabar-adaygaagu wali liito, samayso oo markasta ka ag dhawoow koox kuu ah MASKAX-ISU-GAYN(Master mind), wadashaqayntooda waxa aad ku gaaraysaa dhabar-adayg.

Sidoo kale cutubyada kale ee iska-dhaadhicinta iyo garaadka daahsoon(cutub soo socda) ayaa aad ugu tagaysaa xogo kale oo kaa caawin yeelashada dhabar-adayg.

Raac tallaabooyinkaas si qumman illaa marka dambe sawir cad oo ah waxa aad rabtid loo gudbiyo garaadkaaga daahsoon(caqliga baadhinka ah). Haddii sawirkaas rabitaankaaga ah loo gudbiyo garaadkaaga daahsoon intaas kadib dhabar-adayg la`aan dambe kuma curyaaminayso.

-----Faker oo hodan noqo-----

Garaadkaaga daahsooni(caqliga baadhinka ah) waa mid markasta shaqaynaya haddii aad hurudid iyo haddii aad soo jeedidba. Marmar in aad tallaabooyinka raacdid haddana iska dayside waxba kama soo baxayaan. Si jawaab fican kaaga soo baxdo dedaalkaaga, waa in aad raacdid oo adeegsatid tallaabooyinka lagu barayo oo dhan illaa ayba kuu noqdaan caado aad joogtaysid. Hab kale ee suurtogal ah ma jiro.

SABOOLNIMADA waxaa soo jiita qofka saboolnimo maskaxda ku haya sida lacagtuba u raadsato qofka lacag maskaxda ku haya. MASKAXDA AAN KU FAKARIN LACAGTA, WAXAA KA BUUXSAMA SABOOLNIMO. Saboolnimo kawarqabnimadu(in qofka maskaxdiisa saboolnimo ka buuxdo oo uu ka walwalo) waa wax iskeed u timaadda halka hanti kawarqabku u baahanyahay in lagu abuuro maskaxda.

Dhuux murtida hadalka soo socda ku jira, waxa aad fahmaysaa mudnaanta uu leeyahay dhabar-adayggu. **Dhabar-adayg la`aan, adiga oo aan dagaal galin ayaa aad guuldarraysan.**

Haddii aad waligaa ku riyootay riyo cabsi ah, waxa aad ogaanaysaa qiimaha dhabar-adayggu leeyahay. Sariirta ayaa aad iska hurudaa adiga oo riyoonaya, waxa aadna ku riyoonin adiga oo lagu ceejinayo. Waa aad is rogi kari la`adahay, waa is dhaqaajin kari la`adahay. Waxa aad xaqiisatay in aad u baahantahay in aad awood heshid oo is dhaqaajin kartid. Isku day badan iyo halgamid badan kadib waxa aad awood u heshay dhaqaajinta faraha gacmahaaga. Waxa aad ku xijisay in aad gacanta dhan wada dhaqaajisid, kadibna kor u qaadid gacantii. Waa aad sii wadday oo gacantii kalena waa aad dhaqaajisay. Ugu dambayntii

-----Faker oo hodan noqo-----

lugahii ayaa aad dhaqaajisay, dibna u heshay is-maamulidda naftaada ugu dambayntiina waa aad soo booday oo ka baxsatay ceejintii lagugu hayay ee riyada ahayd. Tallaabo tallaabo ayaa ay arrintaasi ku timid.

Dhabar-adayguna waxa uu u baahanyahay sidaas oo kale in aad tallaabo tallaabo u qaadid una dulqaadatid illaa aad dhammaan naftaada ka adkaatid oo maamuli kartid.

DHABAR-ADAYGGA AYAA GUUL LAGU GAARAA

Haddii aad u fiirsatid dadka aad u dooranayso kooxdaada MASKAX-ISU-GAYNTA, waa khasab in aad ka dhix helin ugu yaraan hal qof oo kaa caawin karaya dhabar-adaygga. Dad badan oo hodan noqday ayaa dhabar-adaygga ku bartay dhibaatooyin soo foodsaaray dartood. Waxa ay ku khasbanaadeen in ay u dhabar adaygaan dhibaatooyinkii soo food saarayay sidaas ayaa ayna ku barteen dhabar-adaygga.

DHABAR-ADAYG WAX U DHIGMA MA JIRAAN!
Wax beddeli karaya habayaraatee ma jiraan. Xasuusnoow hadalkaan, kalsooni ayaa uu ku siin marka arrimahu kugu adkaadaan. **Dadka is baray dhabar-adaygga, guuldarrada caymis ayaa ay ka haystaan.** Markasta oo guuldarro ku timaaddaba, waa ay soo kacayaan oo dib u soo bilaabayaan illaa ay finta ka gaaraan.

Marmar waxa aad moodaysaa in dadka loogu talo galay in ay dhibaatooyin maraan sii loo tijaabiyo. Kuwa marka ay kufaanba soo kaca ee horay u sii socda, ayaa adduunku u sacabbo tumaa oo ku dhahaa, “Si wanaagsan! Waa aan ogaa in aad samayn kartid” Cidna dhibaatadaas la ‘aanteed guul lama siiyo. Kuwa aan u dulqaadan ee u dhabar adaygin, waa kuwa aan meelna gaarin.

-----Faker oo hodan noqo-----

Kuwa dhabar adayga ee u dulqaata dhibaatooyinka ayaa hela abaalgudka dulqaadkoodaas. Magdhow ahaan waxaa adduunku u siiyaa waxii ay doonayaan oodhan. Intaas kuma eka! Intaas oodhan wax ka sii qaalsan ayaa ay abaalgud ahaan u helaan oo ah ogaaanshaha IN:-

“GUULDARRO WALBA AY KU DUUGANTAHAY FURSAD LE`EG OO GUUL AH.”

Dad dhif ah ayaa garan waxtarka dhabar-adaygga. Waa kuwa guuldarrada u arka wax ku-meelgaar ah. Waa kuwa aan ka harin rabitaankooda illaa ay guuldarrada u beddelaan guul. Waa kuwo dhibaatooyinka nolosha u arka astaan muujinaysa in dedaal dheeraad ah looga baahanyahay. Waa dad aan waligood nolosha ka ogolaanin in ay dib u celiso. Balse waxa aan muuqan ee aynan dhammaanteen arki karinin waa awoodda gacan qabata ee marka dambe caawisa kuwa quusan waaya.

Marka aan erayadaan hadda qorayo, aniga oo xafiiskayga fadhiya ayaa waxaa meel aan iga fogayn iiga muuqanaya waddada caanka ee “Broadway,” ee magaalada New York sidoo kalena loogu yeeri karayo “Aaska Rajooyinkii Dhintay” ama “Alaabka Fursadaha.” (magacyada kale qoraaga ayaa u bixinaya waddadaas)

Addunka dhan ayaa isugu yimaada waddada Broadway ayaga oo raadinaya, caannimo, hanti, awood, jacayl iyo wax walba oo kale oo dadku ugu yeeraan guul. Waayo markii la joogo ayaa hal qof ka soo gudbaa adaygga guul gaarineed ee Broadway, kadibna qofkaas adduunka dhammi u sacabbiyaa. Balse Broadway ma aha meel dhibyari looga guul gaari karayo. Waa meel aqoonsata haybadda qofka, caqli badnaanta qofka, dhaqaale bixisa balse waxaas oo dhan siisa cidda quusan kari wayda.

-----Faker oo hodan noqo-----

Sir ayaa jirta looga guul gaaro Broadway. Sirtaasi waxaa la yiraahdaa DHABAR-ADAYG.

Sirtaas waxa aad ka dheehan kartaa haddii aad akhrisid halgankii Fannie Hurst oo dhabar-adayg kaga adkaatay Broadway. 1915tii ayaa ay timid magaalada New York ayada oo doonaysa in ay qoraannimo ku hodanto. Hodannimadaasi dhakhso uguma imaanin balse waa u timid ugu dambayntii. Afar sano ayaa ay dhex socotay waddooyinka New York ayada oo aan rajo u dhaboobin. Maalintiina shaqo ku nool ayaa ay ahayd, habeenkiina rajo ku nool. Marka rajada mugdi ka galo, ma aysan oranayn, "Waayahay Broadway, waa aad iga guulaysatay!" Balse waxa ay oronaysay, "Waayahay Broadway, waa jiraan dad aad lagaday(dhinac u tuurtay) balse aniga ma aha. Waxa aan kugu khasbin in aad is dhiibtid."

Hal wargays oo kali ah ayaa soddon iyo lix jeer u soo celiyey warqad diidmo in sheekadeeda ay daabacaan ah illaa ay markii dambe ka ogolaadeen oo sidaas ku soo saareen. Qoraayada ayada la midka ahi, diidmada ugu horraysa ayaa ay ku quusan lahaayeen. Afar sano ayaa ay ku jirtay diidmadaas wargaysyada oo ay dhabar-adaygaysay maxaa yeelay waxa ay ogayd in ay guulayste tahay.

Ugu dambayntii isbeddelkii ay sugaysay ayaa yimid. Culayskii waa laga dulqaaday, tijaabadii noloshu marinaysay ayaa ay ka gudubtay. Lacag ayaa meel walba uga soo faraqantay illaa ay kala tirin wayday. Sheekooyinkeedii ayaa meel walba laga akhristay. Kadib shirkadihii filimaanta ayaa bilaabay in ay adeegsadaan sheekooyinkeedii. Hal sheeko oo kali ah ayaa looga iibsaday boqol kun oo doolar, oo noqotay lacagtii ugu badnayd ee abid sheeko lagu iibsado.

-----Faker oo hodan noqo-----

Ayada oo kooban ayaa aan ka sheekaynay DHABAR-ADAYGGA iyo halka lagu gaaro. Fannie Hurst, dadka kama duwana. Qof kasta oo hanti aad ku aragtid, waxaa hubaal ah in aad dhabar-adayg ugu tagaysid. Waddada Broadway(suuqa ugu wayn ee New York ayaa ku yaalla, waana halka dhaqaalaha Maraykanka looga taliyo) qofkii tuugsanaya shaah iyo rooti waa ka heli karaa balse qofkii wax wayn in uu helo doonayo, waa in uu dhabar-adayg la yimaado.

Kate Smith sanado badan ayaa ay meeshay aragtaba ka heestay ayada oo aan wax lacag ahba ku helinin. Waddada Broadway ayaa ku tiri "Kaalay oo qaado, haddii aad awoodid." Waa ay dagaalantay illaa maalintii dambe Broadway ka daashay oo ay ku tiri, "Maba tihid mid quusanaysa, waayahay maxaa aad rabtaa, sheego waa aan ku siinine?." Marwo Smith waxii ay doonaysay ayaa ay ku dhawaaqday, waana ay heshay. Dhaqaale aad u tiro badan, heer mushaardeeda halkii todobaad uu ka badanyahay mushaarka sanad dhan dadka intooda badan ay shaqaystaan.

Xaqiiqdii, DHABAR-ADAYG ayaa guul lagu gaaraa!

Waa tan oraah muhiimad gooni ah iyo dhiirogalin wayni kuugu jirto-

KUMANAAN HEESAYAAL OO U HEESI KARA SI WAX BADAN KA SARRAYSA SIDA KATE SMITH AYAA BROADWAY DHEX WAREEGA AYAGA OO SUGAYA IN MAALIN NASIIB SOO MARO OO GUUL U TIMAADDO.

Dad kale oo aan tiro lahayn ayaa broadway yimaada oo ka taga, in badan ayaa si wanaagsan u heesi karaya balse waxaa ka maqan geesinnimo ay ku sii adkaystaan illaa Broadway u soo jeensato oo uu siiso waxa ay doonayaan.

-----Faker oo hodan noqo-----

DHABAR-ADAYGGU waa xaalad-maskaxeed, waana wax la beerto.

Waxyaalaha keena Dhabr-adaygga waa kuwaan soo socda:-

- a. UJEEDDO CAD. In aad taqaanid waxa aad doonaysid waa tallaabada ugu horraysa uguna muhiimsan tallaabooyinka yeelashada dhabar-adayg. U muuqashada ujeeddo cad ayaa in badan qofku kaga gudbaa dhibaatooyinka.
- b. RABITAAN XOOOGGAN. Waa ay dhibyartay in qofku dhabar adaygo marka uu ku jiro rabitaan xooggan oo waxa uu doonayo ah.
- c. NAFTIISA-ISKU-HALLAYN. Marka qofku rumaysanyahay in uu qorshahiisa ka dhabayn karayo, taasi waxa ay siisa dhiirogalin uu dhabar adayg kula imaan karo.
- d. QORSHE CAD. Qorshayaal deggan, haddii ay rabaan ha noqdeen kuwo tabar darran oo aan u shaqaynayn, waxa ay qofka siiyan dhiirogalin dhabar adayg.
- e. AQOON SAX AH. Marka qofka ama waayo aragnimo ama baaritaan uu ku ogyahay in qorshahiisu saxanyahay waxa uu ku dhiiradaa in uu dhabar adaygo.
- f. WADA-SHAQAYN. Dareemid, fahmid iyo wadashaqayn dadka kale ah waxa ay xoojisaa dhabar-adaygga.
- g. AWOOD IS-MAAMULINEED. In uu qofko joogteeyo xoog saarista iyo hagaajinta qorshayaasha yoolkiisa, waxa ay ku caawisaa in uu sii duquaadan karayo
- h. DHAQAN(CAAD). Dhabar-adayggu waa dhaqan la samaysto. Maskaxdu wuxa ay ogolaataa qofkuna ku

-----Faker oo hodan noqo-----

dhaqmaa waxyaalaha lagu soo celceliyo ee lagu kobciyo. Cabsida oo ah cadawga qof walba, waxaa looga adkaan karaa geesinnimo lagu dedaalay oo lagu celceliyey. Qof walba oo dagaal soo arkay ayaa sidaas kuu sheegi karaya.

Inta aynaan ka gudbin mawduuca DHABAR-ADAYGGA, baaritaan isku samee eegna halka wax kaa dhimmanyahiin. Si geesinnimo leh halbeeg isku saar, qodob qodob u dul istaag, eegna midkee siddeedaan qodob ee dhabar-adaygga ayaa wax kaa dhimmanyahiin. Baaritaankaasi xog cusub oo kugu saabsan ayaa uu ku siinin.

ASTAAMAHADHABAR-ADAYGLAA`AANTA

Halkaan waxaa ku taxan cadawyada dhabta ah ee kala dhexxaagan adiga iyo guusha. Kaliya kuma xusna astaamaha dhabar-adayg la`aanta balse astaan walba waxaa raacsisan halka ay ka imaanayso iyo waxa keena. Si fican baarid ugu samee astaamahaan, kuna dhiiro in aad ogaatid CIDDA DHABTA AH EE AAD TAHAY IYO WAXA DHABTA EE AAD AWOODID.

WAA KUWAAN LIIDASHOOYINKA(TABARDARROOYINKA) LA DOONAYO IN QOF WALBA UU KA ADKAADO.

1. In qofku ku guuldarraysto oo uu garan waayo waxa uu doonayo.
2. Dib-dhigasho ay jirto ama aysan jirin wax keenaya.(inta badan uu qofku dibdhigashadaas ku qariyo marmarsiiyeyaal)

-----Faker oo hodan noqo-----

3. Uusan danaynayn in uu kororsado aqoon gooni oo ku saabsan waxa uu doonayo helitaankooda.
4. Go`aan la `aan. In uu xilka saaran uu cidkale in ay leedahay ku tilmaamo markasta.(Marmarsiiyo ayada oo la adeegsanayo).
5. In dhaqan laga dhigto in dhibaatada timid marmarsiiyaha laga dhigto halkii qorshe cad oo dhibta looga gudbo lala imaan lahaa.
6. Isku-qanacsanaan aan la doonayn waxkale qabashadeed. Dadka cudurkaani ku dhaco waa kuwo aan rajo looga qabin in ay ka buskoodaan.
7. Aan Waxba Kala Jeclayn. Lagu garto qofka oo wax walba khariba halkii uu halgan u gali lahaa sidii uu wax u hagaajin lahaa.
8. Dhaqan ah in dadka kale lagu eedeyo khaladka la gaystay iyo in qofku caqabadaha ka imaanaya khaladaadkiisa uu u arko kuwo uusan ka fursan karinin oo markasta haleelaya.
9. HIMMAD(RABITAAN) tabardaran. La `aanta doorashada yoolal ku dhiiro gelinaya in uu ficol la yimaado.
10. U diyaarsan in uu is dhiibo marka guuldarrada ugu horaysa ay timaaddaba.(Tan oo ku salaysan lixda cabsiyood midkood).
11. La `aanta qorsheyaal degsan. Qorshayaal aan qornayn dibna loo eegin/baarin.
12. Dhaqan ah in uusan ku dhiiran ku dhaqaaqista fikradaha iyo ka faa`iidaysi la `aan marka fursaddu taagantahay.
13. RAJAYNAYA oo kali ah halkii uu ka RAADSAN lahaa.

-----Faker oo hodan noqo-----

14. Saboolnimo ku qanacsanaan halkii uu hodannimo ka raadin lahaa. Himmad dhanba aan u haynin in uu wax noqdo, wax sameeyo ama wax yeesho.
15. Raadinta waddiiqooyin gaagaaban iyo doonis in uu WAX HELO asaga oo aan WAXBA KA BIXIN, sida in uu khamaaro iwm.
16. EEDAYN KA CABSASHO. Ku guuldarraysasho in qorshe lala yimaado oo lagu dhaqaaqo ayada oo laga cabsi qabo waxa dadka ka malayn doonaan ama oran doonaan. Cadawgaani waa kan u baahan in taxanaha dhan loogu hormariyo, waana mid dadka dhan haysta balse ay adagtahay in la dareemo.(Eeg Lixda Cabsiyood Ee Cutubka Ugu Dambeeyaa Ku Quran).

Bal aynu baaritaan ku samayno astaamaha ka cabsashada eedda. Dadka intooda badani waxa ay ogolaadaan qoyskooda, saaxiibadoo , iyo bulshada guud intuba in ay saamayn ku yeeshaan noloshooda oo aysan noolayn nolosha ay ayagu doonayaan balse sida dadka kale ka doonayaan ayaa ay u noolaadaan ayaga oo ka cabsanaya in la eedeeyo. Dad badan ayaa gaysta khalad dhanka guurka ah, gala heshiisyo aysan ku qanacsanayn ama noloshooda u soo jiida dhibaato iyo farxad la`aan ayaga oo ka cabsanaya in la eedeeyo haddii ay khaladkaas ka soo horjeensadaan. (Qofkii arrintaani soo martay ayaa og dhaawaca ay gaysan karto iyo dilista himadda iyo kalsoonida qofka.)

Dad badan ayaa iska daaya in ay qaataan waxbarasho dadban(waxbarashada dadka waawayn) kadib markii ay waynaadeen ayaga oo ka cabsanayay dadka iyo waxa ay ku oran doonaan. Rag iyo dumar aan tiro lahayn oo dhalin iyo waynba isugu jira ayaa u ogolaada in qaraabadoodu ku cayaarto noloshooda ayaga oo adeegsan magac qaraabo,

-----Faker oo hodan noqo-----

ayaguna ay ka cabsanayaan in la eedeeyo. (Ma aha in qofna noloshaada ku cayaaro ama himmadda kaa jabiyo asaga oo kuugu soo gabbanaya magac qaraabo iwm).

Dad badan ayaa diida in ay ganacsi isku dayaan ayaga oo ka cabsan waxa lagu oran doono haddii ay guuldarraystaan. Cabsida ay eedda ka qabaan ayaa kala wayn rabitaankooda guul gaaris.

Dad badan ayaa aan naftooda u samayn himilooyin aad u sarreeya ayaga oo ka cabsan eedda qaraabada iyo asxaabta ee oranaysa “Himillo aad u sarraysa ha yeelan, dadku waxa ay kuu malaynayaan inaad waalantahay.”

Markii Andrew Carnegie uu igula taliyey in aan labaatan sano galiyo qoraalka murtidaan, waxa koowaad ee maskaxdayda ku soo dhacay waxa uu ahay cabsida dadku waxa ay is oran doonaan. Isla markiiba maskaxdayda waxaa ku soo dhacay marmariyooyin aan tiro lahayn, dhammaanna ku xiran cabsida aan eedaynta ka qabo. Cod iga dhaxyeeraya ayaa bilawday “Shaqadaani aad ayaa ay u ballaarantahay, ma aad qaban kartid, waqtii badan ayaa ay kaa qaadan doontaa-dadkaagu maxaa ay kuu malayn doonaan? Halkee dhaqaale ka heli doontaa? Cidna waligeed kama sheekayn falsafadda guusha, maxaa aad ugu malayn inaad adigu noqon kartid kan ka sheekeeya? Adigu maxaa aad tahay, marka aad heerkaas doonaysid inaad gaartid? Dhalashadaada dib u eeg-maxaa aad falsafaddaan ka taqaannaa- dadku inaad waalantahay ayaa ay kuu malayn doonaan(waana ii maleeyeen ogoow). Maxaa cid kale arrintaan horay ugu samayn wayday?

Waydiimahaan iyo kuwo kale ayaa maskaxdayda ka bixi waayay. Waxa aadba moodda in adduunka dhammi u soo jeensaday ku jeesjeesiddayda iyo in uu igu khasbo in aan is dhiibo oo aan joojiyo fulinta taladii Carnegie ii soo jeediyeey.

-----Faker oo hodan noqo-----

Fursad fican oo aan ku dili karayo himmadayda ayaa ay ahayd. Waa dambe markii aan baaray nolosha kumanaan qof ayaa aan ogaaday in fikraduhu yahiin sidii ilmo aan dhammaysnimo ku dhalan una baahan in loo sameeyo qorshe iyo ficillo degdeg ah si uu u dhammaystirmo oo u dhasho. Xilliga ugu fican ee fikradda la quudiyo waa marka ay dhalato. Daqiqad kasta oo ay sii noolaato waxaa sii kordhin fursaddeeda ah in ay noolaato. Marka baqdinta eeddu ay fikradaha disho waa marka qofku fikraddu ku dhalatay, kahor inta uusan la imaanin qorshahe iyo ficol uu ku dhaqaaqo.

Dad badan ayaa rumaysan in guushu nasiib ku timaaddo. Waxbaa ka jiri karaya hadalkaas marmarka qaar balse dhammaan nasiib laguma heli karayo mararkaa xataa. Qofka gebi ahaanba isku halleeya in uu nasiib wax ku helayo ee iska indho tira ficolada kale ee looga baahanyahay waxa uu ku danbeeyaa niyad jab. Waa aqoonta halka lagu nasiib lagu helo.

Markii lagu jiray burburkii dhaqaale ee Maraykanka ayaa majaajilayste W. Fields, la kulmay dhaqaale burbur, waxaana dhacday in dhammaan waxii uu dhaqaale haystay oo dhammi eber iskugu tageen. Shaqo la `aan iyo wax uu ku noolaado in uusan haysan ayaa uu ku dambeeyey. Waxaa intaas u dheerayd in uu lixdan sano kor u dhaafay, waa da `ada dad badani isu arkaan in ay duqoobeen. Aad ayaa uu u doonayay in uu masraxa mar uun dib ugu soo noqdo heer uu ogoladay in uu jilid sameeyo asaga oo aan wax lacag ah lagu siinin. Waxaa intaas u dheeraa in uu marsaxa ka dhacay oo surka ka dhaawacmay. Dadka intooda badani marka intaani ku dhacdo waa ay is dhiibi lahaayeen, balse mudane Fields waa uu dhabar adaygay. Waxa uu ogaa in haddii uu sii dhabar adaygo uu gaari doono himilladiisa ha dhawaato ama ha fogato `e, ugu dambayntiina waa uu ku

-----Faker oo hodan noqo-----

guulaystay, nasiibna waxba kuma helin ee dedaal ayaa uu ku gaaray.

Marie Dressler markii ay lixdankii gashay ayaa ay soo istaagtay ayada oo aan dhaqaale haysan, shaqo haysan, wax kalena aan haysan haba yaraatee. Sidaas oo kale ayaa ay dhabar adayg ku raadisay himilladeedii waana ay gaartay xilli ragga iyo dumarka intooda badani is dhiibaan oo duqow isu arkaan.

Eddie Cantor dhaqaalahiisii oodhan ayaa uu ku waayay burburkii dhaqaalaha ee 1929kii balse waa uu dhabar adaygay. Ugu dambayn halkiisii iyo hal kasii wacanba waa uu gaaray markii uu dulqaad iyo dedaal isku daray kadib.

Baaritaan ku samee dadka aad la kulantid, waydii waxa ay noloshooda ka doonayaan in ay helaan ama noqdaan. Boqolkhiba sagaashan iyo siddeed ma ay kuu sheegi karayaan. Haddii aad ku sii adkaysid waydiinta qaar ayaa ku oran NABADGALYO, qaar kalena LACAG, qaar aan badnayna FARXAD, qaar kalena CAANNIMO, AWOOD. Wali qaar ayaa ku oran IN BULSHADU GARAWSATO, NOLOL DHIBYAR, IN AY HEESI KARAYAAN, QOOB KACAYAAR, QORAANNIMO, balse waa adagtahay inta qof ee ku tusi karaya qorshe cad oo ay u samaysteen in ay himilladadoodaas ku gaaraan. Hodannimadu rajo kuma timaaddo. Waxa ay ku timaaddaa qorshe iyo ujeeddo cad, qofka oo yaqaan waxa uu doonayo, iyo intaas oo lagu xoojiyey dhabar-adayg.

SIDEE LAGU YEESHAA DHABAR-ADAYG

Waxaa jira afar tallaabo oo fudfudud. Aqoon kaagama baahna, caqli badnaan kaagama baahna, balse waqtii yar iyo dedaal ayaa ay kaaga baahanyahiin. Tallaaboo yinka lagama maarmaanka ahi waa kuwaan soo socda:-

-----Faker oo hodan noqo-----

1. UJEEDDO CAD OO LAGU XOOJIYHEY RABITAAN XOOGGAN OO LAGU DOONAYO GAARISTA WAXA LA DOONAYO
2. QORSHE CAD OO LAGU MUUJINAYO FICILLO JOOGTO AH
3. MASKAX LAGA XIRAY SAAMAYNADA XUNXUN IYO KUWA NIYADDA JABINAYA OODHAN, ay ka mid yahiin talobixinnada xunuxun ee qaraabada, saaxiibada iyo dadka aqooniga lawada yahay.
4. XARIIR IYO KA AG-DHAWAANSHO QOF AMA KA BADAN OO DAD AH, KUWAAS OO KUGU DHIIROGALINAYA KU DEDAALIDDA QORSHAHAAGA IYO UJEEDKAAGA

Afartaan tallaabo ayaa lagama-maarmaan u ah guulaha nolosha oodhan. Ujeedka saddex iyo tobanka tallaabo ee buuggaan oo dhammi waa sidii uu qofku u awoodi lahaa in uu afartaan tallabo raaco oo dhaqan ka dhigto. Afartaan ayaa ah kuwa qofku awoodo in uu dhaqaalaha aayatiinkiisa ku soo jiito. Kuwaan ayaa ah kuwa qofka xorriyad maskax iyo fikirba u keena. Ayaga ayaa hodannimo badan iyo mid yarba lagu helaa. Ayaga ayaa lagu helaa awood, caannimo, iyo aqoonsi adduunka dhan ah intaba. Afartaan tallaabo ayaa kuu ballan qaadi karaya in aad nasiib helaysid. Ayaga ayaa RIYO u rogi kara RUN muuqata.

Tallaabooyinkaan ayaa looga adkaadaa CABSIDA, NIYAD-JABKA iyo KALA-JECLAAN LA`AANT'A.

Abaalgud iyo guulwayn ayaa ay gaaraan dadka barta ee adeegsada afartaan tallaabo. Waa sidii qof nsagu jeexanaya waddadii uu u qaadi lahaa halka uu doonayo.

-----Faker oo hodan noqo-----

Anigu xaqiqada dhabta ah ma ogi balse waxa aan ku adkaysan karayaa in marwo Wallis Simpsom(Gabadhii go`aansatay in ay guursato Boqor Edward) iyo jacaylkeedii aysan kama`a iyo nasiib midna ku imaanin. Rabitaan xooggan ayaa uu ku bilowday iyo raadin aan laga daalin. Waxa ugu horreeyey ee ay samaysay waxa uu ahaa in ay wax jeclaatay. Waa maxay waxa ugu xoogga badan ee adduunka yaalla? Waa JACAYLKA. Ma aha xeerarka aadanahu samaysteen, eedayn, xanaaq, sharaf-dilis, iyo guur siyaasadaysan. Intaas oo dhan ma aha balse waa in la is jeclaado.

Waxa ay taqaanay waxa ay doonayso, ma aha kadib markii ay la kulantay Boqorkii Wales, balse kahor inta aysan la kulmin ayaa ay taqaanay waxa ay doonaysay. Labo jeer markii ay ku guuldarraystay in ay hesho, kama aysan tagin ee waa ay ku adkaysatay. Qaabka ay ku gaartay himiladeedu waxa uu ahaa mid mugdi kaga jiray, gaabis ah, joogtayn iyo dhabar-adaygna lagu xoojiyey balse ay HUBTAY in ay ku guulaysanayso! Dhibaatooyin waawayn oo badan ayaa ka horyimid balse waa ay ka guulaysatay. Ciddii aad rabtid ahoow, waxii aad rabtid ka malee Wallis Simpson iyo boqorka kursigiisii uga dagay jacaylkeeda dartiis, waxaa hubaal ah in ay tusaale aan la illaawi karinin u tahay dhabar adaygga iyo dulqaadkaba. Adduunka dhan ayaa ay baraysaa go`aan adayg.

Markii aad maqashid Wallis Simpson, sawiro qof taqaanay waxa ay doonaysay, noqotayna qof boqortooyo dhan gilgishay. Dumarka dhaha adduunkani waa mid rageed, ha ogaadaan in dumarka dhammi aysan sinnayn ayaga oo ka baranaya in Wallis ay maraysay da `ada dumarka intooda badani isu tixgaliyaan in ay gabobeen ayna doonaysay in uu jeclaado mid ka mid ah doobabkii dumarka adduunka dhammi jeclaayeen in uu guursado.

-----Faker oo hodan noqo-----

Dhanka kale Boqor Edward ka warran? Maxaa adduunku ka baranayaa? Maxaa uu ku bixiyey si uu u helo jacaylka gabadhaas?

Dhabitii cidda warcelin qumman ka bixin karta waa asaga oo keli ah. Inteenna kale waxbaan iska sheegi karnaa. Inta aan ka ognahay, boqorku asaga oo aan laga idansan ayaa adduunkan la keenay(uu dhashay). Hanti uusan ka dhargayn ayaa uu ku dhex dhashay oo uusan asagu codsan. Guul ayaa markasta lala raadiyey; siyaasiyiin iyo madaxda Yurub oodhan ayaa gabdho madax iyo gabdho boqorro dhaleen la doonay dhammaan. Maaddaama uu ahaa wiilka ugu waynaa carruurta boqortooyada, taaj uusan u dhibtoon ayaa madaxa loo saaray, lagana yaabee in uusan doonaynba. Afartan sano in ka badan ayaa uusan madaxbannaani dareemayn, samayn karinin waxa uu doonayo noloshiisa, nafsaddiisa u helin xilli uu kula sheekysto ugu dambayntiina markii uu kursigii ku fariistay la saaray waajibaad uusan doonayn.

In badan ayaa dadka oranaya, “Waxaas oodhan oo fursad ah, waxa ay ahayd in uu dareemo xasillooni, qanaaco iyo farxad nololeed intaba.” Runtu waxa ay ahayd asaga oo madaxnimo, lacag, cannimo iyo awood intaba dhaxlay, balse cidloo iyo marnaan ayaa naftiisu dareemaysay, kaliyana waxaa buuxin karay jacayl.

Waxa ugu wayn ee uu doonayay ayaa ahayd jacayl. Muddo dheer kahor inta uusan la kulmin Wallis Simpson, shaki la`aan in uu qalbigiisa wax ka dareemayay. Markii uu la kulmay Wallis ee ay isla dareenkaas ayadna u sheegatay, dhaqsihiiba waa uu garawsaday in ay tahay tii uu qalbiga ka dareemi jiray, waana uu u furay qalbigiisa si dhammaystiran. Dacaayad oogayaasha adduunka dhammi haddii ay isugu yimaadeen, waa ay burburin kari waayeen jacaylkaan labadaan qof isku jeclaadeen una diyaarsanaa in

-----Faker oo hodan noqo-----

ay foodsaraan eedda dadka uga imaan doonta iyo intaas in kasii badanba.

In Boqor Edward uu kursigii iyo boqortooyadii dunida ugu xoogga badnayd uu ka dago, si noloshiisa inta ka dhimman ula noolaado xaaska uu doortay, waxa ay ahayd arrin geesinnimo waynaatay u baahan. Go `aankaasi qaymo wayn ayaa uu ku fadhiyey iyo waayista boqornimo dhan, balse yaa jaangoynaya qaymaha go `aankaasi ku fadhiyo?

Talo aan u soo jeedinayo dadka xumaanta ku fekera ee doonaya in ay khalad ka dhix helaan boqorkaas iyo jacaylkiisa, ogaada in dhabitii uusan boqorku xataa baahi u qabin in uu ku dhawaaqo in uu kursiga ka dago ee uu awooday in uu waxyisa dhan qarsado.

Haddii Yurub lahaan lahayd hoggaamiyeyaa qalbi aadane leh iyo astaamaha daacadnimo ee boqorkii hore ee Edward, qarnigii la soo dhaafay oodhan dhulkaasi ma ahaadeen meel ay ka buuxsantay xaasidnimo, dhuuninnimo, qalalaaso siyaasadeed iyo dagaallo. Waa ay is beddeli lahayd, sheekoojin wanaagsanna waa laga qori lahaa. Haa sheekoojin JACAYL balse maya kuwo NACAYB.

Maanta adduunka dhammi waa uu u sacabbin dhabar-adaygga iyo dulqaadka Boqor Edward iyo Wallis Simpson. Dhammaanteen tusaale ayaa aynu ka dhigan karnaa aan u raacno waxa aynu ka doonayno nolosheenna.

Xaggee dadka uga timaaddaa awoodda adkaysiga iyo dhabar-adaygga uu kaga adkaan karo dhibaatooyin oodhan? Ma mid maskaxdiisa lagu shubo baa ayada oo ah qaab ruuxeed, kiimiko ama xis ahaaneed, kana iinaanaysa awood naga sarraysa? Ma awoodda innaga sarraysa ayaa

-----Faker oo hodan noqo-----

qofka marka dambe siisa kadib marka uu qofkaasi u muuqdo mid aan quusanayn oo wali halgamaya?

Waydiimahaas iyo kuwo kale ayaa maskaxdayda ka guuxayay marka aanbaaritaan ku samaynayay Henry Ford iyo raggi lamidka ahay ee wax la`aan wax ku bilaabay, noqdayna boqorradii warshadaha iyo dhaqaalaha dalka, balse dulqaad iyo dhabar-adayg muujiyey. Ama Thomas Edison kii waxbarasho dhan saddex bilood ka dhigtay noqdayna qofka ugu hindisaha badnaa aadanaha dhan.

Sanado badan oo aan darsid ku sameeyey nimankaan ay Ford iyo Edison ka mid yahiin, aniga indhahayga iyo garraadkaygu waa arki kari waayeen wax astaamo ama awood ah oo aan ka ahayn dhabar-adayg iyo adkaysi.

Haddii qof baaritaan dib ugu raaco Nabiyadii, Faylasoofyadii, dadkii mucjisoooyinka ahay iyo hoggaamiyeyaashii diimaha, waxa uu gunaanadka ogaanayaa in DHABAR-ADAYG, DEDAAL iyo UJEEDDO cad ay ahaayeen waxa guulahooda soo hoyiyey.

Bal raacid iyo darsid ku samee taariikhda Nabi Muxamad, noloshiisii baar, barbar dhig dadka maanta casrigaan nool ee guulaystayaasha ah, u fiirso sida ay u jirto astaan layaab leh oo ay wadaagaan. DHABAR-ADAYG.

Haddii aad, aad u danaynaysid darsidda awoodda layaabka leh ee qofku ku helo DHABAR-ADAYG, akhri taariikh nololeedka Muxamad, gaar ahaan mudda uu ka qoray Essad Bey. Ayada oo kooban waa mudda hoos ku qoran.

NEBIGII WAYNAA EE UGU DAMBEEYEY

Nebi Muxamad waxa uu ahay Nebi aan wax mucjisoo ah muujinin. La yaab kale ma uusan lahayn; waxba ma

-----Faker oo hodan noqo-----

baranin; dedaalkiisa Nebinnimo ma bilaabin illaa uu afartan jir noqday. Markii uu ku dhawaaqay in uu yahay farriin-side(Rasuul) Eebbe, sidana diin dhab ah, jeesjees iyo maad ayaa laga dhigtay. Carruurta ayaa tuuryaysay, dumarka ayaa qashin ku sayrin jiray. Magaaladii uu u dhashay ayaa laga cayriyey ee Maka ahayd asaga iyo intii raacdayba, loona saaray lama deegaanka ayaga oo ka faromaran waxii ay hanti lahaayeen oodhan.

Toban sano markii uu waanintiisii waday, waliba waxba farahiisa kuma jirin, aan ka ahayn ciqaab la marsiyo asaga iyo intii raacdayba, saboolnimo iyo in lagu jeesjeeso. Toban kale haddii ay gudubtay waxa uuba noqday ninka dhulka Carbeed oodhan ka taliya, ee Makana u taliya, adduunka kalana si xooggan ugu sii fidaya. Halka uu awooddaas ka keenay waa saddex is-dul saaran: Waa awoodda erayadii uu watay, waxtarkii durraansigiisii(ducadiisii) iyo xariirkii uu Eebbe la lahaa.

CUTUBKA 10AAD

**AWOODDA MASKAXYO-ISUGAYNTA(MASTER MIND):
AWOODDA WAX DHAQAAJISA.**

Tallaabada Sagaalaad Ee Hodannimada

Awooddu waa waxyaalaha lagama maarmaanka ah si hanti loo helo. Qorshayaashu waa kuwo tabardaran oo aan waxtar ahayn haddii aysan helin awood loogu beddeli karo ficiil. Cutubkaani waxa uu gooni u yahay sida qofku awood ku heli karayo kuna adeegsan karayo.

Awood waxaa lagu qeexi karayaa “Aqoon la habeeyey oo si caqliyeyso loo adeegsanayo.” Awood, halkaan waxaa looga jeedaa dedaal la isu geeyey oo awood u siin karaya in qofku rabitaankiisa u rogo waxa dhabta ah ee uu doonayo. Dedaalkaasi waxa uu ku imaan karayaa wadashaqaynta labo ama kabadan dad ah kuwaas oo leh yool cad iyo dareen iskaashi.

**AWOOD AYAA LOO BAAHANYAHAY SI LACAG LOO
HELO!AWOOD AYAA LAGAMA MAARMAAN AH SI LOO
ILAALIYO(HAYO) LACAGTA MARKA LA HELO KADIB!**

Aynu isla xaqijinno halka awoddaasi ka imaan karayso. Haddii aynu niri awooddu “Aqoon La Habeeyey(La Aruuriyey),” haddaba aynu isla eegno halka aqoontaasi ka imaan karayso:

- a. **AQOONTA AAN DHAMMAADKA LAHAYN.**
Aqoontaan waxaa lagu gaari hab lagu xusay cutub

-----Faker oo hodan noqo-----

- kale ee ka hadlaya Sawirashada Maskaxda ee Hindisidda(Hal-abuurka) ah.
- b. KHIBRADDA(WAAYO-ARAGNIMADA) LA ARUURIYEY. Khibradda aadanahu soo maray oo la aruuriyey meelo badan ayaa laga heli karayaas sida maktabadaha. In badan oo khibradahaas ah xarumaha waxbarashada ayaaba dadka lagu baraa.
  - c. TIJAABIN IYO RAADIN. Sayniska iyo Nolosha caadiga ahba dadku xog iyo xaqiiqooyin cusub ayaa ay baarayaan oo soo saarayaan. Marka qofku labada hore ku filnaan waayaan, tan dambena waa adeegsan karayaan.

Aqoonta waxaa laga heli karaya mid kamid ah kuwa aan kor ku xusnay. Aqoontaas awood ayaa ay noqon kartaa kadib markii qorshe cad loo sameeyo oo ficillo lagu muujiyo.

ADEEGSIGA AWOODDA “MASKAX-ISUGGAYNTA”

Maskaxyo-isugayn waxaa lagu qeexi karayaas “Labo ama ka badan oo dad ah oo isu tagay si ay isugu geeyaan aqoontooda iyo dedaalkooda oo u gaaraan ujeeddo(himillo) u cad.”

Qofna awood wayn ma yeelanayo haddii uusan adeegsan habka maskax isugaynta. Cutubkii hore waxaa lagugu soo baray sida aad qorshe u dagsan lahayn ugana dhabayn waxa aad doonaysid helistooda. Haddii aad raacdidd tallaabooyinka hagidda lagu soo baray ee aad ku dartid dhabar-adayg iyo caqli oo aad si fiican uga fiirsatid cidda aad u ka dhiganaysid Kooxda Maskaxyo-Isugaynta,

-----Faker oo hodan noqo-----

himiladaadu sidaas ayaa ay kalabar ku qabsoontay adiga oo aan wali dareemin.

Si aad si fiican ugu fahamtid awoodaha aan muuqanayn ee uu leeyahay habka maskaxyo-isugayntu, waxa aan halkaan kaga hadlaynaa labada waji ee uu habkaani leeyahay kuwaas oo kala ah WAJIGA DHAQAALE HELISTA iyo WAJIGA AWOOD MASKAXEEDKA. Wajiga dhaqaalahu asagu waa mid iska cad maxaa yeelay qof kasta oo isku xeeriya koox u daacad ah, u diyaarsan in ay talooyin wax ku ool ah siiyan markastana wadashaqayn ula diyaar ah ayna yahiin kuwo aqoon u leh, waa hubaal in qofkaasi uu wajiga dhaqaalaha guul ka gaarayo oo awood dhaqaale helayo.

Wajiga awood maskaxeedka waa adagyahay fahamkiisu maxaa yeelay waxa fahamkeedu ku xiranyahay mawduuca maskaxda aadanaha kaas oo uusan si fiican u aqoon aadanahu. Oraahdaan soo socota ayaa in fiican kuu fahamsiin hadalkayga: “Ma jiraan labo maskaxood oo midooba oo aysan halkas ka abuurmin awood aan loo jeedin oo lagu tilmaami karayo in ay maskax saddexaad tahay.”

Waxa aad xasuusantahay in adduunka dhammi ka samaysanyahay labo curiye oo kala ah MAATAR(walax) iyo TAMAR(awood). Waxaa xaqqiyo la ogyahay ah in maatarku yahay wax la sii burburin karayo oo loo sii yaryarayn karayo isku-dhisyo, atamyo, iyo elektaroonno. Jab-jab yaryar ayaa loo kala saari karaa oo mid walba goonidiisa darsid iyo baaritaan loogu samayn karayo.

Sidaas oo kale ayaa tamartuna jabjab isugu xirantahay. Maskaxda aadanahu waa tamar, qayb ka ah mid waynaatay. Marka labo maskaxood iskaashi iyo wadashaqayn dhab ah wada bilaabaan, unugyada maskaxdooduna waxa ay

-----Faker oo hodan noqo-----

bilowdaa in ay isa soojiidato oo halkaas ka abuurmatoo awood-maskaxeed.

Habkaan Maskaxyo-Isugaynta, waliba wajiga dhaqaalaha, waxaa maskaxdayda ku riday Andrew Carnegie, labaatan iyo shan sano kahor.

Kooxda Maskaxyo-Isugaynta ee Carnegie waxa uu ka koobnaa ku dhawaad konton shaqaale kuwaas oo markasta ku heeraarsanaa, ayaga oo ujeedkoodu wada ah oo saarista iyo ka ganacsiga biraha. Hantidiisa dhan waxa uu ku sheegaa in uu ku helay habkaas maskaxyo-isugaynta.

Baaritaan ku samee cid kasta oo hanti wayn abuuratay iyo in badan oo ah dadka hantida meeldhexaadka ah abuurtay, waxa aad ogaanaysaa in dhammaantood ogaal ama ogaal la `aan ku leeyahiin koox MASKAXYO ISU-GAYN.

**MA JIRI KARO HAB KALE OO LAGU HELI
KARAYO AWOOD WAYN**

Tamar waa waxa adduunka dhammi ku dhisanyahay, waa waxa ku jira walax kasta, aadane kasta, xayawaan iyo dhir intaba. Hab aan aadanahu fahmi karinin ayaa tamartu sugu beddeshaa maatar(walax) dhab ah. Tamartaas adduunku ku socdo waa aadanahuna leeyahay, waa tan maskaxda uga buuxda ee fekeridda la yiraahdo ee keen karto in ayada oo tamar ah(fekrad ah) ay su beddesho walax(maatar) dhab ah.

Mskaxda dadka waxaa lagu matali karayaan dab-kaydiye(batari) oo kale. Dab-kaydiyahu tamar ayaa uu soo nuugaa kadibna kaydiyaa.

Waxaa la wada ogyahay in koox batariyeyaal(dab-kaydiyeyaal) ah oo la isu geeyey leeyahiin awood ka badan hal dab-kaydiye. Waxaa sidoo kale laga fahmi karaa in dhawr qof maskaxdood ka awood badnaanayso hal maskax.

-----Faker oo hodan noqo-----

Maskaxdu sidaas oo kale ayaa ay u shaqaysa. Tan ayaa ku baraysa in maskaxaha dadka qaarkood ka waxtarsanyahiin kuwa kale iyo sidoo kale in koox maskaxo ah oo la isu geeyey ka waxtar badnaanayso hal maskax.

Aragtidaan ayaa laga fahmi karayaan sirta hantiilayaashu adeegsadaan ee ku jirta arrintaas maskaxyo-isugaynta la yiraahdo. Haddii aynu fahamnay taas hore ee ah in koox isutagtay ee adeegsanaya habka maskaxyo-isugaynta ay abuuri karayaan dhaqaale iyo hanti kabadan tan halka qof abuuri karo, hadda waxa aynu ku xijinaynaa wajigii labaad ee ku saabsanaa awoodda maskaxda ee kooxdu abuuri karto. Marka dad koox ah maskaxyahooda la isku geeyo ee si iskaashi iyo wadashaqayn ah ay isugu darsamaan, qof walba waxa uu helin tamarta maskaxyaha kooxda dhan oo la isu geeyey.

Waxaa xaqiiqo la ogyahay ah in Henry Ford uu ganacsigiisa ka bilaabay saboolnimo, aqoon-yari iyo asaga oo aan waxbaba aqoonin. Waxaa kale oo ayadna xaqiiqo la ogyahay ah in mudane Ford uu saddexdaas cilladoodba ka adkaaday sanado kooban oo tobant sano ah gudahood, labaatan iyo shan sano gudaheedna uu ku noqday mid kamid ah dadka Maraykanka ugu hantida badan. Xaqiiqdaan waxa aad ku xirtaa mid kale oo sheegaysa in isbeddelka nololeed ee ugu wayn ee Ford ay bilaabatay kadib markii uu xariir dhaw iyo saaxiibtinnimo la yeeshay mudane Edison, markaas ayaa aad fahmin awoodda maskax ay ku kordhin karto maskax kale. Waxa aad ku sii darsataa in isbeddelka iyo guulaha ugu waawayn ee Ford ay yimaadeen markii uu la saaxiibay Harvey Firestone, John Burroughs iyo Luther Burbank.

-----Faker oo hodan noqo-----

Shaki badani kuma jiro in mudane Ford uu yahay mid ka mid ah dadka haya aqoonta ugu badan ee ganacsiga ku saabsan. Halka hantidiisu ka timid waa mid aan dood ka imaan karinin. Baarid ku samee saaxiibada ugu dhow ee uu Ford lahaa, kuwaas oo qaarkood aanba horay u soo sheegnay, waxa aad fahmaysaa macnaha oraahda soo socotaayi ay xambaarsantahay:- “Qofku waxa uu qaataa dhaqanka iyo fikradaha dadka ugu badan ee ay iskaashi iyo wadashaqayni dhexmarto.”

Henry noloshiisa waa uu ka tirtiray fakhri, jahli iyo aqoon-darro intaba asaga isku xiray maskaxyo waawayn kuwaas oo mawjadahoodu maskaxdiisa toos ugu shubmeen. Waxa uu nimankaas ka kororsaday garaad, waayo aragnimo, aqoon iyo cilmi nafsi intaba.

Tallaabadaani waa mid aad adiguna adeegsan kartid! Horay waxa aynu u soo xusnay Mahatma Gandhi. Waxaa laga yaabaa dadka intooda badan ee maqlay Gandhi in ay u arkaan nin layaab leh oo asaga oo aan dhar fiican xirnayn meelaha wareega,kaas oo dhibaatooyin ku abuura dawladda Ingiriiska.

Dhabtii Gandhi sidaas ma aha. Gandhi waa qofka ugu awoodda badan dadka maantay nool. (Marka la firiyo dadka taageersan iyo sida ay u rumaysanyahiin hoggaankiisa). Waxa uu noqonayaaba qofkii ugu awoodda badnaa taariikhda. Awooddiisu waa mid dadban balse waa mid dhab ah.

Aynu darsid ku samaynno habka uu awooddaas ku helay. Waxaa dhacda in dhawr eray ku filnaadaan. Waxa uu awood ku helay in uu labo boqol oo malyan oo qof uu ku tallaalay in ay maskax iyo muruq ahaanba iskaashadaan oo si wadajir ah uga shaqeeyaan gaarista hal himillo oo ka dhaxaysa.

-----*Faker oo hodan noqo*-----

Waxa aan dhihi karnaa Gandhi mucjiso(ashaqaraar) ayaa uu sameeyey, ashaqaraar ah in uu labo boqol oo malyan oo qof uu ku tallaalo in ay si wadajir ah u wada shaqeeyaan. Haddii aadan u malaynayn in arrintaani mucjiso tahay, iskuday in aad labo qof ka dhaadhicisid in ay wadajir u shaqeeyaan oo iskaashi la yimaadaan.

Qof walba oo ganacsi soo maamulay ayaa garan sida ay u dhib badantahay in aad shaqaalaha ku talaashid in ay noqdaan kuwo wada shaqeeya oo iskaashi sameeya.

Haddaba marka labo qof iyo ka badan ay iskaashadaan ayaga oo ujeedkoodu yahay in ay iskaalmeeyaan, waxa ay helaan awood ay ku gaari karayaan wax walba oo ay jamanayaan. Waa habka lagu helo awood heerka ugu sarraysa.

-----Faker oo hodan noqo-----

CUTUBKA 11AAD

LA YAABKA GALMADA:

BEDDELIDDA (ROGIDDA) GALMADA (MYSTERY OF SEX TRANSMUTATION)

Tallaabada Tobnaad Ee Gaarista Hodannimada

Macnaha ereyga rogid(beddelid) sida ugu fudud haddii loo sheego waa gedin(rogid) ama beddalid, walax, curiye ama tamar loo geddiyo(beddelo) wax kale.”

(Qoraagu waxa uu uga jeedaa in dareenka galmaada loo adeegsan karo ka qaybqaadashada guusha qofka, gadaal ayaa Aadna si fiican ugu fahmi doontaa sida ay suurto gal u tahay).

Dareenka galmaadu waa wax qofka maskaxdiisa xaalad galiya(kiciya). La `aanta aqoon buuxda oo aysan dadku u lahayn xaaladdaas, ayaa keenta in galmaada markasta ay ka eegaan dhanka dareenka jimsiga oo kali ah, iyo sidoo kale barid khaldan oo ku saabsan galmaada oo la siiyey dadka ayaa keenta in marka ay maqlaan ereyga galmo ay u sawiranto dhanka ficolka jimsiga laga sameeyo oo kali ah.

Dareenka galmaadu waxa uu leeyahay saddex waxtar:-

1. Tarminta aadanaha.
2. Joogtaynta caafimaadka(daawo ahaan, wax u dhigma ma jiraan).

-----Faker oo hodan noqo-----

3. In uu qofka ka dhix saari karo dadka guud oo gaarsiin karo heerka caqli-badnayaasha.

Beddelidda galmaadu waa wax dhibyari iyo fudayd lagu sharxi karayo. Waa in maskaxda laga wareejinayo dareenkii jimsiga ahoo oo loo wareejinayo waji kale.

Rabitaanka galmaadu waa kan ugu xoogga badan dhammaan rabitaannada aadanaha. Marka rabitaankaani uu wado, aadanahu waxa uu yeeshaa sawirasho maskaxeed xooggan, geesinnimo, is-maamulid wanaagsan, iyo awood hal-abuur oo aan mararka kale lagu aqoonin. Dareenkaasi waa mid aad u xoog badan oo khasba qofka,beer uu mararka qaar naftiisa iyo haybaddiisa(sharaftiisa) uu halis galin karayo asaga oo doonaya samaynta galmaada. Marka gacanta lagu dhigo ee loo adeegsado meelo kale, awooddaani waa midda qofka siin karta sawirasho maskaxeed xooggan, geesinnimo, iwm kuwaas oo loo adeegsan karayo hal-abuurka dhanka suugaanta, farshaxanka iyo xirfad kasta oo qofku doonayo in uu hormariyo oo ay ku jirto helitaanka hodannimo.

Beddelistaas(dhinac kale u jahayntaas) awoodda galmaada waxa ay u baahantahay in qofku layliyo(tabab-baro) awooddiisa is-maamulineed, dhabtiina abaalgudka ka imaan doona waa u qalmaa dedaalkaas.

Rabitaanka galmaadu waa wax lagu dhasho oo yeelaal(dabiici) ah. Rabitaankaasi ma aha in la cabburiyo ama la burburiyo. Balse waa in loo ogolaado in uu u baxo hab uu waxtar u yeelanayo jimsiga, maskaxda iyo nafta qofka intaba. Haddii aan loo ogolaan habkaas in uu u baxo, waxaa imaan in uu habab kale oo aan habboonayn uu u baxo.

Wabi waa la biyo xiri karaa, biyahiisa waa la celin karaa intii goor ah, balse ugu dambaynta, meel ayaa ay ka

-----Faker oo hodan noqo-----

baxayaan. Waa sidaas oo kale dareenka galmaadu. Waa la cabburin karaa, la celin karayaa intii waqtii ah balse meel ayaa uu ka baxin marka dambe. Haddli aan loo rogin(adeegsan) hab waxtar leh, hab kale oo aan waxtar lahayn ayaa uu noqonin.

Waxaa nasiib leh qofka fahmay sida loo adeegsado dareenka galmada oo loogu rogo hab hal-abuur leh, fahamkaasina gaarsiiyey qofkaas heerka caqli badnaanta.

Cilmi baaris Saynis ayaa lagu ogAADAY XAQIICOYINKAAN:

1. Dadkii adduunka soo maray kuwii ugu heerka sarreeyey waxa ay ahaayey dad leh dareen galmo oo badan; balse waxa ay ahaayeen rag fahmay habka dareenkaan looga faa`iidaysto ee uusan mid raaxo jimsi kali ah ahaanin.
2. Dadka noqday hantilayaasha ugu sarreeyey iyo dadka heerarka sare ka gaaray suugaanta, farshaxanka, warshadaha, iyo xirfadaha kaleba waxaa guushhoodu ka soo askuntay saamayn dumar.

Cilmi baaristaan waxa ay ku timid markii dib loo raacay sooyaal-nololeedka muddo labo kun oo gu` kabadan. Haddii la eego caddaymaha muujinaya xariirka ka dhixeyey raggaas iyo dumarkaas heerarka sare gaaray, waxaa muuqan in dareenka galmaadu aad ugu waynaa.

Dareenka galmaadu waa mid aan la caabbin karinin. Marka dareenkaani qofka wado, dadku waxa ay la soo baxaan awood aad u sarraysa oo aan lagu ogayn. Xaqiicoadaan faham, waxa aad fahmaysaa mudnaanta ay leedahay oraahda ah in dareenkaas loo adeegsan karayo gaarista heer garaad oo aad u sarreeya.

-----Faker oo hodan noqo-----

Dareenka galmaada waxaa ku jira sirta hal-abuurka. Burburi xubnaha taranka ee rag ama xayawaan, waxa aad meesha ka saaraysaa awooddii ugu waynayd ee uu ku shaqaynayay. Si aad tan u ogaatid dhabnimadeeda, daawo waxa ku dhaca marka xayawaanka la xaniinyo bixiyo. Dibigu waxa uu noqdaa mid iska dansan sida saca. Xaniinyo bixintaasi labka dadka ama xayawaankaba waxa ay ka qaaddaa awooddii wax iska dhicineed ee ku jirtay. Wax ka beddeliddaas xubnaha taranka(galmada) sidaas oo kale ayaa ay saamayn ugu yeelan dheddigana.

TOBANKA DAARE EE MASKAXDA

Maskaxda aadanahu waxa ay ka jawaabtaa farrinta daarayaasha, waxa ayna gaartaa heir qulqul mawjadeed oo sarreeya, kaas oo loo yaqaan xamaasad, sawirasho maskaxeed, hal-abuur, rabitaan xooggan, iwm.

Daaarayaasha ugu badan ee maskaxda daaritaan xooggan ku sameeya waa:-

1. Rabitaan galmo
2. Jacayl
3. Himmad(rabitaan) xooggan ee caannimo, awood, dhaqaale, lacag
4. Muusiko
5. Saaxiibtinnimo(jaalnimo) u dhaxaysa isku jinsi ama kala jinsi.
6. Isbahaysi MASKAX-ISUGAYN-eed oo ku salaysan wadashaqayn labo ama ka badan dad ah kuwaas oo isu kaashaday gaarista horumar diineed ama mid adduunyo.

-----Faker oo hodan noqo-----

7. Isla silcid, sida dad la wada daldalayo(laynayo)
8. Iska dhaadhicin
9. Cabsi
10. Daroogo iyo Khamro

Rabitaanka galmaada ayaa taxanahaan ugu horreeya, waana kan kor u qaada mawjadaha maskaxda noqdana kuwo cagta u roga ee dhaqaaq fiican sameeya. Siddeed ka mid ah daarayaashaasi waa dabiici(yeelaal) waana kuwo kor uqaadaya qofka. Labo ayaa ah kuwa waxyeelllo leh. Taxanahaan waxaa loo sameeyey in aad isbarbar dhig ku samaysid daarayaasha ugu waawayn ee qofka iyo maskaxdiisa. Baaritaan lagu sameeyey taxanahaan ayaa lagu ogaaday in dareenka galmadu yahay kan ugu xoogga badan ee daarayaashaan.

Isbarbardhiggaan waxa uu lagama maarmaan u yahay in ay kuu caddaato oo aad fahamtid in dareenka galmadu yahay wax qofka gaarsiin karaya heerka ugu garraad sarreeya ee dadka dhan. Aynu eegno waxa garraad sarrayntu(caqli badnaantu) u egtahay. Murtiilayaal ayaa yiri, dadka kuwa ugu caliga badani waa “Qof timo badan, cuna cuntooyin la yaab leh, kali nool, dadkuna maad ka dhigtaan.” Qeexid caqli badnaha ah ee taas ka wanaagsan ayaa ah, “Waa qof ogaaday sida kor loogu qaado mawjahada fakarrada ee maskaxdiisa heer uu gaaray halka laga helo aqoonta aan dadku aqoonin oodhan taas oo aan lagu gaarin mawjadaha caadiga ah.”

Qofka fekeraya waxaa ku soo dhacaya waydiimo ku saabsan qeexidda sare. Waydiinta ugu horraysa ayaa noqonaysa, “Sidee qofku u gaari karaa halka laga helo aqoon aan lagu gaari karinin mawjadaha caadiga ah ee fakarka?”

-----*Faker oo hodan noqo*-----

Waydiinta xigta ayaa noqonaysa, "Ma waxaa jira heer aqooneed ay gaaraan dadka caqliga badan oo kali ah, haddii ay sidaas tahay HALKEE AQOONTAAS KA TIMAADDAA, side se lagu gaari karayaa?

Waa in aan caddaynaa qummanaanta oraahyada aan buugga ku xusaynno ama waa in aan ugu yaraan keenno caddaymo aad adigu tijaabo marisid sidaasna aynu wadajir ku helno jawaabaha waydiimahaan.

"CAQLI-BADNAANTA" WAXAA LAGU GAARAA DAREEMAH A LIXAAD

(akhri cutubka dareemaha lixaad haddii ereyga dareemaha lixaad uu kugu cusubyahay)

Jiritaanka dareeme lixaad waa mid la xaqijiyey. Dareemaha lixaadi waa "Sawirrashada Hal-abuurka(hindisidda)." Waaxda maskaxda ee sawirrashada hal-abuurka iyo hindisidda(waaxda hal-abuuridda iyo hindisidda walxaha cusub) waa qayb maskaxda ka mid ah oo aan dadka intooda badani adeegsan noloshooda oodhan, haddii ay adeegsadaanna ay si kama ah ay ku timid. Tiro aad u yar oo dadka ah ayaa adeegsada waana kuwa noqda kuwa dadka ugu caqliga sarreeya.

Waaxdaan sawirrashada hal-abuureed ayaa ah iskuxiraha dhabta ah ee aqoonta xaddidan ee aadanah iyo aqoonta aan xadka iyo dhammaadka lahayn.

Marka aragti ku soo dhacdo maskaxda qofka, waxa ay inta badan ku timaaddaa mid ka mid ah kuwaan soo socda:-

1. Aqoonta Aan Dhammaadka(xadka) lahayn
2. Garraadka Daahsoon ee qofka kaas oo ay ku kaydsantahay dareen kasta iyo fikrad kasta oo

-----Faker oo hodan noqo-----

waligeed soo gaartay maskaxda qofka kana timid shanta dareeme.

3. Maskaxda qof kale kaas oo fikrad keenay
4. Kaydka Garraadka Daahsoon ee qof kale.

Sawirashada hal-abuureed waxa ay si fiican u shaqysaa marka mawjadaha maskaxdu(oo wax daareen) ku shaqaynayaan si xawli ah. Waa marka mawjadaha fakarka ee maskaxdu ku soconayaan xawaare ka sarreeya kan caadiga ah.

Marka maskaxda la daaro oo ay daaraan mid ka mid ah daarayaasha tobanka ah, waxa ay qofka gaarsisaa heer fakar aad uga sarreeya kan caadiga ah, waxa uuna awood u helin in uu aragti fog ku eego, fogaanta, qaymaha iy tayada FIKRADAHAA aan lagu heli karin heer mawjadeedyada hooseeya sida kuwa uu qofku adeegsado marka uu xallinayo dhibaatooyinka ganacssigiisa ama xirfaddiisa ee maalinlaha ah.

Marka daaritaannadaas la adeegsado ee maskaxda la daaro lana gaarsiiyo heer sare ee fakarid,taasi waxa ay la mid noqotaa sida qof diyaarad raacay ee kor uga baxay intii aragtidiisu koobaysay markii uu dhulka joogay haddana kor ka arki karaya wax badan oo ka xadidnaa.

Waxaa kale, marka fakarka qofku heerkaan sare gaaro waxa uu noqdaa mid aysan hakin ama xannibi karin waxyaalaha xanniba qofka nolosha hoose ka fekeraya ee u halgamaya sidii uu ku heli lahaa cunto, hoyi iyo dhar.

Qofku inta uu saaranyahay diyaaradaan, qaybta sawirashada hal-abuureed ee maskaxda ayaa madaxbannaani ay ku shaqayso hesha.(qaybta sawirashada iyo ka fekeridda hindiseyaal cusub ayaa shaqo gasha). Dareemaha lixaad ayaa hawl gala, waxaana bilowda in ay

-----Faker oo hodan noqo-----

maskaxda ku soo dhacayaan aragtiyo aan ku soo dhicil jirin marka ay ku jirtay heer fikradeedkeedii caadiga ahaa. Dareemaha lixaadi waa qayb maskaxda ah ee ay is dheeryahiin dadka caqliga badan iyo dadka caadiga ah.

Qaybta hal-abuurka ee maskaxdu waxa ay noqotaa mid diyaarsan oo soo jiidata aragtiyaha cusub markasta oo la badiyo adeegsigeeda. Waa qayb ku shaqaysa oo ku kobocda adeegsiga iyo ka shaqaysiinta.

Waxa loo yaqaan damiirkha qofka, gebi ahaanba waxa uu ku xiranyahay dareemaha lixaad. Dadkii caanka ahaa sida qolyaha farshaxanka, hoobalada, qoraayaashaa, abwaannada dhammaan waxa ay heer sare ku gaareen waa ayaga oo ku kalsoonaa “Cod yar” oo ay maskaxdooda ka maqlayeen kaas oo u sheegayay in ay gaari karayaan halka ay doonaan.(sawirasho hal abuur iyo ku guulaysasho hindisahaas cusub ah ayaa u muuqanayay). Waxaa la ogaaday in dadka leh sawirasho maskaxeed oo sarreeya ay aragtiyooda inta ugu badani ugu yimaadaan qaab ah “In ay iskaga soo dhacaan halmar”(fikrad halmar isaga soo dhacdo).

Waxaa jiray nin marka uu khudbaynayo indhaha haddii uusan isku qabsan aan bilaabi karaynin hadalka. Waxa uu gebi ahaanba ku xirnaa waaxda sawirashada ee maskaxdiisa. Mar la waydiiyey waxa uu indhaha isugu qabsadana waxa uu ku jawaabay, “Sidaas waxa aan u sameeyaa si aan ugu hadlo fikrado markaas maskaxydayda ka soo fula.”

Mid ka mid ahaa dhaqaaleyahannadii ugu waawaynaa Maraykanka ayaa indhaha isku qabsan jirin labo ama saddex daqiiqo kahor inta uusan go`aan gaarin.

Markii la waydiiyey waxa uu u sameeyo sidaas waxa uu ku warceliyey, “Marka aan indhaha isku qabsado waxa aan

-----Faker oo hodan noqo-----

helayaa(ii furmaya) isha ay caqli badnaantu ka soo burqato.”

Dr. Elmer R. Gates waxa uu keenay in ka badan labo boqol oo hindise asaga oo adeegsan jiray habka ah adeegsiga iyo kor uqaadista waaxda sawirrashada ee maskaxdiisa. Habkiisaani waa hab mudnaan iyo xiisaba u leh cidkasta oo doonaysa in ay gaarto heerka caqli badnaanta ee uu asagu gaaray.

Halka uu hidisaha iyo cilmi barista ku sameeyo waxaa ugu yaallay qol uu ula baxay “Qolka Isgaarsiin La Samaynta Nafta.” Waxa uu ahaa qol deggan oo shanqar la`a oo iftiinka dhan halmar laga dansho. Waxa u dhexyaallay miis yar oo warqado u saaranyahiin. Miiska waxaa ugu dhegganaa gujiye(batoon) laga damiyo iftiinka qolka. Marka uu Dr. Gates doonayo in uu adeegsado awoddha sawirrashada iyo hal-abuurka ee maskaxdiisa ee uu doonayo in uu wax cusub hindiso, qolkiisaas aaya uu geli jiray, miiska hor fariista, iftiinka damiya kadibna ka fekeraa waxa cusub ee uu doonayo in uu hindiso. Halkaas aaya uu ku sugnaan jiray illaa ay ku soo dhacdo fikradda uu doonayo.

Marmar aaya waxaa ku soo dhici jiray fikrado badan oo isdaba joog ah heer uu qoritaankooda wado muddo saddex saacadood ka badan. Marka fikraduhu ka joogsadaan aaya uu dib u eegi jiray qoraalka waxaana uga muuqan jiray hindisaad xeerar aan aadanaha dhammi aqoon u lahayn.

Dr. Gates noloshiisa waxa uu ku dabbiri jiray in uu fikrado helid meel u fadhiyo. Shirkadaha iyo Iskaashatooyinka ugu waawaynka ee Maraykanka aaya lacag ku siin jiray in uu saacad u fariisto oo u maleeyo(u fekero).

Qaybta fakarka caadiga ahi in badan aaya ay qofka khaldi gartaa, maxaa yeelay inta ugu badan waxa ay wax ku eegtaa

-----Faker oo hodan noqo-----

ama ku qaymaysaa waayo aragnimada soo martay. Dhammaan aqoonta waayo aragnimada ku timaadda ma aha mid saxan(qumman). Aragtiyaha ku yimaada adeegsiga waaxda sawirrashada ee maskaxda ayaa in badan la isku hallayn karayaa, maxaa yeelay waxa ay ka yimaadaan il caqliyed looga kalsooni badanyahay qaybaha kale ee maskaxda.

Kala duwanaanshaha u dhaxeeya dadka caadiga ah iyo dadka leh heerka garaad ee Aadka u sarreeya waa adeegsiga sawirrashada maskaxda ee lagu keeno hindiseyaal iyo hal-abuurro cusub.

Hindiseyaasha Saynisku(sida Mr. Edison iyo Dr. Gates) waxa ay adeegsadeen labada qaybood ee sawirrashada maskaxdu leedahay ee kala ah Sawirashada Farsamaynta ah(farsamaynta wax horay u jiray si looga soo saaro hindise cusub) iyo Sawirashada Hindisidda ah(sawirashada hindisidda walax cusub).

Tusaale, saynisyahanka hindisaaga ah, waxa uu hindisahiisa ka bilaabaa asaga oo isku habaynaya, isku gaynaya aragtiyahii horay loo yaqaanay iyo kuwii waayo aragnimada ku soo maray. Haddii aqoontaas uu isku geeyey ay ku filnaan waydo hindisahiisa cusub, markaas ayaa uu u gudbaa adeegsiga sawirashada hindisidda ah. Qaabka ay ku helaan awooddaas ay ugu gudbayaan sawirashada hindisidda ah waa ay ku kala duwanyahiin balse isugayn waa sidaan:

1. Maskaxdiisa ayaa uu daarayaa si ay u sii dayso mawjado heer fakar oo aad uga sarreeya kan caadiga ah, asaga oo adeegsaday mid ama ka badan ka mid ah tobankii daare.
2. Waxa uu ka fekeraa oo xoogga saaraa waxii aqoon hore uu u lahaa ee la xariiri karta waxa cusub ee uu

-----Faker oo hodan noqo-----

doonayo in uu hindiso kadibna muuqaal ka sameeyaa sida ay u ekaan doonto. Sawirkaas ayaa uu maskaxda ku hayaa oo ku celceliyaa ku fekeriddiisa illaa uu garaadka daahsoon uu u gudbo kadibna halkaas kaga gudbaa fakariddii iyo xoog saariddii badnayd suaana in garaadka daahsooni siiyo fikrad buuxda oo ku saabsan hindisaha cusub ee uu doonayo.

Marmarka qaarkood waxaa qofka u soo baxa jawaabo qumman oo degdeg ah, marmarna kuwo aan qummanayn ayada oo ku xiran adeegsiga badan iyo awoodda uu qofku u yeelay dareemahiisa lixaad ama sawirashada maskaxdiisa.

Edison in ka badan tobantun oo jeer ayaa uu aragtiyo isu geeyey asaga oo adeegsanaya sawirashada farsamaynta ah ee maskaxdiisa waana ku guuldarraystay kahor inta uusan u gudbin adeegsiga sawirashada hindisidda ah ee maskaxdiisa halkaas oo uu ka helay aragtida samaynta layrka(laambadda). Waddadaas oo kale ayaa uu maray markii dambe ee uu hindisayay cod-duubaaha.

Caddaymo badan ayaa muujinaya jiritaanka waaxda sawirashada hindisaha ah ee maskaxda qofka. Tan waxaa caddaynaya rag badan oo aan aqoon waxbarasho lahayn balse hormuud ka noqday qaybo kala duwan oo nolosha ah. Lincoln ayaa tusaale u ah hormuud heer sare gaaray kadib markii uu ogaaday oo adeegsaday hal-abuurka maskaxdiisa. Waxa uu ogaaday oo bilaabay adeegsiga hal-abuurka maskaxdiisa markii mid kamid ah daarayaasha maskaxda aadanaha oo asaga u ahaa jacayl uu u qaaday Anne Rutledge, uu daaray maskaxdiisa. Horay ayaa aan u soo sheegnay in daarayaashi qofka gaarsiiyaan heer caqliyed aad u sarreeya.

-----Faker oo hodan noqo-----

Bogagga sooyaalka waxaa ka buuxa hoggaamiyeyaaal guulahooda ay ka dambeeyeen saamayn dumar, saamayntaas oo ka imaanaysay dareenka galmada keentayna in ay daartay sawirrashada maskaxdooda . Napoleon Bonaparte ayaa ka mid ahaa.

Markii xaaskiisa Josephine ay dhiirogalinaysay waa uu guulaysanayay oo la iskama caabbin karinin balse markii uu go`aansaday in uu Josephine iska furo, waxa uu bilaabay in uu hoos u dhac iyo guuldarro la kulmayo markasta. Guuldarradii uu ku jabay goobtii St. Helena ayaa muujinaysa.

Haddii ay suurtowdo, waxa aan isku dayaynaa in aan xusno rag badan oo Maraykan ah oo aad caan u ah, kuwaas oo heer sare oo caqli badnaan ah ku gaaray saamaynta dumarkoodu ku yeesheen darteed iyo in ay kadib hoos u dhac iyo guuldarro ku timid markii ay dhaqaale iyo awood heleen oo xaaskoodii hore ka tageen ee kuwo cusub raadsadeen.

Maskaxda aadanahu aad ayaa ay uga jawaabtaa daaritaannada! Waxyaalaha ugu waawayn ee daara maskaxda aadanaha waa rabitaanka galmada. Marka la xakameeyo ee dhan kale loo rogo waxa awooddaasi qofka gaarsiisa heer aragtiyeed aad u sarreeya oo uu kaga adkaan karayo walwalka iyo waxyaalaha dhiba qofka aan heer aragtiyeedkaas gaarsiisnayn.

Waxaa ayaan darro ah in kaliya dadka aadka u caqliga badani yahiin kuwa arrintaas ogaaday. Inta kale waxa ay dareemaan rabitaanka galmada balse ma oga awoodda ku hoos jirta ee qofka guul u soo jiidi karaysa.

Xasuusin ayaa aan u soo qaadanaynaa raggaan hoos ku xusan oo ah dad guul sare nolosha ka gaaray balse sidoo

-----Faker oo hodan noqo-----

kale ahaa rag uu aad u sarreeyey dareenkooda rabitaanka galmaada.

GEORGE WASHINGTON
NAPOLEON BONAPARTE
WILLIAM SHAKESPEARE
ABRAHAM LINCOLN
RALPH WALDO EMERSON
ROBERT BURNS
THOMAS JEFFERSON
ELBERT HUBBARD
ELBERT H. GARY
OSCAR WILDE
WOODROW WILSON
JOHN H. PATTERSON
ANDREW JACKSON
ENRICO CARUSO

Aqoontaada sooyaalka dadka adeegso oo sii wad taxanahaan. Isku day haddii aad awooddid in aad soo heshid hal nin oo ka mid ah dadka guulaysatayaasha ah oo aan lahaan jirinin rabitaan sare oo galmo.

Haddii aad doonaysid baaritaan ku samee dadka aad taqaanid iskuna day in aad ka heshid hal mid oo guulayste ah balse aan lahayn rabitaan galmo oo sarraysa. Awoodda galmadu waa waxa keena awoodda sawirasho ee dadka caqliga badan. Ma jirin, mana jiri doono hormuud ama hoggaamiye aan lahayn dareen galmo oo sarraysa.

Waxa aan xaqiijinaya in aan oraahdaydu caddaynayn, in dadka leh dareenka galmaada badan oo dhammi aysan ahayn dad caqli badan! Qofku waxa uu gaara heerka caqli badnaanta kaliya marka uu maskaxdiisa daaro(haddii uu rabo ha ku daaro dareen galmo) kadibna awoodiisa dhan uu galiyo adeegsiga sawirashada maskaxdiisa. Mid kamid

-----Faker oo hodan noqo-----

ah daarayaasha maskaxda ee kiciyn mawjadaha fikirka sare waxaa ah awoodda galma. Lahaanshaha dareen galmo oo kali ah laguma gaaro caqli badnaan. Awoodda dareenkaasi leeyahay waa in laga beddelo dareen jimsi oo kali ah oo loo rogo heer uu daari karayo caqli badnaanta maskaxda.

Rabitaan galmo oo badan iyo si qaldan ayaga oo u adeegsaday rabitaankaas ayaa dadka in badan gaarsiisa heer ka liita xayawaanka.

WAA MAXAY SABABTA AY DHIF U TAHAY IN RAGGU GUULAYSTAAN AFARTAN JIR KA HOR

Baaritaan aan ku sameeyey labaatan iyo shan kun oo rag ah ayaa aan ku ogaaday in ragga gaaray guulaha waawayn ay dhif tahay in ay gaareen afartanka kahor iyo in guushooda heerkii ugu sartaysay ay gaarayeen markii ay kontonka gaareen kadib. Xaqiiqadaasi layaab ayaa ay igu noqotay waxa ayna igu dhalisay in aan baaritaan ku sameeyo muddo labo iyo tobant sano ah.

Darsiddaasi waxa ay I tuisay in sababta ugu wayni tahay in ay yareeyaan awood gelintoodii dhanka galma. Ragga intooda badani ma ogaadaan in rabitaanka galmaa loo adeegsan karo ujeeddooyin kale oo ka muhiimsan dareenka jimsi ahaaneed. Dadkaas ogaada sirtaan intooda badani waxa ay ogaadaan kadib markii ay ka khasaaraan sanado badan oo ay awood gelinayeen rabitaankaas. Markaas ay ogaadaan kadib ayaa ay bilaabaan heer gaaris.

Rabitaanka galmadu waa kan ugu xoog badan dareennada oodhan, khasbana qofka aadanaha ah sidaas darteed ayaa ragga ogaada sirtaan ee awood u hela in ay maamulaan rabitaankoodaas ay noqdaan kuwo heer sare gaara.

Mid kamid ah ganacsadayaasha waawayn ee Maraykanka ayaa ii qirtay in xoghayntiisa oo aad u qurux badnayd

-----Faker oo hodan noqo-----

darteed uu u sameeyey qorshayaashiisa ganacsi kuwooda ugu waawayn. Waxa uu qirtay in la joogeedu uu kor u qaadayay mawjadaha fikradeed ee maskaxdiisa illaa heer aan la fili karaynin.

Mid kamid ah guulaystayaasha ugu waawayn ee dalkaan ayaa qiranaya in guushiisa oo dhan ay ku timid gabar dhalinyaro ah oo aad u qurux badan darteed, taas oo labo iyo tobant sano u ahayd dhiirogalin joogto ah.

Qof walba waa laga yaabaa in uu ninkaan garanayo balse qof walba ma oga halka dhiirogalintiisaas uga imaanaysay.

Sooyaalka(taariikhda) waxaa ka buuxa oo aan laga waayayn rag gaaray heerka caqlii badnaanta ayada oo ay keentay maskax gacan ku samays ah oo ay adeegsadeen sida khamro iyo daroogo. Rag ay ka mid yahiin Edgar Allen Poe, James Whitcomb Riley, Robert Burns ayaa dhammaan qoray gabayadoodii ugu cajiibsanaa ayaga oo wada cabsan. Balse waxaa kale oo la xasuustaa in raggaasi ay ugu dambayntii ayagu guushhoodii dib u burburiyeen. Abuurka aadanaha ayaa loogu diyaariyey habab uu ku gaari karayo halka ugu sarraysa ee uu ku heli karayo aragtiyo aan cidina uga horraynin. Baahi uma qabo qofku in uu adeegsado waxyaalo kale(sida khamro iyo daroogo) si uu ugu gaaro ama ugu helo maskax badnaan.

Maskax daare, waa walax si ku meel gaar ah ama joogto ah u kordhin karta mawjadaha fikrdadeed ee maskaxda qofka. Walxahaas daarayaasha maskaxda ah waxaa ugu xoog badan tobankii aynu kor ku soo xusnay.

Adeegsiga kuwaas ayaa qofku ku gaari karayaa aqoonta aan dhammaadka lahayn ama u dhexgali karayaa kaydka garaadkiisa daahsoon ama xog uga qaadan karayaa garaadka dadka kale kuna gaari karayaa heerka caqli badnaanta ugu sarraysa.

-----Faker oo hodan noqo-----

Bare, tabab-bar u samaynayay arday dhan soddon kun oo xirfadda iibinta bartay aaya ogaaday wax la yaab la noqotay. Waxa uu ogaaday in arday dareenka badani ay ka waxtar iyo wax soosaar badanyahiin kuwa kale. Taas waxaa lagu sharxi karayaa in dadkaas dareenka badani leeyahiin soojiidasho(magnad). In ay soo jiidashadaas leeyahiin waxaa laga dareemi karayaa:-

1. Gacan-qaadkooda(salaanta). Taabashada gacantooda aaya markiiba muujinaysa jiritaanka soojiidashadaas ama la`aanta soojiidashadaas(maganatkaas).
2. Dhawaqa codkooda. Soo jiidashadaas ama magnatka dareenka aaya ay ku jirtaa soo jiidasho ay cid gooni ah u bogayso oo soo raacayso.
3. Istaagga iyo Jaanta socodka. Waa dad socodkooda lagu yaqaan
4. Mawjadaha fikradahooda. Waa dad dareenkooda u adeegsada gaarista mawjado sare oo fikradeed.
5. Muuqaalkooda guud. Waa dad aad u ilaaliya muuqaalkooda jimsi iyo mid labis intaba.

Mark laga eegayo saamaynta uu yeelan karayo, afhayeen, wacdiye, iibiye, qareen iyo ciddii kaleba, qofka hadalkiisu saamayn badan ma yeelanayo haddii uusan ahayn mid dareenkiisu sarreeyo.

Iibiye garanaya sidii uu maskaxdiisa uga wareejin lahaa galmoo oo ugu wareejin lahaa xoogsaaridda iibkiisa waxa uu noqon mid xamaasad iyo go`aanba leh ayada oo ay keenin in uu xooggiisa dhan isugu gaynayo ka dhabaynta ujeediisa.

-----Faker oo hodan noqo-----

In badan oo ah iibiyeyaasha heerka sare gaara, sidaas ayaa ay sameeyaan ayaga oo aan kas iyo ogaal ka ahayn.

Beddelidda iyo adeegsiga dareenkaas waxa uu u baahanyahay awood is-maamulid oo ka badan tan marka kale loo baahanyahay, waana mid u qalma dedaalkaas in loo galo. Mawduucaan galmadu waa mid dadka intooda badani si kama `a ah u inkirsanyahiin. Rabitaanka galmadu si aad u wayn ayaa khalad looga fahmay, loo qalloociyey loogana marin habaabiyyey dadka ayada oo ay keenay dad ka jahli ah oo aan wanaagsanayn. Muddo badan ayaa ereyga galmo ay dhif ahayd in meel bulsho joogto lagu dhawaaqi karayo. Dadka leh dareenka galmada badan waxa ay noqdeen kuwo loo arko dad aan khayr qabayaal ahayn.

Malaayiin qof oo dadka maanta jooga ah ayaa dareema ka hoosayn dadka kale ayada oo ay keenayso in ay leeyahiin dareen rabitaan galmo oo badan. Adeegsiga iyo sida loo xakameeyo ayaa ay ku xirantahay haddii galmadu noqonayso mid qofka nasiib darro ku noqota iyo haddii ay nasiib wanaag u tahay labadaba. Fahamka sida wanaagsan ee loo adeegsado ayaa ah muhiimadda cutubkaan.

Muhiimad ayaa ay la yeelatay qoraaga in uu kula wadaago kadib markii uubaaritaankiisii ku ogaaday in hoggaamiye kasta oo uubaarayba ay jirtay haweeney ka dambaysay oo ku dhiirisay guusha uu gaaray.

Galmada oo uu qofku ku talaxtago waxa ay halis u tahay sida qof khamro cabbid iyo cunto cunis ku talaxtagay. Qarnigaan dagaallada adduunku bateen, ku talaxtaggaasina in badan ayaa uu dhacaa. Aadanaha ayaa lagu sheegaa in uu yahay noolaha kali ah ee sameeyaa ku talaxtagis iyo iska celin la `aan galmo. Xayawaanka dhammi waxaa la sheegaa

-----Faker oo hodan noqo-----

in ay jiraan xilliyo ay leeyahiin balse ayaa markasta xilligiisu u furanyahay oo joogto u yahay.

Qof walba oo caqli leh ayaa og in ku talaxtagista khamrada iyo daroogadu uu yahay mid caafimaadka halis ku ah, burburiyana xubnaha muhiimka u ah noolaha sida maskaxda. Balse qof walba ma oga in ku talaxtagista galmaadu halis wax burburinaysa u tahay sida tan khamrada iyo daroogada oo kale.

Ninka galmaada ku waalani kama duwana ninka daroogada ku waalan! Labaduba waxa ay la`ayahiin maamulidda iyo ka adkaanta naftooda iyo damiirkooda. Ku talaxtagga galmaadu kaliya burburin uma keeno damiirka iyo ka adkaanta nafta oo kali ah ma keento balse sidoo kale waalli ayaa ay keeni kartaa. Dhanka kale dad badan oo qaba cudurro male-awaal ah waxa ay jirradoodu ka timaaddaa ayaga oo illaaway muhiimadda galmaada.

Tani waxa ay muujin in ku talaxtagga kaliya aysan halis ahayn balse sidoo kale iska joojinta ama la`aanta galmaduna sidaas oo kale ay halis u tahay.

Waa dhif in qofku guul wayn ka gaaro nolosha uu doonayo, kahor da`ada afartanaad. Guulaha ugu badanna dadku waxa ay gaaraan afartan illaa konton sano jir. Oraahdaani waa mid ku salaysanbaaritaan lagu sameeyey kumanaan qof oo guulaysatayaal ah. Oraahdani waxa ay dhiirogalin u noqon kuwa yara niyad jabay afartanka ka hor iyo sidoo kale kuwa cabsida duqowgu galay haddii ay afartan jir gaareen.

Haddii aad oraahdaas sare caddayn u doonaysid, darsid ku samee dadka ugu guulaha waawayn taariikhda Maraykanka.

-----Faker oo hodan noqo-----

Dadka aan horay u soo xusnay ee ay ka mid yahiin Henry Ford, Andrew Carnegie, James J. Hill iyo hormuudkii dhaqaalaha iyo siyaasadda ee dalkaan, dhammaantood waxa ay fiinta soo taabteen markii ay afartanka kor u dhaafeen waana markii ay fahmeen jeedinta galmada iyo awooddii galmada la galinayay oo horumarka nafta loo adeegsaday. Inta ugu badani dadkaasi maba dareemaan halka isbeddalku ka imaanayo iyo xilligaan waxa ku goonida ah.

Galmadu waa awood qofka dhaqaajisa. Waa awood sida duufaanta oo kale ah oo aan la celin karinin. Markii dareenka jacaylka lagu daro dareenka galmada waxaa ka soo baxa qofka oo ujeeddo cad yeesha, xasillooni nafeed dareema, awooddiisa wax-qaymayneed oo kororta iyo miisaanaan noloshiisa ah oo uu dareemo.

Marka dhiirogalintiisa ay ka dambayso haweeneyy uu galmo kali ah ka doonayo, ninku waxaa dhacda in uu guul gaari karayo balse aysan noqonin mid habaysan oo sii jirta balse ayba noqonta mid asaga burbur dambe u keenta noloshiisa. Waxaa dhacaysa in uu darteed u xado, u dilo ama asaguba isku dilo. Laakiin marka dareen jacayl iyo dareen galmo ay tahay waxa ku dhiirogalinaya, isla ninkaas ayaa la imaanaya miyir wanaagsan, degganaan iyo caqli fiicnaan.

Qolyaha ku takhasusa aqoonta dembiyada ayaa sheegay in dambiilayaasha ugu waawayn lagu beddeli karayo jacayl dumar.(dumar dartiis isu beddeli karayaan). Ma jiro dambiile lagu beddelay galmo dumar oo kali ah. Xaqiiqadaani waa mid la wada ogyahay, balse sida ay ku timid lama wada oga. Isbeddelku waxa uu ka yimaadaa dhanka qalbiga ee qofka ee kama yimaado madaxa ama caqliga wax sababeeya.

-----Faker oo hodan noqo-----

Beddelid waxaa looga jeedaa “isbeddelka qalbiga” ee ma aha mid maskaxda ah. Qofku habdhaqankiisa ayaa uu wax ka beddeli karaa si uu uga dheeraado caqabado ku imaan karaya balse isbeddelka dhabta ah waa kan uu asagu go`aansado ee qalbigiisa ka soo go`a. Kalgacal(guud), jacaylka(lamaanaha) iyo galmaada saddexduba waa dareemayaal qofka kicin karaya. Jacaylku waa kan u shaqeeya irid ahaan ee ah halka ay ka soo galaan degenaanshaha,miisaannaanta iyo dedaalka waxqabsiga. Saddexdaan dareen oo la isu geeyey, heer caqli badnaan oo sareeya ayaa lagu gaaraa. Wali waxaa jiri karaya dad caqli badnaan gaaray balse aan waxbadan ka ogayn dareenka jacaylka. Intooda badani waa kuwo lagu arko ficillo aan habboonayn(adeegsanaya waxyaalah caqliga kordhiya balse halista ah), mararna la yimaada ku xadgudub iyo caddaalad darro dadka kale ah. Haddii la doono kuwo aad u badan oo caan ah oo dadkaas ah ayaa la magacaabi karaya, adiga ayaaba magacaaabi karaya haddii aad ka dhix raadisid kuwa aad taqaanid.

Waxaa jiraa maaddooyin maskaxdu ka samaysantahay iyo kuwo ay ku shaqayso. Sida marka maaddooyin kimirstari(kiimiko) ah la isku daro ay u soo saari karayaan waxyaalo halis ah, sidaas si la mid ayaa waxyaalah maskaxda la galinayo u soo saari karayaan waxyaalo halis ah. Balse ogoow in maaddooyinka marka hore ee aan la isku darin aysan halis u ahayn sida marka la isku daro oo kale. Isku darka dareemada galmaada iyo masayrka waa kuwo qofka u rogi karaya xayawaan duureed aan arxan iyo caqli midna lahayn.

Hal dareen oo ah kuwa wax burburiya(aan habboonayn) oo maskaxda qofka ku jira ayaa sun ku noqon karaya. Isku darka mid iyo ka badan oo dareemadaas ahna, filo waxa ay keeni karayaan. Burbur maskaxda iyo caqliga dhan ah.

-----Faker oo hodan noqo-----

Waddada lagu gaaro caqli badnaanta waxa ay u baahantahay horumarinta, maamulidda iyo adeegsiga galmada, kalgacaylka(guud) iyo jacaylka(lamaanaha). Waana sidatan soo socota:

U ogoloow dareemadaan in ay noqdaan kuwo ku wayn maskaxda, kana tirtir maskaxdaada dareemada aan habboonayn. Maskaxdu waa mid dabeeecaddu beddesho. Waxa lagu celceliyo ayaa ay qaadataa. Adiga oo adeegsanaya awooddaada is-maamulineed waxa aad awoodda u ogolaatid dareemada qaarkood, qaar kalena aad u diidid. In aad maankaaga maamushid adiga oo adeegsanaya awooddada is-maamulineed, ma aha wax dhib badan. Marka dareen aan wanaagsanayn ku soo galo, waxa aad awooddan in aad markaasba u rogtid dhanka wanaagsan adiga oo rogaya fekerkaaga.

**MA JIRTO WADDO KALE OO CAQLI-BADNAAN
LAGU GAARO AAN KA AHAYN DEDAAL ULAKAC
AH.**

Waa dhacdaa in qofku gaaro heer sare oo dhaqaale asaga oo uu dareenka galmaudu yahay awoodda wadda, balse sooyaalka ayaa sidoo kale tusaya in dadkaasi ugu dambaynta guuldarro iyo burbur ku dambeeyaan. Tani waa xogbaaritaan la hubo lagu ogaaday waana mid isku si saamayn ugu leh rag iyo dumar kii arrintaas sameeya.

Dareennada jacaylka iyo galmaudu labaduba waxa ay reebaan xasuus aan tirmiin. Intaas waxaa sii dheer in ay leeyahiin astaamo muuqanaya oo uu akhrisan karo qofkii doona. Waa labo dareen oo laga akhrisan karo wajiga qofka si dhibyari ah. Dareenka jacaylka waxa uu soo saaraa oo hormariyaa hal-abuurka, hinidisaha iyo hibada maskaxda iyo muruqa ee qofka. Waa mid qofka xasuustiisa waligeed

aan ka go`in xataa marka dareennada kale awooddoodu nuxuusto.

Xasuusta jacaylku waa mid aan waligeed tirmin. Waa mid raagta, hagta oo saamayn ku leh qofka waligiis. Waa mid qofkasta oo soo arkay JACAYL DHAB AH uu ogyahay in raad aan baabi`in uu kaga tago qalbiga qofka. Qofka aan jacayl dartiis u gaari karin heerarka sare waa qof aan rajo lahayn- waa mid dhintay asaga oo u eg in uu noolyahay. Xataa xasuusaha jacaylka ayaa qofka daari kara maskaxdiisa oo uu ku heli karaa sawirasho maskaxeed oo sarraysa. Jacaylku inta uu xilli jiro ayaa uu baabi`i karayaa, waa sida dab is hurinayay kadibna iskiis u damay, balse waxa uu ka tagaa raad aan cidina tirtiri kari doonin. Gudbistaas jacaylkaas hore uu gudbay waxa uu qofka qalbigiisa u diyaariyaa soo dhawaynta jacayl dambe oo ka wayn kii hore.

Xasuustaada maalmihii tagay dib u raac, soo xasuuso xasuusahii jacayl ee quruxda badnaa, hubaal waxa ay saamayn ku yeelanayaan dareenkaaga hadda aad joogtid ah. Waxaa dabcaya oo kaa yaraan walwalka iyo dhibaatada aad hadda dareemaysid. Waxa ay helaysaa waddo aan in goor ah kaga dhuumatid xaqiiqooyinka aan farxadda lahayn ee nolosha. Balse yaa og in maskaxdaadu inta xasuustaa ay ku dhex jirto ay sawirasho dhexgali doonto iyo in aad heli doontid aragtiyo iyo qorsheyaal beddeli doona noloshaada dhan kasta!

Haddii guuldarro jacayl aad soo martay ee aad rumaysantahay in aad nasiib darantahay, iska tirtir aragtidaas. Qof si dhab ah wax u jeclaaday, wax walba ma waayi karayo. Jacaylku waa layaab aan la saadaalin karin. Waa mid xilli yar jooga oo gudba marar badan. Waa mid yimaada marka uu doono ee gudba asaga oo aan sheegin. Soo dhawoow oo raynrayn ku dareen inta uu kula joogo,

-----Faker oo hodan noqo-----

balse haka walwalin haddii uu ku dhaafo. Walwalku marnaba kuuma soo celin karo.

Sidoo kale iska illoow aragtida ah in jacaylku markali ah nolosha dhan yimaado. Jacayl waa mid yimaada oo taga in aan tirsi lahayn, balse ma jiraan labo jacayl oo isku si loo dareemo. Mid ayaa qofka kaga taga raad ka wayn raadadka kuwa kale balse dhammaan dareennada jacaylku waa kuwo waxtar u leh qof walba aan ka ahayn qofka murugooda ee qalbi xumaada marka jacaylkiisu xumaado.

Jacaylku qalbi jab ma keeno, mana keeneen haddii dadku dhammaan fahmi lahaayeen dareennada jacaylka iyo galmoda labadaba. Jacaylku waa dareen qalbiga ah halka galmodu tahay dareen jimsiga ah. Ma jiro dareen gaara qalbiga qofka oo dhaawac u gaysan karaya haddii aan jahli iyo xaasidnimo(masayr) uusan imaanin.

Jacaylku waxaa hubaal ah in uu yahay waayo aragnimada ugu wayn ee nolosha. Waa mid qofka gaarsiin karta aqoon aan dhammaanin. Marma la isku qaso dareennada jacayl iyo galmo, waxa uu qofku gaaraa fiinta hal-abuurka iyo hindisaha. Jacaylka lamaanaha, jacaylka guud iyo dareenka galmoda waa saddexda dhinac ee uu ku dhisanyahay saddex geeska caqli-badnaantu.

Jacaylku waa dareen dhinacyo, qaabab iyo midabyo badn leh. Jacaylku qofku u dareemo waalidkiis, carruurtiisa waa uu ka duwanyahay kan lamaankiisauu u dareemo. Midkood dareen galmo ayaa ku laran halka kan kale uusan ku larnayn.

Kan qofku u dareemo saaxiibka dhabta ah, waa mid ka duwan kuwa sare balse wali waa cayn kale oo jacayl ah.

-----Faker oo hodan noqo-----

Waxaa intaas dheer oo asna jira jacaylka waxyalaha aan noolayn. Waa jacaylka dabiicga iyo waxyalaha Eebbe abuuray. Dareennadaas oo dhammi kan ugu xoogga badani waa kan ka imaada isugaynta dareenka jacaylka iyo galmada. Guur aan jacayl lahayn ee dareen ku salaysan marnaba farxad ma keeno mana waaro. Jacayl ama dareen galmo midkoodna kaligiis farxad waarta guurka uma keeno. Marka labadaas dareen la isku xoojiyo ayaa guurku noqdaa mid waara inta ruuxda labadaas qof ay jirto iyo kabadanba.

Waxaa nasiib badan ninka xaaskiisu fahansantahay xiriirka dhabta ah ee ka dhaxeeya jacaylka iyo galmada. Marka isugayntaasi tahay waxa qofka dhiirogalinaya, ma jirto wax qofka culays ku yeesha gebi ahaanba.

Waxaa jirta oraah baali(qadii) ah oo oranaysa “Ninka, xaaskiisa ayaa dhisi karta ama burburin karta,” balse dadku ma fahamsana sababta. Sababtaasi waa mid ka imaanaysa fahamka xaasku ay ka qabto dareennada galmada iyo jacaylka. Ayada oo ay jirto in raggu u dhasheen naago badan jacayl, haddana ma jirto qof dumar ah oo ka saamayn badan xaaskiisa, waa haddii aysan xaaskiisu ahayn mid asaga ku habboon. Haddii xaasku u ogolaato in xiisaha ninkeedu uu yaraado ee uu asna bilaabo in uu cid kale xiiseeyo, arrintaasi waa mid ka dhalatay aqoondarrida iyo kala jeelaan la`anta xaaskaasi ka qabto dareennada galmada iyo jacaylka.

Ninka asna ogolaada in xaaskiisu ka xiiso dhacdo asaguna waa kala mid arrintaas. Dadka isqabaayi waa kuwo xinif badani soo kala dhexgasho. Haddii la dabogalo halka ay ka imaanin, dhammaan waxaa la ogaan in ay salka ku hayaan ariintaan aan ka soo hadalnay. Dhiirogalinta ugu wayn ee raggu waa in uu dumarka farxad galiyo. Waayadii aadka u fogaa haddii dib loo eego, ugaaryahanka ugu wayni waxa uu

-----*Faker oo hodan noqo*-----

sidaas u samaynayay in uu qof dumar ah farxad galiyo ama ay u bogto. Kan maanta jooga wali waa sidii asaguna. Maanta ugaar uu soo dilay guriga ma uu keeno dhar, gaadiid iyo guryo waawayn.

Ninkasta haddii xaaskiisa laga qaado, waxa soo haray oo hanti ah oo dhammi wax qiimo ah uma yeelanayaan. Waa wax uu u dhashay raggu in uu farxad galiyo ama qanciyo dumarka. Waa halka ay ka imaanayso in dumarku yahiin waxa dhisi kara ama burburin kara ragga.

Ragga intooda badani ma qiran karaan in dumar ahayd cidda dhiirogalin iyo saamaynta ugu wayn ku lahayd, maxaa yeelay waxa ay u dhasheen in ay isu muujiyaan kuwo xooggan. Ninka caqliga badan ayaa ah midka qirta ee aan wax dhib ah u arkin balse kuba faraxsan.

-----Faker oo hodan noqo-----

CUTUBKA 12AAD

**GARAADKA (CAQLIGA) DAAHSOON: XIRIIRIYAH
WAX ISKU XIRA.**

Tallaabada Kow Iyo Tobnaad Ee Hodanimada Lagu Gaaro.

{{{Cutubkaani waxa uu ka hadlin waxa uu qoraagu ugu yeerayo caqliga(garaadka) daahsoon(baadhinca ah). Waxaa caqliga(garaadka) qofka loo kala qaybiyaa labo qaybood oo kala ah Caqliga Soojeeda Iyo Caqliga Daahsoon. Caqliga daahsooni waxa uu ku shaqeeya ogaal la`aan, ulakac la`aan iyo soojeed la`aanta qofka. Waa mid asagu iskiis isu maamula shaqaynaya qofka oo aan dareensanayn. Waxaa la sheegaa in uu duubo wax walba oo qofku arko, maqlo ama dareemo oodhan balse uusan qofku dareensanayn markaas. Isku soo wada duub oo Caqliga Soojeedaayi waa midka soojeedkaaga iyo ulakacaaga ku shaqeeya halka kan daahsooni uu yahay qaybta ugu xoogga badan ee maskaxdaada ee aan ulakacaaga ku shaqaynayn balse duubta, kaydisa soo celisa xog kasta oo soo martay waligeed. Waa mawduuc aad u adagtahay in qoraal kooban si fiican loogu sharxo balse intaas ayaa aan si gaabis ah ugu soo koobaynaa. (Dr Jaamac Sahal)}}}

Caqliga(garaadka) daahsooni waa qayb maskaxda ka mid ah taas oo farriin, dareen iyo wax kasta oo gaara maskaxda ee ka imaanaya dareemayaasha shanta ah ee qofka lagu kala dhigdhigo, laguna duubo oo hadhoow markii loo

-----Faker oo hodan noqo-----

baahdo dib qofka u soo xasuusisa sida qoraallo ayaga oo galaysan khaanado lagu kaydiyey lagalana soo baxayo markii loo baahdo.

Qaybtani waxa ay soo dhawaysaa oo kaydisaa dareen iyo aragti kasta oo qofku la yimaado caynkii ay dooninba ha ahaadeene. Waxa aad awoodda in aad si ogaansho ah aad garaadkaaga daahsoon ugu shubatid qorshe kasta, aragti kasta iyo ujeeddo walba oo aad doonaysid in aad gaartid oo ka dhigtid mid dhab ah.

Garaadka daahsooni waxa uu markasta qofka ku khasbaa ku dhaqaaqista waxyaalaha uu qofku markasta doono ee uu aadka u jamto balse waa marka qofku la yimaado rumaysasho ah in uu gaari karayo.

Isku xir u samee oraahdaan iyo xeerarkii aad ku soo baratay cutubkii DOONISTA, dib u eeg tallaabooyinkii lixda ahaa ee cutubkaas iyo sidoo kale xeerarkii aad ku soo baratay cutubkii Dejinta iyo Fulinta Qorshayaasha. Intaas kadib ayaa aad fahmin mudnaanta ay leedahay aragtida aad ku shubaysid Garaadkaaga Daahsoon iyo saamaynta ay aragtidaasi ku yeelan doonto noloshaada.

**GARAADKA DAAHSOONI WAA MID HABEEN IYO
MAALINBA SHAQEYYA.**

Waxaa jira hab aan aadanahu wali fahmin(garawsan) kaas oo garaadka daahsooni uu adeegsado Aqoon Aan Dhammaad Lahayn asaga oo samaynaya hab uu qofku rabitaankiisa ugu beddelo walxaha dhabta ah ee uu doonayo in uu helo. (Garaadkaaga daahsoon ayaa ku tusinaya hab aad ku heli kartid wax walba oo aad doonaysid).

-----Faker oo hodan noqo-----

Gebi ahaanba adigu ma maamuli karaysid Garaadkaaga Daahsoon iyo waxa galaya, balse waxa aad awooddan in aad ku shubtid qorshaha, rabitaanka iyo ujeeddada aad adigu doonaysid in uu ku gaarsiiyo ka dhabaynteeda.

Dib u akhri Cutubkii Iska-dhaadhicinta iyo sida loo adeegsado Garaadka Daahsoon.

Caddaymo badan ayaa taageeraya rumaysnaanta ah in Garaadka Daahsooni uu yahay kan isku xira aqoonta xaddidan ee qofka iyo aqoonta aan dhammaadka lahayn ee qofka(Aqoonta dhammaadka leh(xaddidan) waa aqoonta qofku bartay oo ku eg halka waxbarashadiisu ku egtahay halka aqoonta aan dhammaadka lahayn ay tahay aqoonta intas ka dheeraadka ah ee aan horay loo aqoon ee ka soo maaxan karaysa maskaxda laga shaqaysiiyey ee qofka). Halkaas ayaa ay ku jirtaa awoodda uu qofku ku awoodo in uu rabitaankiisa ugu beddelo waxii dhabta ahaa ee uu rabay.

Suurtogalnimada waxtarka garaadka daahsoon waa mid aad u qaro wayn oo aan la beegi karinin(miisaami karinin). Waa wax qofka xamaasad ku abuuri kara haddii uu ogyahay.

Waligay marka aan isku dayo in aan ka hadlo mawduuca garaadka dahsoon waxa aan dareemaa hoosayn aqoonta iyo xogta aan ka hayo ah, maxaa yeelay aqoonta illaa hadda aadanaha dhammi ka ogaaday garaadka daahsoon ayaa aad u xaddidan. Dhabta(xaqiiqada) ah in garaadka daahsooni yahay kan isku xira aqoonta xaddidan ee aadanaha iyo aqoonta aan dhammaadka lahayn, ayaa ah wax ka wayn oo la yaab ku ah rumaysashada maskaxda dadka.

Kadib marka aad rumaysatid jiritaanka iyo dhab ahaanshaha garaadka daahsoon oo aad fahatid suurtogalnimada in garaadka daahsooni uu waxa aad

-----Faker oo hodan noqo-----

jamanaysid u rogi karayo waxii dhabta ahay ee aad jamanaysay, markaas ayaa aad garawsan mudnaanta ay lahaayeen tallaabooyiinkii lagugu soo baray cutubkii DOONISTA. Waxa aad fahmaysaa sababta lagugu khasbayay in waxa aad doonaysid aad CADDAYSATID OO QORAAL KU MUUJISID.

Waxaa kale oo aad baran doontaa lagama maarmaannimada DHABAR-ADAYGA marka aad rabitaankaaga ka dhabaynaysid.

Saddex iyo tobanka tallaabo waxa ay kugu hoggaaminayaan sidii aad awood ugu heli lahayd in aad laxariirtid oo saamaysid garaadkaaga daahsoon. Ha niyad jabin haddii arrintaani kuu soortoobi waydo iskudayga ugu horreeya. Waxa aad xasuusnaataa in qaabka lagu helo awood aad garaadka daahsoon ku maamushid ay tahay in waxa aad doonaysid aad caado ka dhigatid oo joogtaysid iskudaygeeda illaa garaadkaaga daahsooni ogolaado oo kugu caawiyo gaaristeeda. Tani waxa ay kuu sheegin in aadan wali ka soo gudbin heerkii rumaysnaanta.(In aadan si dhab ah uga dhaadhicin maskaxdaada waxa aad doonaysid heer garaadkaaga daahsooni rumaysto in waxaani dhab yahiin oo aad doonaysid). Dulqaad yeelo oo dhabar adayg la imoow.

Garaadkaaga daahsoon dartiis ayaa oraahyo ku xusnaa cutubyadii rumaysashada iyo iska-dhaadhicinta ayaa dib loogu soo qorin cutubkaan. Xasuusnoow garaadkaaga daahsooni waxa uu shaqeeya waxa lagu shubayo ama ula danlahoow ama ha ula danlahanin waxa aad ku shubinin. Taasi waxa ay ku fahamsiin in dareennada baqdinta, saboolnimada iyo xumaanta oo dhammi ay ku shubmayso garaadkaaga daahsoon haddii aadan ka ilaalin adigu oo aadan wax wanaagsan ku buuxin.

-----Faker oo hodan noqo-----

Garaadka daahsooni ma ahaanayo mid iska taagnaan! Haddii aad ku guuldarraysatid in nad wanaag ku beertid, waxaa ka buuxsamaya xumaanta aad u ogolaatay ee aad ka celin wayday. Wuxuu aad horay u soo sheegnay in dareennada xumaanta iyo wanaaggoo labaduba isku si garaadka daahsoon u gaarayaan haddii faraha looga qaado.

Waxaa aad ogaataa in aad ku nooshahay nolol maalin walba ay maskaxdaada gaarayaan farriimo aad u badan adiga oo aan ogayn. Farriimahaas(dareemannadaas) wanaag iyo xumaanba waa ay leeyahiin. Waxaa la doonayaa in aad fahamtid in loo baahanyahay in aad waddada ka xirtid farriimaha kuwoo taban(xun) oo aad maskaxdaada ku quudisid farriimaha togan(wanaagsan).

Markii aad heerkaas gaartid, waxaa gacantaada soo galaya furaha garaadkaaga daahsoon. Intaas waxaa dheer in aad adigu si dhammaystiran u maamushid garaadkaaga daahsoon, awoodidna in aad farriimaha taban ka joojisid gelitaanka.

Wax walba oo aadanahu sameeyey, waxa uu ku bilowday fikrad ahaan. Ma jirto walax aadanahu samayn karayo asaga oo aan marka hore walaxdaas samaynin ayada oo fikrad ah. Asaga oo adeegsanaya sawirashada maskaxdiisa ayaa uu ku xijiya in uu maskaxdiisa ka abuuro qorshahii walaxdaas fekerka ah loogu beddeli lahaa walax dhab ah. Marka uu qofku maamuli karayo sawirashada maskaxdiisa, waxa uu awoodaa in uu u adeegsado samaynta qorshayaal iyo ujeeddooyin uu ku gaarayo halka uu doonayo.

Dhammaan walxaha fikrad ahaanta ku bilaaban ee la doonayo in loo beddelo walaxda dhabta ah, waa in ay dhammaan maraan sawirashada maskaxda kadibna lagu xoojiyo rumaysasho in la samayn karayo ah. Habka kali ah

-----*Faker oo hodan noqo*-----

ee la isugu keeni karayo ujeeddo, qorshe iyo rumaysasho waa ayada oo la adeegsanayo sawirashada maskaxda.

Oraahahaan waxa aad ka fahmaysaa in habka kali ah ee loo maamuli karayo garaadka daahsoon uu yahay adeegsiga dhammaan tallaabooyinka buugga ku xusan.

Ella Wheeler Wilcox ayaa erayo ku muujinaysa fahamkeeda ku aadan awoodda garaadka daahsoon ayada oo tiri:

**“Waligaa ma malayn kartid waxa fekerku samayn doono
In uu jacayl kuu keenl doono lyo In uu nacayb kuu keeni doono
Fikraduhu waa walxo, kuwaas oo baalashoodu
Ka fiicanyahiin kuwa shimbira dhan
Waxa ay u hoggaansamaan xeerka dunida
Ee ah geed walba mirtiisuu dhala
Waxaana walax ahaan kuugu yimaada
Waxii feker ahaan kaaga soo baxay.”**

Wilcox waxa ay fahamtay in fikradaha kaa imaanaya, ay u gudbaan garaadkaaga daahsoon, kadibna ay halkaas ku dhegaan oo naaxdo illaa marka dambe garaadka daahsooni u rogo walaxdii dhabta ahayd ee lagu fekeray. Fekerradu waa walxo dhab ah, waana bilowga iyo qaybta ugu horraysa ee wax walba ka bilowdaan.

Garaadka daahsoon waxaa aad u saameeya fikradaha lagu xoojiyo dareen, halkii ay ka noqon lahaayeen fikrad kali ah. Waxaa jira caddaymo xoojinaya aragtida ah in fikradaha

-----Faker oo hodan noqo-----

dareenka ku abuura qofka ay noqdaan kuwa awood saamayneed ee xooggan ku yeesha garaadka daahsoon.

Waxaa la ogyahay in dareenku yahay waxa maamula dadka intooda badan. Haddii laguu sheegay in fikradaha sida fiican u saameeya garaadka daahsoon ay yahiin kuwa lagu xoojiyey dareen,haddaba waxaa halkaas aad ka fahmin mudnaanta ay dareennada qofku ku leeyahiin garaadkisia daahsoon iyo ka dhabaynta fikiradiisa.

Waxaa jira toddobo dareenno togan(wanaagsan) oo waawayn iyo toddobo dareenno taban(xun) oo waawayn. Kuwa xumi ayaga ayaa awood u leh in ay ka dusaan maskaxdaada oo u gudbaan garaadka daahsoon halka kuwa togan(wanaagsan) ay u baahanyahiin in loo gudbiyo oo lagu shubo garaadka daahsoon. Waa in la adeegsado xeerka iska-dhaadhicinta si aragtida togan loogu shubo garaadka daahsoon.(Tallaabooyinka loo maro iska dhaadhicinta waxa aynu horay ugu soo baranay cutubkii iska-dhaadhicinta).

Dareennada iyo fikirka waxaa lagu matali karaya cajiinka iyo burka maxaa yeelay midkood ayaa kan kale xoojiya oo dedejin u sameeya. Taas waxa ay qofka fahamsiin in fikirka dareenka lagu xoojiyey uu kaga dhawyahay in uu rumoobo fikirka kaligiis ah.

Waxa aad isu diyaarinaysaa sidii aad u maamuli lahayd oo saamayn ugu yeelan lahayd **dhegayste maskaxdaada dhex fadhiya** kaas oo aad doonaysid in aad gacanta uga dhiibtid(u sheegatid) rabitaankaaga si uu kuu siiyo waxa aad rabtid. Haddaba waxaa lagama maarmaan ah in aad fahamtid sida loo wajaho dhagasyatahaas. Sidoo kale waa in aad taqaanid afka uu ku hadlo dhagaystahaas haddii kale

-----*Faker oo hodan noqo*-----

dhugmo ma siinayo hadalkaaga. Dhagaystahaasi waa mid maqli og dareennada.

Haddaba aynu qeexno toddobada dareeme ee togan iyo toddobada taban si aad u adeegsatid kuwa togan ugana dheeraatid kuwa taban.

TODDOBADA DAREEME EE TOGAN(WANAAGSAN)

Dareenka RABITAANKA(DOONISTA QOKFA)

Dareenka RUMAYSNAANTA(IIMAANKA)

Dareenka KALGACALKA(Jacaylka Guud)

Dareenka GALMADA

Dareenka XAMAASADDA

Dareenka JACAYLKA(Jacaylka lamaanaha)

Dareenka RAJADA

Waxaa jira dareenno togan oo kale balse toddobadaan ayaa ah kuwa ugu awoodda badan ee loo adeegsado yool gaarista. Adeegso(maamul)(ka adkoow) toddobadaan dareen kuwa kalena markaas gacantaada ayaa ay soo gali doonaan. Ogoow buuggaani waa mid ku baraya sida aad u noqon lahayd “mid dhaqaale abuur maskaxda ku haya” adiga oo dareenno togan adeegsanaya. Ma noqon kartid “mid dhaqaale abuur maskaxda ku haya” haddii aad dareenno taban aad maskaxda ku haysid.

-----Faker oo hodan noqo-----

TODDOBADA DAREEN EE TABAN(XUN)(La doonayo in aad ka fogaatid)

Dareenka CABSIDA

Dareenka XAASIDNIMADA

Dareenka NACAYBKA

Dareenka AARGOOSADKA

Dareenka HUNGURINNIMADA(DAMAACI BADNAANTA)(DHUUNI-NIMADA)

Dareenka KHURAAFAADKA

Dareenka XANAAQQA(CARADA)

Dareennada togan iyo kuwa taban iskumar maskaxda ma ay maamuli karayaan. Midkood waa in uu xoog bato. Waa xil adiga ku saaran in aad hubisid in midka togani yahay kan ku badan maskaxdaada ee saamaynta ku yeelanaya. Markaan ayaa aad u baahantahayxeerka CAADADA(joogtaynta) in aad adeegsatid oo uu ku caawiyo.

Samayso oo caado ka dhigo dareennada wanaagsan! Ugu dambayntii ayada ayaa la wareegi doona maskaxdaada heer aan xumaantu soo gali karinin.

Kaliya adeegsiga habkaan ayaa aad ku maamuli karaysaa garaadkaaga daahsoon. Hal dareen/aragti oo taban ayaa ku filan in ay burburiso wanaagga aad abuuraysay oodhan.

Haddii aad tahay qof wax u fiirsada, waxa aad ogaanaysaa in dadku u laabtaan durraansiga(ducada) kaliya marka ay waxyaalaha kale oodhan ay ku guuldarraystaan! Qaar

-----Faker oo hodan noqo-----

badan ayaa ku durraansada ereyo aan la aqoon iyo waxyaalo khurraafaad ah.

Ogoow dadkaas ugu dambaynta ducada u laabta waxa ay ducaystaan ayaga oo cabsi iyo tuhun(shaki) kaga jiiro helitaanka waxa ay ku ducaysanayaan. Waxaa imaanaysa in sida ay ka cabsanayaan ay dhacdo.

Haddii aad durraansatid adiga oo cabsi ka qaba helitaanka waxa aad ku durraansatay, waxa ay u badan tahay in aadan helin waxaas aad ku durraansatay.

Ducaddu(durraansigu) in badan waxa ay keentaa helitaanka waxa lagu ducaystay. Haddii aad waligaa wax ku ducaysatay kadibna aad heshay, dib u raac marxaladdii aad ku sugnayd xilligii aad ducaysanaysay, waxa ay u badantahay in aad ku sugnayd xaalad kalsooni iyo rajo qab in aad helaysid waxa aad ku ducaysanaysay.

Waxaa iman doonta xilli dugsiyada dadka lagu bari doono Sayniska Durraansiga. Durraansigu waxa ay noqon doontaa wax durraansi ka badan oo ah qayb sayniska ka mid ah. Markii heerkaas la gaaro ma jiri doonto cid la imaan doonta durraansi ayaga oo cabsi ka qaba in ay heli doonaan. Aqoon la`aan(jahli), khuraafaad iyo baritaannada taban intuba waa ay baabi`i doonaan.

Haddii aad odoraskaan u haysatid mid runta ka fog, dib u raac aadanaha iyo noloshii uu soo maray. Wax ka yar boqol gu`, dadku waxa ay rumaysnaayeen in hillaacu yahay caro Eebbe balse hadda waxa ay garawsadeen danabka(korontada) ku jirta waxa ayna sameeyeen mid la mid ah oo wax walba lagu kala wado maanta. Hadda dhow dadku waxa ay rumaysnaayeen in cirka sare iyo waxii ka sii

-----*Faker oo hodan noqo*-----

fogba ay yahiin meel maran balse hadda waxa ay ogaadeen in ay ka buuxaan meerayaal iyo walxo kale oo badan.

Waxaa dhici karta in aad durraansi samaysid oo ku celcisisid waligaaba balse aan waxba kaaga qabsoomin. Waxa aad ku ducaysan ee aad doonaysid waa in ay marka hore maskaxdaada ka dhaadhacaan oo aad rumaysatid in aad heli doontid.

CUTUBKA 13AAD

MASKAXDA: SALDHIGGA QAABILAADDA IYO DIRISTA FIKRADAHA

Tallaabada Labo iyo Tobnaad Ee Hodannimada

Labaatan sano kahor, ayaa qoraaga iyo Dr. Alexander Graham Bell iyo Dr. Elmer R. Gates, si wadajir ah u baareen in maskaxda aadanahu tahay saldhiga qaabilaadda iyo dirista fikradaha.

Sida raadyaha oo kale ayaa ayada oo hawada la marinayo, maskaxda aadanahu awooddan in ay fikrado qaabisho ama dirto.

Oraahdaan barbar dhig qeexitaankii aan ku soo aragnay cutubkii Sawirashada Maskaxda, waliba gooni ahaan qeexitaankii Sawirashada Hindisidda iyo Hal-abuurka ah. Waxa aad ogaanaysaa in sawirashada Hindisidda ah ay tahay halka qaabisha fikradaha maskaxda ku soo dhacaya ee qaarkood ka imaanaya maskaxyaha dadka kale. Wada halka isku xirta maanka qofka, garaadka daahsoon, dareemayaasha intaba

Marka maskaxda la daaro ee meel sare la gaarsiyo mawjadaha fikradaha, maskaxdu waxa ay noqotaa mid aad u soo jiidanaysa oo aqbalaysa mawjadaha fikradaha sare-sare ee uga imaanaya maskaxaha dadka kale. Daaristaas maskaxdu waxa uu ku imaanaya marka dareen la galiyo maskaxda, ha ahaado dareen wanaagsan ama mid aan wanaagsanayn. Adeegsiga dareennadaas ayaa kor u

-----Faker oo hodan noqo-----

qaadaya mawjadaha fikradeed ee maskaxda(Maskaxdu waxa ay noqon mid aad u fakaraysa oo fikrado badan keeni karaysa).

Mawjadaha fikradeed ee leh xawaaraha aadka u sarreeya ayaa noqon kara kuwa maskaxuhu isu gudbiyaan. Fikraddu waa tamar socdaalaysa oo ku soconaya xawaare mawjadeed kordhaya. Fikradda ka timid maskaxda uu dareenku daaray waxa ay leedahay xawaare mawjadeed wax badan ka sarreeya kan maskaxda kale ee aan dareenku ku jirin, taas ayaana keeni karta in maskaxdaasi hesho fikrado sare oo ka imaanaya maskaxaha kale.

Dareenka galmaada ayaa ugu horreeya dareennada ugu xoogga badan ee maskaxda daara. Maskaxda uu daaray dareenka galmadu, waxa ay ku shaqaysaa xawaare wax badanna ka sarreeya kan marka aysan dareenkaas lahayn ama iska deggantahay.

Marka dareenka galmaada la leexiyo, waxaa ka dhasha mawjad fikradeed xawaarahoodu sarreeyo kuwaas oo u sahla Qaybta Sawirashada Hindisidda ah ee maskaxdu in ay hesho oo abqasho fikradaha ka imaanaya maskaxaha kale ee ayaguna xawaaraha ku shaqaynaya.

Dhanka kale, marka maskaxda qofka la daaro ee ay ku shaqaynayo xawaare sare, kaliya ma soo qabanayso(qaabilyaso) fikradaha maskaxaha kale ka imaanaya balse sidoo kale kuwa ayada ka imaanaya ayaa ay gaarsiisaa heer aad u sarreeya oo loo diri karayo maskaxaha kale.

Haddaba waxa aad halkaan ka fahmi kartaa habka maskaxuhu isugu gudbiyaan fikradaha marka ay isku xawaare sare wada gaaraan, iyo sidoo kale sida fikradaha looga gudbiyo garaadka daahsoon ee qofka.

-----Faker oo hodan noqo-----

Garaadka Daahsoon ayaa ah halka ay ka yimadaan farriimaha maskaxda laga sii daynayo ee noqonaya amarrada qofku ku dhaqaaqo ee uu fuliyo. Sawirashada Hindisidda ah ayaa ah halka mawjadaha fikradaha lagu soo dhaweeyo(lagu qaabilo). (Tusaale; Marka qof fikrad kula wadaago, sawirashada maskaxdaada ayaa bilowda in ay shaqayso oo sawirato kadibna fahanto, kadib u sii gudbiso garaadka daahsoon. Intas kadib ayaa garaadka daahsooni dib amar ugu bixiyaa in lagu dhaqaaqo oo la fuliyo fikraddaas.). (Isla sidaas oo kale ayaa ay noqon marka adigu aad fikrad keentid, waa sawirashada halka fikraddu ka soo fulayso ee keenaysa fikradda tan imaanaysa iyo tan la dirayo labaduba).

Haddii aad hadda fahamtay qaab ay u shaqaynayaan garaadka daahsoon iyo sawirashada hindisidda ah, waxaa kale oo u baahan in aad fahantid waa waxa loogu yeero habka iska-dhaadhicinta oo ah isku xiraha u kala dab qaada labadaan aan soo sharraxnay.

Cutubkii iska dhaadhicinta waxa aan ku soo aragnay habka aad rabitaankaaga ugu beddeli waxa runta ah ee aaad rabtid.

Habka saldhigga xogbaahinta maskaxdaadu u shaqayso waa fududahay in aad fahamtid. Saddex waxyaabood ayaa aad u baahantahay in aad maskaxda ku haysid markii aad doonaysid in aad adeegsatid saldhiggaas warbaahinta-GARAADKA DAAHSOON, SAWIRASHADA HINDISIDDA AH, iyo HABKA ISKA-DHAADHICINTA. Habka aad u daari lahayd ee u hawl galin lahayd saddexdaanba waxa aad dib uga eegi kartaa tallaabooyinkii cutubkii RABITAANKA(HIMADDA).

XOOGGAGA UGU WAYNI WAA KUWO AAN LA TAABAN KARIN(MUUQANAYN)

Burburkii dhaqaalaha ayaa dadka adduunka tuslyey oo fahamsiiyey in ay jiraan awoodo aan la taaban karin oo aan muuqan karayn.

Waayahii adduunku soo maray oo dhan, dadku waxa ay ahaayeen kuwo ku xiran waxyaalaha u muuqanaya, haddana aqoon yar ayaa uu u lahaa waxyaabaha u muuqanaya, uu arki karo, taaban karo ama beegi karayo.

Hadda waxa aynu galaynaa waayaha adduunka dhan xilligii ugu cajiibsanaa oo aynu ku baranayno in ay jiraan awoodo aan muuqanayn. Laga yaabee in aan halkaan ku baranno in ay jirto qayb kale oo innaga ah oo aan noo muuqanayn marka aynu muraayadda isku eegaynno balse ka xoog badan tan inoo muuqata. Malaha waxa aan u baahannahay in aan qarnigaan baranno in qaybta innaga ah ee aan inoo muuqan muraayadda horteeda ay ka awood badantahay tan inoo muuqata marka aynu muraayadda isku eegno.

Marar badan waxa aan aragnaa dadka oo ka hadlaya awooddaas aan muuqan ee aysan ku dareemi karin shanta dareeme. Haddaba marka aynu maqalno, waa in aan garan karno in aynu nahay dad la maamulo oo ay maamulaan awoodo aan muuqanayn.

Aadanaha dhammi haddii uu isku yimaado awood uma laha in uu celiyo awoodda aan muuqan ee kicinaysa mawjadda badda, mana fahmi karayaan cidda cuf-isjiidada maamusha, ama dhulkaan ku haysa hawada dhexe ee uu ku yaal ee uusan dhacaynin. Aadanaha markasta waxaa ka xoog badan awoodda biriqda maamusha, awoodda korontadana uma babac dhigi karayo, xataa ma oga waxa dhabta ah ee korontadu tahay ama halka ay ka timaaddo iyo ujeedka laga leeyahay. Mana

-----Faker oo hodan noqo-----

fahmi karayo awoodda ku duugan ciidda ee uu ka helo cuntada, dharka iyo doolarka uu jeebabka ku qaato.

SHEEKADA CAJIIBKA AH EE MASKAXDA

Tan ugu dambaysa balse ugu muhiimsan ayaa ah, aqoon kasta oo uu aadanahu gaaray wali wax badan kama oga awoodda ku jirta fakarka. Wax badan kama yaqaan maskaxda dhabta ah iyo iskuxirrada ay leedahay iyo sida ay uga dhabayn karto waxa dhabta ee uu doonayo. Hadda waxaa la galay qarni aqooneed. In badan ayaa sayniska lagu baarayaa maskaxda iyo layabyada ay leedahay, wali biloow ayaa laga yahay balse waxa illaa hadda laga ogyahay ayaa ah in ay tahay xarunta maamulka iyo sida cajiibka ah ee ay balaayiinkaas unug ee maskaxdu isugu wada xiranyahiin ee u wada xariiraan.

“Waa wax aad loola yaabo sida ay u samaysantahay maskaxdu. Wixa la sheegaa in tobani illaa iyo afar iyo tobani bilyan oo unug ay ka samaysantahay maskaxda aadanahu, dhammaantoodna si nadaamsan ay isugu xirxiranyahiin. Si nadaamsan oo halna hal kale dabo marsanayn.” Sidaa waxaa oranaya Dr Judson Herrick ee Jaamacadda Chicago.

Waa wax aan maan-gal ahayn in walaxda intaas le`eg ee sidaas u samaysan la dhaho waxa ay u samaysantahay shaqooyin muuqanaya oo kali ah sida koritaan iyo joogtaynta muuqaalka jirka. Miyaa aysan u dhawayn in la yiraahdo balaayiinkaas unug ee iyagu xariirka wada samaynaya, waxa ay sidoo kale xariir la sameeyaan awoodo aan muuqanayn?

Markii buuggaani soo baxay, kahor intii aan si fiican loo faafin ayaa wargayska New York Times soo saaray maqaal

-----Faker oo hodan noqo-----

ka hadlaya jaamacad iyo cilmi-haarayaal aad ugu dheerceya cilmiga maskaxda oo sameeyey baaritaanno aad la yaab u leh. Qoraalka maqaalku waxa uu ka hadlayay baaritaan ka hadlaya jiritaanka waxa loo yaqaan TELEPATHY(Aragti sheegaysa in maskaxyuhu xariir wada samayn karayaan ayada oo aan labada qof wax xariir ah samaynin). Waxaa baaritaankaas sameeyey Dr Rhine, sidaan ayaa uuna maqaalka ugu qornaa:

“Bil ka hor ayaa aan boggaan ku xusnay qaar kamid ah layaabyada laga ogaaday maskaxda ee uu soo bandhigay buuni(barafasoor) Rhine iyo kooxdiiisa ee ka socday jaamacadda Duke. Waa baaritaan kumanaan tijaabooyin maray oo ku saabsan waxa loo yaqaan TELEPATHY iyo CLAIRVOYANCE. Xogtaas oo kooban waxa aad ka helaysaan labada maqaal ee ugu horreeya Wargayska Harpers. Qaybtii labaad eebaaritaannadaas oo hadda soo baxay ayaa qoraaga E. H. Wright la yiraahdo inoogu soo koobin waxa laga ogaaday jiritaanka garab-daarka(extrasensory)(in qofku wax ogaan karo asaga oo aan loo sheegin, baaridna ku samaynin) iyo sida ay arrintaasi u dhici karto.

Tijaabooyinka mudane Rhine kadib, jiritaanka in maskaxyuhu farriimo iswaydaarsan karayaan hadda saynisyahannadu waxa ay u arkaan wax suurtogal ah. Kooxdad ah ayaa lagu tijaabiyyey in ay akhriyaan magacyo lagu xardhay xaashiyo aysan u jeedin sidoo kalena loo ogolaan in ay eegaan. Waxaa dhacday in inbadan oo dadkii ka mid ahi sheegeen magacyadii xaashiyaha ku qornaa.

“Sidee ku dhici kartaa arrintaasi? Awoodahaas u eg in dadkaasi leeyahiin, kama tirsana dareemayaasha aynu naqaanno. Waa kuwo aan la aqoon halka ay kaga yaallaan

-----Faker oo hodan noqo-----

jimsiga. Dadkaasi qoraallo iyo xogo boqolaal kiilow mitir u jira ayaa ay mar labaad ku guulaysteen in ay sheegaan. Waxaa kale oo mudane Wright baaritaankiisa ku ogaaday in habka xogtaan u socdaalayso ama la isugu gudbin karayo aysan la mid ahayn habka ay ku socdaan mawjadaha shucaaca ee raadyaha, igaarsiinnada iwm adeegsadaan. Mawjadahaan waxaa lagu yaqaan in awooddoodu yaraato markasta oo fogaantu sii badato balse awooddaan maskaxuhu ma aha kuwo isbeddel ku imaanayo. Kaliya awood maskaxeedka dadka ayaa la arkay in ay saamayn ku leedahay.

Waxaa intaas dheer oo la ogaaday in awooddaan xariir maskaxeedyadu uusan shaqaynayn haddii dadku hurdaan ama yara hurdaysanyahiin balse uu si fican u shaqayn marka aybaarugsanyahiin iyomarka ay si fican u soo jeedaan. Mudane Rhine waxa uu baaritaanka ku ogaaday in daroogooyinka hoos u dhiga shaqada maskaxda ay sidoo kale hoos u dhigayaan xariir-maskaxeedyadaan halka kuwa kiciya maskaxda dadka ay sidoo kale kiciyaan awooddaan. Waxaa intaas dheer in illaa uu qofku si fican isugu dayo uusan awoodin in xariirkaan uu u shaqeeyo.

“Gunaanadkii Wright waxa uu kalsooni ku sheegay in ay arrintaani tahay wax jira, dadka qaarkoodna ay hibo u leeyahiin. Akhristaha cidina kuma khasbayso in uu rumaysto jiritaanka arrintaas balse tani waa xogta baaritaankii Rhine sameeyey.”

Cutubka 14aad

DAREEMAH A LIXAAD: IRIDDA MURTIDA IYO GARAADKA

Tallaabada Saddex iyo Tobnaad Ee Hodannimada

Tallaabada saddex iyo tobnaad waxa loo yaqaan, waa halka qofku ku heli karayo aqoon aan dhammaad lahayn oo dedaal badan aan uga baahnayn.

Tallaabadaan ayaa lagu gaaraa fiinta murtida. Kaliya waxaa la fahmi karaa, la adeegsan karaa, lagana faa `iidaysan karayaa marka qofku ka soo gudbo labo iyo tobanka tallaabo ee kale.

Dareemaha lixaad waa qayb ka mid ah garaadka daahsoon oo loo yaqaan Sawirashada Hindisidda Ah. Waxaa kale oo lagu magacaabaa “Saldhigga Qaabilaadda” halkaas oo ah halka aragtiyaha, qorshayaasha iyo fikradaha cusubi ka soo galaan maskaxda.

Dareemaha lixaad waa wax aan dhab ahaan loo qeexi karinin! Waa mid aan loo sharxi karinin qof aan ka soo gudbin xeerarkii kale, maxaa yeelay waa qof aan lahayn wax aqoon ah oo loola barbar dhigi karo dareemaha lixaad si wax loo fahansiiyo. Fahmizza dareemaha lixaad waxaa kali ah oo lagu gaari karaa khilaawid(gooni maskax uga shaqaysiin) uu qofku naftiisa la sameeyo. Dareemaha lixaad ayaa ah xariiriyyaha isku xira aqoonta aadanaha ee dhammadka leh iyo aqoonta aan dhammaadka lahayn.

-----Faker oo hodan noqo-----

Kadib markii **aad** ka soo gudubtay qodobadii hore ee buugga, **hadda** waxa aad u diyaarsantahay fahmizza oraahdaan soo socota:

Adeegsiga dareemaha lixaad waxa uu awood kuu siinayaa in aad garawsan kartid halisaha kugu soo food leh oo aad ka foogaatid iyo sidoo kale ogaanshaha fursadaha soo socda iyo xilligooda.

Waxa aad yeelanaysaa adeege markasta kuugu diyaarsan in uu kuu furo iridda murtida.

In oraahdaani togantahay iyo in ay tabantahay midkoodna ma ogaan kartid haddii aadan raacin tallaabooyinka buuggaan ku xusan ama tallaabooyin kuwaan oo kale la mid ah.

Qoraagu ma aha mid ka sheekaynaya mucjisoojin ama rumaysan in arrintaani mucjiso tahay balse waa mid aqoon u leh adduunka sida uu u dhisanyahay iyo qaanuunada loo dejiyey in adduunku uu raaco oo uusan ka leexan karinin.

Qaanuunadaas ayaa in badan ah mucjisoojinka dhabta ah. Dareemaha lixaad ayaa noqon karaya waxa ugu wayn ee aan mucjiso ku sheegi karayo maxaa yeelay waligay iima suurtowdo in aan fahmo sida uu ku shaqeeyo.

Intas waxaa dheer, qoraagu waxa uu ogyahay in ay jirto awood ka sarraysa ahna tan ugu caqliga badan. Waa awooddha maamusha walax kasta iyo awood kasta. Waa awooddha mirta u beddashageed waynaaday, wabiyada biyo qulqulsiisa, habeen iyo maalinta isdaba joogga ka dhigta, xilliyadana joogtaysa. Qofku waxa uu awoodaa in uu kaalmo ka helo awooddas oo uu ku gaari karayo halka uu doonayo.

Markii aan korayay ayaa waxaa jiray shakhsiyad aan u arkayay ku dayasho fiican oo aniga geesiyaal ii ahaa. Waxa

-----Faker oo hodan noqo-----

aan ogaday marka aan rumaysanahay ee aan iska dhigayo in aan ayagii ahay in aan dareemayay awood ka xoog badan xilliyada kale.

Dhabitii waxa aan dhihi karaa waloow aan ka koray xilligaas balse wali kama tagin in aan leeyahay geesi ama cid aan ku dayasho u arko.

Muddo kahor intii aanan bilaabin in aan wax qoro ama aan khudbado jeediyo ayaa aan samaystay dhaqan aan ku hagaajinayo shakhsiyadayda kaas oo ah in aan iska dhigo dadkii aan u arkayay ku dayashada iyo geesiyaasha. Waxa aan samaystay sagaal nin oo kala ah Emerson, Paine, Edison, Darwin, Lincoln, Burbank, Napoleon, Ford, and Carnegie.

In muddo ah ayaa aan habeen walba kulla male-awaal ah la qaadanayay kooxdaan oo aan ula baxay "La taliyeyaasha Qarsoon".

Habka Arrintaani u dhacaysay waxa ay ahayd: habeen walba inta aanan seexan ayaa aan meel fariistaa kadibna indhaha isku qabsadaa kadibna sawirashada maskaxdayda ka dhixarkaa aniga oo la fadhiya raggaas la taliyeyaasha ii ah. Fursadda aan halkaan ku haystay kaliya ma ahayn in aan raggaas la kulmo balse sidoo kale aniga ayaaba kulanka shirguddoon ka ah.

UJEEDDO cad ayaa aan kalaha kulankaan male-awaalka ah, kaas oo ah in aan shakhsiyaddayda dhiso aniga oo qayb shakhsiyad ah ka qaadanaya mid kasta oo dadkaan ka mid ah. Waxa aan ogsoonaa in haddii aan sidaas ku wado aan awood u helayo in noloshayduba noqoto mid dib u soo dhalatay oo ka baxday jahlihigii iyo khuraafaadkii aan ka qaatay deegaankii aan ku dhashay.

HAB ISKA-DHAADHICIN AH, SHAKHSIYAD KU SAMAYSASHO

-----Faker oo hodan noqo-----

Waxa aan cilimiga ku saabsan maskaxda aadanaha ka bartay in qofku noqdo waxa uu maskaxdiisa ku wayniisiyo ee markasta ka fakaro ama doono. Waxa aan ogaa in rabitaanka Aadka u xooggani uu qofka ku dirqiyo in uu la yimaado iskudayo iyo ficillo lagu gaarayo waxa qofkaasi uu doonayay. Waxaa intaas ii dheeraa oo aan ogaa in adeegsiga habka ISKA-DHAADHICINTA aan ku samaysan karo shakhsiga aan doonayo in aan anigu noqdo.

Aqoontaas oo dhammi waxa ay iga dhigtay mid ku hubaysan hubkii uu shakhsiyaddiisa ku beddeli lahaa ee kaga dhigi lahaa caynka uu asagu doonayo.

Kooxdaan La Taliyeyaasha Qarsoon ah ayaa aan isugu yeeraa qolkayga talooyinka kadibna mid walba ka doonaa in uu mid waliba gacan iga siiyo dhanka shakhasiyad ahaan uu ku wanaagsanyahay waana sidaan sida aan ula hadli jiray:

“Mudane Emerson, waxa aan adiga kaa doonayaa in aan kaa helo fahamka aad dunida ka haysatay ee kaa dhigay mid dadka dhan ka gooni ah. Waxa aan kaa doonayaa in aad garaadkayga daahsoon ku shubtid dhammaan tayooyinka aad leedahay ee awoodda kuu siiyey in aad fahamtid oo naftaada aad ku maamushid raacitaanka iyo ka faa `iidaysiga xeerarka adduunku ku socdo. Waxa aan kaa codsan in aad iga caawisid in aan helo oo gacanta ku dhigo ilo kasta oo aqooneed oo aad ogtahay.

“Mudane Burbank, Waxa aan kaa codsanayaa in aad ii soo gudbisid aqoontaada kuu ogolaatay in aad jacayl iyo wada shaqayn la yeelatid abuurka(dhirta). Igu caawi aqoontaada aad ku awoodday in aad dhir badan isku dartid oo ka samaysid kuwo cusub iyo soo saarista ubaxyo iyo dhulal baaxad wayn oo qurxan.

-----Faker oo hodan noqo-----

“Mudane Napoleon, waxa aan kaa doonayaa awoodaada kuu ogolaatay in aad dadka niyad kicisid ee ku dhaqaajisid in ay ficillo la yimaadaan. Waxa aan kaa doonin sida aad awooodda aad guuldarro guul ugu beddashid iyo tan aad kaga gudubtid caqabadaha lagama gudbaanka ah. Madaxa ayaa aad ii saarantahay.

“Mudane Paine, Adiga waxa aan doonayaa in aan kaa helo madax-bannaanida aragtiyed, geesinnimada iyo hadaladaadii cadcaddaa ee dadka kale lagaaga sooci karayay!

“Mudane Dawrin, waxa aan jeelaan lahaa in aan kaa kororsado dulqaadkaagii iyo awoodaadii aad ku darsaysay samaynta iyo saamaynaha adiga oo aan cidna uga gabban, waxbadan oo aqoonta sayniska ahna aad kala caddaysay.

“Mudane Lincoln, waxa aan doonayaa in aan kaa kororsado dareenkaagii aad caddaaladda u haysay, dhabar-adaygaagii aadan marna ka daalayn, kaftan wanaagaagii, fahamkaagii aadanahaga ee sarreeyey, iyo dulqaadkii aad dadka uga duwanayd.

“Mudane Carnegie, adiga hadda ayaa aanba abaal kaaga hayaa shaqada aad noloshayda u doortay taas oo raynrayn iyo deggeanaanba maskaxdayda siisay. Waxa aan kaa doonayaa in aad I fahansiisid dedaalkaaga qorshaysnaa ee aad ku gaartay dhisidda warshadaha iyo hantiyaha aadka u qarada wayn.

“Mudane Ford, waxa aad tahay dadka noloshayda caawinta ugu badan aan ka helay. Waxa aan jeelaan lahaa in aan kaa barto dhabar-adayg, go `aan adayg, xasillooni, kalsoonida awooda kuu siisay in aad kaga adkaato saboolnimada, iyo sidoo kale in aad ku midaysid oo ku aruurisid aadanaha.

-----Faker oo hodan noqo-----

"Mudane Edison, adiga waxa aan ku fariisiyey dhinacayga, waliba midigtayda ah, maxaa yeelay wadashaqayntii aan kaa helay markii aan sameynayay aqoon-baarista ku saabsan guusha iyo guul-darrada. Waxa aan kaa doonaya in aan kaa barto rumaysashada yoolashadaada ee xooggan iyo fahamka aad u qabtid nolosha ee aad markasta kaga adkaanaysay guuldarrooyinka.

Qof walba oo kamid ah La Taliyeyaashaan Qarsoon si gooni ah ayaa aan ula hadlaa aniga oo midwalba ka eegin halka uu ku wanaagsanaa iyo halka aan markaas doonayo in aan kororsi iyo talo ka helo.

Mid walba noloshiisa ayaa aan darsid aad u wanaagsan ku sameeyey oo si qoto dheer u raadiyey.

Bilo badan kadib oo aan la taliyeyaashaan habeen walba la sheekaysanayay, waxaa la yaab igu noqday sidii ay dhab u noqdeen dadkaani.

Mid walba shakhsiyaddiisii dhabta ahayd ayaa uu shirka la yimaadaa. Tusaale , Lincoln ayaa markasta shirka yimaada asaga oo daahsan. Asaga oo tartiib u soconaya oo gacmaha dhabarka ugu qarsanyahiin. Marmar ayaa uu markii uu I agmarin istaagaa kadibna garabka gacan iga saaraa. Markasta waji aan faraxsanayn ayaa ka muuqday, waana adkayd in asaga oo dhoollacadayn la arko. Dalkaan dhibaataysan ayaa gubayay.

Kuwa kale sidaas oo kale ma aysan ahayn. Burbank iyo Pain. Burbank iy Paine ayaa marar badan lahaa dhaqan ah in ay keenaan jawaabo iyo hadallo yaryar oo kaftan iyo maad ah oo ay ugu talo galeen dadka kale in ay kaga yaabsadaan. Habeen ayaa Paine ii soo jeediyey talo ah in

-----Faker oo hodan noqo-----

cashar(khudbad ah) ka diyaariyo mawduuca filasofiga ku saabsan “Xilligii Sababayntaa,”(Casriga la joogo ee aadanahu barteen in wax walba ay sabab leeyahiin) iyo in aan ka hor jeediyo kulanka kaniisadda oo aan ka qayb gali jiray. In badan oo dadkii miiska fadhiyey ah ayaa si fiican u qoslay. Aan ka ahayn Napoleon oo asagu inta afka dhinac u marooyiyey cod taah oo kale ah kor ugu dhawaaqay(aah) heer dadkii oo dhammi soo wada egeen ayaga oo yaabban. Asagu kaniisadda waxa uu u arkayay wax dawladdu adeegsato oo ay marin habawsato dadka imaanaya.

Burbank ayaa habeen kulankii ka soo daahay. Markii uu yimid waxaa ka muuqatay farxad iyo xamaasad waxa uuna noo sheegay in uu ku soo daahay tijaabo(iskuday) uu samaynayay oo uu ku ogaaday hab uu tufaax ugu dul beeri karo geedkii uu doono. Paine ayaa kula diriray hadalkaas asaga oo sheegay in dhibta dhan ee ragga iyo dumarka u dhaxaysa ay ka bilaabatay geedka tufaaxa. Darwin oo yara qoslin ayaa Paine u sheegay in uu u fiirsado masaska yaryar iyo sida ay isugu beddelaan masas waawayn. Emerson ayaa la soo booday “Masas haddii la waayo, tufaaxna waa la waayin.” Napoleon ayaa ka daba dhawaaqay oo asna ku darsaday, “Haddii aan tufaax jirin, dalna ma jirayo!”

Lincoln waxa uu yeeshay dhaqan ah in uu noqdo qofka ugu dambeeya ee qolka ka baxa. Habeen ayaa uu kursiga uu kufadhiyay inta isku tiirihey, gacmaha isku laabtay, bartaas iska fadhiyey intii muddo ah, aniguna faraha ayaa aan ka qaaday. Ugu dambayntii asaga ayaa inta madaxa la soo kacay, oo meeshii ka kacay, albaabka u dhaqaajiyey kadibna markii uu albaabka gaaray soo laabtay. Inta uu gacanta garabka iga saaray ayaa uu igu yiri, “Wiilkaygiyoow, geesinnimo badan ayaa aad u baahan doontaa haddii aad doonaysid in aad gaartid ujeedka noloshaada. Xasuusnoow marka dhibaatadu kula dagto, dadka caqli iyo ayaa ay wada leeyahiin, dhibaataduna qofka waa ay dhistaa.”

-----Faker oo hodan noqo-----

Kulamadaani waxa ay ila noqdeen kuwo dhab ah heer aan ka cabsaday in dhibaatooyin dambe iga soo gaaraan, kadibna waa aan joojiyey muddo bilo ah. Waxa aan ka baqay haddii aan sii wado in aan ilaawo in kulamadaani ahaayeen kuwo aan sawirashada maskaxdayda ka abuuray ee aysan ahayn wax dhab ah oo jira.

Lix bilood kadib markii aan kulamadii joojiyey ayaa habeen la I toosiyey ama anigu aan u maleeyey in la I toosiyey. Waxa aan arkay Lincoln oo sariirtayda ag taagan. Waxa uu igu yiri, "Adduunku dhawaan waxa uu u baahan doonaa shaqadaada. Wareer iyo dhaqaale burbur dadka dhammi quus iyo jahawareer ka qaadayaan, ayaa soo socda. Kakac oo dhammaystir qoraalkaagii, taas ayaa ah ujeedka noloshaada.

Subaxii markii aan gaaray waa aan kala sheegi waayay in waxii aan arkay ay run ahaayeen iyo in ay riyo ahaayeen. Riyo aan waligay caynkeeda arag ayaa ahayd, maalitii oodhanna maskaxdayda ka bixi wayday heer aan markii dambe go `aansaday soocelinta kulamadii La Taliyeyaasha Qarsoon.

Kulankii haddii aan habeenkii soo galayba, dhammaan waa la wada fadhiyaa, qof walbana halkiisii ayaa uu ka fadhiyaa shirka. Lincoln ayaa igu soo dhaweeyey asaga oo oranaya, "Aynu soo dhawaynno saaxiib dib inoogu soo laabtay."

Intaas kadib waxa aan bilaabay in aan xubno cusub ku daro kulanka, illaa haddana waxa aan gaarsiiyey illaa iyo konton qof oo ay ka midyahiin Christ, St. Paul, Galileo, Copernicus, Aristotle, Plato, Socrates, Homer, Voltaire, Bruno, Spinoza, Drummond, Kant, Schopenhauer, Newton, Confucius, Elbert Hubbard, Brann, Ingersol, Wilson, and William

James.

Waa markii iigu horraysay ee aan cid la wadaago xogtaan aniga oo ka cabsaday in si khaldan la ii fahmo maxaa yeelay hadda ma aan kala jecli dadka iyo waxa ay iga oranayaan. Waxyaalaha waynaanta laga faa`iido waxaa ka mid ah in aad ku dhiiran kartid sheegista waxii run kula ah adiga oo aadan kala jeclayn sida dadku u fahmayaan u fakarayaan iyo waxa ay ku oranayaan.

Si aan khalad loo sii fahmin, waxa aan caddaynayaa in dadkaas aan kulanka la qaato ay yahiin kuwo aan sawirashada maskaxda ka abuurtay, ogahayna in wax dhab ah oo jira aysan ahayn balse kulamadaasi waxtar badan, dhiirogalin, farxad, aragti muujin iyo wax walba oo aan dadkaas uga baahnaa ayaa aan ka faa`iiday.

Dhexbartanka unugyada maskaxda waxaa ku yaalla saldhig ay fikraduhu ku soo dhacaan. Illaa hadda lama ogaanin halka dareemahaan lixaad kaga yaallo maskaxda balse muhiimad wayn ma aha. Waxaa muhiimka ah in aadanahu uusan aqoon ku heli karinin habka waxbarista oo kali ah. Aqoontaas kale waxa uu qofku helaa marka maskaxdiisu si aad ah u daaran tahay. Wax walba oo maskaxda daari karaya, keeni karayana in wadnaha qofku aad u garaaco ayaa awooda in uu daaro oo soo kiciyo dareemaha lixaad. Qofkii ku dhawaaday in uu shil gaari galoo ayaa garan karanaya dhacdadaan iyo sida dareemaha lixaad u daarmo markaas oo kale oo ilbiriqsiyo gudahood u caawiyo qofkaas, shilkana uga badbaado.

Oraahdaan hore waxa aan hordhac uga dhigay oraahdaan kale ee aan doonayo in aan hadda sheego. Markii aan kulamada la qaadanayay “La Taliyeyaashayda Qarsoon” waxa aan ogaaday in maskaxdaydu aad ugu furfurantahay helitaan fikrado cusub oo igu soo gaarayay habka dareemaha lixaad aan ugu magac daray. Waxa aan oran

-----Faker oo hodan noqo-----

karayaa, abaal wayn ayaa aan u hayaa raggaas aan la tashan jiray.

Marmarka qaarkood, marka aan dhibaatooyin la kulmo, waliba kuwo noloshayda halis galin karaya, waxa aan aragti I hagta iyo talo I badbaadisaba ku heli jiray habka aan samaystay ee La Taliyeyaasha Qarsoon ah.

Ujeedkayga aan u abuurtay la taliyeyaashaan waxa ay ahayd in aan maskaxdayda iyo garaadkayga daahsoon ka dhaadhiciyo shakhsiyaddaha wanaagsan ee dadkaasi leeyahiin ee aan doonayo in aan yeesho. Waayadaan dambe arrintaydu gebi ahaanba waa ay is beddashay.

Hadda waxii igu soo adkaadaba waxa aan la aadaa La Taliyeyaashayda Qarsoon. Jawaabo la yaab leh ayaa aan kala kulmaa, waloow aan gebi ahaanba ku xirnayn La Taliyeyaashaas.

Adigu, waxa aad ogaatay in cutubkaan uu ku jiro xog aan dadka intooda badani aysan aqoon u lahayn. Dareemaha lixaad waa arrin xiiso iyo faa`iidaba u leh qofkasta oo doonaya in uu yeesho hanti aad u wayn, balse arrintaan baahi uma qabaan dadka doonaya hadti aan badnayn.

Waxa aan hubaa oo aan shaki iiga jirin in dhammaan dadka aan ka soo wada sheekaynay ay wada yaqaaneen oo adeegsan jireen dareemaha lixaad, sidaasna ay guulahooda ku gaari jireen.

Dareemaha lixaad ma aha wax qofku inta halmar soo qabsado uu bulaabi karayo adeegsigiisa. Waa awood lagu helo adeegsiga qdobadii kan ka horreeyey. Waa dhif in dadku ogaadaan dareemaha lixaad ayaga oo aan wali afartan jirsan.

-----*Faker oo hodan noqo*-----

Qof kasta oo aad tahay iyo ujeedkasta oo aad buuggaan ka leedahayba, waa aad ka faa `iidi buuggaan xataa adiga oo aan wali fahmin qodobka cutubkaani ka hadlayo. Tani waxa ay gooni ku tahay haddii ujeedkaagu yahay in aad hanti yeelatid ama waxyaabo kale.

Cutubka 15aad

SIDA LOOGA ADKAADO LIXDA CABSIYOOD EE DADKU KA BAQAAN

Dib isu eeg marka aad akhrinin cutubkaan adiga oo iska raadin intee kamid ah cabsiyahaan ayaa ku hor taagan. Ka hor inta aadan isku dayin adeegsiga murtida buuggaan waa in maskax ahaan aad u diyaaysan tahay. Is diyaarintaasi ma aha mid dhib badan. Is diyaarintaasi waxa ay ka bilaaban in aad darsid, baaritaan iyo fahmid ku samaysid saddex cadaw oo kaaga baahan burburin.

Saddexdaasi waa GO`AAN LA`AAN, SHAKI, iyo CABSI!

Dareemaha lixaad ma ahaan doonon mid kuu shaqeeya adiga oo saddexdaan ama mid kamid ah uu maskaxdaada dhix fadhiyo. Saddexdaan aan barakaysnayn waa kuwo aad isugu dhow; midkood meeshii laga helo, labada kalana waa u dhawdahay in laga helo.

GO`AAN LA`AANTU waa mir ka dhalata geedka CABSIDA! Xasuusta ku hay. Go`aan la`aantu waxa ay isu rogtaa SHAKI, marka dambena waxa ay sii noqdaan CABSI! Sidaas darteed ayaa saddexdaanba u yahiin kuwo halis ah. Waa ay dhashaan oo koraan adiga oo dareemin.

Inta ka hartay cutubkaani waxa uu qeexi doonaa dhammaad la doonayo in la gaaro kahor inta aan murtida buugga lagu dhaqaaqin oo aan la dhaqan galinin. Waxaa sidoo kale cutubkaani baaritaan ku samaynayaa arrin waayadaan dambe dad badan saboolnimo u keentay. Waxaa sidoo kale ku xusan cutubkaan xaqiijo la doonayo

-----Faker oo hodan noqo-----

in ay fahmaan cid walba oo hodannimo ku hamminaysaa. Ujeedka cutubkaani waa in iftiin lagu shido lixda cabsiyood. Inta aadan cadawgaaga ka adkaanin, waa in aad taqaanid magaciisa, dhaqankiisa iyo halka uu ka soo duulo intaba. Inta aad akhrinta sii wadid, baaritaanna isku wad oo baar lixdaas cabsiyood iyo waxii aad ka leedahay oo ayaga ah.

Ha ku kodmin(sirmin) dhaqanka gedgediska ah ee cadawyadaani leeyahiin. Marar badan waa ay qarsoomaan waxaana adkaata in la helo iyo in la cirib tiro labadaba.

LIXDA CABSIYOOD

Waxaa jira lix cabsiyood kuwaas oo mid ama ka badan oo ka mid ah ay haleelaan qof walba. Dadku waa ay ayaan(nasiib) wanaagsanyahiin haddii aysan lixduba iskumar ku dhicinin. Ayaga oo loo kala hormariyey sida ay u kala badan yahiin ayaa kala ah:-

Cabsi SABOOLNIMO

Cabsi EED(WAX KA SHEEGID)

Cabsi CAAFIMAAD DARRO

Cabsi WAAYID QOF LA JECELYAHAY

Cabsi DUQOOBID

Cabsi DHIMASHO

Cabsiyaha kale oodhan waxa ay noqonayaan kuwo aan waynayn oo lixdaan hoos yimaada.

Lixdaan cabsiyood ayaa ah kuwo aad u soo noqnoqda, dhib wayna adduunka dhan ku haya. Lix sano oo uu socday burburkii dhaqaalaha ee Maraykanka, waxaa dadka ku habsaday cabsi SABOOLNIMO. Dagaalkii labaad markii uu socday, dadka waxaa ku habsaday cabsi DHIMASHO. Dagaalkii kadib waxaa ku habsaday cabsi CAAFIMAAD DARRO kadib markii cudurro bilowdeen in ay dillaacaan.

Cabsidu ma aha wax aan ka ahayn, wax maskda kali ah ka jira. Qofka waxa maskaxdiisaas ku jiraa ayaa noqon waxa haga oo maamula. Dhakhaatiirta waxaa lagu yaqaan in ay ka jirro yaryahiin dadka kale ayada oo ay keenin in dhakhaatiirtu aysan ka cabsan CUDURRO. Ayaga oo aan ka baqayn ayaa ay la kulmaan kumanaan qof oo qaba jirrooyin lakala qaado maalin kasta balse waxba kuma noqdaan gebi ahaanba. Difaacooda ugu wayni waxa uu ka inaanayaan cabsi la `aantooda in cudur ku dhaco.

Halkaan waxa aan salka ugu dhigaynaa xaqiiqo la doonayo in dadku fahmaan. Waxaa jirta in ay iswaydiyaan sababta dadka qaarkood ugu muuqdaan kuwo nasiib badan halka kuwo kale ayaga oo u muuqda in ay dedaalayaan, waayo aragnimo badanyahiin, maskaxdooda tujinayaan, haddana ay ula kulmayaan nasiib darro. Taas waxaa laga yaabaa in ay sharraxdo aragtida ah in aadanahu uu maamulo maskaxdiisa, maamulkaasina keeni karayo in uu u furo iridaha uu doonayo, iskana xiro kuwa uusan doonayn.

Haddii ay jirto walax maamulkeedu uu ku jiro gacanta aadanaha waxaa lagu tilmaami karayaa FAKARKA. Oraahdaan oo lagu xoojiyey oraahda oranaysa wax walba

-----Faker oo hodan noqo-----

fikrad ahaan ayaa ay u bilowdaan, ayaa ku fahamsiin karta sida cabsida ku timaaddo iyo sida looga adkaan karayo.

Haddii la yiri FIKRADDU WAXA AY ISU BEDDESHAA WAXA DHABTA AH EE LAGU FAKARAY taasi waxa ay kuu caddaynin in aysan suurtogal noqon doonin in meel lagu shubay cabsi iyo saboolnimo, laga helo geesinnimo iyo hodannimo.

Dadka Maraykanku waxa ay bilaabeen in ay ka fekeraan saboolnimo kadib markii ay arkeen hoos udhacii dhaqaale ee sayladda(suuqa) Wall Street. Tartiib tartiib ka fekeriddoodii saboolnimada, waxa ay keentay burburkii dhaqaale ee dalka ku habsaday waayo kadib.

SABOOLNIMO KA CABSASHO

Ma jiro wax xariir ama heshiis ah oo ka dhexeeya HODANNIMADA IYO SABOOLNIMADA. Waxa loo kala qaadaa labo waddo oo aan isku meel aadin. Haddii aad hodannimo doonaysid waa in aad gebi ahaanba ka dheeraataa wax kasta oo saboolnimo keeni karaya.(Ereyga hodannimo macno ballaaran ayaa soo hoos galaya oo aan hadda ula jeednaa, waxa aan ula jeednaa hodannimo dhaqaale, ruuxeed(nafeed), maskaxeed, iyo walxo intaba. Halka cagta laga saaro waddada hodannimada waa RABITAAN(DOONIS) XOOGGAN. Cutubkaan CABSIDA waxa uu noqon qaybtii ugu dambaysay ee tallaaboooyinkii lagu barayay, waxa aadna isu diyaarin in aad ka dhabaysid RABITAANKAAGA.

Haddaba halkaan ayaa ah halka aad tijaabo isaga qaadi lahayd si aad u ogaatid murti intee le`eg ayaa aad dhuuxday. Halkaan ayaa ah halkii aad odoroskaagii oodhammi ku dhaboobi lahaa. Haddii kadib markii aad

-----Faker oo hodan noqo-----

cutubkaan aad akhrisid aad wali maskaxdaada boos ka siinaysid saboolnimada, u diyaar garoow saboolnimo. Kani waa go `aan aan ka leexasho lahayn.

Haddii aad hodannimo doonaysid, go `aanso caynka(nooca) iyo inta aad doonaysid in aad heshid ee ku qancisa. Waa aad taqaan waddada hodannimada. Waxaa lagu siiyey hage kugu toosinaya waddada. Haddii aadan samaysan meel aad ka dhaqaaqdid iyo meel aad ku ekaatid, adiga oo kali ah ayaa eeddaada leh. Adiga ayaa xilkaasi ku saaranyahay. Ma jiri doono wax marmarsiinyo ah oo kaa qaadi doona masuuliyad ku saarnayd oo aad gudan wayday iyo guuldarro kaaga timid.

In aad saboolnimo ka baqdid waa xaalad maskaxda lagu abuuro, kana jirta maskaxda oo kali ah balse aan dhab ahayn! Waa wax ku filan in ay burburiso kansho(fursad) kasta oo qofku ku heli karayo gaarista yoolkiisa.

Ka cabsashada saboolnimadu waa mid qofka ka disha ka shaqaysiinta maskaxda, waa mid burburisa sawirashada maskaxda, waa mid qofka ka qaadda niyadda iyo xamaasadda, waa mid niyad jabisa hal abuurka, waxa ay qofka ka dhigtaa, mid aan lahayn ujeeddo cad, mid dib-dhigasho badan, mid aan xamaasad lahayn oo ka adkaanshaha naftiisa u arka wax aan suurtogal ahayn. Dhalaalka ayaa ay ka qaaddaa muuqaalka qofka, waxa ay burburisaa keenista fikrad togan, dedaalka ayaa ay yaraysaa, dhabar-adagygga ayaa ay xoortaa, rajada ayaa ay ka dhigtaa mid aan jirin, himadda ayaa ku burburta, xasuusta ceeryaamo yeelata, meel walbana guuldarro ayaa ka soo iftiinta. Kalgacaylka iyo qalbiga ayaa qofka ka dilma, saaxiibtinnamada ayaa baaba`ada, boqolaal nooc oo guuldarro ahna waa soo jiidataa. Hurdo la `aan, dhibaato

-----Faker oo hodan noqo-----

iyo farxad la`aan aya ku dhacda qofka asaga ku nool adduunyo cid walba deeqda qof walbana uu heli karayo waxa uu doonayo ayada oo nysan jirin wax kala teedaya(xayndaabaya) qofka iyo waxa uu doonayo aan ka ahayn in uu la yimaaddo ujeeddo cad oo waxa uu doonayo ah.

Ka cabsashada saboolnimada ayaa shaki la`aan ah midda ugu halaagga(burburinta) wayn ee lixda cabsiyood. Ayada ayaa ah tan ugu dhib badan in laga adkaado sidaas darteed ayaa loogu hormariyey. Waa arrin ku dhiirasho u baahan in la caddeeyo xaqqiqaada ka jirta halka cabsida saboolnimadu ka soo bilaabato, waxaa kale oo ku dhiirasho u baahan in qofku aqbalo kadib marka uu xaqqiqaas ogaado. Cabsida saboolnimadu waxa ay ka dhalataa, ku dhalashada aadanaha dhammi ku dhashay cillad ah in uu dhaqaale ahaan u ugaarsado aadanaha kale(dhanka dhaqaalaha in sidii dugaaggii loo kala qaato). Xayawaanku malaha awood fikradeed oo sare sidaas darteed waxaa haga astaamo ay ku dhashaan waxaana ugu wayn in midkoodba midka kale uu ugaarsado oo cuno. Aadanahu maaddaama ay ka caqli badanyahiin xayawaanka si toos ah uma cunaan hilinka aadanaha kale balse dhaqaale ahaan ayaa ay isu cunaan. Aadanahu waa mid aysan waxba deeqin(haad/dhuuni ah) sidaas darteed ayaa loo sameeyey xeerar midba mid ka adagyahay si loo kala ilaaliyo.

Xilliyadii adduunku soo maray oodhan kan hadda lagu jiro ayaa u muuqda kii u halista badnaa, maxaa yeelay dadka waxaa ku dhacay wax loo yaqaan LACAG-KU-WAALASHO. Qofku gebi ahaanba wax qaymo ah kuma fadhiyo haddii uusan haysan koonto(akoon)(kayd) lacagi uga buuxdo, balse haddii uu lacag haysto-AYADA OO AAN LA IS WAYDIIN HALKA UU KA KEENAY- ayaa lagu dabo safan oo uu boqor noqonin, asaga ayaaba xeerka(sharciga) ka sarreeya, asaga ayaa siyaasadda hoggaamin, ganacsiga

-----Faker oo hodan noqo-----

gacanta ku haya, adduunka dhan ayaana u sujuuda meeshii uu soo maraba.

Saboolnimo wax ka silac iyo liidasho(dullinimo) badan ma ay jirto! Ciddii soo aragtay saboolnimo aaya dareemi karaya waxa aan uga jeedo.

Haddaba la yaab malaha in aadanahu ka cabsado saboolnimada. Waayo aragnimo nololeed oo badan oo aadanahu iska dhax-dhaxlay aaya ay ku ogaadeen in dadka qaarkiis aysan ahayn kuwo la aaminikarayo marka ay timaaddo lacag iyo hanti. Runtii waa tilmaan liidata balse waxaa ka sii daran in ay run tahay oo dadka qaarkiis aan la aamini karaynin.

Guurka intiisa badan waxa uu noqday in lagu doorto qofka iyo dhaqaalahiisa. La yaab malaha waxa maxkamadaha u noqdeen kuwo markasta la buuxo.

Dadku lacagta waxa ay ku raadinayaan waddo kasta oo ay ku heli karayaan, ha noqoto waddo toosan iyo mid qalloocanba. Waxa u daran waa in ay lacag helaan.

Dib isu eegiddu(imtixaan iska qaadir) waxa ay qofka u muujisaa meelaha uu ku liito, waana wax qof walba uusan ka helin. Dib isu eegidda caynkaan ahi waa wax laga maarmaan u ah qof kasta oo doonaya in uu dadka ka saro maro oo ka baxo saboolnimada. Haddii aad naftaada tallaabo tallaabo u baartid oo dib isu eegtid, ogoow adiga aaya isku ah maxkamaddii iyo garsoorahiiba, adiga aaya ah xeer ilaaliye iyo qareenba, adiga aaya ah dacwad ooge iyo eedaysaneba, sidaas darteed maxkamad aaya aad saarantahay. Is waydii waydiimo dhab ah, ugana jawaab si dhab ah. Marka imtixaankaasi dhammaado, wax badan aaya aad naftaada ka ogaanaysaa. Ha isu malaynin in aad tahay maxkamad aan gef galinin marka aad dib isu eegista isku samaynaysid, cid kale oo si wanaagsan kuu taqaan u

-----Faker oo hadan noqo-----

yeero si ay goobjoog kuugu noqdaan marka ~~bad~~ imtixaanka iska qaadayso. Run raadis nyan and tahay, Punta hel si kasta oo laga yaabo in and u dareentid yaxuyu!

Haddii dadka intooda badan la ~~waxay~~ ~~waan~~ ay ka baqaan, waxa ay ku jawaabayaan "Waxba kuma baqo." Jawaabtoodu ma saxsana, maxaa yeelay dadka in yar ayaa og in maskax ahaan iyo jimsi ah oo qofku tahay wax qarsoon oo aan u caddayn, tahayna wax qofkaas culays ku haysa noloshiisa oodhan ~~usaga~~ oo aan dareensanayn. Kali ah baaritaan si dhah ah qofku isugu sameeyo ayaa uu ku ogaan karaa ~~cadaawgaan~~ baahsan. Marka aadbaaritaankaas isku samaynaysid, si flican u baar shakhsiyaddaada/dabeeccaddaada. Waa kuwaan astaamo aad u baahantahay in aad iska firisid in aad leedahay:

ASTAAMAHKA CABASHADA SABOOLNIMADA

WAXBA KALA JECLAYN. Waxaa lagu gartaa himmad la`aan, u dulqaadasho saboolnimo, iska ogolaansho ~~wax~~ walba oo noloshu siiso halkii uu raadsan lahaa ~~waxa~~ uu doonayo oo uu kacdoon la imaan lahaa, caajis maskax iyo mid jimsiba, qofka oo aan la ahayn wax hindise ah, fakarid, xamaasad iyo naf ka adkaansho.

GO`AAN LA`AAN. In uu qofku joogto ka dhigto in uu go`aannadiisa ku qaato aragtida dadka kale.

SHAKI. Waxaa lagu gartaa in qofku la imaanayo marmarsiinye loogu talo galay in lagu daboolo guuldarrada qofka, marmarna lagu muujinayo nacayb loo qabo dadka guulaystay ayaga oo eedaymo lagu dhaliilayo.

-----Faker oo hodan noqo-----

WALWAL(WERWER). Waxaa lagu garan in qofku yahay mid raadiya khalad ama cilladda wax walba leeyahiin, in qofku leeyahay dhaqan ah in uu isticmaalo dhaqaale ka badan inta soo gasha, in uu illaawo ama uusan daryeelin muuqaalkiisa, waji duubduubmay werwer dartiis, in uu naftiisa ka adkaan waayo oo balwad ku waasho, dabeecad xumo, dhawrsanaan la`aan, isku-kalsoonaan la`aan iyo iska warqabid la`aan.

TAXADDAR BADNI. In aad joogto u raadisid halka wax walba ka xumaan karayaan, ka hadashid kana fakartid guuldarrooyinka imaan karaya halkii aad guusha xoogga saari lahayd. In aad taqaanid waddooyinka guuldarrooyinka dhammi ku imaan karayaan balse aadan isku hawlin raadinta qorshayaal looga hortago. In aad sugtid qorshe iyo aragti walba xilli uu ku habboon yahay illaa sugitaankaasi uu caado iskaga kaa noqdo oo aad waligaa iska sugtid. In aad taqaanid inta guuldarraysatay oodhan, illowsantahayna inta guulaysatay. In dal-daloolo kaaga muuqdaan meel walba. Xumaan-Keli-Ah-Arkid(Xumaan-Arke) keenta dheefshiid xumo, qashin saar la`aan, isa sumayn, neef-urid iyo caafimaad darro.

DIB-DHIGASHO. Waxaa lagu gartaa in aad wali berri u dib dhiganaysid waxii aad sanad kahor samayn lahayd. In aad waqtigaaga ku lumisid marmarsiinyo u helid dib dhigashadaada. Astaantani waa mid aad ugu dhaw kuwii Taxaddar badnida, Shakiga iyo Walwalka. In qofku uusan xilkiisa gudan asaga oo awooda. U diyaarsan in uu jabo halkii uu dagaallami lahaa. In dhibaatooyinku ka adkaadaan halkii uu dhibaatada ku xoogsan lahaa. Nolosha in uu qofku ka sugo in ay shillimaad siiso halkii uu dalban lahaa barwaaqo, hodannimo, dhaqaale, qanacsanaan, iyo farxad nooca uu doonayo ah. Isku mashquulin qorshe u

samayn waxii la yeeli lahaa haddii guuldarro timaado halkii uu ratiga uu ku guurayo uu gawraci lahaa oo u diyaar garoobi lahaa in uusan guurin ee uu guulaysto. Liidnimo iyo in uusan qofku lahayn kalsooni, ujeeddo cad, naf ka adkaansho, hindise, xamaasad, himmad, iyo maskax tuujin.

RAJAYN SABOOLNIMO HALKII LAGA RAJAYN LAHAA HODANNIMO. La saaxiibid dadka ka fakara saboolnimada halka lagala saaxiibi lahaa dadka ka fekera oo abuuranaya hodannimada.

LACAGTU WAA HADASHAA!

Dadka qaar ayaa I waydiiyey, “Maxaa aad u qortay buug ku saabsan lacagta? Maxaa aad hodannimada ugu qaadatay in ay lacag tahay?,” Dadka qaar yar ayaa rumaysan in ay jirto hodannimo aan lacag ahayn.

Haa, waxaa jira hodannimo aan doolar lagu qaymayn karinin, balse dadka intooda badani waxa ay ku oranayaan, “I sii lacagta aan u baahanahay oodhan, aniga ayaa raadsan waxa aan u baahanahay `e.”

Haddii aan kuu sheego sababta ugu wayn ee aan buuggaan u qoray buuggaan ka hadlaya sida lacag loo helo ayaa ah in adduunku dhawaan soo maray dhacdo ku keentay in dadka intooda badani ka walwalayaan saboolnimo ku imaan doonta. Waxa dhibaatadaani dadka u gysatay waxaa qeexaya Westbrook Pegler asaga oo yiri:

“Lacagtu waa biro yaryar iyo xaashiyo la sameeyey oo kali ah balse waxaa jira hanti dadka qalbiyadooda dhex fadhida taas oo aysan jirin waxgoyn karaya. Waa midda aysan garawsan karinin marka ay sabool noqdaan ama dhaqaale burbur ku yimaado. Marka qofka noloshu ku adkaato, ee asaga oo shaqo la`aan ah uu waddooyinka lugaynayo,

-----Faker oo hodan noqo-----

waxaa jirta arrin qalbiga kaga dhacaysa oo laga garan karayo garbihiisa hoos u dhacsan, madaxiilsa hoos u rogsan, socodkiisa liita iyo eegistiisa madluumka ah.

La sinnaan kuma uu dareemayo marka uu la joogo dadka dhiggiisa ah ee shaqooyinka haysta waloow uu ogyahay in asaga iyo dadkaasi ka simmanyahiin dhanka aqoonta iyo awoddaba.

“Tan kale dadkaan saaxiibadiis ah ayaa xataa dareemaya ka sarrayn asagana laga yaabo in ayaga oo aan dareemayn ay u arkaan in uu khasaaro yahay. Waxaa dhacaysa in uu amaah(dayn) ka qaato balse ku soo celin waayo xilligii loo qabtay taasina keento in uu dib dambe u waayo amaah dambe.

Ogoow ma jiro niyad jab ka xun marka qofku amaah u qaadanayo si uu ugu noolaado, lacagtaas uu helayna ma siinayso dareenka sida midda uu shaqaystay ee uu ku noolaan oo kale. Dhacdada caynkaan ah ee aan ka hadlin ma aha nolosha dadka ma-shaqaystayaal ama tuugsadyaasha ah balse waxa aan ka halin tan dadka doonaya in ay shaqo helaan oo nolol fican gaaran balse ku jira xilli adag.

“DUMARKU WAA AY QARSADAAN NIYAD JABKA.

“Arrintaan dumarku waa ay ka duwanyahiin ragga. Maskaxdeenna kuma soo dhacayaan dumarku marka arrintaan laga sheekayn. Ayaga inta badan laguma arko meelaha saboolka, uma badna in la arko ayaga oo tuugsanaya, lagama dareemo astaamaha aan soo sheegnay ee lagu garanayay ninka ay ka daadsantahay(noloshu ku adagtahay). Dumarka aan ula jeedo ma aha kuwa nolosha ka dhacsan ee ma shaqaystayaasha ah ee nimankuba

-----Faker oo hodan noqo-----

lahaayeen balse waxa aan ka hadlayaa waa gabdhaha dhalinta ah, ee caqliga leh. Dumarkaas in badan oo niyad jab hayo waa jiraan ama noloshu ku adagtahay balse kama muuqato. Laga yaabee in kuwaasi ayba isdileen oo aysan noolayn.

“Marka ninka noloshu ku adkaato, waxaa dhacda in walwal oodhan uu waqtii u helo. Waxaa dhacda in uu fogaan aad u dheer socdo si uu u tago meel shaqo loogu sheegay kadibna uu la kulmo shaqadii oo la buuxiyey ama ay noqoto shaqo aan lahayn wax mushaar cad ah ee kaliya ku xiran alaab loo dhiibo oo waxii uu iibiyo saami laga siiyo, taas oo inta badan in alaabahaasi noqdaan kuwo aan suuqba lahayn. Haddii sidaas dhacday, waddadii uu ka yimid ayaa uu dib ugu soo lugeeyaa asaga oo aan aqoon meel uu u dhaqaaqo. Kadib waa uu iska socdaa oo socdaa waligiisba. Waxaa dhacda in uu soo agmaro meelaha lagu iibiyo walxaha aadka u qaaliga ah balse aad moodidba in aan asaga loogu talo galin, waxa uu dareemaa liidasho kadibna dhinac uga banneeyaa dadka galaya meheraddaas ee ayagu awooda in ay iibsadaan. Waxaa dhacda in uu goobaha tareennadu ka baxaan uu galo ama maktabad si uu ugu yara nasto oo qabowga kaga yara gabbado balse waxa uu xasuustaa in uu shaqo doon ahaa kadibna waa uu dhaqaajiyaa.

Waddo walba oo uu qaado waa tii saxda ahayd maaddaama aysan jirin jaho dhah ah oo uu u socdo.

Waxaa dhici karta in uu si fiican u labisan yahay oo xiranyahay waxii ka haray dharkii wanaagsanaa ee uu lahaa xilligii uu shaqada iyo nolosha fiican haystay balse taasi ma qarin karto soo godnaanta iyo madaxa hoos u rogan ee ka muuqanaya.

“LACAGTU WAXBAY BEDDESHAA”.

“Waxaa u muuqanaya kumanaan dadka kale ah oo mid walba ku foogganyahay(mashquulsanyahay) shaqadiisa waxa uuna qalbiga ka dareemaa masayr. Dadkaas waxaa uga muuqda in ay haystaan xorriyaddoodii, xushmad iyo dadnimo balse waloow uu saacado badan naftiisa kula doodayo haddana naftiisa kama dhaadhicin karayo in uu yahay shakhsii wanaagsan oo ayaga la mid ah.

“Ogoow waa lacagta waxa ninkaas wax ka beddeli karta. Xoogaa yar oo uu helo sidiisii hore ayaa uu ku noqon.

“Shaqa bixiyeyaasha qaarkood ayaa dhiigmiirasho ku sameeyaa dadka caynkaan ah ee shaqa la`aanta ba`ani hayso ayaga oo siinaya shaqooyin toddobaadkii lagu siinayo tobani iyo labo illa iyo shan iyo tobani doolar.

Shaqa ah sideed iyo tobani doolar toddobaadkii waa heer sare balse haddii ay gaarto labaatan iyo shan doolar toddobaadkii waaba shaqooyinka aadan arkayn ayaga oo ogaysiitoodu bannaanada ku dhegantahay, maxaa yeelay islamarkiiba waa la qaadan. (Qoraagu xilliga uu ka hadlayo lacagta sideed iyo tobani ama labaatan iyo shan ahi waxa ay u dhigmatay lacag aad u badan oo tan maantay ah.)

Waxa aan arkay ogaysiin shaqa oo meel ku dheggan oo ay ku qorantahay in ay doonayaan shaqaale wanaagsan, shaqsiyad fiican leh, kaas oo xogta u qora taleefoonadana u qabta marka la soo waco, shaqaynaya barqadii illaa iyo galab ku dhawaadkii lana doonayo in uu ku shaqeeyo lacag dhan siddeed doolar bishii. Ogoow toddobaadkii siddeed doolar ma aha ee waa bishii siddeed doolar.

‘Ma sawiran kartaa xaasidnimada iyo diirnixid la`aanta lagu doonayo qof wanaagsan, oo shaqada intaas le`eg qabanaya haddana ku shaqaynaya tobani iyo kow santi

saacaddii. Waa sida lagu sameeyo in badan oo dadka noloshu cariirka galisay ee wali ka baxin balse u halgamaya in ay ka baxaan. Waa lagu shaqaystaa oo laga faa' iidaystaa.

EED KA CABSASHO.

Sida cabsashadani aadanahu ugu bilaabatay cidina ma sheegi karto balse waxaa hubaal ah in ayada oo wayn uu qabo. Dadka qaar ayaa sheega in cabsidaani si fiican u soo ifbaxday markii siyaasaddu noqotay xirfad iyo shaqo. Qaar kale ayaa ku doodaya in ay bilaabatay markii dumarku bilaabeen in ay ka fekeraan in dharka ay xiranayaan uu casri yahay iyo inkale.

Qoraagu asaga oo aan ahayn riwaayadayste iyo rasuul midkoodna, ayaa uu isku dayin in uu muujiyo cabsida eedaynta la yiraahdo ee aadanaha dhammi u dhashay ee aan ku kalifin kaliya in uu adanaha kale xoolahiisa qaato balse uu markasta ku daro eedayn uu qofka uu hantidiisa qaatay uu eedaynayo, si uu u bannaysto qaadashadeeda. Waxaa la arkaa in qof tuug ahi haddii la waraysto uu eedayn u soo jeedinayo qofka uu hantidiisa xaday. Waxaa la arkaa in siyaasiyiintu halkii ay wanaagooda iyo tayadooda dheeraadka ah ka soo bandhihi lahaayeen ay eedayn iyo galDALool raadin ugu dhaqaqaan siyaasiga tartanka kula jira.

Eedayntu wajiyoo badan ayaa ay ku imaan kartaa inta badanna waa wax aad u yar oo aad u liita waxa eedaymaha laga dhigayo. Dadka bidaarta lihi waxa bidaartu gashaa inta ay eed ka cararanayaan. Qaar ayaa madaxu wada bidaar noqonayaa ayada oo ay keenin koofiyado ku dheggan ee ay madaxa gashanayaan ee keenin in xididdadu cariirsamaan

-----Faker oo hodan noqo-----

ee timaha dhiig siin kari waayaan. Dadkaas kooflyadaha xirani baahi kuma keenin balse waxa ay u xirteen "maxaa yeelay qof walba ayaa xiran."

In badan waxaa dhacda in warshadaha dharku hadba soo beddelaan naqshadda. Maxaa keenaya? Ma dadka ayaa nacaya caynkii hore? Maya. Ma aha dadka waxa hadba beddalaya naqshadaha cusub ee dharka iyo la dhaho maradaan waa laga baxay. Cidda sidaas samaynin waa warshadaha. Maxaa ay sidaas u samaynin? Waa wax iska cad. Waxa ay u baddalin, maxaa yeelay waxa ay doonayaan in dhar badan oo cusub laga iibsado.

Isla sidaas ayaa ay sameeyaan warshadaha baabuurtu. Sanad walba waa ay beddelaan naqshadda baabuurka. Waxaa imaan in aysan cidina doonayn in ay wadato gaari sanadkii hore ah ayada oo waliba aysan wax dhib ah soo gaarin gaariga sanadkii hore uu watay lagana yaabee ba in kiisii hore uu ka fiicanyahay kan dambe. Balse waa casri, waa sanadkaan sidaas darteed waa in uu kan dambe iibsado. Waxa aan tusaale ka bixinay sida dadku u dhaqmaan iyo sida wax aad u yar ay uga baqaan in ay eed ku noqoto. Haddaba aynu eegno marka cabsida caynkaan ah iyo saamaynta ay ku yeelan karto arrimo intaas ka waawayn oo mudnaan wayn u leh nolosha aadanaha. Tusaale aynu u soo qaadanno qof gaaray qaanqaar garaad oo dhammaystiran(35 jir illaa iyo 40 sano jir) iyo aragtiyaha maskaxdiisa ku jira haddii aad awoodid in aad daalacatid. Waxa aad arki lahayd in inta ugu badani aysan rumaysnayn wax badan oo ka khaldan oo qolyaha diimahu soo kordhiyeen waayadaan dambe.

Sidaas oo ay tahay waa ay adagtahay in aad aragtid qof ku dhiiran karaya in uu si cad u sheego oo uga soo horjeedsado aragtida asaga la qalloocan. Dadka intiisa badani haddii lagu cadaadiyo oo wax laga waydiyo arrimahaasi waxaa

dhacda in ay been ka sheegaan halkii ay si cad u sheegi lahaayeen oo uga soo horjeedsan lahaayeen aragtiyaha aysan rumaysnayn.

Maxaa keenaya in qof waynaaday oo jooga xilligaan wax waxlba la iftiimihey uu uga cararo in uu ka soo horjeedsado aragtiyaha uusan rumaysnayn? Maxaa yeelay waxa uu ka cabsan in la eedeyyo. Dad rag iyo dumarba isugu jira ayaa la gubay kadib markii ay ka soo horjeedsadeen aragti dadkooda rumaysnaa ee ahayd in ay jiraan dad dhintay oo ku dhex nool. La yaab malaha halka aynu ka keennay cabsida caynkaas ah. Waxaa jiray xilli aan waliba fogayn kaas oo dadka lagu ciqaabi jiray hadii ay eedayn ka keenaan wax horay loogu dhaqmi jiray. Arrintaasi wali dalalka qaarkood waa ay ka jirtaa.

Ka cabsashada eeddu waa wax qofka ka xannibta adeegsiga maskaxdiisa, ka burburisa sawirashada maskaxdiisa, hoos u dhigta dareemista xorriyadeed, ka qaadda kalsoonida, boqolaal hab oo kala duwanna dhaawac ugu gaysata. Waalidka ayaa in badan dhacdaa in ay ilmahooda eedayn ugu gaysanayaan dhaawac aan buskood lahayn. Hooyada dhashay wiil aan ciyaalnimadii saaxiib ahayn ayaa inankeeda maalin walba ciqaab ku samayn jirtaywaxa ayna ugu dambayn ugu dari jirtay eray ka dhaawac wayn ciqaabta oo ah, "Adiga oo aan labaatan gaarin ayaa aad xabsi gali doontaa." Toddobo iyo tobantir ayaa uu ku galay xabsi inankaasi. Eedayntu waa shaqo qof walba aad mooddid in ay shaqadiisii tahay. Qof walba kayd eed iyo dhaleecayn ah ayaa u buuxa. Qof walba dadka ugu dhow ayaa ah dadka ku haya weerar eedaymeed ee ugu badan. In waalidku ilmahiisa eedeyyo oo uu liidnimo dareensiyo waa in loo aqoonsado oo lagu daro dambiyada.(Dhabtiina dambi iyo dhaawac kan ugu daran weeye). Maamulada iyo milkiilayaasha garaadka sarreeyaayi ee fahamsan aadanaha iyo sida loola dhaqo waa kuwo aan eedayn shaqaalahooda

-----Faker oo hodan noqo-----

balse talo soo jeedin ahaan ugu sheega waxa ka qalloocan qofka. Waalidku sidaas oo kale waa ay u samayn karayaan ilmahooda. Eeddu waa wax qofka laabtiisa ku beerta CABSII yio murugo balse aan ku beerayn JACAYL iyo KALGACAYL.

ASTAAMAH A LAGU GARTO KA CABSASHADA EEDDA

Cabsidaani waa mid u badan sida cabsida saboolnimada, waana mid dilaa ku ah waxtarka iyo yool gaarista qofka ayada oo ay keenin in cabsidaani burburiso hindisaha iyo wax isku dayga qofka iyo in ay niyad jabiso sawirashada maskaxda ee qofka.

Astaamaha ugu waawayni waa sidatan:

XASILLOONI DARRO. Waxaa qofkaas inta badan laga dareemaa isku buuqsanaan, argagaxsanaan marka uu la kulmo ama la sheekaysan dad qalaad, gacmaha iyo lugaha oo uusan joojin karinin dhaqdhaqaqooda iyo indhaha oo hadba meel eegaya.

MISAANNAAN LA`AAN. Lagu garanayo codka cabsida ka muuqato, xasillooni darro marka dadka kale agjogaan, xasuus xumo iyo gebi rogasho joogto ah.

SHAKHSIYAD XUMO. La`aan go`aan adag, la`aan shakhsiyad wanaagsan iyo awoodda uu aragtidiisa ku muujin lahaa oo ka maqan. Dhaqan ah in uu arrimaha sugaya uu ka leexleexdo halka uu toos u food saari lahaa. Dadka kale in uu iskaga raaco aragtiyahooda asaga oo aan ka fekerin.

DAREMIS DADKA KALE KA HOOSAYN.

Adgeesi ereyo waawayn si uu dadka kale isu tusiyo(in badan waxaa dhacda in uusan aqoonin macnaha dhabta ah ee ereyada uu adeegsanayo). Ku dayasho iyo iska dhigid dad kale dhanka labiska, hadalka iyo dhaqankaba. Ka sheekayn waxyaalo waawayn oo uu soo qabtay balse aan dhab ahayn. Waxaas iyo lamid aaya siiya dareen sarrayn ah.

FAYTAAMID. In uu dhaqan ka dhigto in uu ahaado "Dameeri dhaan raacday." Iska dhigis iyo ku dayasho cid uusan ahayn oo gaari karinin iyo in uu ku faytaamo(bixiyo) dhaqaale aan awooddiisa ahayn.

HOR-USOCOD LA`AAN(HINDISE LA`AAN). Ku guuldarraysasho fulinta fursadaha horumarin karaya noloshiisa, ka baqid muujinta aragtiyahiisa, la`aanta kalsooni ku qabka aragtiyahiisa, jawaabo cad oo uusan bixin marka wax la waydiyo, dhagar hadal iyo falalba ah.

HIMMAD LA`AAN. Waxaa lagu garan maskax iyo muruqba in caajis kaga jiro, la daahid go`aan gaaris, dadka kale in dhibyari u saamayn karayaan, dhaqan ah in dadka la eedeyyo marka ay maqanyahiin lana amaano marka ay ku hor fadhiyaan, aqbalid guuldarrada timaadda halkii kacdoon lagu samayn lahaa, is-dhiibid marka cid kale tartanka ku soo kororto, ka shakisanaan dadka kale oo aan wax keenaya jirinin, la`aan hadal iyo dhaqan xeeladaysan, aan marnaba ogolayn qaadashada eedda khaladka uu gaystay ah.

CABSI CAAFIMAAD DARRO

Cabsida caynkaan ahi waa mid dadku ka simmanyahiin. Waxa ay xariir dhow la leedahay cabsida DUQOWGA iyo cabsida DHIMASHADA maxaa yeelay dhammaan waxa ay qofka ku hoggaamiyaan adduunyo uu ka cabsanayo waxnana uusan ka aqoon balse uu ka maqlay dhacdooyin cabsi leh. Aragtidaasi waa mid laga simmanyahay waloow ay jiraan koox aan ku dhaqmin habdhaqanka caafimaad balse ka shaqeeya caafimaadka kuwaas oo markasta dadka ku cabsi galiya dhimmashada.

Qofku waxa uu caafimaad darrada uga cabsadaa sawirro naxdin leh oo uu ka haysto dhimaashada iyo waxii ka sii dambeeyaa. Arrinta labaad ayaa ah in dadka qaar ka cabsadaan kharashka ku imaanaya kuwa uu ka dhintay.

Dhakhtar lagu kalsoonyahay ayaa sheegay in boqolkii ba toddobaatan iyo shan dadka dhakhaatiirta u yimaada ee bukaanka ah ay qabaan jirro la yiraahdo HYPOCHONDRIA(JIRRO MALE-AWAAL AH). Waxaa baarid dhab ah lagu ogaaday in marka qofku ka cabsado in jirro gooni ahi ku dhacdo uu marka dambe dareemo astaamaha dhabta ah ee jirradaas.

Maskaxda aadanahu waa wax awood badan oo la yaab leh! Waa mid wax dhisi karta waxna burburin karta. Ayada oo laga faa`iidaynsanayo cabsidaan ayaa qolyaha iibiyaha daawada aan qoraalka dhakhtarka u baahnayn ama qolyaha daawo dhireedyadu hanti ka sameeyaan dadkaan dhimashada ka cabsan.

Xilligii hargabku dillaacay ee ahayd dagaalkii adduunka kadib, ayaa duqa magaalada New York waxa uu qaaday tallaabo aad uga hortagaysa dhaawaca cabsiyeed ee dadku caafimaadkooda dhabta ah u gaysanayeen. Waxa uu isugu yeeray wargaysyada asaga oo ku yiri, "Mudanayaal, waxa

-----Faker oo hodan noqo-----

aan laga maarmaan u arkaa in aan idinkula taliyo in aad joojisaan daabicista wararka baqdinta gelinaya ee ku saabsan hargabkaan. Haddii aydaan ila shaqaynin, arrintaani waxa ay gaari doontaa heer ay faraha ka baxdo.” Haddii wargaysyadii joojiyeen wararkii ku saabsanaa cudurka, isla markiiba waxaa dhacday in fiditaankii cudurkii uu joogsaday.

Tijaabooyin sanado badan qaatay ayaa lagu ogaaday in dadku jirran karayaan haddii lagu sheego in ay jirranyahiin. Waxa aan samaynay tijaabo ah in saddex qof aan u dirno dad meel iska fadhiya oo ay is yaqaanaan kadibna waydiyyaan “Halkee lagaa hayaa, xanuun daran ayaa kaa muuqda e?

Kii koowaad ee saddexdii qof ee tijaabada samaynayay ayaa u tagay qof meel iska fadhiya kadibna hadalkii ugu bilaabay “Xanuun daran ayaa kaa muuqda”. Waxa uu ku warceliyey, “Waxba ima hayaan, waa aan ladnahay,”

Kii labaad ayaa u yimid oo sidii oo kale ku yiri, Markaan waxa qofkii ku jawaabay, “Ma aqaan wax I haya balse ma fici ni.”

Kii saddexaad waxa uu la kulmay jawaab ka yaabisay oo ah in qofkii sheeganayo in uu jirranyahay.

Haddii aadan rumaysan karin adigu ku tijaabi dadka aad taqaanid balse ha ku sii wadin.

Waxaa jira caddaymo muujinaya in jirrooyinku ku bilowdaan ku fekerid. Waxaa xataa dhacda in qofkaasi uu qof kale maskaxda uga shubo jiradaas oo asna sidaas ku dareemo.

-----Faker oo hodan noqo-----

Waxaa dhacda in dhakhaatiirtu bukaankooda u diraan hawo gedis si ay caafimaad u helaan, maxaa yeelay in maskaxdoodu beddelanto ayaa lagama maarmaan ah. Ka cabsashada caafimaad darro waa mid ku jirta maskaxda dadka dhan. Walwal, cabsi, niyad xumo, niyad jab jacayl ama ganacsi waa waxyaalaha keena koritaanka mirta cabsida. Burburkiidhaqaale ee dhawaan dhacay waxa uu dhakhaatiirtii ku abuuray mashquul iyo shaqo aad u tiro badan maxaa yeelay walwalkaas dhaqaale ayaa jiro dhalinaya.

Niyad jab jacayl ama dhaqaale ka yimid ayaa ah kuwa ugu horreya waxyaalaha keena cabsida caafimaad darrada. Waxaa dhacday in inan dhalinyaro ahi uu la kulmay qalbi jab jacayl kadiba isbitaal la geeyey. Bilo ayaa uu geeri iyo nolol u dhexeeyey. Dhakhtar u gooni ah daawaynta maskaxeed ayaa qorshe lagu daweeyo u sameeyey. Dhakhtarkii kalkaliyeyaashii ayaa uu kala beddelay waxa uuna u soo wareejiyey kalkaliye gabar ah oo qurux badan soo jiidashana leh, una sheegay in ay soo jiidasho ku samayso. Saddex toddobaad kadib bukaankaasi asaga oo fayoow ayaa uu isbitaalkii ka baxay. Wali waxbuu dareemayaa balse markaan jacayl ayaa uu dareemayaa. Daawo khatal ah ayaa ahayd balse hadda markaan aan sheekadaan qorayo bukaankaas iyo kalkalisadaasi waa lamaane isqaba.

ASTAAMAH CABSIDA CAAFIMAAD

Astaamaha laga simanyahay ee jirradaani waa:

ISKA-DHAADHICIN

Waa in qofku iskula taliyo in uu jirro qabo ama uu raadinayo in uu astaamaha jirrooyinka dhan iska helo. In uuba ka helo in uu dadka uga sheekeeyo jirrooyin maleawaal ah oo uu dareemayo. In uu jecelyahay isku tijaabinta waxii daawo lagu sheego oo dhan. In uu dadka uga sheekeeyo qallimo iyo shilal iyo jirrooyin kale.

Tijaabinta cuntoooyin caafimaad ee kala duwan , jimcisiyo kala duwan ayaga oo aan lagala tashan cidda aqoonta u leh. Adeegsi daawo dhireed, mid qofku samaystay iyo waxii daawo loogu sheego oo dhan.

JIRRO MALE AWAAL AH. Joogto uga hadlid jirrooyin, markasta sheegasho jirro, iyo sugid in jirradaasi timaaddo. Dhabtii ma jirto daawo jirradaan daawayn karta. Waa jirro ay keentay xumaan filasho, waxaana lagu dawayn karayaay ayada oo lagu beddelo wanaag filasho.Jirradaas male awaalka ahi waxa ay gaysataa dhaawac ka wayn kan jirrada caadiga ahi gaysto.

JIMICSI. Ka cabsashada caafimaad darro waxa ay keentaa ka baqid jimicsi iyo in qofkaasi miisaan xad dhaaf ah yeesho inta uu iska ilaalin jimicsiga.

NUGLAANSHO(JILICSANAAN). Ka cabsashada caafimaad darro waxa ay qofka u keentaa hoos udhac difaaca(ilaalada) jirka qofka waxa ayna ka dhigtaa mid u nugul in uu jirrado.

-----Faker oo hodan noqo-----

AAD-ISU-ILAALIN. Xanuun aan jirin sheegasho si loogu danqado.(Dad badan ayaa u adeegsada in ay shaqada uga dhuuntaan). Waxa ay doonayaan in ay ku qariyaan caajislownimadooda ama marmarsiinyo uga dhigtaan himmad xumadooda ay qarinayaan.

DULQAAD-XUMO. Adeegsiga balwadeed sida khamro, daroogo si ay ugu ilaawaan jirro ay dareemayaan halkii ay jirrada meesha ka saari lahaayeen.

Waxaa kale oo dhacda in qofku joogto ka dhigto in uu hada cudur akhriyo kadibna ka walwalo in jirradaasi ku dhacdo iyo in uu dhaqan ka dhigto akhrinta iyo raadinta wax walba oo daawo lagu sheego.

CABSI, WAAYID QOF LA JECELYAHAY

Halka ay cabsidaani ka soo jeeddo waa mid faahfaahin yar u baahan, maxaa yeelay waa ay caddahay in ay ka timid dhaqanka lamaane badan jacaylka raggu leeyahay iyo in uu raaxaysto markasta oo uu fursad ku heli karayo. Masayrka iyo noocyoo kale oo waali ah ayaa ka abuurmata cabsida waayis qof la jecelyahay ah. Cabsidaani waa tan ugu xanuunka badan lixda cabsiyoodba. Waa midda ugu dhaawac gaysashada wayn ee waalli u keeni karta qofka.

Waayista qofka la jecelyahay waxa ay soo bilaabatay bilowgii adduunka waagaas oo raggu dumarka xoog ku xadi jireen.

Wali sidii ayaa ay dumarka u xadaan balse qaababkii ayaa ay beddeleen. Hadda halkii awoodda waxa ay adeegsadaan in ay ka dhaadhiciyaan in ay siiyaan dhar qurxan, gaadiid iyo ballan qaadyo kale oo ka xoog badan habkii xooggaa.

-----Faker oo hodan noqo-----

Dhaqanka raggu wali waa sidii uu ahay bilowgii adduunka balse qaababka ayaa beddelmay.

Waxaa la ogaaday in dumarku cabsidaan waayista qofka la jecelyahay ay kaga badanyahiin ragga. Waa arrin dhibyari loo faahfaahin karayo. Waxa ay dumarku ogaadeen in raggu ay yahiin kuwo jecel lamaane badan sidaas darteedna aan lagu aamini karinin dumar ka ag dhow.

**ASTAAMAHAD CABSIDA WAAYISTA QOF
LAJECELYAHAY(LAMAANAHAD)**

Astaamaha ugu waawayni waa:

MASAYR. Dhaqan ah joogto uga shakin saaxiibada iyo qofka la jecelyahay ayada oo aan loo hayn wax caddaymo ah. (Masayrku waa nooc waalida ka mid ah kaas oo marmar xargo goosta asaga oo wax kiciyey aan la garanayn). Dhaqan ah in ninka ama xaaska lagu eedeeyo gogol dhaaf ayada oo aan wax caddayn ah lahaynin. Ka shakin dadka dhan iyo in aan cidna la aaminin.

KHALAD RAADIN. Dhaqan ah in qofkasta oo ka mid ah saaxiibada, qaraabada, wadaagayaasha ganacsi iyo jacaylka intaba laga raadiyo khaladaad ay la yimaadeen.

KHAMAARTAMID. Khammarid, xadid, dhagrid(khayaamid), iyo habab kale oo halis ah oo la doonayo in lacag lagu helo si loo siiyo qofka la jecelyahay ayada oo la rumaysanyahay in jacaylka qofkaas lacagtaas lagu iilbsan karayo. Dhaqan ah in la adeegsado dhaqaale ka

badan inta soo gasha qofka, amaahyo(daymo) in la galo si qofka la jecelyahay loogu iibiyo waxa uu jamanayo ayada oo istusnimo loola jeedo. Hurdo la`aan , isku buuqid, dhabar adayg la`aan, rajo xumo, la`aan naf ka adkaan, kalsooni darro iyo dabeeecad xumo.

DUQOW KA CABSA SHO

Cabsidaani labo ilood ayaa ay ka soo burqataa. Tan koowaad ee ah cabsida laga qabo in duqowgu keenayo saboolnimo. Tan labaad ayaa ah mid ka sii daranee ah in dhimasho imaanayso kadibna nolol cabsi laga qabo loo gudbayo.

Cabsida gabooowga laga qabo ayaa labo sababood keenaan oo kala ah in uu hantidiisii iyo waxii uu tabcaday uu ku aamini la`ayahay aadanaha kale iyo sawirro cabsi leh oo dhimashada ah oo maskaxdiisa ku shubmay illaa iyo waagii uu dhashay.

Suurto galnimada in caafimaadka xumaado marka la gabooobo ayaa iyadna keenaysa in qofku duqowga ka baqo. Tan kale ayaa ah baqdin qofku ka qabo yaraanshada rabitaanka gal mada oo aadanahu uusan marna ka quusan, kaas oo yaraada ama dhammaada marka qofku duqoobo.

Cabsida kale ayaa ah in saboolnimo timaaddo oo qofka u sawirmato asaga oo guri iyo nolol liita ku nool.

Tan kale ayaa ah in qofku ka cabsado waayidda xorriyadda maaddaama duqowgu keeno in qofku waayo xorriyad muruq iyo mid maal labadaba.

ASTAAMAHKA CABSASHADA DUQOWGA

Qofk oo bilaaba in uu dareemo ka hoosayn dadka kale ah marka uu afartanka dhaafo, in uu rumaysto in uu sii jilcayo oo duqowgu keenayo(Xaqiiqo jirta ayaa ah in da `ada uu ugu waxtarsanyahay maskax ahaan iyo naf ahaanba ay ragga tahay inta u dhaxaysa afartan illaa iyo lixdan).

Dhaqan ka dhigasho in qofku isku sheego inuu da `a gaaray halkii dhanka kale ka eegi lahaa oo sheegan lahaa in uu gaaray da `adii xikmadda iyo fahamka sare.

Dhaqan ah in uu joojiyo iskudayo cusub, hindisaado, isku kalsoonaan iyo horay u socodka nolosha asaga oo rumaysan in uu duqoobay oo uusan waqtii u helaynin uu ku dhammeeyo.

Dhaqan ah in raggu ama dumarka afartanka gaaray ay bilaabaan in ay labistaan ayaga oo ujeeddadoodu tahay in ay dhalinyaro isu ekaysiyyaan.

DHIMASHO KA CABSASHO

Dadka intooda badan tan ayaa ah cabsida ugu wayn. Sababtu waa mid iska cad. Cabsida ugu wayn ee dadka adduunku ka qabaan dhimashada waxa ay ka timaaddaa cabsida dhanka diimahooda iyo dhimashada waxa ay ka maqleen. Kuwa aan diinta ku dhaqmin iyo cawaanta ayaa ka cabsi yar kuwa ilbaxa ah iyo dadka diimaha haysta. Malaayiin sano ayaa aadanahu is waydiinayaa waydiinta ah “Halkee ka yimid” iyo “Halkee ayaa uu qofku ku dambayn”.

Halkee ayaa aan ka imid, halkeese ku dambayn doonaa? Waa waydiimo aan xilliyadii dadku cawaanka u badnaa aysan is waydiin jirinin balse waayadaan dambe haa. U

firso hadda waa halka ugu badan ee ay ka imaanayso cabsida dhimashada.

"Xeradayda soo gal, diintayda qaado, dhaqankayga raac, waxa aan ku siinayaa tikid(jidmar) aad jannada ku gashid kadib marka aad dhimatid." Waxaa oranaya hoggamiye koox gooni ah, waxa uuna ku sii daray "Xeradayda haddii aadan soo galin, shaydaanka ayaa kula tagaya oo dab ku galinaya."

ABDID(WALIGEED) waxa ay muujin xilli heer. DAB, waa wax laga baqo. Cabsida laga qabo dab(cadaab) abid(joogto) ah ayaa ah waxa keenaysa in dadku cabsi ka qabaan dhimmashada, waxaa kale oo ay keentaa in argagax dartiis uusan qofku fakarin. Baqdintaasi waxa ay qofka u keentaa in uu nolosha xiiso u waayo oo farxadna heli kari waayo.

Waloow hoggaamiye diineedku uusan cidda wanaagsan u damaanad qaadi karinin in ay janno galayso sidoo kalena uusan damiin ka noqon karinin in kan xumi uu cadaab galayo, haddana tan dambe ayaa dadka dhan maskaxdooda ku jirta oo ay ka cabsanayaan.

Dhabitii ma jirto cid ku sheegi karta halka aad ku dambayn doontid janno iyo cadaab midkoodna, ayaguna ma aha kuwo tagay ama soo arkay halka ay ku dambaynayaan.

Cabsida dhimashu lama mid aha sidii waagii hore ee aqoontu Aadka u yarayd ee xarumo waxbarasho iyo meelo dadku aqoonta dhabta ah ay ka helayaan aysan jirinin. Aqoonta iyo waxbarashadu iftiin aynaa ay adduunka u shideen waxa ayna ka caawisay rag iyo dumarba in ay xorriyad ka helaan cabsida badan ee dhimashada.

Xarumaha dhimirka in badan dadka ku jira waa kuwo ay jirradoodu ku timid cabsi ay dhimasho ka qabaan.

-----Faker oo hodan noqo-----

Cabsidaasi waa mid aan waxba taraynin. Dhimasho waa mid markasta imaanin, si kasta oo aad u fakartid ama uga dheeraatidba. Aqbal oo u aqoonso in ay lagama maarmaan tahay iyo wax markasta kugu imaanaya, sidaasna uga gudub oo maskaxdaada ka saar cabsidaas. Haddii aysan lagama maarmaan ahayn, dadka dhan uma wada sinnaateen. Laga yaabee in aysan dhimashadu u argagax badnayn sida looga baqo.

Adduunku waxa uu ka samaysanyahay labo wax, MAATAR(WALXO) iyo TAMAR(ENERGY) walxahaas ku dhex jirta. Adigu waxa aad ka samaysantahay walxo la isu geeyey iyo tamar ku dhex jirta. Sayniska waxaa lagu bartaa in maatarka iyo tamartu aysan midkoodna ahayn wax la abuuri karayo ama la burburin karayo. Wuxuu aad ka samaysantahay walxo horayba u jiray oo la isu geeyey iyo tamar la dhex galiyey.

Noloshu waa tamar(awood). Haddii tamarta iyo walaxdu aysan midkoodna ahayn wax la burburin karayo, sidaas oo kale noloshuna ma aha wax burburi karta. Noloshu sida tamaraahaas kale ayaa ay ka rogmataa waji oo u rogmataa waji kale balse halkaas ku dhammaan mayso. Dhimashadu wax kale ma aha ee waa u rogmashada waji cusub ee nololeed.

ASTAAMAHKA CABASHADA DHIMASHADA

Ka fekerid dhimasho oo joogto ah halkii qofku noloshiisa ku mashquuli lahaa, taasina waxa ay ka timaaddaa marka uusan qofku haysan ujeeddo cad iyo shaqo ku habboon. Inta badan cabsidaani waxa ay ku badantahay dadka da`ada ah balse dhalintana waa lagu arkaa. Fayada(daawada) ugu habbooni waa in qofku samaysto YOOL sare ee uu doonayo in uu gaaro iyo in uu go `aansado in uu noqdo mid dadka kale waxtaraya. Qof mashquul

badani waa adagtahay in uu waqtii u helo in uu dhimasho ka fekero. Noloshu waxa ay la noqotaa in ay aad uga wanaagsantahay in dhimasho laga fekero. Mararka qaar cabsidaasi waxa ay ka imaanin ayada oo qofku ka baqayo in dhimashadiisu kharash ku noqoto dadka uu ka dhintay. Marar kale waxa ay cabsidaasi ka timaaddaa jirro ku timid keentana in difaaca jirkiisu sii liidmo. Waxyaalaha ugu badan ee keena ka cabsashada dhimasho waa caafimaad darro, saboolnimo, shaqo la`aan /shaqo wanaagsan la`aan, qalbi jab jacayl, waalli, ku xad-dhaafid diimeed.

WAYNAANTA IYO WALWALKA

Walwalku waa xaalad maskaxeed, ku salaysan cabsi. Waa mid tartiib u hawlgasha balse dabo dheeraata. Waa gaadmo aan la dareemin. Tartiib tartiib ayaa ay qofka u dhix qaaddaa illa ay maskaxda ka curyaamiso, kalsoonida iyo wax iskudaygana ka disho. Walwalku waa nooc cabsi la joogteeyey, taas oo ka timaadda go`aan la`aanta. Degenaaansho la`aan maskaxeed ayaa ka dhalata go`aan la`aanta. Maskax aan deganaynina waa dhibaato. Dadka intooda badan waxaa ka maqan awood ay go`aan cad ku gaaraan iyo in ay ku adkaystaan oo u dhabar adaygaan go`ankaas ay gaareen. Xataa arrimaha ganacsiga ee caadiga ah ayaa aad ku arkaysaa arrintaan. Marka dhaqaale xumo jirto(sida tii dhawaan dhacday) dadku waa ay ka curyaamaan dhanka go`aan gaarista ayaga oo awalba go`aan xumaa ayaa haddana waxaa sii saameeya go`aan xumada dadka kale ee go`aan xumada ayaguna ku nool.

Waxaa jirta hal daawo oo lo ohayo cudurrada baqdinta iyo walwalka, daawadaasi waa go`aan. Waa daawo qof walba u baahanyahay.

-----Faker oo hodan noqo-----

Qofku walwal ma sii wado marka uu go`aan gaaro ee uu ku dhaqaaqo fulinta go`aankiisa.

Hadda kahor ayaa aan waraysi ka qaaday nin xukun dil ah lagu fulin rabay labo saacadood kadib. Eedaysanahaasi waxa uu ahaa qofkii ugu deggenaa ee aan waligay arkay. Waxa aan waydiyiye sida uu dareemayo haddii lagu yiri waxyar kadib ayaa aad adduunka ka tagin. Asaga oo dhoollacaddayn ayaa uu iigu warceliyey “Waxa aan dareemaya si caadi ah.

“Fiiri, dhibaatooyinkii noloshayda oo dhan ayaa halkaas maanta ku dhammaanaya. Noloshayda oo dhan dhibaato ayaa aan ku dhammaystay. Waa igu adkayd in aan marar badan helo cunto iyo dhar igu filan. Mardhow waxii ka dambeeya uma baahan doono cunto iyo dhar dambe. Haddii ay ii caddaatay in aan dhimanayo, waxa aan bilaabay in aan si wanaagsan dareemayo. Waa aan fekeray, waxa aana go`aansaday in aan aqbalo aniga oo aan walwal dareemayn ee wanaag dareemaya.”

Waxa uu codsaday cunto ku filan saddex qof kadibna bilaabay in uu si deggan u cuno oo ku raaxaysto cantuugo kasta sidii in aysan wax dhib ah kaba dambaynin.

GO`AAN uu gaaray ayaa ninkaan keentay in uu nolosha dhan iska casilay! Go`aaanku waxaa kale oo uu qofka ka caawin karayaa in uu ka hortago caqabado xunxun ee ku imaan karaya. Lixda cabsiyoodba waxa ay isu beddelaan xaalad walwal la yiraahdo ayada oo ay keenayso go`an la`aanta qofka. Naftaada culayska iyo walwalka ka deji adiga oo gaaraya go`aan ah in aad ogolaatid in aad dhimanaysid. Iska tirtir cabsida saboolnimada adiga oo gaaraya go`aan ah in aad raadsatid oo tabcatid hanti intii aad adigu doonaysid. Surka qabo oo ceeji cabsida eed ka baqidda iyo wax ka sheegidda adiga oo gaaraya go`aan ah

-----Faker oo hodan noqo-----

in aadan kala jeelaanin waxa dadku is dhahayaan ama u malaynayaan ee adiga kugu saabsan. Burburi cabsida DUQOWGA adiga oo ogolaanayo da `ada kuu kordhaysa iyo in aysan curyaannimo kuu kordhinayn ee ay kuu kordhin xikmaaad, waayo aragnimo, naf ka adkaansho iyo faham badan oo aan dhalintu awoodin.

Go`aanso in aad iska ilowdid ka walwalidda caafimaadkaaga adiga oo go`aan ku gaaraya in aad ilowdid astaamaha jirrooyinka ee aad rumaysatay. Baabi`I walwalka waayidda qofka la jecelyahay adiga oo go`aansanaya in aad jacayl la`aan ahaatid haddii loo baahdo.

Walwal cayn kasta oo uu yahayba baabi`I adiga oo gaaraya go`aan ah in wax kasta oo nolosha ahi aysan u qalmin oo aysan gaysan karinin dhibaatada walwalku kuu gaysan karayo. Go`aankaas ayaa kuu keeni doona deggenaan, xasillooni maskaxeed, fekerid deggan oo nabad iyo farxad kugu waarsiisa.

Qofka maskaxdiisa kabuuxdo cabsi, kaliya maskaxdiisa iyo caqligiisa ma burburinayo balse waxa uu u gudbin dadka kale ee ka ag dhoow oo dhan.

Illowse(xataa) eyda iyo fardaha ayaa garawsada marka qofka leh ay kalsoonidu ka maqantahay, waxaa intaas dheer in ay ayaguna bilaabaan in ay dareemaan oo ay ku tallaalmato xumaanta iyo walwalka qofka lihi uu dareemayo. Xayawaanka dhan ayaa lagu yaqaan in si aan la aqoon ay u dareemi karayaan qofka iyo cabsidiisa. Shinnida waxaa lagu arkaa in ay qaniinto qofka ka baqsan.

Sida codkuba hawada u raaco ee raadyaha meel kale jooga looga dhagaysan karo ayaa baqdintuna sidaas oo kale hawada u raacdaa ayada oo noolaha kale gaari karaysa.

-----Faker oo hodan noqo-----

In maskaxyadu wada xariiri karayaan waa wax jira oo dhab ah. Fikraddu qof maskaxdiis ayaa ay ka tagtaa oo mid kale u gudubtaa ayada oo uusan dareemin qofka fikrad diraya ama kan fikraddu gaarayso.

Qofka afka kaga hadla ama maskaxda kaga fekera aragtiyo aan wanaagsanayn, waxaa hubaal ah in uu la kulmi doono dhabta waxaas uu ku fekeray. Dhaawac koowaad ee xumaan ku fekeriddu keento waa in ay qofka ka baabi `iso awoodda wanaag ku fekeridda.

Tan labaad, maskaxda oo xumaan lagu hayaayi waxa ay qofka u yeeshaa dabeecad xumaata keentana in dadku ka cararaan ayna dhammaan lid ku noqdaan.

Halka saddexaad ee qofkaas xumaanta maskaxda kaga fekera uu dhaawac ka soo gaaro ayaa ah in ay hoos u degin fekradahaasi oo dhix fariisan garaadka daahsoon ee qofka noqdaanna qayb qofkaas ka mid ah.

Marka qofka fikrad maskaxdiisa ka timaaddo, kaliya ma baahayso oo cidda ka ag dhaw ma gaarto balse sidoo kalena waxa ay u degtaa salka hoose ee qofkaas ayada oo raas ka samaysan garaadka daahsoon ee qofkaas.

Ujeedkaaga noloshu waa in aad ku guulaysatid yoolkaaga. Si taasi u dhacdana waa in maskax deggan heshid, hanti inta aad doonin heshid, iyo farxad waarta. Dhammaan kuwaani waa walxo u bilowda fikrad ahaan, lagamana helayo maskaxda qofka xumaanta ku fekera.

Waxa aad awoodi kartaa in aad maamushid maskaxdaada, in aad kushubtid waxii aragtiyo ah ee aad doonaysid. Haddii aad intaas awooddid waxa aad noqon mid asagu maamula noloshiisa, gaarana guulaha uu doonayo.

HALKA SHAYDAANKU KA HOWL GALO: DHIBAATADA(MASIIBADA) TODDOBAAD

Lixdii cabsiyood ee aynu horay u soo aragnay, waxaa toddobo ku ah mid kale oo dadka in badan dhibaato ku hayya. Waa mid haysata carro san oo ay si wanaagsan uga baxdo. Waa qarsoontahay inta badanna lama dareemo. Dhaawacaani cabsiyahii hore laguma tirin karo oo waa uu ka waynyahay. **WAA KA QOTO DHEERTAHAY OO KA HALISANTAHAY DHAMMAAN LIXDII HORE.** Aynu magac u bixinno oo ugu yeerno U NUGLAANSHO SAAMAYNADA(SAAMAYNTA) XUNXUN. (In qofku u nugulyahay in xumaantu si dhibyari ah u saamayso).

Dadka hantiilayaasha noqday waa kuwo naftooda xayndaab uga sameeyey dhibaatadaan(sharkaan). Kuwa saboolnimadu la tagtay waa kuwa aan sidaas samaynin. Qofku guul kasta oo uu gaarayo waa in uu maskaxdiisa ka xayndaabaa sharkaas. Haddii aad akhrisatay murtida buuggaan, waa in aadbaaritaan isku samaysid oo hubisid in aad tahay kuwa u nugul saamaynta xumaanta iyo inkale. Haddii aad ku gacan sayrtid baaritaan isku samayntaan, waxa aad si toos ah farahaaga uga bixinaysaa waxii aad doonaysay in aad heshid.

Baaritaankaaga ka dhig mid dhab ah. Marka aad akhrisid waydiimaha hoos ku xusan ee loo adeegsado baaritaan isku samaynta, jawaabahaagu ha ahaadeen kuwo si dhab ah aad uga jawaabtay. Hawshaan marka aad galaysid u gal sidii in aad baaraysid wax col(cadaw) ah oo kuu dhuumanaya oo gaadmo kula doonaya. Cadawgaani waa mid adiga oo aan dareemin ku soo gali karaya, waa mid hurdada iyo soojedkaba kuugu imaan karaya. Intaas waxaa dheer in aan hubkiisu muuqan karinin maxaa yeelay hubkiisu waa

-----Faker oo hodan noqo-----

xaalad maskaxeed qofka ku abuurma. Waxaa intaas ka sii daran in cadawgaani wajiyoo iyo dhinacyo badan qofka ka soo weeraro. Marmar waxa uu qofka ku soo galaa asaga oo ah ereyo wanaag loola jeedo oo qof xigaalo ahi ku yiraahdo qofka. Waa dilaa sida sunta ah balse aan dhakhso wax ku dilinin.

SIDEE LA ISAGA ILAALIYAA SAAMAYNAHA XUNXUN

Si aad isaga ilaalisid halistaas ama adiga ha kaa imaanayso ama cid kale ha kaaga imaanayso waa in aad hubsatid in aad leedahay awood is-maamulid(awood u leedahay in aad maamushid oo hagtid naftaada) aadna u baahantahay in aad si joogto ah u adeegsatid illaa aad heshid darbi kuu dhisma oo kaa ilaaliya saamaynahaas xunxun.

Waa in aad garawsatid in adiga iyo dadka kaleba aad dhammaan u dhalateen caajislownimo, doonis la `aan in uu dadka wax dheeraado iyo rumaysasho tilmaamaha dadku kaa bixiyaan.

Xasuusnoow in aad u dhalatay u nuglaansho in cabsiyahaan oo dhan ay ku haleelaan. Xasuusnoow in cabsiyahaani maskaxdaada ku beermaan adiga oo aan ogayn, adagtahayna in aad dareentid. Isku day in aad markasta iridda ka xiratid dadka doonaya in ay ku niyad jabiyaan ama diiqad kugu abuuraan.

Fur khaanadda daawadu kuugu kaydsantahay, xoor waxa daawo kuugu jira oo dhan, kaniini iyo sharooboyinba, joojina in aad ka fekertid in jirrooyin ku hayaan ama ku haleeli doonaan.

Si ula kac ah u raadi dad kugu saamayn karaya in aad NAFTAADA U FEKERTID OO WAX U QABSATID.

Ha malaynин dhibaatooyin waa aad niyad xumaanine.

Shaki la `aan, halka dadka dhammi ka liitaan ayaa ah in ay maskaxdooda u ogolaadaan in xumaantu saamayso. Tani waa mid aad u dhaawac wayn in badanna aysan dadku dareemin in ay tahay halka laga haysto. Waxaa kale oo jira kuwo badan oo qirisan balse dayaca iska qabashadeeda ama inkira jiritaankeeda illa ay marka dambe ku waynaato oo gaarto heer ay ka adkaatay oo aysan waxba ka qaban karinin.

Dadka doonaya in ay ogaadan dhabta ay yahiin, waxa aan u diyaarinay waydiimaha soo socda. Waydiimahaan akhri, kana jawaab adiga oo kor ugu dhawaaqaya oo is maqashiin karaya. Tan ayaa muujinaysa in aad naftaada daacad u tahay iyo inkale.

WAYDIIMAHA IS-BAARISTA

Markasta ma ka cabataa in aadan si fiican dareemayn, haddii ay haa tahay, maxaa keenaya?

Dadka kale markasta khalad ma kaaga muuqdaa ?

Markasta oo aad joogtid shaqada, khaladaad ma gaysataa, haddii ay haa tahayna, maxaa keena?

Jeesjees iyo gardarro ma leedahay marka aad dadka la hadlaysid?

Kas ma isaga ilaalisaa in cidina kaa soo ag dhawaato ama aad isku xirnaataan?

Dheef-shiid xumo ma isku aragtaa markasta? Maxaase keenaya?

-----Faker oo hodan noqo-----

Noloshu ma kuugu muuqataa mid aan waxba tarayn, rajo xumo se mustaqbal ka ma kaa haysaa? Sabab?

Shaqadaada ma ka heshaa? Haddii ay maya tahay, sabab?

Ma tahay mid naftiisa ka xun ama ku xanaaqsan markasta? Haddii ay sidaas jirto, sabab?

Ma ka masayrtaa dadka kaa heer wanaagsanaada?

Waqtigaaga intiisa badan midkoodee ayaa aad ka fekertaa, guul mise guuldarro?

Markii aad sii waynaatidba, kalsoonidaadu ma sii badanaysaa mise waa sii yaraanaysaa?

Gefafka(khaladaadka) kaa dhaca, wax ma ka barataa?

Ma u ogolaataa aqoonigaaga(dadka aad istaqaanaan) ama xigaaladaa(qaraabadaa) in ay walwal kugu kugu abuuraan? Haddii ay haa tahay, sabab?

Marmar ma tahay qof hawada gaara(farxad), marmarna gunta hoose ka hoos mara(murugo darteed)?

Yaa kugu leh saamaynta ugu badan? Maxaa keenaya?

Ma iska ogolaataa saamaynno xunxun oo aad ka fogaan kartay?

Ma waxa aad tahay dadka aan muuqaalkooda daryeelin? Goorma, maxaa se keenay?

Ma baratay sida la isu illowsiyo dhibaatooyinkaaga oo loo quusiyo?

Ma dayacdaa in aad naftaada nadiifisid illa marka dambe xasillooni darro iyo dabeecad xumo ay ku sumeeyaan?

-----Faker oo hodan noqo-----

Intee waxyaabood oo laga hortagi karayo ayaa ku dhiba, maxaase ugu dulqaadataa in ay ku dhibaan?

Ma raadsataa, khamro, sigaar, daroogo si aad isugu dajisid? Haddii ay haa tahay, maxaa aad se u adeegsan wayday awood is maamulid oo adigu isu dajin wayday intii aad balwad isku dajinaysid?

Ujeeddo cad ma leedahay, haddii ay haa tahay, waa maxay ujeeddadaasi, ma se u samaysay qorshahii aad ku gaari lahayd?

Lixda cabsiyood midkoodna ma ku haleeshay? Waa se middee?

Ma leedahay hab aad isaga gaashaantid saamaynaha xunxun?

Si ulakac ah ma u samaysaa in aad naftaada wax ka dhaadhcisid si aad wanaag ugu abuurtid?

Tee ayaa kula qaymo wayn, haysashada hantiyeed(waxyaabo hanti ah) mise awood aad ku maamushid fikradahaaga?

Dadku go`aannadaada si fudud ma kaaga leexiyaan?

Maanta kaydkaaga aqoonta wax ma kuugu kordheen?

Ma wajahdaa waxyaabaha dartaa ku yimaada mise cid kale ayaa masuuliyadda saartaa?

Dib ma u baartaa oo wax ma ka barataa khaladaadka iyo guuldarrooyinka aad la kulantid mise in aysan shaqadaada ahayn ama aadan u baahnayn ayaa aad ka soo qaaddaa?

Tabardarrooyinkaaga(meelaha aad ku liidatid)ku dhaawaci kara saddexda ugu daran ma sheegi kartaa?

-----Faker oo hodan noqo-----

Maxaa aad samayn doontaa si aad u saxdid(uga guduhtid tabardarrooyinkaas)?

Dadka kale ma ku dhiirogalisaa in ay kula wadaagaan waxyaalaha dhibaya si aad ugu danqatid oo talo uga siisid?

Dhadcooyinka, casharrada iyo waayo aragnimada aad maalin kasta la kulmaysid, casharro ma ka barataa?

Joogistaadu dadka kale saamayn xun ma ku tahay?

Dadka kale dhaqamadooda, maxaa kaa xanaajiya?

Fikradahaaga iyo naftaada ma u ogolaataa in dadka kale saamayn ku yeeshaan?

Maskaxdaada gaashaan ma ka dhix samaysay si aad isaga ilaalisid saamaynaha xunxun?

Shaqadaadu ma tahay mid ku dhiirogalisa oo mustaqbal wanaagsan kaaga muuqdo?

Ma is leedahay waxa aad leedahay awood naf adkaansho kugu filan oo aad maskaxdaada uga xorayn kartid cabsi oo dhan?

Diintaadu ma tahay mid maskaxdaada wanaag ku beeraysa markasta?

Ma u aragtaa in ay waajib kugu tahay in aad markasta dadka kale muruugadooda la qaybsatid? Haddii ay haa tahay, sabab?

Haddii aad rumaysantahay in “Shimbirba uu shimbirkiisa la duulo” maxaa aad ka baran haddii aad eegtid asxaabtaada iyo cidda aad ku xirantahay?

Xariir caynkee ah ayaa idinka dhixeeya adiga iyo dadka kaa ag dhow, farxadse ma wadaagtaan?

-----Faker oo hodan noqo-----

Ma u malaynaysaa in uu jiro qof aad saaxiib dhab ah u tixgalisid balse cadaw dhab ah kugu ah maxaa yeelay saamayn xun ayaa uu kugu yahay?

Sidee u kala saartaa dad aad is leedahay waa ay ku caawin iyo kuwa ku dhaawicin?

Dadka aadka kuugu dhow ma kuwo maskax ahaan kaa sarreeyaa mise kaa hoseeya?

Waqtii intee le `eg ayaa aad afar iyo laabatanka saac galisaa:

- a. Shaqadaada
- b. Hurdada
- c. Cayaarta iyo nasashada
- d. Aqoon kororsi
- e. Khasaarin

Dadka aad taqaanid, kuwee ayaa,

- a. Ku dhiiro galiya
- b. Kuu diga
- c. Ku niyad jabiya
- d. Kuugu caawin badan

Waa maxay waxa ugu wayn ee aad ka walwashid? Maxaa aad walwalkaas ugu sii jirtaa?

Marka talo bixin lacag la `aan ah lagu siiyo, ma ka fiirsataa mise duuduub ayaa aad ku qaadataa?

Wax walba, maxaa kuugu wayn oo aad doonaysaa in aad heshid? Ma damacsantahay in aad heshid?

-----Faker oo hodan noqo-----

Wax walba oo ka soo haray ma doonaysaa in aad ka hormarisid waxa aad doonaysid?

Waqtii intee le`eg galisaa raadintiisa?

Maskaxdaada markasta ma isbeddeshaa? Sabab, haddii ay haa tahay?

Markasta ma dhammaysaa waxa aad bilowdid?

Si dhakhso ah ma u jeclaysataa shaqooyinka, ganacsiyada, waxbarashada, heerarka iyo hantida dadka kale?

Dadku waxa ay kaa sheegayaan ama kaa malaynayaan, saamayn ma kugu yeelataa?

Dadka ma waxa aad ugu adeegtaa (u kala hormarisaa) heerarkooda iyo sida ay u kala hodansanyahiin?

Yaa aad u malaynaysaa in uu yahay qofka adduunka ugu qaalsan inta nool(qofka aad ugu tixgalin badantahay ee ku dayasho kaa mudan)?

Qofkaas maxaa aad ku tixgalisaa?

Waqtii intee le`eg ayaa aad galisay ka jawaabista su `aalahaan?(Ugu yaraan maalin ayaa aad u baahantahay si aad si qumman uga warcelisid waydiimahaan.)

Haddii aad si daacad ah uga jawaabtay su `aalahaan, waxa aad ka mid tahay dadka dhifta ah ee naftooda yaqaan. Darsid ku samee waydiimahaan. Dhowr bilood mid walba toddobaad kasta dib u eeg, waxaa kordhaysa aqoonta aad naftaada u leedahay waxaana sii dhibyaraanaya ka jawaabista waydiimahan naftaada ku saabsan. Haddii aadan hubin jawaabaha qaarkood, kala tasho cid si fiican kuu taqaanna, waliba kuwa aan ku faaninayn ee dhabta kuu

-----Faker oo hodan noqo-----

sheegaya, bal ishooda isku fiiri. Cajiib ayaa aad la kulmi doontaa.

Waxaa jira hal wax oo aad gebi ahaanba adigu maamuli karaysid, kaasi waa fakaristaada. Tan ayaa ah xaqiiqada ugu cajiibsan ee ugu dhiirogalinta wayn ee aadanahu ogaaday. Waa habka ugu xooggan ee aad naftaada ku maamuli karaysid. Haddii aad xaqiiqsatid in aadan naftaada maamuli karaynin, ogoow wax kale oo aad maamuli kari doontid ma jiri doonaan.

Haddii waxyaalaha aad leedahay mid ka mid ah u ogolaanaysid in uu dayacmo, walxaha aad leedahay ha noqdeen balse yaa aysan noqon maskaxdaada! Ilaasho oo Daryeel waa hantida dhabta ah iyo boqortooyada aad haysatid ee qur ah.

Waxaa gacantaada ku jira AWOODDAADA IS-MAAMULINEED.

Waxaa ayaan darro ah in uusan jirin xeer iyo sharci kaa ilaalinaya dadka doonaya in ay maskaxdaada sun iyo qashin ku shubaan. Dhaawacyada caynkaan ahi, waxa ay ahayd in qofka gaysta ciqaab wayn la marsiyo maxaa yeelay waxa uu dhaawacaasi burburin maskaxdii uu qofku ku heli lahaa hantida sharcigu ilaalinta u sameeyey.

Dadkaas maskaxda xumi waa kuwii ku yiri Thomas A. Edison in uusan awood u lahayd in uu sameeyo qalab duubi kara oo soo saari karaya codka. Waxa ay u sheegeen in aan waligeed cidina samaynin balse ma uusan rumaysan. Waxa uu ogaa in **AADANAHU SAMAYN KARAYO WAX KASTA OO MASKAXDIISU RUMAYSAN KARTO IN UU AWOODO.** Taas ayaa Edison ka kormarisay dadkii dhiggiisa ahaa.

-----Faker oo hodan noqo-----

Isla dadkaas ayaa u sheegay F. W. Woolworth in uu ku khasaari doono haddii isku dayo in uu furto dukaan alaabta taalla oodhan ay tahay shan santi iyo tobant santi. Ma uusan rumaysan. Waxa uu ogaa in uu samayn karayo oo uu awoodo waxii uu rumaysto oodhan. Haddii uu xayndaab ka samaystay saamaynaha iyo wararka xunxun ee dadkaas, waxa uu gaaray heerkii hodannimo ee uu doonayay iyo in ganacsigiisii gaaray boqolaal malyan.

Isla dadkaas ayaa Goerge Washington u sheegay in uusan awoodi doonin in uu ka guulaysto ciidankii xoogga badnaa ee Ingiriiska. Haddii uu ka diidayee naftiisa aaminay, waa uu guulaystay.

Maskaxdaada in aad adigu maamushid waa wax ka dhasha anshax iyo dhaqan qofku abuurto. Maskaxdaadu ama ayada ayaa ku maamulin ama adiga ayaa maamulin. Habka aad u maamuli kartid waa in aad ujeeddo cad iyo qorshe aad ku gaartid leedahay oo aad ku mashquushid ka dhabaynteeda. Dib u raac xogtaqof walba ee guul gaaray, waxa aad ogaanin in ay lahaayeen ujeeddo cad iyo qorshe ay u samaysteen in ay ku gaaraan. Haddii aadan sidaan samaynin, guuli kaa dheer.

**“KONTON IYO TODDOBADA” MARMARSIINYO
EE UGU WAYN**

HADDII AAN(LACALLA)

Maguulaystayaashu hal astaan ayaa ay wadaagaan. Guuldarro inta ay ku timaaddo oodhan ayaa ay garanayaan, waxa ayna u haystaan oo rumaysanyahiin in aysan jirin meel ay uga bixi karayaan jidgooyinkaas iyo guul gaaris la`aantooda.

-----Faker oo hodan noqo-----

Marmarsiin-yooyin-koodaas qaar waa kuwo xariisnimadooda ay ku keeneen, qaarna waa kuwo xaqiiqooyin la beddeli karayo ku salaysan. Balse marmarsiinyahu lacag ma keeno, adduunku waxa uu yaqaan oo kaliya waa "MAXAA GUUL AH OO AAD GAARTAY?"

Dabeeecad baare ayaabaaritaan ku sameeyey marmarsiyyooyinka ugu badan ee dadku adeegsadaan. Marka aad akhrinaysid,baaritaan isku samee oo hel intee ka mid ah ayaa adiga lagaa heli karayaa.

Waxaa kale oo aad xasuusnaataa, murtida buuggani waxa ay ku barin in midkasta oo kamid ah marmarsiye-yaashaan ay yahiin kuwo aan loo baahnayn.(u baahan in laga tago).

HADDII AAN

- HADDII AANAN xaas iyo carruur lahaan
lahayn.....
- Haddii aan heli lahaa cid i gacan qabata.....
- HADDII AAN lacag haysan lahaa.....
- HADDII AAN waxbarasho lahaan lahaa.....
- HADDII AAN shaqo heli lahaa .....
- HADDII AAN lahaan lahaa caafimaad wanaagsan.....
- HADDII AAN waqtii haysan lahaa.....
- HADDII waqtiga lagu jiro intaan ka fiicnaan lahaa.....
- HADDII dadka kale I fahmi kari lahaayeen .....
- HADDII arrimaha igu xirani intaan ka sahlanaan
lahaayeen.....
- HADDII aan awoodi lahaa in aan markale noloshayda soo
bilaabo.....
- HADDII AANAN ka cabsan lahayn waxa dadku i
oronayaan.....
- HADDII AAN hadda kansho(fursad) haysan lahaa
.....
- HADDII AAN dad kale aysan ii qabteen(hawl iwm)
.....
- HADDII AAN waxba I hor istaageen .....

-----Faker oo hodan noqo-----

- HADDII AAN dhalinyaro ahaan lahaa .....
- HADDII AAN samayn lahaa waxa aan doonayo oo kali ah
.....
- HADDII AAN hodannimo ku dhalan lahaa
.....
- HADDII AAN la kulmi lahaa “Dad habboon” .....
- HADDII AAN lahaan lahaa hibada dadka qaarkood
leeyahiin .....
- HADDII AAN ku dhiiran lahaa in aan isku kalsoonaado
.....
- HADDII AAN ka faa`iidayasan lahaa kanshooyinkii I soo
maray .....
- HADDII AAN dadku awoodeen in ay iga xanaajiyaa
.....
- HADDII AAN carruur iyo xaafadi aysan i sugi lahayn
.....
- HADDII AAN lacag kaydsan lahaa .....
- HADDII MADAXU(madaxa shaqada) uu I garwsan kari
laha .....
HADDII AAN haysan lahaa cid i caawisa .....
- HADDII qoyskaygu I fahmi lahaa .....
- HADDII aan ku noolaan lahaa magaalo wayn .....
- HADDII aan iska bilaabi lahaa .....
- HADDII aan xor ahaan lahaa .....

-----Faker oo hodan noqo-----

- HADDII AAN lahaan lahaa dabeeecadda dadka
qaarkood.....
- HADDII AANAN aad u buurnaan lahayn .....
- HADDII hibooyinkayga la aqoon lahaa .....
- HADDII aan fursad heli kari lahaa .....
- HADDII AANAN dayn la igu lahaadeen .....
- HADDII AANAN guuldarraysteen .....
- HADDII kaliya aan aqoon lahaa sida loo sameeyo.....
- HADDII AAN dadka dhammi iga soo
horjeedsadeen.....
- HADDII AANAN in badan walwaleen .....
- HADDII AAN guursan lahaa qof igu habboon .....
- HADDII aysan dadku ahaan lahayn kuwo wax magarato
ah.....
- HADDII aan qoyskaygu ahayn kuwo kharash garayn badan
.....
- HADDII AAN ahaan lahaa mid is huba.....
- HADDII AAN ayaanku(nasiibku) iga hiisheen .....
- HADDII AANAN nasiib-darro u dhalan.....
- HADDII aysan dhab ahaateen in “Waxa iman doona ay
iman doonaan markasta”.....
- HADDII AANAN lacagtaydii iga dhunteen
.....

-----Faker oo hodan noqo-----

HADDII AAN meel kale ku noolaan lahaa

.....
HADDII AANAN lahaan lahayn “waayo hore oo”.....

HADDII AAN lahaan lahaa ganacsi(meherad) aan anigu leeyahay.....

HADDII dadku i dhagaysan lahaayeen

TAN ayaa ah “HADDII AAN” oo dhan midda ugu wayn. HADDII AAN lahaan lahaa geesinnimo aan ku arki karayo qofka dhabta ah ee aan ahay, waxa aan ogaan lahaa waxa iga khaldan, waa aan is toosin lahaa kadibna khaladaadkaygaas iyo waayo aragnimada dadka kaleba waxbaan ka baran lahaa, taasi waxa ay iga caawin lahayd in aan ogaado waxa iga khaldan iyo in aan gaaro halka aan doonayay in aan gaaro, waa haddii aan wakhti galin lahaabaaritaanka meelaha aan ka liito ee aana wakhti galiyeen raadinta marmarsiinyo aan ku daboolo guuldarrooyinkayga.

Marmarsiyyo la imaansho si loogu daboolo guuldarrada waa wax dadka dhammi ka simmanyahiin. Waa dhaqan soo jiray intii aadanahu soo jiray oodhan, waana mid aad halis ugu ah guusha qofka. Maxaa ay dadku ugu dhagsadaan marmarsiyyahooda oo u difaacaan? Jawaabtu waa mid cad. Waxa ay u difaacanayaan, maxaa yeelay **AYAGA AYAA ABUURTAY!**

Marmarsiyyaha qofku samaystay waa ilmo uu maskaxdiisa ka dhaliyay. Waa dhaqanka aadanaha in uu ilmahiisa ilaalsado.

-----Faker oo hodan noqo-----

Marmarsiiye samaysashadu waa dhaqan qoto dheer. Dhaqanku waa wax adag in la burburiyo gaar ahaan marka uu muujinayo wax aynu samayno. Plato ayaa hadalkaan yiri "Guusha ugu wayn ee ugu muhiimsan waa in qofku naftiisa ka adkaado. In naftaadu kaa adkaato waa guuldarro iyo yaxyax tii ugu liidatay."

Murtiile kale ayaa asna oranaya, "La yaab ayaa ay igu noqotay markii aan ogaaday foolxumada dadka iiga muuqata oo dhammi in ay ahayd mid muujinaysa waxa aan ahay."

Elbert Hubbard ayaa oranaya "Waxaa markasta la yaab igu noqda, maxaa dadku waqtii badan ugu dhumiyaan in ay marmarsiiyo abuurayaan ayaga oo awooda in ay waqtigaas ku bixiyaan sidii ay wax uga beddeli lahaayeen meelaha ay ku liitaan. Haddii ay waqtigaas si habboon u adeegsan lahaayeen, waxa uu ugu filnaan lahaa ku gaarista yoolka ay gaari waayeen ee marmarsiiyaha hadda u samaynayaan."

Waxa aan doonayaa in aan ku xasuusiyo in noloshu tahay dagaal, cidda kula dagaalamaysana ay tahay waqtiga. Haddii aadan ka fiirisan inta aadan tallaabo qaadin(guurid samaynin) ama aadan kala jeclaynba, waxa aad ku warhelin adiga oo lagu xaaqay(lagaa adkaaday). Cidda aad la dagaalamaysid waa cid aan kuugu dulqaadanayn go`aan xumadaada!"

Horay waxaa maskaxdaada ku jiray marmarsiiyo ah in aadan nolosha ku khasbi karinin wax kasta oo aad adigu rabtid, balse hadda marmarsiiyahaas waa tagay, hadda waxa gacantaada ku jira furaha aad ku samaysan kartid nolol qurux badan oo hodan ah.

Furahaasi waa mid aan la taaban karin balse awood badan! waa waxa awood kuu siinaya in aad maskaxdaada ka abuuratid HIMMAD SARRAYSA oo hantida aad doonaysid aad ku heshid. Ma jirto wax ganaax ah ama dhib ah oo

-----Faker oo hodan noqo-----

kaaga imaan karta adeegsiga furahaas, balse adeegsi la`aanta furahaasi dhibaato wayn oo ka timaadda ayaa jirta. Waxaa la yiraahdaa GUULDARRO. Waxaa jira abaalgud wayn oo la guddoonsiyo cidda adeegsata furahaas. Waa abaalgud ay ku qancaan cid kasta oo naftooda ka adkaata. ABAALGUDKAASI WAA IN NOLOSHU QOFKAAS SIISO WAXA UU ASAGU WAYDIISTO EE UU DOONAYO.

Runtii abaalgudkaasi waa mid u qalma in loo dedaalo. Ma kaa dhaadhaday murtidaani oo bilow iyo isku day ma samaynaysaa?

Emerson ayaa yiri, “Haddii aynu wax wadaagno(wax isku nahay) waa aynu kulmi doonaa.”

Aniga oo erayadiisa soo amaahanaya, waxa aan ku leeyahay, “Haddii aynu wax wadaagno, boggaga buuggaan ayaa aynu ku kulannay.”

Aniga oo ah Dr Jaamac Sahal ee tarjumay buuggaan, aniguna sidaas oo kale ayaa aan ku oranayaa “Haddii aynu wax isku nahay, buuggaan ayaa aynu ku kalanay, sidoo kalena waxa aan rajayn in aan markalena kulmi doonno.”

DHAMMAAD